

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

Α' Β' Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΓΛΩΣΣΗΣ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ - ΑΘΗΝΑΙ 1967

20. αβγὰβιου.

166 αρμς

10.10

09

Βάσις

Δι Γυμνασίου

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

ΤΗΣ

ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

THE
FRAMING
OF THE
LAW

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΠΡΩΤΟ ΜΑΘΗΤΗ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

46202

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1967

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ
ΦΘΟΓΓΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΦΘΟΓΓΟΙ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

§ 1. Τὰ γράμματα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι 24, τὰ ἴδια μὲ τὰ 24 γράμματα τῆς νέας Ἑλληνικῆς. Ἀλλὰ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων δὲν ἐπροφέροντο πάντα τὰ γράμματα ταῦτα ἀκριβῶς ὅπως τὰ προφέρομεν ἡμεῖς οἱ νέοι Ἕλληνες. Διὰ τοῦτο πολλάκις ὁ ἴδιος φθόγγος τῆς νέας γλώσσης (π. χ. ὁ φθόγγος ι) φαίνεται παριστανόμενος εἰς διαφόρους λέξεις ἢ εἰς διαφόρους συλλαβάς τῆς ἰδίας λέξεως μὲ διάφορα γράμματα (π. χ. καὶ μὲ τὸ η ἢ τὸ υ) : *ῥίς, μῦς, μυστήριον.*

Σημείωσις. Τὸ ἀρχαιότατον Ἑλληνικὸν ἀλφάβητον περιελάμβανεν ἐν ἀκόμῃ γράμμα, τὸ F, τὸ ὁποῖον διὰ μὲν τὸ σχῆμά του λέγεται *δίγμαμα*, διὰ δὲ τὴν προφορὰν του *β α ὕ*. Ἐπροφέρετο περίπου, ὅπως προφέρεται νῦν τὸ β ἢ οὐκ εἰς τὸ υ εἰς λέξεις, ὅποια π. χ. ἡ λέξις *αἴριον*.

Εἰς δὲ τὴν ἀρχαιοτάτην Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὅπως θὰ ἴδωμεν εἰς τὰ ἐπόμενα, ὑπῆρχε καὶ εἰς ἰδιαιτέρος φθόγγος, τὸ j (γιώτ), τοῦ ὁποίου ὅμως δὲν παρεδόθη γράμμα (ἦτοι γραπτὸν σημεῖον).

Ἐπροφέρετο δὲ τὸ j, ὅπως προφέρεται τῶρα τὸ γι εἰς τὴν λέξιν π. χ. *Πανάγιω* (Πανάγιω) ἢ ὅπως τὸ ἀπλοῦν ι εἰς τὰς λέξεις π. χ. *παιδιά, καθάριος.*

α') Φωνήεντα

§ 2. Ἀπὸ τὰ ἑπτὰ φωνήεντα α, ε, η, ι, ο, υ, ω :

α) τὸ ε καὶ τὸ ο λέγονται **βραχέα** (ἦτοι σύντομα εἰς τὴν προφορὰν) :

β) τὸ η καὶ τὸ ω λέγονται **μακρὰ** (ἦτοι παρατεταμένα εἰς τὴν προφορὰν), διότι ἀρχῆθεν τὸ μὲν η ἐπροφέρετο ὑπὸ τῶν παλαιῶν ὡς παρατεταμένον ε (ἦτοι περίπου ὡς εε), τὸ δὲ ω ὡς παρατεταμένον ο (ἦτοι περίπου ὡς οο) :

γ) τὸ α, ι, υ λέγονται **δίχρονα**, διότι ταῦτα ἀρχῆθεν εἰς ἄλλας μὲν συλλαβὰς ἐπροφέροντο βραχέα, εἰς ἄλλας δὲ μακρά.

Σημείωσις. Ἴνα δηλωθῆ, ὅτι τὸ δίχρονον φωνῆν μιᾶς συλλαβῆς εἶναι βραχύ, γράφεται ὑπεράνω αὐτοῦ τὸ σημεῖον \smile , ἵνα δὲ δηλωθῆ, ὅτι εἶναι μακρόν, γράφεται ὑπεράνω αὐτοῦ τὸ σημεῖον — , ὡς π. χ. *κτημᾶ*, *κτησίς*, *πήχῦς* — *ῶρᾶ*, *τίμη*, *θῆμός*.

β') Σύμφωνα

§ 3. Ἀπὸ τὰ 17 σύμφωνα :

1) ἑνέα, ἦτοι τὰ σύμφωνα κ, γ, χ — π, β, φ — τ, δ, θ, λέγονται **ἄφωνα**.

2) πέντε, ἦτοι τὰ σύμφωνα μ, ν — λ, ρ — σ (ς), λέγονται **ἡμίφωνα** καὶ

3) τρία, ἦτοι τὰ σύμφωνα ζ, ξ, ψ, λέγονται **διπλᾶ**.

Σημείωσις. Εἰς τὰ ἡμίφωνα συγκαταλέγονται προσέτι τὸ δίγαμμα (Γ) καὶ τὸ γιώτ (j) (βλ. § 1, Σημ.).

§ 4. Τὰ ἄφωνα διαιροῦνται :

1) κατὰ τὸ φωνητικὸν ὄργανον, μὲ τὸ ὁποῖον κυρίως προφέρονται, εἰς τὰ **οὐρανικά** κ, γ, χ, εἰς τὰ **χειλικὰ** π, β, φ καὶ εἰς τὰ **ὀδοντικά** τ, δ, θ.

2) κατὰ τὸ ποιὸν τῆς πνοῆς, ἢ ὁποῖα τὰ συνοδεύει κατὰ τὴν προφορὰν των, εἰς τὰ **ψιλὰ** (ἦτοι λεπτά) κ, π, τ, εἰς τὰ **μέσα** γ, β, δ καὶ εἰς τὰ **δασέα** (ἦτοι παχέα) χ, φ, θ.

§ 5. Τὰ ἡμίφωνα διαιροῦνται εἰς τὰ **ἔνρινα** μ, ν, εἰς τὰ **ὕγρα** λ, ρ, καὶ εἰς τὸ **συριστικὸν** σ (ς).

Σημείωσις 1. Ἐνρινον εἶναι καὶ τὸ γ, ὅταν εὐρίσκεται πρὸ τῶν οὐρανικῶν κ, γ, χ, ἢ πρὸ τοῦ ξ : *ἄγκυρα*, *ἀγγεῖον*, *ἄγχω*, *ἄγξω*.

Σημείωσις 2. Τὰ σύμφωνα ζ, ξ, ψ λέγονται **διπλᾶ**, διότι πλειστάκις προέρχονται ἀπὸ ἑνωσιν δύο συμφώνων, ἦτοι τὸ μὲν ξ ἀπὸ τὸ κ + σ ἢ γ + σ ἢ χ + σ, τὸ δὲ ψ ἀπὸ τὸ π + σ ἢ β + σ ἢ φ + σ καὶ τὸ ζ ἀπὸ τὸ σ + δ ἢ ἀπὸ σύμπλεγμα ἄλλων συμφώνων : *κόραξ* (κόρακς), *Ἄραψ* (Ἄραβς), *Θήβαζε* (Θήβασδε), *ζάπλουτος* (διάπλουτος).

Πίναξ τῶν συμφῶνων

	Οὐρανικά	Χειρικά	Ὀδοντικά
ἄφωνα	κ	π	τ
	γ	β	δ
	χ	φ	θ
ἡμίφωνα	ἔνρινα	μ	ν
	ὕγρα	λ	ρ
	συριστικά		σ (ς)
διπλαῖ	ζ	ξ	ψ

γ') Δίφθογγοι

§ 6. Αἱ δίφθογγοι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι ἔνδεκα, αἱ ἐξῆς : **αι, ει, οι, υι, αυ, ευ, ηυ, ου, α, η, ω**. Ἐκ τούτων αἱ ὀκτῶ **αι, ει, οι, υι, αυ, ευ, ηυ, ου** λέγονται **κύριαι**, αἱ δὲ λοιπαὶ τρεῖς **α, η, ω** λέγονται **καταχρηστικάι**.

Σημείωσις 1. Ἡμεῖς τὴν δίφθογον **αι** τὴν προφέρομεν ὅπως τὸ **ε**, τὰς δὲ δίφθογγους **ει, οι, υι** καὶ **η** ὅπως τὸ **ι**, τὴν δίφθογον **α** ὅπως καὶ τὸ ἀπλοῦν **α** καὶ τὴν δίφθογον **ω** ὅπως καὶ τὸ ἀπλοῦν **ω**, τὰς δὲ δίφθογγους **αυ, ευ, ηυ** τὰς προφέρομεν πρὸ φωνήεντος μὲν καὶ πρὸ τῶν συμφῶνων β, γ, δ, ζ, λ, μ, ν καὶ ρ ὡς αβ, εβ, ηβ, εἰς πᾶσαν δὲ ἄλλην περίπτωσιν ὡς αφ, εφ, ηφ. Ἀρχῆθεν ὁμοῦς ὑπὸ τῶν παλαιῶν ἐκάστη δίφθογγος ἐπροφέρετο οὕτως, ὥστε διεκρίνοντο κατὰ τὴν προφορὰν οἱ δύο φθόγγοι, ἥτοι τὰ δύο φωνήεντα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα αὕτη ἀποτελεῖται (πρβλ. νῦν : *Νεράϊδα, ἀυγαλιμένο, ρόϊδο*).

Σημείωσις 2. Τὸ **ι**, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει εἰς τὰς **καταχρηστικάς** δίφθογγους ὑπὸ τὸ **α, η, ω**, λέγεται **ὑπογεγραμμένον ἰῶτα**. Τοῦτο ὁμοῦς, ὅταν αἱ δίφθογγοι αὗται γράφονται διὰ κεφαλαίων γραμμάτων, γράφεται κανονικῶς οὐχὶ ὑποκάτω τῶν κεφαλαίων φωνηέντων Α, Η, Ω, ἀλλὰ πρὸς τὰ δεξιὰ αὐτῶν (Αι, Ηι, Ωι) καὶ τότε λέγεται **προγεγραμμένον ἰῶτα** : "ΑιΔΗΩ (πρόφ. ἄδης), ΤΗι ΘΕΩι (πρόφ. τῆ θεῶ)." .

§ 7. Αἱ δίφθογγοι γενικῶς εἶναι μακράι. Μόνον ἡ **αι** καὶ ἡ **οι** λαμβάνονται ὡς βραχεῖαι, ὅταν εὐρίσκωνται ἐντελῶς εἰς τὸ τέλος λέξεως κλιτῆς, ἐκτὸς ῥήματος εὐκτικῆς ἐγκλίσεως : *μοῦσαι, πῶλοι, βούλομαι, παιδεύσαι—μοῦσαις, πῶλοισι, παιδεύσαι ἄν, οἴκοι*.

δ') Συλλαβαί, συλλαβισμός

§ 8. **Συλλαβή** λέγεται τεμάχιον λέξεως ἀποτελούμενον ἀπὸ ἓν ἢ περισσότερα σύμφωνα μὲ ἓν φωνῆεν ἢ δίφθογγον : *τε-τρά-δρα-χμον, στρα-τεύ-μα-τα*.

Συλλαβὴ λέξεως δύναται νὰ ἀποτελῆται καὶ ἀπὸ ἓν μόνον φωνῆεν ἢ μίαν δίφθογγον : *ἱ-α, οἶ-ει* (= νομίζεις).

§ 9. 1) Κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν συλλαβῶν τῆς, μία λέξις, ἐὰν ἔχῃ μίαν μόνον συλλαβὴν, λέγεται **μονοσύλλαβος** (π.χ. *μῦς*), ἐὰν ἔχῃ δύο συλλαβάς, λέγεται **δισύλλαβος** (π.χ. *οἶκος*), ἐὰν ἔχῃ τρεῖς συλλαβάς, λέγεται **τρισύλλαβος** (π.χ. *παιδίον*) καὶ ἐὰν ἔχῃ περισσοτέρας τῶν τριῶν συλλαβῶν, λέγεται **πολυσύλλαβος** (π.χ. *φιλόσοφος*).

2) Ἡ τελευταία συλλαβὴ λέξεως, ἢ ὁποία ἔχει συλλαβάς περισσοτέρας τῆς μιᾶς, λέγεται **λήγουσα**, ἢ πρὸ τῆς ληγούσης λέγεται **παραλήγουσα**, καὶ ἢ πρὸ τῆς παραληγούσης λέγεται **προπαραλήγουσα**, ἢ δὲ πρώτη συλλαβὴ αὐτῆς λέγεται **ἀρκτική**.

§ 10. Ὁ χωρισμὸς λέξεως εἰς τὰς συλλαβάς αὐτῆς λέγεται **συλλαβισμός**. Γίνεται δὲ ὁ συλλαβισμὸς εἰς τὰς λέξεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης κατὰ τοὺς ἐξῆς κανόνας :

α) Ἐν σύμφωνον εὐρισκόμενον μεταξύ δύο φωνηέντων (ἢ δίφθογγων) συλλαβίζεται μὲ τὸ ἐπόμενόν του φωνῆεν (ἢ δίφθογγον) : *λέ-γο-μεν, ἄ-πει-ροι*.

β) Δύο σύμφωνα εὐρισκόμενα μεταξύ δύο φωνηέντων (ἢ δίφθογγων) συλλαβίζονται μὲ τὸ ἐπόμενόν των φωνῆεν (ἢ δίφθογγον), ἐὰν δὲν εἶναι τὰ αὐτὰ καὶ ἐὰν εἶναι ἀρκτικά λέξεως τῆς (ἀρχαίας) Ἑλληνικῆς γλώσσης· ἄλλως χωρίζονται καὶ συλλαβίζονται τὸ μὲν πρῶτον μὲ τὸ προηγούμενον, τὸ δὲ δεύτερον μὲ τὸ ἐπόμενον φωνῆεν (ἢ δίφθογγον) : *πέ-τρα* (τρόπος), *βά-θρον* (θρόνος), *ἔ-στω* (σταυρός)· ἀλλὰ : *βάλ-λω, ἐν-νέα, ἔλ-κω, ἄρ-μα, ἐν-τερον*.

Σημείωσις. Καὶ τὰ συμπλέγματα *γμ ἢ χμ, θμ, τν, φν*, ἐπειδὴ ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὰ συμπλέγματα *κμ, τμ, θν, πν*, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀρχίζουν λέξεις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, συλλαβίζονται καὶ αὐτὰ μὲ τὸ ἐπόμενον φωνῆεν : *πρᾶ-γμα, δρα-χμῆ* (κηρτός), *ἀρι-θμός* (τεμῆμα), *φά-την* (θηρτός), *δά-φνη* (πνέω).

γ) Τρία σύμφωνα εύρισκόμενα μεταξύ δύο φωνηέντων συλλαβίζονται μετά τοῦ ἀκολουθοῦ φωνήεντος, ὅταν καί τὰ τρία ταῦτα σύμφωνα ἢ τοῦλάχιστον τὰ δύο πρῶτα ἐξ αὐτῶν εἶναι ἀρκτικά λέξεως Ἑλληνικῆς : ἐ-στράτευσε (στρατός), ἐ-χθρός (χθές), βά-κτρον (κτῆμα), ἰ-σχρός (σχῆμα). Ἄλλως χωρίζονται, καί τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τῶν τριῶν συμφώνων συλλαβίζεται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν, τὰ δὲ δύο ἄλλα μὲ τὸ ἐπόμενον : ἄρ-κτος, ἄν-δρες, Ἄμ-βρακία.

δ) Αἱ σύνθετοι λέξεις κατὰ τὸν συλλαβισμόν χωρίζονται εἰς τὰ συνθετικά των μέρη, ἐκτός ἐὰν κατὰ τὴν σύνθεσιν ἔχη συμβῆ ἐκθλιψις, ὁπότε καὶ αὐταὶ συλλαβίζονται ὡς ἀπλαῖ λέξεις : προσ-έχω, συν-άγω, νουν-εχής, Ἑλλῆς-ποντος, ἀλλὰ : πα-ρέχω, ὑ-πάγω, φί-λιπος, ἄ-γρου-πος, πρω-ταγωνιστής.

§ 11. Ποσότης συλλαβῶν. Ὁρισμένη συλλαβὴ μιᾶς λέξεως λέγεται :

1) φύσει μακρά, ἐὰν ἔχη μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον : κοί-τη, κρού-ω.

2) θέσει μακρά, ἐὰν ἔχη μὲν βραχὺ φωνῆεν, ἀλλὰ κατόπιν αὐτοῦ ἀκολουθοῦν δύο ἢ περισσότερα σύμφωνα ἢ ἓν διπλοῦν : ἀ-στός, ἄ-λλος, ἐ-χθρός, τό-ξον.

3) βραχεΐα, ἐὰν ἔχη βραχὺ φωνῆεν, κατόπιν δὲ αὐτοῦ ἄλλο φωνῆεν ἢ ἓν μόνον ἀπλοῦν σύμφωνον ἢ τίποτε : ἀ-έ-ρες, φύ-γε-τε.

ε') Πνεύματα καὶ τόνοι

1. Τὰ πνεύματα

§ 12. Εἰς πᾶσαν λέξιν, ἢ ὁποῖα ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν ἢ ἀπὸ ρ, σημειοῦται ἐπὶ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος ἢ τοῦ ρ σημεῖον πνεύματος ἢ πνεῦμα.

Τὰ πνεύματα εἶναι δύο, ἡ ψιλὴ ([˘]), ἥτοι σημεῖον λεπτῆς πνοῆς, καὶ ἡ δασεΐα (^ˆ), ἥτοι σημεῖον παχεΐας πνοῆς : ἀρετή, ὥρα, ῥόδον.

Σημείωσις. Τὸ δασὺ πνεῦμα, ἥτοι ἡ δασεΐα, ἐπροφέρετο ἀρχῆθεν περὶ τοῦ δωσ νῦν τὸ σύμφωνον χ' π. χ. ἱππος (πρόφ. χίππος).

§ 13. Δ α σ ὺ ν ο ν τ α ι (ἥτοι λαμβάνουν πνεῦμα τὴν δασεΐαν)

κανονικῶς πᾶσαι αἰ λέξεις, αἰ ὁποῖαι ἀρχίζουσι ἀπὸ υ ἢ ἀπὸ ρ : ὕπνος, ῥήτωρ.

Ἐκ τῶν λοιπῶν λέξεων ἄλλαι μὲν, αἰ πλειῶσαι, ψιλῶνται (ἦτοι λαμβάνουσι πνεῦμα τὴν ψιλὴν), ἄλλαι δὲ δασύονται.

2. Οἱ τόνοι

§ 14. Πάσης λέξεως, ἡ ὁποία ἔχει δύο ἢ περισσοτέρας συλλαβάς, μία συλλαβὴ τονίζεται, ἦτοι προφέρεται ἰσχυρότερον ἀπὸ τὰς ἄλλας συλλαβάς αὐτῆς. Ἐπὶ τοῦ φωνήεντος (ἢ τῆς διφθόγγου) τῆς τονιζομένης συλλαβῆς γράφεται ἓν σημεῖον, τὸ ὁποῖον καλεῖται **τόνος** : *κόρη, κῆπος, παίζομεν, ἀγαθός, μαθητής.*

Σημείωσις. Σημεῖον τόνου κανονικῶς σημειοῦται καὶ ἐπὶ τοῦ φωνήεντος ἢ τῆς διφθόγγου τῶν μονοσυλλάβων λέξεων : μὴν, φῶς, παῖς.

§ 15. Οἱ τόνοι εἶναι τρεῖς, ἦτοι ἡ **ὀξεῖα** ('), ἡ **βαρεῖα** (`) καὶ ἡ **περισπωμένη** (~).

Σημείωσις. Ἡ διαφορὰ τοῦ τόνου δὲν παρέχει αἰσθητὴν διαφορὰν τῆς προφορᾶς τῶν φωνήεντων ἢ τῶν διφθόγγων εἰς ἡμᾶς τοὺς νέους Ἕλληνας, ὅπως οὐδὲ ἡ μακρότης καὶ ἡ βραχύτης αὐτῶν. Πρβλ. (ὀ) *ἐλαιῶν* — (τῶν) *ἐλαιῶν*, (τὸν) *κῆπον* — (τῶν) *κῆπων*.

3. Κανόνες τοῦ τονισμοῦ

§ 16. Ὁ τονισμὸς τῶν λέξεων τῆς ἀρχαίας γλώσσης γίνεται κατὰ τοὺς ἐξῆς κανόνας :

1) Οὐδέποτε μία πολυσύλλαβος λέξις τονίζεται ὑπεράνω τῆς προπαραλήγουσας : (ἄνθρωπος) *φιλόανθρωπος, φιλανθρωπότητος.*

2) Ὅταν ἡ λήγουσα εἶναι μακρά, ἢ προπαραλήγουσα δὲν τονίζεται : (Ὀμηρος) *Ὀμήρου, (διδάσκαλον) διδασκάλου.*

3) Ἡ προπαραλήγουσα καὶ πᾶσα βραχεῖα συλλαβὴ τονιζομένη ὀξύνεται : *πειθόμεναι, λόγος, ἐλθέ.*

4) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ μακρᾶς ληγούσης τονιζομένη ὀξύνεται : *μήτηρ, παῦω.*

5) Μακρὰ παραλήγουσα πρὸ βραχείας ληγούσης τονιζομένη περισπᾶται : *μητέω, παῦε.*

6) Ἡ ἀσυναίρετος ὀνομαστική, αἰτιατική καὶ κλητική τῶν ὀνομάτων, τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης, ὀξύνεται : ἡ *τιμή, τὴν τιμήν, ὦ*

τιμή — οἱ θεοί, τοὺς θεούς, ὦ θεοὶ — ἡ ἐσθής, ὁ ποιμήν, ὁ ἱμάς.

7) Ἡ μακροκατάληκτος γενική καὶ δοτική τῶν ὀνομάτων ἐν γένει, τονιζομένη ἐπὶ τῆς ληγούσης, περισπᾶται : κριτοῦ, κριτῆ, κριτῶν, κριταῖς — θεοῦ, θεῶ, θεῶν, θεοῖς.

8) Τῶν ὀνομάτων, ὅπου τονίζεται ἡ ἐνική ὀνομαστική, ἐκεῖ τονίζονται καὶ αἱ ἄλλαι πτώσεις, ἐκτὸς ἂν ἐμποδίσῃ ἡ λήγουσα : γέρον, γέροντος, γέροντες· ἀλλά : γερόντων.

9) Ἡ ἐκ συναϊρέσεως προερχομένη λήγουσα μιᾶς λέξεως, ὅταν τονίζεται, περισπᾶται : (τιμάω) τιμῶ, (ἠχόος) ἠχοῦς, ἐκτὸς ἐὰν πρὸ τῆς συναϊρέσεως ἡ δευτέρα ἐκ τῶν συναιρουμένων συλλαβῶν ὠξύνετο : (ἐσταῶς) ἐστῶς, (κληῖς - κλής) κλειῖς.

10) Ἡ θέσει μακρὰ συλλαβὴ κατὰ τὸν τονισμόν λαμβάνεται ὡς βραχεῖα : χειρῶναξ, αὐλαξ (βλ. § 11, 2).

11) Κατὰ τὴν σύνθεσιν ὁ τόνος συνήθως ἀναβιβάζεται ὅσον τὸ δυνατόν ἀνωτέρω τῆς ληγούσης, ἀλλ' ὄχι καὶ ἀνωτέρω τῆς τελευταίας συλλαβῆς τοῦ πρώτου συνθετικοῦ : (καιρὸς) εὐκαιρος, (δοῦς) ἀπόδος, (φρῆν) μεγαλό-φρων, μεγαλόφρον.

12) Β α ρ ε ῖ α τίθεται μόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης μιᾶς λέξεως ἀντὶ τῆς ὀξεῖας, ὅταν κατόπιν τῆς λέξεως ταύτης δὲν ὑπάρχῃ σημεῖον στίξεως : ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ τιμᾶ τοὺς σοφοὺς ἀνδρας.

§ 17. Κατὰ τὸν τόνον αὐτῆς μία λέξις λέγεται :

- 1) ὀξύτονος, ἐὰν ἔχῃ ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς ληγούσης : ἀνήρ·
- 2) παροξύτονος, ἐὰν ἔχῃ ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς παραληγούσης : κόμη·
- 3) προπαροξύτονος, ἐὰν ἔχῃ ὀξεῖαν ἐπὶ τῆς προπαραληγούσης : ἄνθρωπος·
- 4) περισπωμένη, ἐὰν ἔχῃ περισπωμένην ἐπὶ τῆς ληγούσης : τοῦ κριτοῦ, τιμῶ·
- 5) προπερισπωμένη, ἐὰν ἔχῃ περισπωμένην ἐπὶ τῆς παραληγούσης : κῆπος·
- 6) βαρύτονος, ἐὰν ἔχῃ βαρεῖαν ἀντὶ ὀξεῖας ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ ἐν γένει ἐὰν τονίζεται οὐχὶ ἐπὶ τῆς ληγούσης : χειμῶν βαρὺς ἐπέηθε — πείθω, παιδεύω.

Σημεῖωσις. Θέσις τοῦ τόνου καὶ τοῦ πνεύματος. Ὁ τόνος ἢ τὸ πνεῦμα :

- α) Ἐπὶ τῶν ἀπλῶν φωνηέντων καὶ τῶν καταχρηστικῶν διφθόγγων ση-

μειοῦται ὑπεράνω μὲν αὐτῶν, ὅταν ταῦτα γράφονται μὲ μικρὰ γράμματα, ἔμπροσθεν δὲ αὐτῶν καὶ πρὸς τὰ ἄνω, ὅταν ταῦτα γράφονται μὲ κεφαλαῖα : ἡώς, ὁδός - 'Ἡώς, 'Οράτιος· τῇ θεᾷ, ψδὴ - 'Ωιδεῖον ἢ ('Ωδεῖον) (βλ. § 6, Σημ. 2).

β) Ἐπὶ τῶν κυρίων διφθόγγων σημειοῦται πάντοτε ὑπεράνω τοῦ δευτέρου ἐκ τῶν φωνηέντων, ἀπὸ τὰ ὅποια αὐταί ἀποτελοῦνται : *Αἰγεύς, αἰρετός, αὐλός, οὐρανός, σφαῖραι, τὰς σφαίρας, Οἰδίπους.*

γ) Ὅταν τὸ πνεῦμα καὶ ὁ τόνος συμπίπτουν ἐπὶ τῆς αὐτῆς συλλαβῆς, τότε ἢ μὲν ὀξεῖα (ἢ ἡ βαρεῖα) σημειοῦται μετὰ τὸ πνεῦμα, ἢ δὲ περισπωμένη ὑπεράνω αὐτοῦ : *Ἄρτεμις, Ἥρα, Ὀμηρος, αἄρα, Αἴας, — εὐρος, αἶμα.*

ς') Ἄτονοι καὶ ἐγκλιτικαὶ λέξεις

1. Πρόκλισις

§ 18. Δέκα μονοσύλλαβοι λέξεις, ἤτοι οἱ τέσσαρες τύποι τοῦ ἄρθρου **ὀ, ἦ, οἰ, αἰ**, αἱ τρεῖς προθέσεις **εἰς, ἐν, ἐξ** ἢ **ἐκ** καὶ τὰ τρία μόρια **ὡς, εἰ, οὐ**, ἐπειδὴ πάντοτε προφέρονται λίαν στενωῶς μὲ τὴν ἐκάστοτε ἐπομένῃν λέξιν, δὲν τονίζονται, καὶ δι' αὐτὸ λέγονται **ἄτονοι λέξεις ἢ προκλιτικά**.

Σημείωσις. Τὸ μόριον **οὐ** τονίζεται (μὲ ὀξεῖαν), ὅταν εὐθὺς μετ' αὐτὸ ὑπάρχη στίξις : *ἐτόξεον μὲν, ἐξικνούντο δ' οὐ. φῆς ἢ οὐ; πῶς γὰρ οὐ; .*

√ 2. Ἐγκλισις

§ 19. Μερικαὶ μονοσύλλαβοι ἢ δισύλλαβοι λέξεις προφέρονται πάντοτε λίαν στενωῶς μὲ τὴν ἐκάστοτε προηγουμένην λέξιν καὶ διὰ τοῦτο ὁ τόνος αὐτῶν κανονικῶς μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως (ὡς ὀξεῖα) ἢ ὅλως ἀποβάλλεται· *ἄνθρωπός τις ταῦτά φησι τῷ πατρί μου.*

Αἱ τοιαῦται λέξεις λέγονται **ἐγκλιτικαὶ λέξεις** ἢ ἀπλῶς **ἐγκλιτικά** (πρβλ. τῆς νέας γλώσσης π.χ. *φώναξέ με, μίλησέ μου — ὁ φίλος του, λέγε μας*).

§ 20. Ἐγκλιτικαὶ λέξεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνήθεις εἶναι :

1) οἱ τύποι τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μου, μοί, μὲ — σοῦ, σοί, σέ — οὐ, οἶ, εἴ·

2) οἱ τύποι τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας τίς, τί, πλὴν τοῦ τύπου αὐτῆς ἄττα (= τινά)·

3) οἱ τύποι τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος τῶν ῥημάτων εἰμι (= εἶμαι) καὶ φημι (= λέγω), πλὴν τῶν τύπων αὐτῶν εἶ καὶ φῆς·

- 4) τὰ ἐπιρρήματα πού, ποί, ποθὲν — πώς, πῆ ἢ πῆ, ποτέ·
 5) τὰ μόρια γέ, τέ, τοί, πέρ, πώ, νύν·
 6) τὸ πρόσφυμα δέ (ἄσχετον πρὸς τὸν σύνδεσμον δέ) : τοιός-δε,
 Μεγαρά-δε (= εἰς τὰ Μέγαρα) .

§ 21. Τῶν ἐγκλιτικῶν ὁ τόνος :

1) μεταβιβάζεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς προηγουμένης λέξεως (ὡς ὀξεῖα), ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι προπαροξύτονος (ἄνθρωπός τις, κήρουκός τινες) ἢ προπερισπωμένη (σφαιῖρά τις, στρατιῶταί τινες) ἢ ἄτονος ἢ ἐγκλιτικῆ (εἶ τίς φησί μοι ταῦτα)·

2) ἀποβάλλεται πάντων μὲν τῶν ἐγκλιτικῶν, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι ὀξύτονος ἢ περισπωμένη (θεός τις, θεοί τινες — ὄρω σε, καλῶ τινα), μόνον δὲ τῶν μονοσυλλάβων ἐγκλιτικῶν, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος (γέρον τις, λέγει τι)·

3) διατηρεῖται, ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις εἶναι παροξύτονος καὶ τὸ ἐγκλιτικὸν δυσύλλαβον (φίλοι τινές, ὀλίγοι εἰσίν), ἢ ὅταν ἡ προηγουμένη λέξις ἔχη πάθει ἐκθλιψιν (πολλοὶ δ' εἰσὶν ἀγαθοί), ἢ ὅταν προηγήται τοῦ ἐγκλιτικοῦ στίξις (Ὀμηρος, φασί, τυφλὸς ἦν) .

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς . Μερικὰ ἐγκλιτικὰ μὲ ὠρισμένας πρὸ αὐτῶν λέξεις ἐνάωνται καὶ γράφονται μαζὶ μὲ αὐτὰς ὡς μία λέξις : ὅδε, ἦδε, τόδε, — ὅπερ, ἦπερ, ὅπερ — τοιάδε, τοιάδε, τοιάδε — οὔτε, ὡςπερ, ὡςτε κλπ. Αἱ λέξεις, αἱ προερχόμεναι ἐκ τοιαύτης ἐνώσεως, διατηροῦν τὸν ἀρχικὸν τῶν τοιςμοῖν : ἦδε, ἦπερ, τοιάδε, οὔτε, ὡςπερ κλπ.

ζ') Ἄλλα σημεῖα ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ

§ 22. Ἐκτὸς τῶν σημείων τῶν τόνων καὶ τῶν πνευμάτων, ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ χρησιμοποιοῦνται προσέτι τὰ ἐξῆς σημεῖα :

1) ἡ ὑποδιαστολή (,) : αὕτη γράφεται εἰς τὴν ἀναφορικὴν ἀνωμυμίαν **ὄ,τι** πρὸς διάκρισιν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ συνδέσμου **ὄτι**·

2) τὰ διαλυτικά (··) : ταῦτα γράφονται ὑπεράνω τοῦ **ι** ἢ τοῦ **υ**, ὅταν ζητῆται νὰ δηλωθῇ, ὅτι τὸ **ι** ἢ τὸ **υ** δὲν ἀποτελεῖ δίφθογγον μὲ τὸ ἀμέσως προηγούμενον φωνῆεν τῆς ἰδίας λέξεως : αἰπνία, τοῦ Γαίτου·

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς . Τὰ διαλυτικά δύνανται νὰ παραλείπωνται, ὅταν ὁ χωρισμὸς τῶν δύο φωνηέντων ὑποσημαίνεται ἐκ τῆς θέσεως τῶν σημείων τῶν τόνων ἢ τῶν πνευμάτων : αἰλος, αἰλου, Γάιος.

3) ἡ ἀπόστροφος ('), σημεῖον τῆς ἐκθλίψεως (βλ. § 28)·

4) ἡ κορωνίς ('), σημεῖον τῆς κράσεως (βλ. § 26)·

5) τὰ σημεῖα τῆς στίξεως, ἦτοι :

α') ἡ τελεία στιγμή (.)· διὰ ταύτης χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων περὶ ὁδοί, ἦτοι μέρη τοῦ γραπτοῦ λόγου, τὰ ὅποια περιέχουν ἐν ὁπωσδήποτε πλήρες νόημα·

β') ἡ μέση στιγμή ἢ ἄνω στιγμή (·)· διὰ ταύτης χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων κῶλα περιόδου, ἦτοι μέρη αὐτῆς, τὰ ὅποια περιέχουν ἐν νόημα ὁπωσδήποτε αὐτοτελές·

γ') ἡ ὑποδιαστολή ἢ τὸ κόμμα (,)· διὰ τούτου κανονικῶς χωρίζονται ἀπ' ἀλλήλων αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις ἀπὸ τὰς κυρίας καὶ πᾶν ὄνομα κλητικῆς πτώσεως ἀπὸ τὰς ἄλλας λέξεις τῆς προτάσεως·

δ') τὸ ἐρωτηματικόν (;)· τοῦτο γράφεται κατόπιν λέξεως ἢ εἰς τὸ τέλος προτάσεως ἢ περιόδου, ἢ ὅποια ἐκφέρεται ἐρωτηματικῶς·

ε') τὸ θαυμαστικόν ἢ ἐπιφωνηματικόν (!)· τοῦτο γράφεται εἰς τὸ τέλος προτάσεως ἢ περιόδου ἢ κατόπιν μιᾶς λέξεως ἢ ἀπλῆς φράσεως, ἵνα δηλωθῇ ὅτι ταῦτα ἐκφράζουν θαυμασμόν τοῦ λέγοντος, ἀναφώνησιν, ἐκπληξιν κ.τ.τ·

ς') τὰ ἀποσιωπητικά (...)· διὰ τούτων δηλοῦται ὅτι ἀποσιωπάται, ἦτοι παραλείπεται νὰ ἐκφρασθῇ μία λέξις ἢ φράσις ἐκ φόβου, ἐντροπῆς κ.τ.τ·

ζ') ἡ παρένθεσις [()]· ἐντὸς ταύτης περικλείεται μία λέξις ἢ φράσις ὀλόκληρος, ἢ ὅποια παρεμβάλλεται μεταξὺ τῶν λέξεων τῆς προτάσεως ἢ τῆς περιόδου πρὸς ἐπεξηγήσιν ἢ συμπλήρωσιν ἐν γένει τῶν λεγομένων·

η') τὰ εἰσαγωγικά (« »)· ἐντὸς τούτων περικλείονται λόγοι τινὸς ἀποδιδόμενοι αὐτολεξεῖ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΦΘΟΓΓΙΚΑ ΠΑΘΗ

§ 23. Σπανίως αἱ λέξεις διαμένουν ἀπαθεῖς καὶ ἀκέραιαι, ὅπως ἐπλάσθησαν ἐξ ἀρχῆς. Συνήθως συμβαίνουν εἰς αὐτάς διάφορα πάθη τῶν φθόγγων (ἦτοι τῶν φωνηέντων καὶ τῶν συμφώνων), ἀπὸ τὰ ὅποια ἀποτελοῦνται· (πρβλ. νῦν : λέγει-λέει, κάθισε-κάτσει). Τὰ πάθη ταῦτα καλοῦνται **φθογγικά πάθη**, τὰ δὲ συνηθέστερα ἐξ αὐτῶν εἶναι τὰ ἐπόμενα.

α') Πάδη φωνηέντων και διφθόγγων. Εύφωνικά σύμφωνα

1. Συναίρεσις

§ 24. **Συναίρεσις** λέγεται ἡ συγχώνευσις ἐντὸς μιᾶς λέξεως δύο ἐπαλλήλων φωνηέντων ἢ φωνήεντος καὶ διφθόγγου εἰς ἓν μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον : (Ἄθηνά) Ἄθηνᾶ, (νόος) νοῦς, (ἀγαπάει) ἀγαπᾶ.

§ 25. Ἡ συλλαβή, ἡ ὅποια προέρχεται ἐκ συναίρεσεως, κανονικῶς τονίζεται, ἐὰν πρὸ τῆς συναίρεσεως ἐτονίζετο ἢ μία ἐκ τῶν δύο συλλαβῶν, αἱ ὅποιαι συνηρέθησαν : τιμῶμεν (τιμάομεν)· ἀλλά : ἔθνη (ἔθνεα), γέλα (γέλαε)· (βλ. καὶ § 16, 9).

2. Κρᾶσις

§ 26. **Κρᾶσις** λέγεται ἡ συναίρεσις τοῦ τελικοῦ φωνήεντος ἢ διφθόγγου μιᾶς λέξεως μὲ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον τῆς ἀμέσως ἐπομένης λέξεως καὶ ἡ οὕτω προκύπτουσα συγχώνευσις τῶν δύο λέξεων εἰς μίαν : (τὰ ἄλλα) τᾶλλα, (τὸ ὄνομα) τοῦνομα, (καὶ εἶτα) κᾶτα· (πρβλ. θὰ ἀγαπῶ, θὰγαπῶ — τὸ ἐλάχιστον, τοῦλάχιστον).

Ἐπερᾶνω τοῦ φωνήεντος ἢ τῆς διφθόγγου, ἡ ὅποια προκύπτει ἐκ τῆς κράσεως, γράφεται ἢ κορωνίς (βλ. § 22, 4). "Ὅταν ὅμως ἡ πρώτη ἀπὸ τὰς πασχούσας κρᾶσιν λέξεις εἶναι κάποιος ἐκ τῶν δαसυνομένων τύπων τοῦ ἄρθρου (ὁ, ἦ, οἶ, αἶ) ἢ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας (ὅς, ἦ, ὅ), τότε δὲν σημειοῦται ἡ κορωνίς, ἀλλὰ ἡ δασεῖα : (ὁ ἀνὴρ) ἀνῆρ, (ἄ ἄν) ἄν.

§ 27. Κρᾶσιν μὲ ἄλλας λέξεις συνήθως πάσχουν :

1) τύποι τοῦ ἄρθρου ἢ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας (ὅς, ἦ, ὅ), οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς φωνῆεν ἢ δίφθογγον, καὶ τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα **ὦ** : (ὁ ἄνθρωπος) ἀνθρωπος, (τοῦ ἀνδρός) τάνδρός, (τὸ ἱμάτιον) θοῖμάτιον, (τὰ αὐτὰ) ταῦτά, — (ἄ ἐγὼ) ἀγῶ, (ὁ ἐφόρει) οὐφόρει, (οὐ ἔνεκα) οὔνεκα, — (ἄ ἀγαθὲ) ὠγαθῆ·

2) ἡ λέξις **ἐγὼ** μὲ τὴν λέξιν **οἶδα** (= γνωρίζω) καὶ μὲ τὴν λέξιν **οἶμαι** (= νομίζω) : ἐγῶδα, ἐγῶμαι·

3) ὁ σύνδεσμος **καὶ** καὶ ἡ πρόθεσις **πρὸ** : (καὶ ἐγὼ) κἀγῶ, (καὶ ὅπως) χῶπως, (πρὸ ἔργου) προῦργου·

4) ὁ σύνδεσμος **μέντοι** μὲ τὸ μόριον **ἄν** : μεντᾶν.

Σημειώσεις 1. Μετά την κρᾶσιν ὁ τόνος τῆς πρώτης ἐκ τῶν δύο συγχευομένων λέξεων ἀποβάλλεται. Ὑπάρχει δὲ **ι** εἰς τὸν φθόγγον, ὁ ὁποῖος προέρχεται ἐκ τῆς κράσεως, ἐὰν τοῦτο ὑπάρχη εἰς τὴν δευτέραν ἐκ τῶν συναυρουμένων συλλαβῶν: κῖτα (= καὶ εἶτα), ἐγῶδα (= ἐγὼ οἶδα)· ἀλλὰ κᾰπειτα (= καὶ ἔπειτα).

Σημειώσεις 2. Τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας **ἕτερος** κατὰ τὴν κρᾶσιν αὐτῆς μὲ τὸ προηγούμενον ἄρθρον λαμβάνεται ὁ (ἀρχαιότερος) τύπος **ἄτερος**: (τοῦ ἀτέρου) θᾶτέρου, (τὸ ἄτερον) θᾶτερον.

3. Ἐκθλιψις

§ 28. "Ὅταν μία λέξις λήγη εἰς βραχὺ φωνῆεν, πλὴν τοῦ **υ**, ἡ δὲ ἀμέσως ἐπομένη λέξις ἀρχίζη ὡσαύτως ἀπὸ φωνῆεν ἢ δίφθογγον, συμβαίνει συνήθως **ἐκθλιψις**, ἥτοι ἀποβάλλεται τὸ τελικὸν βραχὺ φωνῆεν τῆς προηγούμενης λέξεως πρὸ τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος (ἢ δίφθογγου) τῆς ἀμέσως ἐπομένης: (ἀλλὰ ἐγὼ) ἀλλ' ἐγὼ, (οὔτε εἶδον) οὔτ' εἶδον, (ἐπὶ αὐτὸν) ἐπ' αὐτόν, (ἀπὸ ἐκείνου) ἀπ' ἐκείνου.

Ὑπεράνω τῆς θέσεως τοῦ ἐκθλιβέντος φωνήεντος σημειοῦται ἡ ἀπόστροφος (§ 22, 3), οὐχὶ ὅμως καὶ ὅταν ἡ ἐκθλιψις συμβαίη κατὰ τὴν σύνθεσιν λέξεων: (παρὰ ἐμοῦ) παρ' ἐμοῦ, (παρὰ ἔχω) παρῆχω.

§ 29. Ἐὰν τὸ ἐκθλιβέν φωνῆεν ἐτονίζετο, ὁ τόνος αὐτοῦ μετὰ τὴν ἐκθλιψιν:

1) ἐὰν μὲν ἡ ἐκθλιβομένη λέξις εἶναι ἄκλιτος, συναποβάλλεται: (ἐπὶ αὐτοῦ) ἐπ' αὐτοῦ·

2) ἐὰν δὲ ἡ ἐκθλιβομένη λέξις εἶναι κλιτὴ ἢ τὸ ἀριθμητικὸν **ἑπτὰ**, ἀναβιβάζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν αὐτῆς: (δεινὰ ἔπαθον) δειν' ἔπαθον, (ἑπτὰ ἦσαν) ἕπτ' ἦσαν.

§ 30. Ἐὰν μετὰ τὴν ἐκθλιψιν μὲνη εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως ψιλὸν ἢ δύο ἑτερόφωνα ψιλὰ, ἡ δὲ ἐπομένη λέξις δασύνεται, τότε τὸ ψιλὸν ἢ τὰ ψιλὰ τρέπονται εἰς δασέα: (ὑπὸ ἡμῶν) ὑφ' ἡμῶν, (κατὰ ἑαυτὸν) καθ' ἑαυτόν, (νύκτα ὄλην) νύχθ' ὄλην, (ἑπτὰ ἡμέραι) ἐφθήμερος· ἀλλά: (σάκκος ὑφάντης) σακχυφάντης.

Σημειώσεις. Ἐκτὸς τοῦ **υ** δὲν ἐκθλιβονται προσέτι:

α) τὸ τελικὸν **α** καὶ **ο** μονοσυλλάβων λέξεων, οἷον **τά**, **τό**, **πρὸ** κλπ.

β) τὸ τελικὸν **ι** τῶν προθέσεων **ἄχρι**, **μέχρι**, **περί**, τῶν ἀντωνυμικῶν τύπων **τί**, **τι** καὶ **δι**, καὶ τοῦ εἰδικοῦ συνδέσμου **δι**.

4. Προσθετά ἢ εὐφωνικά σύμφωνα

§ 31. Μερικαὶ λέξεις, αἱ ὁποῖαι λήγουν εἰς φωνῆεν, ὅταν ἢ ἀμέσως ἐπομένη μετ' αὐτὰς λέξεις ἀρχίζῃ ὡσαύτως ἀπὸ φωνῆεν, προσλαμβάνουσι εἰς τὸ τέλος αὐτῶν ἓν ἐκ τῶν συμφώνων **ν** ἢ **ς** ἢ **κ**, τὰ ὅποια τότε καλοῦνται **προσθετά ἢ εὐφωνικά** σύμφωνα.

1) Τὸ εὐφωνικὸν **ν** προσλαμβάνουσι :

α') οἱ τύποι ὀνομάτων, ῥημάτων καὶ ἐπίρρημάτων, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς **-σι**, καὶ ὁ ῥηματικὸς τύπος **ἔστι** : ἀνδράσιν ἀγαθοῖς· εἰκοσιν ἄνδρες· λέγουσιν ἡμῖν παντάπασιν ἀνόμοιός ἐστιν ἐκεῖνω·

β') οἱ τύποι τοῦ γ' ἐνικοῦ προσώπου τῶν ῥημάτων, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς **ε** : εἶπεν ἡμῖν.

2) Τὸ προσθετὸν ἢ εὐφωνικὸν **ς** προσλαμβάνει τὸ ἐπίρρημα **οὕτω** : (οὕτω λέγουσιν) οὕτως ἔλεγον.

Σημείωσις. Τὸ προσθετὸν **ν** καὶ τὸ προσθετὸν **ς** δύνανται νὰ ὑπάρχουν καὶ πρὸ συμφώνου.

3) Τὸ εὐφωνικὸν **κ** προσλαμβάνει τὸ ἀρνητικὸν μόριον **οὐ** : (οὐ λέγω) οὐκ ἔλεγον.

“Ὅταν ὁμοῦς ἢ ἐπομένη λέξις δασύνεται, τὸ εὐφωνικὸν **κ** τρέπεται εἰς **χ** : (οὐκ ἔρχομαι) οὐχ ἔπομαι· (πρβλ. § 30).

Σημείωσις. Κατὰ τὸ οὐκέτι (= οὐκ ἐτι) ἐσχηματίσθη καὶ ἡ λέξις **μηκέτι** (= μὴ ἐτι). Χωρὶς δὲ τὸ εὐφωνικὸν **κ** λέγεται οὐ καὶ πρὸ φωνήεντος, ὅταν μετὰ τὸ **οὐ** ὑπάρχη στίξις : ἐξικουῦντο γὰρ οὐ, οὐδ' ἔβλαπτον οὐδὲν (§ 18, Σημ.).

5. Πάθη φωνηέντων

§ 32. Ἐν φωνῆεν ἐντὸς τοῦ θέματος μιᾶς λέξεως ἢ διαφόρων λέξεων, συγγενῶν ἑτυμολογικῶς, πολλάκις :

1) πάσχει **συγκοπήν**, ἥτοι ἀποβάλλεται : πατέρα - πατρός (πατερός), σκόροδον (σκόροδον), γίγνομαι (γιγένομαι), ἔσχον (ἔσεχον)· (πρβλ. νῦν : σιτάρι - στάρι)·

2) πάσχει **μετάθεσιν**, ἥτοι ἀλλάσσει θέσιν ἐντὸς τῆς λέξεως : Μυτιλήην - Μιτυλήην, Δανούβιος - Δούναβις· (πρβλ. νῦν : ὄνειρο - εἰνορο, ὄλακτῶ - ὄλαχτῶ - ἄλνχτῶ)·

3) πάσχει **ἀφομοίωσιν**, ἥτοι γίνεται ὁμοιον μὲ τὸ φωνῆεν τῆς ἀμέσως ἐπομένης ἢ τῆς ἀμέσως προηγουμένης συλλαβῆς τῆς λέξεως :

ἀτερος-ἔτερος, *μολάχη-μαλάχη, ὀβελός-ὀβολός*: (πρβλ. νῦν : τέσσαρα-τέσσερα)·

4) πάσχει **ἀντιμεταχώρησιν**, ἤτοι ἐναλλάσσει τὸν χρόνον του με τὸν χρόνον τοῦ ἀμέσως ἐπομένου φωνήεντος καὶ γίνεται αὐτὸ μὲν ἀπὸ μακροῦ βραχύ, τὸ δὲ ἀμέσως μετ' αὐτὸ ἐπόμενον φωνῆεν ἀπὸ βραχέος μακρόν : (νᾶός, νηός) νεώς, (βασιλῆος) βασιλέως, (βασιλῆᾶ) βασιλέᾶ, (ἡοίκειν) ἐώκειν·

5) μεταβάλλεται **ποιοτικῶς**, ἤτοι τρέπεται εἰς ἄλλο φωνῆεν τοῦ αὐτοῦ χρόνου : *νέμω-νομή, εἰγγνυμι-έωγγμή*· ὁμοίως : *ἀμείβω-ἀμοιβή, λείπω-λέλοιπα*·

6) μεταβάλλεται **ποσοτικῶς**, ἤτοι ἀπὸ βραχέος γίνεται μακρόν (**ἐκτείνεται**) ἢ ἀπὸ μακροῦ γίνεται βραχύ (**συστέλλεται**) : *ποιέω-ποιητής, ἴστημι-ἴσταῖμεν, χιών-χιόνος*.

Συστολὴν εἰς ἀπλοῦν βραχὺ φωνῆεν πάσχουν καὶ δίφθογγοι : *φεύγω-ἔφϋγον, λείπω-ἔλιπον*.

Ἡ ἑκτασις βραχέος φωνήεντος εἰς μακρόν φωνῆεν ἢ δίφθογγον μετὰ τὴν ἀποβολὴν συμφώνου ἢ συμφώνων, κατόπιν αὐτοῦ εὐρισκομένων, καλεῖται **ἀντέκτασις ἢ ἀναπληρωτικὴ ἑκτασις** : (μέλᾶν-ς) μέλᾶς, (ἐν-ς) εἷς, (ὀδόντ-ς) ὀδοῦς, (τιθέντ-ς) τιθείς, (φθέρ-ζω, φθέρρω) φθείρω.

Σημείωσις. Εἰς ἐν καὶ τὸ αὐτὸ θέμα, ἐκ τοῦ ὁποίου γίνονται πολλαὶ συγγενεῖς λέξεις, δύνανται νὰ παρουσιάζωνται πολλαὶ ὁμοῦ παθήσεις τοῦ φωνήεντος τοῦ θέματος· π. χ. *φρῆν, φρενός, φρονῶ, ἄφρων* — *λείπω, λοιπός, ἔλιπον* — *φέρω, φόρος, φῶρ, δί-φρ-ος* (**Μετάπτωσις**)·

β') Πάθη συμφώνων

1. Ἀποβολαὶ συμφώνων

§ 33. 1) Ἐκ τῶν συμφώνων (ληκτικά, ἤτοι) τελικὰ λέξεων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης εἶναι μόνον τὸ ν, τὸ ρ, τὸ σ, τὸ ξ (= κς) καὶ τὸ ψ (= πς)· (βλ. § 5, Σημ. 2) : "Ἑλλην, *ῥήτωρ, θεός, κόραξ, Ἄραψ*. Πᾶν ἄλλο σύμφωνον, ὅταν εὐρεθῆ εἰς τὸ τέλος μιᾶς λέξεως, ἀποβάλλεται : (τοῦ γέροντ-ος) ᾧ γέρον (ἀντὶ ᾧ γέροντ), (τοῦ γάλακτ-ος) τὸ γάλα (ἀντὶ τὸ γάλακτ)·

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Ἡ πρόθεσις **ἐκ** καὶ τὸ μόριον **οὐκ** (ἢ **οὐχ**) προφέρονται μὲ τὴν ἐκάστοτε ἐπομένην λέξιν ὡς μία λέξις καὶ ἐπομένως εἰς αὐτὰ τὸ **κ** (ἢ τὸ **χ**) δὲν εἶναι κυρίως τελικόν· (πρβλ. § 31, 3).

2) Τὸ **σ** εὐρισκόμενον μεταξὺ δύο συμφώνων ἀποβάλλεται : (γέγραφ-σ-θε) γέγραφε, (ἐσπάρ-σ-θαι) ἐσπάρθαι.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Οὕτως ἀπὸ τὴν πρόθεσιν **ἐξ** (= ἐκς) προῆλθε κατόπιν ὁ ἕτερος τύπος αὐτῆς **ἐκ** πρὸ συμφώνου : (ἐξ Κορίνθου, ἦτοι ἐκς Κορίνθου) ἐκ Κορίνθου.

3) Τὸ **σ**, τὸ **j** καὶ τὸ **F** (§ 1, Σημ.) εἰς ἀρχαιοτέρους χρόνους, ὅταν εὐρίσκοντο εἰς τὴν ἀρχὴν λέξεως πρὸ φωνήεντος ἢ ἐντὸς λέξεως μεταξὺ δύο φωνηέντων, ἀπεβάλλοντο. Ἀπὸ τὸ **σ** καὶ τὸ **j** κατὰ τὴν πρώτῃν περίπτωσιν προέκυψε κανονικῶς δασύ πνεῦμα (§ 12, Σημ.)· π.χ. (σέρπω) ἔρω, (σέπομαι) ἔπομαι, (σίστημι) ἴστημι, (σέχω, ἔχω) καὶ ἔπειτα ἔχω, (jῆπαρ) ἦπαρ, (Φοῖνος) οἶνος — (λέγοι-σο) λέγοι-ο, (τέλεσ-ος, τέλος) τέλους (πρβλ. τελεσ-φόρος) — (τιμά-jω) τιμάω-ῶ, (καλέ-jω) καλέω-ῶ — (πνεύω, πνέF-ω) πνέω (πρβλ. πνεῦμα).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τύποι ὡς οἱ κρέασι, γένεσι, ἐτέλεσα κ.τ.δ. προῆλθον ἀπὸ τοὺς ἀρχικοὺς τύπους κρέασ-σι γένεσ-σι, ἐτέλεσ-σα δι' ἀπλοποιήσεως τοῦ (διπλοῦ) **σσ** εἰς ἕν **σ**.

4) Ὀδοντικὸν εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ **σ** ἀποβάλλεται : (τάπητ-ς) ἀπης, (ἐπίεδ-σα) ἐπίεσα. Οὕτω καὶ (ἐκ τοῦ νύκτ-ς) νύξ, κ.ἄ.τ.

5) Ὀδοντικὸν μὲ **ν** πρὸ αὐτοῦ (ἦτοι **ντ**, **νδ**, **νθ**), εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ **σ**, ἀποβάλλεται, ἀλλὰ μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγούμενου βραχέος φωνήεντος : (ἰμᾶ'ντ-σι) ἰμᾶσι, (ὀδόντ-ς) ὀδούς, (λυθέντ-ς) λυθείς, (σπένδ-ω, σπένδ-σω) σπείσω, (πάσχω, πένθ-σομαι) πείσομαι (= θά πάθω)· (βλ. § 32, 6).

6) Τὸ **ν** εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ **σ** κανονικῶς ἀποβάλλεται ἢ μὲ ἀντέκτασιν τοῦ προηγούμενου βραχέος φωνήεντος (συνήθως εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν τῶν ὀνομάτων) ἢ χωρὶς ἀντέκτασιν (συνήθως εἰς τὴν δοτ. πληθυντικὴν τῶν ὀνομάτων) : (τάλᾶν-ς) τάλᾶς, (κτέν-ς) κτεῖς· ἀλλὰ (κτεν-σι) κτεσί, (γείτον-σι) γείτοσι· (ἰδ. καὶ τὸ προηγούμενον).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τῆς προθέσεως **ἐν** τὸ **ν** εἰς συνθέτους μὲ αὐτὴν λέξεις διατρεῖται πρὸ τοῦ **σ** καθὼς καὶ πρὸ τοῦ **ζ** ἢ τοῦ **ρ** : ἐνσημαίνω, ἐνσηκίπτω, ἐνσεύγγνιμι, ἐνράπτω, ἐνρινος (ἀλλὰ καὶ ἔρρινος).

Τῆς δὲ προθέσεως σὺν τὸ ν εἰς συνθέτους με αὐτὴν λέξεις, ἐὰν μὲν ἀκολουθῆ ἀπλοῦν σ, ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτό : (σὺν-σιτος) σύσ-σιτος· ἐὰν δὲ ἀκολουθῆ ζ ἢ σ με ἄλλο σύμφωνον μαζί, ἀποβάλλεται : (σὺν-ζυγος) σύζυγος, (συν-σκευάζω) συ-σκευάζω, (συν-στρέφω) συ-στρέφω.

7) Πᾶν σύμφωνον ἐν γένει, ὅταν ὑπάρχῃ εἰς δύο ἀλλεπαλλήλους συλλαβὰς μιᾶς λέξεως, δύναται νὰ ἀποβάλλεται χάριν ἀνομοιώσεως. Οὕτω προῆλθε τὸ γίνομαι ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ γίγνομαι, ἀγήγοχα (πρκμ. τοῦ ἄγω) ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ ἀγήγοχα. (Πρβλ. πενήντα ἐκ τοῦ πεντή-ντα, ἐκ τοῦ πεντήκοντα).

Καὶ ὁλόκληρος συλλαβὴ μιᾶς λέξεως δύναται νὰ ἀποβάλλεται χάριν ἀνομοιώσεως, ὅταν ἡ ἀμέσως ἐπομένη συλλαβὴ τῆς λέξεως ἀρχίζῃ ἀπὸ τὸ ἴδιον ἢ ἀπὸ ὅμοιον κάπως σύμφωνον : ἀμφορεὺς (ἐκ τοῦ ἀμφι-φορεὺς), σκίμπτους (ἐκ τοῦ σκιμπό-πους). Πρβλ. νῦν : ἀποφοιτήριον (ἀντὶ ἀποφοιτητήριον).

2. Ἀνάπτυξις συμφώνων

§ 34. 1) Τὸ ἀρκτικὸν ρ διπλασιάζεται :

α') εἰς τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια ἀρχίζουν ἀπὸ ρ, ὅταν ταῦτα λαμβάνουν αὔξησιν ἢ ἀναδιπλασιασμὸν ε : ῥέω-ἔρρεον, ῥίπτω-ἔρριπτον-ἔρριπα·

β') εἰς πᾶσαν λέξιν, ἡ ὁποία ἀρχίζει ἀπὸ ρ, ὅταν ἐν συνθέσει αὐτῆς εὔρεθῆ πρὸ τοῦ ρ βραχὺ φωνῆεν : ῥητός-ἄρρητος-ἀπόρρητος, ῥωστός-ἄρρωστος· ἀλλά : εὔρωστος, εὔρωθμος.

2) Μεταξὺ ἐνρίνου καὶ ὑγροῦ (§ 5) ἀνεπτύχθη εἰς μερικὰς λέξεις εἷς βοηθητικὸς φθόγγος, πρὸς διευκόλυνσιν τῆς προφορᾶς. Οὕτω μεταξὺ τοῦ μ καὶ τοῦ ρ ἢ τοῦ μ καὶ τοῦ λ ἀνεπτύχθη ὁ φθόγγος β : μεσημ-β-ρία (ἐκ τοῦ μεσημ-ρία, ἐκ τοῦ μεσημερία), μέμ-β-λωκα (ἐκ τοῦ μέ-μλω-κα· πρβλ. μολ-ὼν λαβέ). Ὅμοίως μεταξὺ τοῦ ν καὶ τοῦ ρ ἀνεπτύχθη ὁ φθόγγος δ : ὁ ἀνῆρ, τοῦ ἀνδρός (ἐκ τοῦ ἀν-ρός, ἐκ τοῦ ἀνερός)· (βλ. § 32, 1).

3. Μετάθεσις συμφώνων

§ 35. Τὸ ἡμίφωνον j, εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ἐντὸς λέξεως εὔρισκόμενον, κατόπιν τῶν συλλαβῶν αν, αρ, ορ, ἔπαθεν ἐπένθεσιν, ἦτοι μετετέθη πρὸ τοῦ ν ἢ ρ καὶ ἠνώθη ἔπειτα μετὰ τὸ α ἢ ο εἰς δίφθογγον αι ἢ οι (ὑφάν-jω) ὑφαίνω, (τάλαν-jα) τάλαινα, (χαρ-ά, χάρ-jω) χαίρω, (μό-ρα, μόρ-jα) μοῖρα· (πρβλ. χαμαῖλι-χαῖμαλί).

4. Ἐνώσεις ἢ συγχωνεύσεις συμφώνων

§ 36. 1) Οὐρανικὸν (κ, γ, χ) εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ σ ἐνοῦται μὲ αὐτὸ εἰς ξ : (φύλακ-ς) φύλαξ, (λέγ-ω, ἔλεγ-σα) ἔλεξα, (δύνηκ-ς) ὄνυξ.

2) Χειλικὸν (π, β, φ) εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ σ ἐνοῦται μὲ αὐτὸ εἰς ψ : (τρέπ-ω, τρέπ-σω) τρέπω, (*Αραβ-ς) *Αραψ, (γράφ-ω, γράφ-σω) γράφω· (βλ. καὶ § 5, Σημ. 2).

3) Τὸ σ εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους, ἐντὸς λέξεως εὐρισκόμενον, κατόπιν ἐνρίνου (μ, ν) ἢ ὑγροῦ (λ, ρ) ἀφωμοιώθη κατὰ πρῶτον πρὸς αὐτό, ἔπειτα δὲ ἐγένεν ἀπλοποιήσις τῶν (δύο) ἐνρίνων (μμ, νν) ἢ ὑγρῶν (λλ, ρρ) εἰς ἐν ἐνρίνον (μ, ν) ἢ ὑγρὸν (λ, ρ) καὶ ἀντέκτασις τοῦ προηγουμένου βραχέως φωνήεντος, ἦτοι τοῦ ᾱ εἰς η (ἢ ᾱ), τοῦ ε εἰς ει, τοῦ ι ἢ ῠ εἰς ι ἢ ῠ : (νέμ-ω, ἐνεμ-σα, ἐνεμμα) ἐνειμα, (φαίνω, ἔφαν-σα, ἔφᾶν-να) ἔφηνα, (ἀγγέλλω, ἤγγελ-σα, ἤγγελ-λα) ἤγγελα, (φύρω, ἐφῦρ-σα, ἐφῦρ-ρα) ἐφῦρα.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰς λέξεις δὲν ἀφωμοιώθη τὸ σ μὲ προηγουμένον ὑγρὸν (λ, ρ) ἢ μετὰ τὴν ἀφομοίωσιν διετηρήθησαν τὰ δύο ὑγρά : ἄλσος, *Ερση, χέρσος, (θάρσος) θάρρος, (χερσώνησος) χερρόνησος.

4) Τὸ ἡμίφωνον j εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους ἐντὸς λέξεως :

α') εὐρισκόμενον κατόπιν τοῦ λ ἀφωμοιώθη πρὸς αὐτό : (ἀγγελ-ος, ἀγγέλ-jω) ἀγγέλλω, (ἔβαλ-ον, βάλ-jω) βάλλω.

β') εὐρισκόμενον κατόπιν τοῦ ν ἢ τοῦ ρ, ὅταν δὲν ὑπῆρχε πρὸ αὐτῶν α ἢ ο, ἀφωμοιώθη κατὰ πρῶτον πρὸς αὐτά, ἔπειτα δὲ ἐγένεν ἀπλοποιήσις τῶν (δύο) νν ἢ ρρ εἰς ἐν ν ἢ ρ καὶ ἀντέκτασις τοῦ προηγουμένου ε εἰς ει καὶ τοῦ ι ἢ ῠ εἰς ι ἢ ῠ : (τέν-jω, τένω) τείνω, (κλί'ν-jω, κλί'ν-ω) κλί'νω, (ἀμῦ'ν-jω, ἀμῦ'ν-ω) ἀμῦ'νω, (σπέρ-jω, σπέρ-ρω) σπείρω, (οἰκτί'ρ-jω, οἰκτί'ρ-ρω) οἰκτί'ρω, (φῦ'ρ-jω, φῦ'ρ-ρω) φῦ'ρω.

γ') εὐρισκόμενον κατόπιν τῶν οὐρανικῶν (κ, γ, χ) καὶ σπανιώτερον κατόπιν τῶν ὀδοντικῶν τ καὶ θ, συνεχωνεύθη μὲ αὐτὰ εἰς σσ ἢ ττ : (φυλάκ-jω) φυλάσσω ἢ φυλάττω, (τάγ-jω) τάσσω ἢ τάττω, (ταράχ-jω) ταράσσω ἢ ταράττω — (χαρίετ-jα) χαρίεσσα, (πλάτ-jω ἢ πλάθ-jω) πλάσσω.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰς λέξεις τὸ j μὲ τὸ πρὸ αὐτοῦ γ συνεχωνεύθη εἰς ζ : (οἰμωγ-ή, οἰμώγ-jω) οἰμῶζω.

δ') εύρισκόμενον κατόπιν τοῦ ὀδοντικοῦ **δ** συνεχωνεύθη με αὐτὸ εἰς **ζ** : (παῖδ-**ζ**ω) παίζω, (ἐρίδ-**ζ**ω) ἐρίζω.

ε') εύρισκόμενον κατόπιν ὀδοντικοῦ με **ν** πρὸ αὐτοῦ (ἦτοι κατόπιν τοῦ **ντ**, **νδ** ἢ **νθ**) συνεχωνεύθη πρῶτον με τὸ ὀδοντικὸν εἰς **σ** καὶ ἔπειτα ἔγινε ἀποβολὴ τοῦ **ν**, με ἀντέκτασιν τοῦ προηγουμένου βραχέος φωνήεντος : (πάντ-**σα**, πᾶ'ν-**σα**) *πᾶσα*, (λυθέντ-**σα**, λυθέν-**σα**) *λυθείσα*, (ἐκόντ-**σα**, ἐκόν-**σα**) *ἐκοῦσα* (πρβλ. § 33, 5).

5. Τροπαὶ συμφώνων

§ 37. Ἐντὸς μιᾶς λέξεως :

1) οὐρανικὸν ἢ χειλικὸν εύρισκόμενον πρὸ ὀδοντικοῦ, ἐὰν εἶναι ἐτερόπνουν (σ υ μ π ν ε υ μ α τ ῖ ζ ε τ α ι, ἦτοι) γίνεται ὁμόπνουν με τὸ ἐπόμενον ὀδοντικὸν (§ 4, 2) : ταγ-ὸς (ταγ-τὸς) τακ-τὸς, (ἐτάγ-θην) ἐτάχ-θην, κρύ-φα (κρυφ-τὸς) κρυπ-τὸς, (κρύφ-δην) κρύβ-δην. Οὕτω καὶ ἐπ-τὰ (ἀλλά : ἔβ-δομος), ὀκ-τῶ (ἀλλά : ὄγ-δοος).

Τὰ δυνατὰ δηλαδὴ συμπλέγματα οὐρανικῶν ἢ χειλικῶν με ὀδοντικά εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι κτ, γδ, χθ — πτ, βδ, φθ.

Σημείωσις. Τῆς προθέσεως **ἐκ** τὸ **κ** δὲν συμπνευματίζεται : ἐκδέρω, ἐκθέω, ἐκφέρω, ἐκχέω κτλ.

2) Οὐρανικὸν **κ** ἢ **χ** εύρισκόμενον πρὸ τοῦ **μ** γίνεται **γ** : διώκ-ω (διωκ-μὸς) διωγ-μὸς, βρέχ-ομαι (βεβρεχ-μένος) βεβρεγ-μένος.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰς μεμονωμένας λέξεις διατηροῦνται τὰ συμπλέγματα **κχ**, **χμ** : ἀκμή, αἰχμή.

3) Χειλικὸν εύρισκόμενον πρὸ τοῦ **μ** (ἀ φ ο μ ο ι ο ὕ τ α ι με αὐτό, ἦτοι) γίνεται καὶ αὐτὸ **μ** : κόπ-ος (κόπ-μα) κόμ-μα, τριβ-ω (τριβ-μα) τριμ-μα, γράφ-ω (γράφ-μα) γράμ-μα.

4) Ὀδοντικὸν εύρισκόμενον πρὸ ὀδοντικοῦ ἢ πρὸ τοῦ **μ** τρέπεται εἰς **σ** : ψεύδ-ομαι (ἐψεύδ-θην) ἐψεύσ-θην, ἄδ-ω (ἄδ-μα) ἄσ-μα, πιθ-ανός (πιθ-τὸς) πισ-τὸς.

Σημείωσις. Εἰς μερικὰς μεμονωμένας λέξεις διατηρεῖται τὸ ὀδοντικὸν πρὸ ἄλλου ὀδοντικοῦ ἢ πρὸ τοῦ **μ** : Ἄτθίς, Πιτθεύς, Κάδμος, πωθμῆν, ἀτμός. Ὁμοίως διατηρεῖται τὸ **ττ**, τὸ ὁποῖον προῆλθεν ἀπὸ κ₁ ἢ γ₁ ἢ χ₁ (βλ. κατωτέρω).

5) Τὸ τ τῆς συλλαβῆς **τι** εὐρισκόμενον κατόπιν φωνήεντος ἢ τοῦ **ν** εἰς πολλὰς λέξεις ἔχει τραπῆ εἰς **σ** : *πλοῦτ-ος* (*πλούτ-ιος*) *πλούσ-ιος*, *ἀθάνατ-ος* (*ἀθανατ-ία*) *ἀθανασία*, *ἐκόντ-ες* (*ἐκόντ-ιος*, *ἐκόνσ-ιος*) *ἐκούσιος*· (βλ. § 32, 6 καὶ 33, 5). (Ἄλλα : *αἰτία*, *σκότιος*, *ἐναντίος* κτλ.).

6) Τὸ ἔνρινον **ν** εὐρισκόμενον

α') πρὸ οὐρανικοῦ ἢ πρὸ τοῦ **ξ** τρέπεται εἰς ἔνρινον **γ** : (*ἐν-κύπτω*) *ἐγκύπτω*, (*συν-γράφω*) *συγγράφω*, (*συν-χέω*) *συγχέω*, (*ἐν-ξύω*) *ἐγξύω*·

β') πρὸ χειλικοῦ ἢ πρὸ τοῦ **ψ** τρέπεται εἰς **μ** : (*ἐν-πνέω*) *ἐμπνέω*, (*συν-βάλλω*) *συμβάλλω*, (*ἐν-φύομαι*) *ἐμφύομαι*, (*ἐν-ψυχος*) *ἐμφυχος*·

γ') πρὸ τοῦ **μ** ἢ πρὸ τῶν ὑγρῶν **λ**, **ρ** ἀφομοιοῦται πρὸς αὐτά : *ἐν-μένω*) *ἐμμένω*, (*συν-λέγω*) *συλλέγω*, (*συν-ράπτω*) *συρράπτω*.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Εἰς τὸν παθητικὸν παρακείμενον μερικῶν ἐνρινολήκτων ῥημάτων καὶ εἰς λέξεις συγγενεῖς ἐτυμολογικῶς μὲ αὐτόν, ἀπὸ τὸ σύμπλεγμα **νμ** προέρχεται **σμ** ἀντὶ τοῦ **μμ** : *μυῖνομαι* (*μεμῖαν-μαι*) *μυῖασμαι*, *μῖασμα* — *ὕφαινομαι* (*ὕφαν-μαι*) *ὕφασμαι*, *ὕφασμα*.

7) Ὅταν συμβῇ δύο ἀλλεπάλληλοι συλλαβαὶ τῆς λέξεως νὰ ἀρχίζουσι ἀπὸ ἄφωνον δασύ, τότε γίνεται **ἀνομοίωσις**, ἥτοι τῆς πρώτης συλλαβῆς τὸ δασύ τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχόν του ψιλόν (§ 5, 2) : *χορεύω-κεχόρευκα* (ἐκ τοῦ *χε-χόρευκα*), *φύω-πέφυκα* (ἐκ τοῦ *φέ-φυκα*), *θύω-τέθυκα* (ἐκ τοῦ *θέ-θυκα*), *ἐτέθη* (ἐκ τοῦ *ἐθέ-θη*), *θρέμμα* (ἐκ τοῦ *θρέφ-μα*)· *τρέφω* (ἐκ τοῦ *θρέφ-ω*), καὶ *τροφή* (ἐκ τοῦ *θροφ-ή*) ἢ *θριξ*, *ταῖς θριξί*, ἀλλὰ *τριχ-ός*, *τριχ-ες* κτλ.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Πολλάκις παραμένει τὸ δασύ εἰς δύο ἀλλεπαλήλους συλλαβάς μιᾶς λέξεως συμφώνως πρὸς ἄλλους συγγενεῖς τύπους αὐτῆς : *ὠρθώθη* (*ὄπως ὀρθώσα*, *ὠρθωσα* κλπ.), *ἐθέλχθη* (*ὄπως θέλξω*, *ἐθελεξα* κλπ.), *φάθι* (*ὄπως φάτω*, *φατῆ* κλπ.).

Εἰς δὲ τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου α' τρέπεται οὐχὶ τῆς πρώτης, ἀλλὰ τῆς δευτέρας συλλαβῆς τὸ δασύ εἰς ψιλόν : *ἐλύθη*, *λύθητι* (ἐκ τοῦ *λύθηθι*).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΓΕΝΙΚΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

1. Μέρη τοῦ λόγου

§ 38. 1) Τὰ μέρη τοῦ λόγου (ἔτι τὰ εἶδη τῶν λέξεων) ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ, ὅπως καὶ ἐν τῇ νέᾳ, εἶναι δέκα : **ἄρθρον**, (ὄνομα) **οὐσιαστικόν**, (ὄνομα) **ἐπίθετον**, **ἀντωνυμία**, **μετοχή**, **ῥῆμα**, **ἐπίρρημα**, **πρόθεσις**, **σύνδεσμος** καὶ **ἐπιφώνημα**.

2) Ἀπὸ τὰ δέκα μέρη τοῦ λόγου τὰ ἕξ, ἔτι τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία, ἡ μετοχή καὶ τὸ ῥῆμα, λέγονται **κ λ ι τ ἄ**, διότι κλίνονται, ἔτι ἕκαστον ἐξ αὐτῶν παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον ὑπὸ διαφόρους μορφὰς (π.χ. θεός, θεοῦ, θεὸν κτλ. — λύω, λύεις, λύει κτλ.)· τὰ δὲ λοιπὰ τέσσαρα λέγονται **ἄ κ λ ι τ α**, διότι δὲν κλίνονται, ἔτι ἕκαστον ἐξ αὐτῶν παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον πάντοτε ὑπὸ τὴν αὐτὴν μορφήν (π.χ. ἐκεῖ, ὑπέρ, καί, φεῦ).

§ 39. Αἱ διάφοροι μορφαί, ὑπὸ τὰς ὁποίας παρουσιάζεται εἰς τὸν λόγον ἐκάστη κλιτὴ λέξις, λέγονται **τ ὕ π ο ι** αὐτῆς (π.χ. ἦρωσ, ἦρωος, ἦρωα κτλ. — λέγω, λέγεις κτλ.).

1) Τὸ πρὸς τὸ τέλος μεταβλητὸν μέρος μιᾶς κλιτῆς λέξεως λέγεται **κατάληξις** αὐτῆς (π.χ. -ς, -ος, -α κτλ., -ω, -εις, -ει κτλ.). Τὸ δὲ πρὸς τὴν ἀρχὴν ἀμετάβλητον μέρος τῆς κλιτῆς λέξεως λέγεται **θέμα** (π.χ. ἦρω- λέγ-).

2) Ὁ τελευταῖος φθόγγος τοῦ θέματος (φωνῆεν ἢ σύμφωνον) λέγεται **χαρακτήρ** αὐτοῦ (π.χ. τὸ **ω** τοῦ θέματος ἦρω-, τὸ **γ** τοῦ θέματος λέγ-).

2. Πτώσεις

§ 40. Ἀπὸ τὰ κλιτὰ μέρη τοῦ λόγου τὰ πέντε, ἔτι τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία καὶ ἡ μετοχή, λέγονται **π τ ω τ ι κ ἄ**, διότι ἔχουν **πτώσεις**.

Πτώσεις λέγονται οί τύποι, ὑπό τοὺς ὁποίους παρουσιάζεται πᾶν πτωτικόν.

Αἱ πτώσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι πέντε : **ἡ ὀνομαστική, ἡ γενική, ἡ δοτική, ἡ αἰτιατική καὶ ἡ κλητική.**

1) **Ὀνομαστική** λέγεται ἡ πτώσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν : **τίς ;** (Τίς ἦλθεν ; ***Ὁ Παῦλος**).

2) **Γενική** λέγεται ἡ πτώσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν : **τίνος ;** (Τίνος εἶναι τὸ βιβλίον , **Τοῦ Παύλου**).

3) **Δοτική** λέγεται ἡ πτώσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν : **εἰς τίνα ; (σέ ποιόν ;)**. (Εἰς τίνα ἔδωκε τὸ βιβλίον ; **Τῷ Παύλῳ** = εἰς τὸν Παῦλον).

4) **Αἰτιατική** λέγεται ἡ πτώσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα ἀπαντῶντες εἰς τὴν ἐρώτησιν : **τίνα ; (ποιόν ;)**. (**Τίνα** εἶδες ; **Τὸν Παῦλον**).

5) **Κλητική** λέγεται ἡ πτώσις, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζομεθα, ὅταν θέλωμεν νὰ καλέσωμέν τινα : **Παῦλε, ἰατρέ.**

Σημείωσις. Ἐκ τῶν πτώσεων ἡ ὀνομαστική καὶ ἡ κλητική λέγονται μὲν ἐν ὀνομα **ὄρθαι** πτώσεις, ἡ δὲ γενική, ἡ δοτική καὶ ἡ αἰτιατική λέγονται **πλάγαι** πτώσεις.

3. Γένος, ἀριθμός, κλίσις

§ 41. Τὰ πτωτικά, ἐκτὸς τῶν πτώσεων, ἔχουν προσέτι γένος, ἀριθμὸν καὶ κλίσιν.

1) Τὰ γένη τῶν πτωτικῶν εἶναι τρία, **ἀρσενικόν, θηλυκόν καὶ οὐδέτερον** : ὁ μαθητής, ἡ μαθήτρια, τὸ δένδρον.

Σημείωσις. Τὸ γραμματικόν γένος ἐνὸς πτωτικοῦ διακρίνεται συνήθως ἐκ τῆς καταλήξεως αὐτοῦ : *οἰκ-ος, οἰκ-ία, μῆλ-ον*. Κανονικῶς ὁμοίως τὸ γραμματικόν γένος ἐκάστου πτωτικοῦ διακρίνεται ἐκ τοῦ ἄρθρου, τὸ ὅποιον δύναται νὰ προτάσσεται αὐτοῦ· καὶ ἀρσενικά μὲν εἶναι τὰ πτωτικά, τῶν ὁποίων δύναται νὰ προτάσσεται τὸ ἄρθρον **ὁ**, θηλυκά ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων δύναται νὰ προτάσσεται τὸ ἄρθρον **ἡ**, καὶ οὐδέτερα ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων δύναται νὰ προτάσσεται τὸ ἄρθρον **τό** : **ὁ λίθος, ἡ ῥάβδος, τὸ κοράσιον**.

Δὲν συμφωνεῖ δὲ πάντοτε τὸ γραμματικόν γένος πρὸς τὸ φυσικόν, ἤτοι δύναται ἐν ὀνομα νὰ εἶναι γραμματικῶς γένους ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ, ἐνῶ τὸ ὑπ' αὐτοῦ σημαίνονμενον ὄν εἶναι φυσικῶς γένους οὐδετέρου (ὁ λίθος, ἡ ῥάβδος)· καὶ ἀντιστρόφως δύναται ἐν ὀνομα νὰ εἶναι γραμματικῶς γένους οὐδετέρου, ἐνῶ τὸ ὑπ'

αὐτοῦ σημαίνονμενον ὅν εἶναι φυσικῶς ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους (τὸ *μειράκιον* = ὁ νέος, τὸ *κοράσιον* = ἡ κόρη).

2) Οἱ ἀριθμοὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι τρεῖς, ὁ **ἐνικός**, ὅστις δηλοῖ ἓν ὄν, ὁ **πληθυντικός**, ὅστις δηλοῖ πολλὰ ὄντα, καὶ ὁ **δουικός**, ὅστις δηλοῖ δύο ὄντα : τῷ ὀφθαλμῷ (= οἱ δύο ὀφθαλμοί).

3) Αἱ κλίσεις εἶναι τρεῖς, ἡ **πρώτη**, ἡ **δευτέρα** καὶ ἡ **τρίτη**.

Σημείωσις. Ἡ πτώσις, τὸ γένος, ὁ ἀριθμὸς καὶ ἡ κλίσις λέγονται παρεπόμενα (ἤτοι παρακολουθήματα) τῶν πτωτικῶν.

4. Τὸ ἄρθρον

§ 42. Ἡ ἀρχαία γλῶσσα ἔχει μόνον τὸ ὀριστικὸν ἄρθρον ὁ, ἡ, τό. Τοῦτο κλίνεται ὡς ἐξῆς :

Ἐνικός			Πληθυντικός			
Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	
ὄν.	ὁ	ἡ	τό	οἱ	αἱ	τά
γεν.	τοῦ	τῆς	τοῦ	τῶν	τῶν	τῶν
δοτ.	τῷ	τῇ	τῷ	ταῖς	τοῖς	τοῖς
αἰτ.	τόν	τήν	τό	τούς	τάς	τά

(Δουικός : ὄνομ. καὶ αἰτ. τῷ, γεν. καὶ δοτ. τοῖν καὶ διὰ τὰ τρία γένη. Σπανιώτεροι τύποι τοῦ θηλυκοῦ προσέτι εἶναι : **τά, ταῖν**).

Σημείωσις. Τὸ ἄρθρον δὲν ἔχει κλητικὴν. Τῆς δὲ κλητικῆς τῶν ὀνομάτων προτάσσεται συνήθως τὸ ἐπιφώνημα ὦ, τὸ ὅποιον ἔνεκα τούτου καλεῖται κλητικὸν ἐπιφώνημα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΟΝΟΜΑΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

1. Ὁρισμὸς καὶ διαίρεσις τῶν οὐσιαστικῶν

§ 43. Ὀνόματα οὐσιαστικά λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν ὄντα, ἤτοι πρόσωπα, ζῶα ἢ πράγματα, πράξιν, κατάστασιν ἢ ιδιότητα.

1) Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὁποῖα σημαίνουν πρόσωπα, ζῶα ἢ πράγματα, λέγονται **συγκεκριμένα** : Ἀριστοτέλης, θεός, λέων, τράπεζα.

2) Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ὁποῖα σημαίνουν πράξιν, κατάστασιν ἢ ιδιότητα, λέγονται **ἀφηρημένα** : θυσία, ἡρεμία, λευκότης.

§ 44. Τὰ συγκεκριμένα οὐσιαστικά λέγονται :

1) **ὀνόματα κύρια**, ὅταν σημαίνουν ἓν μόνον ὠρισμένον πρόσωπον ἢ ζῶον ἢ πρᾶγμα : Περικλῆς, Βουκεφάλας, Σπάρτη, Πίνδος.

2) **ὀνόματα προσηγορικά**, ὅταν σημαίνουν ἓν σύνολον ὁμοειδῶν προσώπων ἢ ζώων ἢ πραγμάτων : μαθητής, ἵππος, ὄρος.

2. Γένος τῶν οὐσιαστικῶν

§ 45. Τὰ πλεῖστα οὐσιαστικά ἔχουν ἓνα μόνον τύπον καὶ ἓν μόνον γένος : ὁ ἀνὴρ, ἡ γυνή, τὸ τέκνον — ὁ κύων, ἡ θύρα, τὸ ξύλον.

Τὰ τοιαῦτα οὐσιαστικά καλοῦνται **μονοκατάληκτα καὶ μονογενῆ**, ἐὰν δὲ εἶναι ὀνόματα ζώων, καλοῦνται **ἐπίκοινα** : ὁ ἰέραξ, ἡ γαλῆ.

Ἀπὸ τὰ οὐσιαστικά ὅμως, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ζῶντα ὄντα :

1) πολλὰ ἔχουν ἓνα μόνον τύπον, ἀλλὰ δύο γένη, ἀρσενικὸν καὶ θηλυκόν : ὁ παῖς-ἡ παις, ὁ ἵππος-ἡ ἵππος, ὁ βοῦς-ἡ βοῦς· ταῦτα καλοῦνται **μονοκατάληκτα καὶ διγενῆ ἢ κοινῶν γένους**.

2) πολλὰ ἔχουν δύο τύπους, ἓνα διὰ τὸ ἀρσενικὸν γένος καὶ ἓνα διὰ τὸ θηλυκόν : ὁ μαθητής-ἡ μαθήτρια, ὁ ἱερεὺς-ἡ ἱέρεια, ὁ λέων-ἡ λέαινα. Ταῦτα λέγονται **δικατάληκτα καὶ διγενῆ**.

Σημείωσις. Τῶν ἐπικοίνων οὐσιαστικῶν τὸ φυσικὸν γένος καθορίζεται, ἐὰν ὑπάρχῃ ἀνάγκη, διὰ τῶν ἐπιθέτων ὁ ἄρρη-ἡ ἄρρη, ὁ θήλυς-ἡ θήλεια· ὁ ἄρρη ἀετός, ἡ ἄρρη ἀλώπηξ - ὁ θήλυς ἀετός, ἡ θήλεια ἀλώπηξ (πρβλ. καὶ νῦν : ἀρσενικός - θηλυκὸς ἀετός, ἀρσενική - θηλυκὴ ἀλεπού).

3. Κλίσις τῶν οὐσιαστικῶν

Ι. Πρώτη κλίσις

1. Ἀσυναίρετα

§ 46. Κατὰ τὴν **πρώτην κλίσιν** κλίνονται ὀνόματα ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ μόνον· ἀρσενικά, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς **-ας** ἢ **-ης**, καὶ θηλυκὰ εἰς **-α** ἢ **-η**.

α. Παραδείγματα ἄρσενικῶν

Ἐνικὸς

		(θ. ταμια-)	(θ. Ἀτρείδα-)	(θ. βουλευτα-)
ὄν.	ὁ	ταμίας	Ἀτρείδης	βουλευτῆς
γεν.	τοῦ	ταμίου	Ἀτρείδου	βουλευτοῦ
δοτ.	τῷ	ταμία	Ἀτρείδῃ	βουλευτῇ
αἰτ.	τὸν	ταμίαν	Ἀτρείδην	βουλευτὴν
κλητ.	ὦ	ταμία	Ἀτρείδῃ	βουλευτά

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	ταμίαι	Ἀτρεῖδαι	βουλευταὶ
γεν.	τῶν	ταμιῶν	Ἀτρείδων	βουλευτῶν
δοτ.	τοῖς	ταμίαις	Ἀτρείδαίς	βουλευταῖς
αἰτ.	τούς	ταμίας	Ἀτρείδας	βουλευτάς
κλητ.	ὦ	ταμίαι	Ἀτρεῖδαι	βουλευταὶ

β. Παραδείγματα θηλυκῶν

Ἐνικὸς

		(θ. μαχαιρα-)	(θ. φρουρα-)	(θ. μουσα-)
ὄν.	ἡ	μάχαιρα	φρουρά	μούσα
γεν.	τῆς	μαχαίρας	φρουρᾶς	μούσης
δοτ.	τῇ	μαχαίρᾳ	φρουρᾷ	μούσῃ
αἰτ.	τὴν	μάχαιραν	φρουράν	μούσαν
κλητ.	ὦ	μάχαιρα	φρουρά	μούσα

Πληθυντικὸς

ὄν.	αἱ	μάχαιραι	φρουραὶ	μούσαι
γεν.	τῶν	μαχαίρων	φρουρῶν	μούσων
δοτ.	ταῖς	μαχαίραις	φρουραῖς	μούσαις
αἰτ.	τάς	μαχαίρας	φρουράς	μούσας
κλητ.	ὦ	μάχαιραι	φρουραὶ	μούσαι

	Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
	(θ. νυμφα-)	(θ. τιμα-)				
ὄν.	ῆ	νύμφη	τιμή	αἶ	νύμφαι	τιμαί
γεν.	τῆς	νύμφης	τιμῆς	τῶν	νυμφῶν	τιμῶν
δοτ.	τῇ	νύμφη	τιμῇ	ταῖς	νύμφαις	τιμαῖς
αἰτ.	τήν	νύμφην	τιμήν	τάς	νύμφας	τιμάς
κλητ.	ᾧ	νύμφη	τιμή	ᾧ	νύμφαι	τιμαί

§ 47. Φαινομενικαὶ καταλήξεις τῶν πρωτοκλίτων

	Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
	Ἄρσενικόν	Θηλυκόν		Ἄρσ. καὶ Θηλ.		
ὄν.	-ᾱς ῆ -ης	-ᾱ ῆ -ᾶ ῆ -η			-αι	
γεν.	-ου	-ᾱς ῆ -ης			-ῶν	
δοτ.	-α ῆ -η	-α ῆ -η			-αις	
αἰτ.	-ᾶν ῆ -ην	-ᾶν ῆ -ᾶν ῆ -ην			-ᾶς	
κλητ.	-ᾱ ῆ -η ῆ ᾶ	-ᾱ ῆ -ᾶ ῆ -η			-αι	

Σημείωσις. Αἱ καταλήξεις αὗται προῆλθον ἐκ συγχωνεύσεως τῶν ἀρχικῶν κυρίως καταλήξεων μετὰ τοῦ χαρακτήρος, ὁ ὁποῖος εἰς τὰ πρωτόκλιτα εἶναι **α ῆ η**· π.χ. ἡ κατάληξις τῆς ἑνικ. ὀνομαστικῆς **-ας** προῆλθεν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτήρος **α** μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως **-ς**, ἡ κατάληξις τῆς πληθ. γενικῆς **-ῶν** ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτήρος **α** μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως **-ων**, ἡ κατάληξις τῆς πληθ. αἰτιατικῆς **-ας** ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτήρος **α** μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως **-νς** (**-ανς = ᾶς**)· (πρβλ. § 33, 6).

Παρατηρήσεις

§ 48. Τὰ πρωτόκλιτα ὀνόματα :

1) εἰς τὸν πληθυντικὸν (καὶ τὸν δυϊκὸν) ἔχουν πάντα τὰς ἰδίας καταλήξεις:

2) τὸ **α** εἰς τὴν κατάληξιν **-ᾶς** (καθὼς καὶ εἰς τὴν κατάληξιν **-α** τοῦ δυϊκοῦ) τὸ ἔχουν πάντοτε μακρόν: ὁ *δοριβοθήρας*, τοὺς *Ἀτρεΐδᾶς*, τῆς *χώρᾶς*, τὰς *σφαίρᾶς* (τῶ *Ἀτρεΐ-δᾶ*, τῶ *μούσᾶ*)·

3) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ περισπῶνται: τῶν *Ἀτρειδῶν*, τῶν *γεφυρῶν*, τῶν *σφαιρῶν*, ἀλλὰ: οἱ ἔτησίαι = τὰ μελτέμια, **τῶν ἔτησίων**· (βλ. καὶ § 16, 6, 7 καὶ 8).

§ 49. Ἀπὸ τὰ ἀρσενικὰ πρωτόκλιτα ὀνόματα, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς **-ης**, σχηματίζουν τὴν κλητικὴν τοῦ ἑνικοῦ εἰς **ᾶ**

- 1) τὰ ἔθνικὰ : ὦ Πέρσα, ὦ Σκύθα·
 2) τὰ εἰς -της : ὦ πολῖτα, ὦ δικαστὰ—δεσπότης, ὦ δέσποτα.
 3) τὰ εἰς -άρχης, -μέτρης, -πώλης, τρίβης, -ώνης κλπ.
 (ἦτοι τὰ σύνθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν ῥῆμα) : ὦ γυμνασιάρχῃ, ὦ γεωμέτρῃ, ὦ παντοπῶλα, ὦ παιδοτρίβα, ὦ τελῶνα.

§ 50. Τῶν θηλυκῶν πρωτοκλίτων εἰς -α τὸ α τοῦτο, ἐὰν μὲν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη φωνῆεν ἢ ρ, λέγεται **καθαρὸν α** (οἰκί-α, ὦρ-α), ἐὰν δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη σύμφωνον, πλὴν τοῦ ρ, λέγεται **μὴ καθαρὸν α** (ῥίζ-α, μοῦσ-α, ἄκανθ-α).

Κατὰ κανόνα τῶν θηλυκῶν πρωτοκλίτων ὀνομάτων :

- 1) τὸ καθαρὸν α εἶναι μακρὸν : βασιλείᾱ, θήρᾱ·
 2) τὸ μὴ καθαρὸν α εἶναι βραχὺ καὶ εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ τοῦτο τρέπεται εἰς η : γλώσσᾱ (γλώσσης, γλώσση), μᾶζᾱ (μάζης, μάζη).

Σημείωσις 1. Τὸ καθαρὸν α εἶναι βραχὺ :

- 1) εἰς τὰ προπαροξύτονα ὀνόματα, ὡς εὐσέβεια, ἀλήθεια, Φώκαια, Χαίρωνεια, εἴθιοι κτλ.
 2) εἰς τὰ ὀνόματα γραῖα, μαῖα, μνῖα·
 3) εἰς τὰ ἐξῆς εἰς -ρα δισύλλαβα ὀνόματα : μοῖρα, πείρα, πρῶρα, σφαῖρα καὶ σφῦρα.

Σημείωσις 2. Εἰς τὴν αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ τὸ α εἶναι μακρὸν ἢ βραχὺ, ὅπως εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν : (ἡ χώρᾱ) τὴν χώρᾱν, ὦ χώρᾱ, (ἡ γλώσσᾱ) τὴν γλώσσᾱν - ὦ γλώσσᾱ.

2. Συνηρημένα

§ 51. Τῶν πρωτοκλίτων οὐσιαστικῶν, ὅσα εἶχον ἀρχῆθεν πρὸ τοῦ χαρακτήρος α τοῦ θέματος ἄλλο α ἢ ε, τὰ πλεῖστα ἔπαθον συναίρεσιν, διὸ καλοῦνται **συνηρημένα πρωτόκλιτα ὀνόματα** : (Ἄθηνᾱ) Ἄθηνᾱ, (μνάα) μνᾱ, (Ἐρμέας) Ἐρμῆς, (γέα) γῆ.

Παραδείγματα

Ἐνικὸς

	(θ. Ἐρμεα-, Ἐρμη-)	(θ. μναα-, μνα-)	(θ. γαλεα-, γαλη-)
ὄν.	ὁ Ἐρμῆς	ἡ μνᾱ	ἡ γαλῆ
γεν.	τοῦ Ἐρμοῦ	τῆς μνᾱς	τῆς γαλῆς
δοτ.	τῷ Ἐρμῆ	τῇ μνᾱ	τῇ γαλῆ
αἰτ.	τὸν Ἐρμῆν	τὴν μνᾱν	τὴν γαλῆν
κλητ.	ὦ Ἐρμῆ	ὦ μνᾱ	ὦ γαλῆ

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ	Ἑρμαῖ	αἱ	μναῖ	γαλαῖ
γεν.	τῶν	Ἑρμῶν	τῶν	μνῶν	γαλῶν
δοτ.	τοῖς	Ἑρμαῖς	ταῖς	μναῖς	γαλαῖς
αἰτ.	τούς	Ἑρμαῖς	τάς	μνάς	γαλαῖς
κλητ.	ὦ	Ἑρμαῖ	ὦ	μναῖ	γαλαῖ

§ 52. Τὰ συνηρημένα πρωτόκλιτα ὀνόματα·

1) ἔχουν καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν τὰς καταλήξεις τῶν ἀσυναίρετων, πλὴν ὅτι τὸ **εα** εἰς τὸν ἐνικὸν τὸ συναίρουσιν εἰς **η** : ὁ Ἑρμέας-Ἑρμῆς· ἐνῶ : τοὺς Ἑρμέας-Ἑρμαῖς·

2) εἶναι εἰς ἀπάσας τὰς πτώσεις περισπώμενα· (βλ. § 16, 9).

Σημειώσεις. Τὸ ὄνομα ὁ βορέας λαμβάνεται εἰς ἀπάσας τὰς πτώσεις καὶ ἀσυναίρετως καὶ συνηρημένως, ἀλλὰ συνηρημένον ἐκφέρεται μὲ διπλοῦν ρ : ὁ βορέας - ὁ βορραῖς, τοῦ βορέου - τοῦ βορραῖ, τῷ βορέα - τῷ βορραῖ κτλ.

II. Δευτέρα κλίσις

1. Ἀσυναίρετα

§ 53. Ἡ δευτέρα κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν, ἀρσενικά καὶ θηλυκά, τὰ ὅποια λήγουν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς **-ος**, καὶ οὐδέτερα, τὰ ὅποια λήγουν εἰς **-ον**.

α. Παραδείγματα ἀρσενικῶν καὶ θηλυκῶν

Ἐνικὸς

	(θ. ἄνθρωπο-)	(θ. ἰατρο-)	(θ. ψῆφο-)	(θ. ὄδο-)
ὄν.	ὁ ἄνθρωπος	ἰατρός	ἡ ψῆφος	ὁδός
γεν.	τοῦ ἀνθρώπου	ἰατροῦ	τῆς ψήφου	ὁδοῦ
δοτ.	τῷ ἀνθρώπῳ	ἰατρῷ	τῇ ψήφῳ	ὁδῷ
αἰτ.	τὸν ἄνθρωπον	ἰατρὸν	τὴν ψήφον	ὁδὸν
κλητ.	ὦ ἄνθρωπε	ἰατρέ	ὦ ψῆφε	ὁδέ

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ ἄνθρωποι	ἰατροὶ	αἱ ψῆφοι	ὁδοὶ
γεν.	τῶν ἀνθρώπων	ἰατρῶν	τῶν ψήφων	ὁδῶν
δοτ.	τοῖς ἀνθρώποις	ἰατροῖς	ταῖς ψήφοις	ὁδοῖς
αἰτ.	τούς ἀνθρώπους	ἰατροὺς	τάς ψήφους	ὁδοὺς
κλητ.	ὦ ἄνθρωποι	ἰατροὶ	ὦ ψῆφοι	ὁδοὶ

Παραδείγματα οὐδετέρων

		Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς		
		(θ. ποτήριο-) (θ. φυτο-)				
ὄν.	τὸ	ποτήριον	φυτὸν	τὰ	ποτήρια	φυτὰ
γεν.	τοῦ	ποτηρίου	φυτοῦ	τῶν	ποτηρίων	φυτῶν
δοτ.	τῷ	ποτηρίῳ	φυτῷ	τοῖς	ποτηρίοις	φυτοῖς
αἰτ.	τὸ	ποτήριον	φυτὸν	τὰ	ποτήρια	φυτὰ
κλητ.	ὦ	ποτήριον	φυτὸν	ὦ	ποτήρια	φυτὰ

54. Φαινομενικαὶ καταλήξεις τῶν δευτεροκλίτων

		Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς	
		Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδέτ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδέτ.
ὄν.		-ος	-ον	-οι	-ᾶ
γεν.		-ου	-ου	-ων	-ων
δοτ.		-ῳ	-ῳ	-οις	-οις
αἰτ.		-ον	-ον	-ους	-ᾶ
κλητ.		-ε	-ον	-οι	-ᾶ

Σημείωσις. Αἱ καταλήξεις αὗται προῆλθεν ἐκ συγχωνεύσεως τῶν ἀρχικῶν κυρίως καταλήξεων μετὰ τοῦ χαρακτήρος τοῦ θέματος, ὁ ὁποῖος εἰς τὰ δευτεροκλίτα εἶναι **ο** (ἢ **ε**)· π.χ. ἡ κατάληξις **-ος** ἢ **ον** προῆλθεν ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτήρος **ο** μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως **-ς** ἢ **-ν**, ἡ κατάληξις **-ους** ἐκ συγχωνεύσεως τοῦ χαρακτήρος **ο** μετὰ τῆς κυρίως καταλήξεως **-νς** (**-ονς=ους**· βλ. § 33, 6).

Παρατηρήσεις

§ 55. Τῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων :

1) τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν αἱ καταλήξεις εἶναι αἱ ἴδιαι εἰς πάσας τὰς πτώσεις·

2) τῶν οὐδετέρων αἱ καταλήξεις διαφέρουν ἀπὸ τὰς καταλήξεις τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν καὶ τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ πληθυντικοῦ.

§ 56. 1) Τὰ οὐδέτερα (οἰασδήποτε κλίσεως) ἔχουν τρεῖς πτώσεις ὁμοίας, ἤτοι τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν.

2) Ἡ κατάληξις **α** εἰς τὰ οὐδέτερα εἶναι βραχεῖα : τὰ δῶρα, τὰ μῆλα (τὰ ποιήματ')· (βλ. καὶ § 16, 2 - 8).

2. Συνηρημένα

§ 57. Ἀπὸ τὰ δευτερόκλιτα οὐσιαστικά, ὅσα εἶχον ἀρχῆθεν πρὸ τοῦ χαρακτήρος **ο** τοῦ θέματος ἄλλο **ο ἢ ε**, τὰ πλεῖστα ἔπαθον συνάρεσιν, διὸ καλοῦνται **συνηρημένα δευτερόκλιτα ὀνόματα**: (νόος) νοῦς, (ὀστέον) ὀστοῦν· (πρβλ. § 51).

Παραδείγματα

Ἐνικὸς

	(θ. ἐκπλοο-, ἐκπλοο-)	(θ. ῥοο-, ῥοο)	(θ. προχοο-, προχοο-)	(θ. ὀστεο-, ὀστοῦ-)	
ὄν.	ὁ	ἐκπλους	ῥοῦς	ἢ πρόχους	τὸ ὀστοῦν
γεν.	τοῦ	ἐκπλου	ῥοῦ	τῆς πρόχου	τοῦ ὀστοῦ
δοτ.	τῶ	ἐκπλω	ῥῶ	τῆ πρόχῳ	τῶ ὀστῶ
αἰτ.	τὸν	ἐκπλοῦν	ῥοῦν	τὴν πρόχουν	τὸ ὀστοῦν

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	ἐκπλοι	ῥοῖ	αἱ πρόχοι	τὰ ὀστᾶ
γεν.	τῶν	ἐκπλων	ῥῶν	τῶν πρόχων	τῶν ὀστῶν
δοτ.	τοῖς	ἐκπλοῖς	ῥοῖς	ταῖς πρόχοις	τοῖς ὀστοῖς
αἰτ.	τούς	ἐκπλους	ῥοῦς	τάς πρόχους	τὰ ὀστᾶ

Παρατηρήσεις

§ 58. Τὰ **συνηρημένα δευτερόκλιτα ὀνόματα**:

1) ἔχουν καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν τὰς καταλήξεις τῶν ἀσυναίρετων, πλὴν ὅπου τὰ ἀσυναίρετα ἔχουν εἰς τὴν κατάληξιν **ο ἢ ε**, ταῦτα ἔχουν **ου** (τὸ ὁποῖον προέρχεται ἐκ τῆς συναίρεσεως τοῦ **ο+ο ἢ ε+ο**).

2) τονίζονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις εἰς τὴν συλλαβὴν, εἰς τὴν ὁποῖαν τονίζεται ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ (τὰ σύνθετα παρὰ τὸν κανόνα § 25).

3) δὲν ἔχουν κλητικὴν (οὐδὲ δυϊκὸν ἀριθμὸν).

3. Ἀττικὸκλιτα

§ 59. Μερικὰ ὀνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως λήγουν οὐχὶ εἰς -ος, -ον, ἀλλὰ εἰς **-ως, -ων**: ὁ Ἄθως, ἡ ἄλως, ὁ νεώς. Ταῦτα λέγονται **ἀττικὸκλιτα**, διότι τὰ μετεχειρίζοντο πρὸ πάντων οἱ ὀμιλοῦντες τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον.

Παράδειγματα

Ἐνικὸς

	(θ. νεω-)	(θ. Μενέλεω-)	(θ. ἄλω-)	(θ. ἀνώγεω-)
ὄν.	ὄ νεώς	Μενέλεως	ἦ ἄλως	τὸ ἀνώγεων
γεν.	τοῦ νεῶ	Μενέλεω	τῆς ἄλω	τοῦ ἀνώγεω
δοτ.	τῷ νεῶ	Μενέλεω	τῆ ἄλω	τῷ ἀνώγεω
αἰτ.	τόν νεών	Μενέλεων	τήν ἄλω	τὸ ἀνώγεων
κλητ.	ὦ νεώς	Μενέλεως	ὦ ἄλως	ὦ ἀνώγεων

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ νεῶ	—	αἱ ἄλω	τὰ ἀνώγεω
γεν.	τῶν νεών	—	τῶν ἄλων	τῶν ἀνώγεων
δοτ.	τοῖς νεῶς	—	ταῖς ἄλως	τοῖς ἀνώγεως
αἰτ.	τούς νεώς	—	τάς ἄλως	τὰ ἀνώγεω
κλητ.	ὦ νεῶ	—	ὦ ἄλω	ὦ ἀνώγεω

Παρατηρήσεις

§ 60. Τὰ ἀττικόκλιτα ὀνόματα :

1) ἔχουν εἰς τὰς καταλήξεις πασῶν τῶν πτώσεων **ω**· ὑπὸ τοῦτο δὲ τὸ **-ω** ὑπάρχει ἢ ὑπογεγραμμένον, ὅπου ἢ ἀντίστοιχος κατάληξις τῶν κοινῶν δευτεροκλίτων ὀνομάτων ἔχει ἢ : τῷ νεῶ (τῷ θεῶ), οἱ νεῶ (οἱ ναοί)·

2) ἔχουν τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν·

3) τονίζονται εἰς πάσας τὰς πτώσεις ὅπου καὶ ὅπως ἢ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ : ὁ λεώς, τοῦ λεῶ — ὁ Δεξίλεως, τοῦ Δεξίλεω — ὁ ταῶς, τοῦ ταῶ κλπ.

Σημείωσις. Μερικὰ ἀττικόκλιτα ὀνόματα σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν χωρὶς τὸ τελικὸν ν : τὸν Ἄθω, τὴν Ἄλω, τὴν Ἐω, τὴν Κῶ, τὸν Μίνω (κατὰ τὴν τρίτην κλίσην).

III. Τρίτη κλίσις

Εἰσαγωγικαὶ παρατηρήσεις

§ 61. Ἡ τρίτη κλίσις περιλαμβάνει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν (ὅπως καὶ ἡ δευτέρα κλίσις).

Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα λήγουν εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν εἰς ἔν τῶν φωνηέντων **α, ι, υ, ὦ** ἢ εἰς ἔν τῶν ληκτικῶν συμφώνων

(ν, ρ, ζ, ξ, ψ), εις δὲ τὴν ἐνικὴν γενικὴν εις **-ος** (καὶ σπανιώτερον εις **-ως** ἢ **-ους**).

§ 62. Τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα λέγονται **περιττοσύλλαβα**, διότι κανονικῶς εις τὰς ἄλλας πτώσεις ἔχουν μίαν συλλαβὴν περισσοτέραν τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς (καὶ κλητικῆς).

§ 63. 1) Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ τριτόκλιτα ὀνόματα, ἄλλα μὲν σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν μὲ τὴν κατάληξιν **-ς**, καὶ ταῦτα λέγονται **κατάληκτα** (*στάχυ-ς, γίγα-ς*), ἄλλα δὲ τὴν σχηματίζουν ἄνευ καταλήξεως, καὶ ταῦτα λέγονται **ἀκατάληκτα** (*λιμὴν, γέρον*).

2) τὰ οὐδέτερα τριτόκλιτα ὀνόματα δὲν ἔχουν καμμίαν κατάληξιν εις τὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν.

§ 64. Ἐκ τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων :

1) ἄλλα μὲν εἶναι **μονόθεμα**, ἥτοι σχηματίζονται ἀπὸ ἓν θέμα εις πάσας τὰς πτώσεις (*σολήν, σολῆνος κλπ.*), ἄλλα δὲ εἶναι **διπλόθεμα**, ἥτοι σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα (*λιμὴν, λιμένος κλπ.*).

2) τῶν διπλοθέμων τὸ ἓν θέμα, ὅταν τοῦτο ἔχη εις τὴν τελευταίαν συλλαβὴν τοῦ μακροῦ φωνῆεν, λέγεται **ἰσχυρόν** (*λιμην-χιων-*), τὸ δὲ ἕτερον, τὸ ὁποῖον ἔχει εις τὴν τελευταίαν συλλαβὴν τοῦ βραχοῦ φωνῆεν, λέγεται **ἀσθενές** (*λιμεν-, χιον-*).

§ 65. Τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων τὸ θέμα γενικῶς εὐρίσκεται ἐκ τῆς ἐνικῆς γενικῆς, ἀφοῦ ἀφαιρεθῆ ἡ κατάληξις αὐτῆς **-ος** (*Ἕλλην-ος, γίγαντ-ος*). Ἐὰν δὲ τὸ ὄνομα εἶναι διπλόθεμον, τὸ ἕτερον ἐκ τῶν θεμάτων αὐτοῦ εὐρίσκεται ἐκ τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς (*λιμέν-ος, λιμὴν — χιόν-ος, χιών.*).

§ 66. 1) Κατὰ τὸν χαρακτήρα τοῦ θέματος αὐτῶν τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα διαιροῦνται εις **φωνηεντόληκτα** (*στάχυ-ς, στάχυ-ος, πόλι-ς, πόλε-ως*) καὶ εις **συμφωνόληκτα** (*ἀγών, ἀγῶν-ος — γέρον, γέροντ-ος*).

2) τὰ συμφωνόληκτα τριτόκλιτα ὀνόματα ὑποδιαιροῦνται εις **ἀφωνόληκτα**, ἥτοι μὲ χαρακτήρα **ἄφωνον** (*φύλαξ, φύλακ-ος — πατρίς, πατριδ-ος*), καὶ εις **ἡμιφωνόληκτα**, ἥτοι μὲ χαρακτήρα **ἡμίφωνον** (*λιμὴν, λιμέν-ος — ἑήτωρ, ἑήτορ-ος*) (βλ. § 3, 1 - 2).

Α'. Φωνηεντόληκτα

§ 67. Ἐκ τῶν φωνηεντόληκτων τριτοκλίτων ὀνομάτων τὰ πλεῖστα εἶναι γένους ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ, ἐλάχιστα δὲ εἶναι γένους οὐδετέρου.

§ 68. α') Καταληκτικὰ εἰς -ως, -ως ἢ -υς, -υος, μονόθεμα

Ἐνικὸς

	(θ. ἥρω-)	(θ. θω-)	(θ. ἰχθυ-)	(θ. δρυ-)
ὄν.	ὁ ἥρω-ς	θῶ-ς	ἰχθύ-ς	ἡ δρυ-ς
γεν.	τοῦ ἥρω-ος	θω-ός	ἰχθύ-ος	τῆς δρυ-ός
δοτ.	τῷ ἥρω-ι	θω-ί	ἰχθύ-ι	τῇ δρυ-ί
αἰτ.	τὸν ἥρω-α	θῶ-α	ἰχθύ-ν	τὴν δρυ-ν
κλητ.	ὦ ἥρω-ς	θῶ-ς	ἰχθύ	ὦ δρυ

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ ἥρω-ες	θῶ-ες	ἰχθύ-ες	αἱ δρυ-ες
γεν.	τῶν ἥρω-ων	θῶ-ων	ἰχθύ-ων	τῶν δρυ-ῶν
δοτ.	τοῖς ἥρω-σι	θω-σί	ἰχθύ-σι	ταῖς δρυ-σί
αἰτ.	τούς ἥρω-ας	θῶ-ας	ἰχθύ-ς	τάς δρυ-ς
κλητ.	ὦ ἥρω-ες	θῶ-ες	ἰχθύ-ες	ὦ δρυ-ες

Σημείωσις. Κατὰ τὸ ὄνομα ἰχθύς κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα ἔγγελυς εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν (βλ. καὶ § 50, Σημ.).

Ὅμοιως δὲ κλίνονται καὶ ὅσα φωνηεντόληκτα ἔχουν χαρακτῆρα ι, ὅπως ὁ κίς, ὁ, ἡ οἰς (ἐκ τοῦ οἰς), καὶ τὸ κύριον ὄνομα ὁ Συένεσις, προσέτι δὲ τῶν ὀνόματα ἡ τίγρις, καὶ ἡ τύρσις, εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν: ὁ κίς, τοῦ κι-ός, τῷ κι-ί, τὸν κι-ν, οἱ κι-ες, τῶν κι-ῶν, τοῖς κι-σί, τοὺς κι-ς κτλ.

Παρατηρήσεις

§ 69. Τῶν εἰς -υς -υος τριτοκλίτων ὀνομάτων:

1) ἡ ἐνικὴ κλητικὴ σχηματίζεται ἄνευ καταλήξεως, ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ μὲ τὴν κατάληξιν -ν ἀντὶ -α καὶ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ μὲ τὴν κατάληξιν -ς ἀντὶ -ας: ᾧ ἰχθύ, τὸν ἰχθύ-ν, τοὺς ἰχθύ-ς.

2) οἱ μονοσύλλαβοι τύποι καὶ ἡ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ ἐν γένει, ὅταν τονίζονται εἰς τὴν λήγουσαν, περισπῶνται παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 6): ὁ μῦς, τὸν μῦν, ὦ μῦ, τοὺς μῦς — τὰς ὄφρῦς — τοὺς ἰχθύς.

§ 70. β') Καταληκτικά άρσενικά και θηλυκά εις -ις -εως ἢ -υς -εως, διπλόθεμα, και τὸ οὐδέτερον τὸ ἄστυ

Ἐνικὸς

(θ. πρυτανι-πρυτανε-) (θ. πολι-πολε-) (θ. πελεκυ-πελεκε-) (θ. ἄστυ-ἄστε-)

ὄν.	ὁ	πρύτανι-ς	ἡ	πόλι-ς	ὁ	πέλεκυ-ς	τὸ	ἄστυ
γεν.	τοῦ	πρυτάνε-ως	τῆς	πόλε-ως	τοῦ	πελέκε-ως	τοῦ	ἄστε-ως (-εως)
δοτ.	τῷ	πρυτάνει	τῇ	πόλει	τῷ	πελέκει	τῷ	ἄστει
αἰτ.	τὸν	πρύτανι-ν	τὴν	πόλι-ν	τὸν	πέλεκυ-ν	τὸ	ἄστυ
κλητ.	ὦ	πρύτανι	ὦ	πόλι	ὦ	πέλεκυ	ὦ	ἄστυ

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	πρυτάνεις	αἱ	πόλεις	οἱ	πελέκεις	τὰ	ἄσθη
γεν.	τῶν	πρυτάνε-ων	τῶν	πόλε-ων	τῶν	πελέκε-ων	τῶν	ἄστε-ων
δοτ.	τοῖς	πρυτάνε-σι	ταῖς	πόλε-σι	τοῖς	πελέκε-σι	τοῖς	ἄστε-σι
αἰτ.	τούς	πρυτάνεις	τάς	πόλεις	τούς	πελέκεις	τά	ἄσθη
κλητ.	ὦ	πρυτάνεις	ὦ	πόλεις	ὦ	πελέκεις	ὦ	ἄσθη

Σημείωσις. Κατὰ τὸ ὄνομα ἡ πόλις, ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων ὀνομάτων, κλίνονται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν και τὰ ὀνόματα τίγρις και τύρσις. Κατὰ δὲ τὸ ὄνομα ὁ πέλεκυς κλίνονται τὰ ὀνόματα ὁ πῆχυς, ὁ πρέσβυς, καθὼς και τὸ ὄνομα ὁ ἔγχελυς εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν (βλ. § 68, Σημ.).

§ 71. Κατάληξις τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων εἶναι

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

	'Αρσ. και Θηλ.	Οὐδ.		'Αρσ. και Θηλ.	Οὐδ.
ὄν.	-ς ἢ —	—		-ες	-ᾶ
γεν.	-ος (ἢ -ως)	-ος (ἢ -ως)		-ων	-ων
δοτ.	-ῖ	-ῖ		-σῖ	-σῖ
αἰτ.	-ᾶ ἢ -ν	—		-ᾶς ἢ -ξ, -ς (-νς)	-ᾶ
κλητ.	-ς ἢ	—		-ες	-ᾶ

Σημείωσις. Ἡ κατάληξις τῆς ἐνικῆς γενικῆς -ως προῆλθεν ἐξ ἀντιμεταχωρήσεως: πόλη-ος, πόλε-ως — βασιλῆ-ος, βασιλέ-ως (βλ. § 32, 4), ἢ δὲ κατάληξις τῆς πληθυντικῆς αιτιατικῆς -νς γίνεται -ς μετ' ἀποβολῆν τοῦ ν προ τοῦ ς (βλ. § 32, 4 και 33,6).

Παρατηρήσεις

§ 72. Τὰ εἰς -ις ἢ -υς (γεν. -εως) φωνηεντόληκτα ὀνόματα :

1) σχηματίζονται από δύο θέματα, ἤτοι ὄσα μὲν λήγουν εἰς **-ις** ἀπὸ ἓν θέμα εἰς **ι** (πρυτανι-, πολι-) καὶ ἀπὸ ἕτερον εἰς **ε** (πρυτανε-πολε-), ὄσα δὲ λήγουν εἰς **-ως** ἀπὸ ἓν θέμα εἰς **υ** (πελεκυ-, πηχυ-) καὶ ἀπὸ ἕτερον εἰς **ε** (πελεκε-, πηχε-)· καὶ ἀπὸ μὲν τὸ πρῶτον θέμα, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς **ι ἢ υ**, σχηματίζεται ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ, ἡ αἰτιατικὴ καὶ ἡ κλητικὴ, ἀπὸ δὲ τὸ δεύτερον, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς **ε**, πᾶσαι αἱ ἄλλαι πτώσεις·

2) τὸν χαρακτῆρα **ε** μὲ τὸ ἐπόμενον **ι ἢ ε** τῶν καταλήξεων τὸν συναίρουσιν εἰς **ει** (πόλε-ι, πόλει — πόλε-ες, πόλεις)·

3) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχουν κατάληξιν οὐχὶ **-ος** ἀλλὰ **-ως** καὶ εἰς τὴν πτῶσιν ταύτην, καθὼς καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ, τονίζονται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν, παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 2) : πόλε-ως, πήχε-ων·

4) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν ἄνευ καταλήξεως καὶ τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν μὲ τὴν κατάληξιν **-ν**, τὴν δὲ πληθυντικὴν αἰτιατικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν : αἱ πόλεις, τὰς πόλεις — οἱ πῆχεις, τοὺς πῆχεις.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Τοῦ οὐδετέρου ὀνόματος τὸ ἄστυ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ὁ χαρακτῆρ **ε** συναίρειται μὲ τὴν κατάληξιν **-α** εἰς **-η** : (ἄστε-α) ἄστη.

§ 73. γ') Καταληκτικὰ εἰς **-εὺς** (γεν.-έως), εἰς **-αὺς** καὶ εἰς **-οὺς**, μονόθεμα

Ἐνικὸς

	(θ. ἱππευ-)	(θ. ἀλιευ-)		(θ. γραυ-)	(θ. βου-)		
ὄν.	ὁ	ἱππεύ-ς	ἀλιεύ-ς	ἡ	γραῦ-ς	ὁ	βοῦ-ς
γεν.	τοῦ	ἱππέ-ως	ἀλιέως καὶ ἀλιῶς	τῆς	γρα-ός	τοῦ	βο-ός
δοτ.	τῷ	ἱππεῖ	ἀλιεῖ	τῇ	γρα-ῖ	τῷ	βο-ῖ
αἰτ.	τὸν	ἱππέ-ᾱ	ἀλιέ-α καὶ ἀλιᾱ	τὴν	γραῦ-ν	τὸν	βοῦ-ν
κλητ.	ὦ	ἱππεῦ	ἀλιεῦ	ὦ	γραῦ	ὦ	βοῦ

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	ἱππεῖς	ἀλιεῖς	αἱ	γραῖ-ες	οἱ	βό-ες
γεν.	τῶν	ἱππέ-ων	ἀλιέων καὶ ἀλιῶν	τῶν	γρα-ῶν	τῶν	βο-ῶν
δοτ.	τοῖς	ἱππεῦ-σι	ἀλιεῦ-σι	ταῖς	γραυ-σὶ	τοῖς	βου-σὶ
αἰτ.	τούς	ἱππέ-ᾱς	ἀλιέ-ας καὶ ἀλιᾱς	τάς	γραῦ-ς	τούς	βοῦ-ς
κλητ.	ὦ	ἱππεῖς	ἀλιεῖς	ὦ	γραῖ-ες	ὦ	βό-ες

Π α ρ α τ η ρ ή σ ε ι ς

§ 74. Τῶν εἰς -εὺς ἢ -αῦς ἢ -οῦς φωνηεντολήκτων ὀνομάτων ὁ χαρακτήρ **υ** μεταξύ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται : βασιλεύς, βασιλεῦ, βασιλεῦσι — γραῦς, γραῦν, γραῦσί· ἀλλὰ βασιλέως, βασιλέα — γραῶς, γραῶες (βλ. § 33, 3).

§ 75. Τῶν εἰς -εὺς φωνηεντολήκτων ὀνομάτων :

1) τὸ **ε** τοῦ θέματος, τὸ ὁποῖον μένει μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ χαρακτῆρος **υ**, συναιρεῖται μὲ τὸ ἐπόμενον **ι** ἢ **ε** τῶν καταλήξεων εἰς **ει** : (ἰππέ-ι) ἰππεῖ, (ἰππέ-ες) ἰππεῖς, (ἰππέ-ε) ἰππεῖ (πρβλ. § 72, 2)·

2) ἡ ἐνικὴ κλητικὴ σχηματίζεται ἀπὸ τὸ θέμα μόνον ἄνευ καταλήξεως : ὦ βασιλεῦ·

3) ἡ ἐνικὴ γενικὴ ἔχει κατάληξιν οὐχὶ -ος ἀλλὰ -ως καὶ τὸ **α** τῆς καταλήξεως τῆς ἐνικῆς αἰτιατικῆς καὶ τῆς πληθυντικῆς αἰτιατικῆς εἶναι μακρόν· (βλ. § 32, 4).

§ 76. Ὅσα φωνηεντόληκτα εἰς -εὺς ἔχουν φωνῆεν πρὸ τοῦ τελικοῦ ἐ τοῦ θέματος συνήθως συναίρουν τὸ **ε** τοῦτο μὲ τὸ ἐπόμενον **ω** καὶ **α** τῶν καταλήξεων (τῆς γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ) : (Εὐβοέως) Εὐβοῶς, (Εὐβοέων) Εὐβοῶν, (Εὐβοέα) Εὐβοᾶ, (Εὐβοέας) Εὐβοᾶς.

§ 77. δ') Ἀκατάληκτα εἰς -ώ, γεν. -οῦς, διπλόθεμα

Ἐ ν ι κ ὸ ς

	(θ. Λητω-, Λητο-)		(θ. ἡχω-, ἡχο-)
ὄν.	ἡ Λητώ		ἡ ἡχώ
γεν.	τῆς Λητοῦς	(ἐκ τοῦ Λητό-ος)	τῆς ἡχοῦς
δοτ.	τῆ Λητοῖ	(ἐκ τοῦ Λητό-ι)	τῆ ἡχοῖ
αἰτ.	τὴν Λητώ	(ἐκ τοῦ Λητό-α)	τὴν ἡχώ
κλητ.	ὦ Λητοῖ		ὦ ἡχοῖ

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Τὰ ὀνόματα ταῦτα κανονικῶς ἔχουν μόνον ἐνικὸν ἀριθμόν, ὁσάκις δὲ σχηματίζονται καὶ εἰς τὸν πληθυντικόν, κλίνονται εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν : ἡ λεχώ, τῆς λεχοῦς κτλ. — αἱ λεχοί, τῶν λεχῶν, ταῖς λεχοῖς, τὰς λεχοῦς κτλ.

Εἰς τὴν ἐνικὴν αἰτιατικὴν ὀξύνονται παρὰ τὸν κανόνα (§ 16, 9).

Β'. Συμφωνόληκτα

1. Ἄφωνόληκτα

§ 78. Τὰ ἀφωνόληκτα τριτόκλιτα ὀνόματα εἶναι :

- 1) οὐρανικόληκτα, ἥτοι μὲ χαρακτηριστῆρα οὐρανικὸν (κ, γ, χ)·
- 2) χειλικόληκτα, ἥτοι μὲ χαρακτηριστῆρα χειλικὸν (π, β, φ)·
- 3) ὀδοντικόληκτα, ἥτοι μὲ χαρακτηριστῆρα ὀδοντικὸν (τ, δ, θ)·

§ 79. Οὐρανικόληκτα καὶ χειλικόληκτα, καταληκτικὰ εἰς -ξ, -ψ, -ς, μονόθεμα

		Ἐνικὸς					
ὄν.	ὁ	φύλαξ	ἦ	φλόξ	ὁ	ἔνουξ	
γεν.	τοῦ	φύλακ-ος	τῆς	φλογ-ός	τοῦ	ἔνουχ-ος	
δοτ.	τῷ	φύλακ-ι	τῇ	φλογ-ί	τῷ	ἔνουχ-ι	
αἰτ.	τόν	φύλακ-α	τὴν	φλόγ-α	τόν	ἔνουχ-α	
κλητ.	ᾧ	φύλαξ	ᾧ	φλόξ	ᾧ	ἔνουξ	

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ	φύλακ-ες	αἱ	φλόγ-ες	οἱ	ἔνουχ-ες
γεν.	τῶν	φύλακ-ων	τῶν	φλογ-ῶν	τῶν	ἔνουχ-ων
δοτ.	τοῖς	φύλαξι	ταῖς	φλοξί	τοῖς	ἔνουξι
αἰτ.	τούς	φύλακ-ας	τάς	φλόγ-ας	τούς	ἔνουχ-ας
κλητ.	ᾧ	φύλακ-ες	ᾧ	φλόγ-ες	ᾧ	ἔνουχ-ες

Ἐνικὸς

ὄν.	ὁ	κῶνωψ	Ἄραψ	οἱ	κῶνωπ-ες	Ἄραβ-ες
γεν.	τοῦ	κῶνωπ-ος	Ἄραβ-ος	τῶν	κῶνωπ-ων	Ἄράβ-ων
δοτ.	τῷ	κῶνωπ-ι	Ἄραβ-ι	τοῖς	κῶνωψι	Ἄραψι
αἰτ.	τόν	κῶνωπ-α	Ἄραβ-α	τούς	κῶνωπ-ας	Ἄραβ-ας
κλητ.	ᾧ	κῶνωψ	Ἄραψ	ᾧ	κῶνωπ-ες	Ἄραβ-ες

Πληθυντικὸς

Σημεῖωσις. Οἱ τύποι τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς προήλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων φύλακ-ς, φλόγ-ς, ἔνουχ-ς, κῶνωπ-ς, Ἄραβ-ς — φύλακ-σι, φλογ-σί, κῶνωπ-σι, Ἄραβ-σι (βλ. § 36, 1 καὶ 2).

§ 80. Ὀδοντικόληκτα

α) Καταληκτικὰ εἰς -ς, μονόθεμα

Ἐνικὸς

ὄν.	ὁ	τάπητ	ἦ	Ἑλληνίς	ὁ	ἔρνης
γεν.	τοῦ	τάπητ-ος	τῆς	Ἑλληνίδ-ος	τοῦ	ἔρνηθ-ος

δοτ.	τῷ	τάπητ-ι	τῆ	Ἑλληνίδ-ι	τῷ	ῥριθ-ι
αἰτ.	τόν	τάπητ-α	τῆν	Ἑλληνίδ-α	τόν	ῥριν
κλητ.	ῶ	τάπητς	ῶ	Ἑλληνίς	ῶ	ῥρι

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ	τάπητ-ες	αἱ	Ἑλληνίδ-ες	οἱ	ῥριθ-ες
γεν.	τῶν	ταπήτ-ων	τῶν	Ἑλληνίδ-ων	τῶν	ῥριθ-ων
δοτ.	τοῖς	τάπητ-ι	ταῖς	Ἑλληνί-σι	τοῖς	ῥρι-σι
αἰτ.	τούς	τάπητ-ας	τάς	Ἑλληνίδ-ας	τούς	ῥριθ-ας
κλητ.	ῶ	τάπητ-ες	ῶ	Ἑλληνίδ-ες	ῶ	ῥριθ-ες

Ἐνικός

Πληθυντικός

ὄν.	ὁ	ἀνδριάς	ἐλέφας	οἱ	ἀνδριάντ-ες	ἐλέφαντ-ες
γεν.	τοῦ	ἀνδριάντ-ος	ἐλέφαντ-ος	τῶν	ἀνδριάντ-ων	ἐλεφάντ-ων
δοτ.	τῷ	ἀνδριάντ-ι	ἐλέφαντ-ι	τοῖς	ἀνδριᾶσ-ι	ἐλέφασ-ι
αἰτ.	τόν	ἀνδριάντ-α	ἐλέφαντ-α	τούς	ἀνδριάντ-ας	ἐλέφαντ-ας
κλητ.	ῶ	ἀνδριάς	ἐλέφαν	ῶ	ἀνδριάντ-ες	ἐλέφαντ-ες

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ πληθυντικῆς δοτικῆς προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *τάπητ-ς*, *Ἑλληνίδ-ς*, *ῥριθ-ς*, *ἀνδριάντ-ς*, *ἐλέφαντ-ς*, *-τάπητ-σι*, *Ἑλληνίδ-σι*, *ἀνδριάντ-σι*, *ἐλέφαντ-σι* (βλ. § 33, 4 καὶ 5).

§ 84. β') Ἀκατάληκτα εἰς -ων, -οντος διπλόθεμα καὶ οὐδέτερα εἰς -α, -ατος

	Ἐνικός	Πληθυντικός	Ἐνικός	Πληθυντικός
	(θ. γερωντ-, γερонт-)		(θ. σωματ-)	
ὄν.	ὁ γέρων	οἱ γέροντ-ες	τὸ σῶμα	τὰ σώματ-α
γεν.	τοῦ γέροντ-ος	τῶν γερόντ-ων	τοῦ σώματ-ος	τῶν σωμάτ-ων
δοτ.	τῷ γέροντ-ι	τοῖς γέρου-σι	τῷ σώματ-ι	τοῖς σώμα-σι
αἰτ.	τόν γέροντ-α	τούς γέροντ-ας	τὸ σῶμα	τὰ σώματ-α
κλητ.	ῶ γέρον	ῶ γέροντ-ες	ῶ σῶμα	ῶ σώματ-α

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς ἐνικῆς ὀνομαστικῆς καὶ κλητικῆς προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *γέροντ*, *γέροντ*, *σῶματ*, οἱ δὲ τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς ἐξ ἀρχικῶν τύπων *γέροντ-σι*, *σώματ-σι* (βλ. § 33, 1, 4, 5).

Παρατηρήσεις

§ 82. Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ ἀφωνόληκτα ὀνόματα κανονικῶς σχηματίζουν τὴν ἐνικήν αἰτιατικήν εἰς **α** (τὸν πίνακα, τὴν πατρίδα) καὶ τὴν ἐνικήν κλητικήν ὁμοίαν μετὰ τὴν ἐνικήν ὀνομαστικήν (ὦ τάπης, ὦ πατρίς, ὦ ἱμάς, ὦ ὁδοῦς).

Ἐξαιροῦνται καὶ

1) τὴν ἐνικήν αἰτιατικήν τὰ βαρύτερα ὀδοντικόληκτα εἰς **-ις** τὴν σχηματίζουν εἰς **-ν** (κατὰ τὰ φωνηεντόληκτα εἰς **-ις, -εως**) : ἡ ἔρις, τὴν ἔριν — ἡ χάρις, τὴν χάριν (ὅπως ἡ πόλις, τὴν πόλιν).

2) τὴν ἐνικήν κλητικήν

α') τὰ εἰς **-ις** βαρύτερα ὀδοντικόληκτα, τὸ ὀξύτονον ὄνομα **τυραννίς** καὶ τὸ ὄνομα ὁ **παῖς** (= πά-ις) τὴν σχηματίζουν ἄνευ τῆς καταλήξεως **-ς** (κατὰ τὰ εἰς **-ις** φωνηεντόληκτα) : ὦ Ἄρτεμι, ὦ Ἄγι, ὦ ἔρι, ὦ ὄρνι, ὦ τυραννί, ὦ παῖ (ὅπως : ὦ πρύτανι, ὦ πόλι)

β') τὰ εἰς **-ας (-αντος)** βαρύτερα ὀδοντικόληκτα τὴν σχηματίζουν ὁμοίαν μετὰ τὸ θέμα : ὦ ἐλέφαν (ἐκ τοῦ ἐλέφαντ), ὦ γίγαν (ἐκ τοῦ γίγαντ) · (βλ. § 33, 1).

Σημείωσις 1. Τὰ ὀνόματα ἡ ἀλώπηξ (τῆς ἀλώπεκος) καὶ ὁ πούς (τοῦ ποδός) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἀπὸ ἰσχυρὸν (ἀλώπηκ-, πουδ-) εἰς τὴν ἐνικήν ὀνομαστικήν καὶ τὴν κλητικήν καὶ ἀπὸ ἀσθενές (ἀλώπεκ-, ποδ-) εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις.

Τὸ δὲ ὄνομα ἡ θριξ σχηματίζεται ἀπὸ τὸ (ἀρχικὸν) θέμα **θριχ-** εἰς τὴν ὀνομαστικήν καὶ τὴν κλητικήν τοῦ ἐνικού καὶ εἰς τὴν δοτικήν τοῦ πληθυντικοῦ (ἡ θριξ, ὦ θριξ, ταῖς θριξί), καὶ ἀπὸ τὸ θέμα **τριχ-** εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις (τῆς τριχός, τῆ τριχί) · (βλ. § 37, 7).

Σημείωσις 2. Μερικὰ ὀδοντικόληκτα ὀνόματα μετὰ θέμα εἰς **-ντ** ἐπαθον συναίρεσιν ἐντὸς τοῦ θέματος (τοῦ **α + ω ἢ α + ο** εἰς **ω**, τοῦ **α + ε ἢ α + ι** εἰς **α** καὶ τοῦ **ο + ει ἢ ο + ει** εἰς **ου**) : ὁ Ξενοφῶν (Ξενοφάντ), τοῦ Ξενοφάντος (Ξενοφάντ-ος) κτλ., ὁ ἀλλᾶς (ἀλλάντ-ς, ἀλλᾶεις), τοῦ ἀλλάντ-ος (ἀλλάντ-ος) κτλ., ὁ πλακοῦς (πλακόντ-ς, πλακοίεις), τοῦ πλακοῦντος (πλακόντ-ος) κτλ. (βλ. § 16, 9, § 25, § 33, 1 καὶ 5).

2. Ἡμιφωνόληκτα

§ 83. Τὰ ἡμιφωνόληκτα τριτόκλιτα ὀνόματα εἶναι :

1) ἐνρινόληκτα, ἥτοι μετὰ χαρακτηριστὴρα τοῦ θέματος ἐνρινον (**ν**) ·

- 2) ὑγρόληκτα, ἤτοι μὲ χαρακτηριστῆρα ὑγρόν (λ, ρ)·
 3) σιγμόληκτα, ἤτοι μὲ χαρακτηριστῆρα σ.

§ 84. α') Ἐνρινόληκτα

- 1) Καταληκτικά εἰς -ις, γεν. -ίνος καὶ ἀκατάληκτα εἰς -αν, γεν. -ᾶνος, -ην, γεν. -ηνος καὶ -ων, γεν. -ωνος, μονόθεμα

Ἐνικὸς

	(θ. δελφιν-)	(θ. παιαν-)	(θ. Ἑλλην-)	(θ. χιτων-)
ὄν.	ὁ δελφίς	παιάν	Ἑλλήν	χιτῶν
γεν.	τοῦ δελφῖν-ος	παιᾶν-ος	Ἑλλην-ος	χιτῶν-ος
δοτ.	τῷ δελφῖν-ι	παιᾶν-ι	Ἑλλην-ι	χιτῶν-ι
αἰτ.	τόν δελφῖν-α	παιᾶν-α	Ἑλλην-α	χιτῶν-α
κλητ.	ὦ δελφίς	παιάν	Ἑλλήν	χιτῶν

Πληθυντικὸς

ὄν.	οἱ δελφῖν-ες	παιᾶν-ες	Ἑλλήν-ες	χιτῶν-ες
γεν.	τῶν δελφίν-ων	παιᾶν-ων	Ἑλλήν-ων	χιτῶν-ων
δοτ.	τοῖς δελφῖ-σι	παιᾶ-σι	Ἑλλή-σι	χιτῶ-σι
αἰτ.	τούς δελφῖν-ας	παιᾶν-ας	Ἑλλήν-ας	χιτῶν-ας
κλητ.	ὦ δελφῖν-ες	παιᾶν-ες	Ἑλλήν-ες	χιτῶν-ες

Σημείωσις. Καταληκτικὸν ἐνρινόληκτον εἶναι καὶ τὸ μοναδικὸν ὄνομα ὁ κτεῖς (τοῦ κτεν-ός, τῷ κτεν-ί, τὸν κτέν-α, ὦ κτεῖς — οἱ κτέν-ες, τῶν κτεν-ων, τοῖς κτε-σί, τούς κτένας κτλ.).

Οἱ τύποι δελφίς, κτεῖς, δελφῖσι, παιᾶσι, Ἑλλήσι, χιτῶσι κλπ. προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων δελφίν-ς, κτέν-ς, δελφῖν-σι, παιᾶν-σι, χιτῶν-σι (βλ. § 33, 6).

- § 85. 2) Ἀκατάληκτα εἰς -ην, γεν. -ένος, -ων, γεν. -ονος, διπλόθεμα

Ἐνικὸς

	(θ. ποιμην-, ποιμεν-)	(θ. χελιδων-, χελιδον-)	(θ. κίων-, κιον-)
ὄν.	ὁ ποιμῆν	ἡ χελιδῶν	ὁ κίων
γεν.	τοῦ ποιμέν-ος	τῆς χελιδόν-ος	τοῦ κίον-ος
δοτ.	τῷ ποιμέν-ι	τῇ χελιδόν-ι	τῷ κίον-ι
αἰτ.	τόν ποιμέν-α	τὴν χελιδόν-α	τόν κίον-α
κλητ.	ὦ ποιμῆν	ὦ χελιδῶν	ὦ κίων

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ	ποιμέν-ες	αἱ	χελιδόν-ες	οἱ	κίον-ες
γεν.	τῶν	ποιμέν-ων	τῶν	χελιδόν-ων	τῶν	κίον-ων
δοτ.	τοῖς	ποιμέ-σι	ταῖς	χελιδό-σι	τοῖς	κίο-σι
αἰτ.	τούς	ποιμέν-ας	τάς	χελιδόν-ας	τούς	κίον-ας
κλητ.	ὦ	ποιμέν-ες	ὦ	χελιδόν-ες	ὦ	κίον-ες

Σημείωσις. Οἱ τύποι τῆς πληθυντικῆς δοτικῆς προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων ποιμέν-σι, χελιδόν-σι, κίον-σι· (βλ. § 33, 6).

§ 86. β') Ὑγρόληκτα

1) Ἀκατάληκτα εἰς -ήρ, γεν. -ῆρος, μονόθεμα, καὶ εἰς -ήρ, γεν. -έρος, -ωρ, γεν. -ορος, διπλόθεμα

Ἐνικός

	(θ. κρατηρ-)	(θ. ἀθηρ-, ἀθερ-)	(θ. ῥήτωρ-, ῥητορ-)
ὄν.	ὁ κρατήρ	ἀθήρ	ῥήτωρ
γεν.	τοῦ κρατῆρ-ος	ἀθέρ-ος	ῥήτορ-ος
δοτ.	τῷ κρατῆρ-ι	ἀθέρ-ι	ῥήτορ-ι
αἰτ.	τόν κρατῆρ-α	ἀθέρ-α	ῥήτορ-α
κλητ.	ὦ κρατήρ	ἀθήρ	ῥῆτορ

Πληθυντικός

ὄν.	οἱ	κρατῆρ-ες	ἀθέρ-ες	ῥήτορ-ες
γεν.	τῶν	κρατῆρ-ων	ἀθέρ-ων	ῥητόρ-ων
δοτ.	τοῖς	κρατῆρ-σι	ἀθέρ-σι	ῥήτορ-σι
αἰτ.	τούς	κρατῆρ-ας	ἀθέρ-ας	ῥήτορ-ας
κλητ.	ὦ	κρατῆρ-ες	ἀθέρ-ες	ῥήτορ-ες

Σημείωσις 1. Κατὰ τὸ ὄνομα ὁ κρατήρ κλίνεται, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ τὸ ὄνομα ὁ σωτήρ (τοῦ σωτήρος), καὶ κατὰ τὸ ὄνομα ὁ ἀθήρ κλίνεται καὶ τὸ ὄνομα ὁ ἀστήρ (τοῦ ἀστέρος), ἀλλὰ τὸ μὲν ὄνομα ὁ σωτήρ σχηματίζει τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὦ σῶτερ, τὸ δὲ ὄνομα ὁ ἀστήρ σχηματίζει τὴν πληθυντικὴν δοτικὴν τοῖς ἀστράσι (κατὰ τὰ συγκοπτόμενα).

Σημείωσις 2. Ὑγρόληκτον μὲ χαρακτηριστῆρα λ εἶναι μόνον ὁ ἄλς (τοῦ ἁλός, τῷ ἅλι, τὸν ἅλα, ὦ ἄλς-οἱ ἅλεις, τῶν ἁλῶν, τοῖς ἁλίσι, τοὺς ἅλας κτλ.).

2) Οὐδέτερα

§ 87. Οὐδέτερα ὑγρόληκτα εἶναι τὰ ὀνόματα τὸ ἕαρ καὶ τὸ νέκταρ, εὐχρησता μόνον εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν.

Τὸ ὄνομα τὸ **ἔαρ** ἐκφέρεται καὶ συνηρημένον : **ἔαρ - ἦρ**, τοῦ **ἔαρος - ἦρος**, τῷ **ἔαρι - ἦρι** κλπ. (βλ. § 56 καὶ § 63, 2).

Παρατηρήσεις εἰς τὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ὀνόματα

§ 88. Τὰ ἀρσενικά καὶ θηλυκά ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ὀνόματα

1) τὰ διπλόθεμα σχηματίζουν ἀπὸ μὲν τὸ ἰσχυρὸν θέμα τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν, ἀπὸ δὲ τὸ ἀσθενὲς τὰς ἄλλας πτώσεις : ὁ **λιμήν**, ἡ **χιών**, ὁ **αἰθήρ**, ὁ **κοσμήτωρ** — τοῦ **λιμέν-ος**, **τῆς χιόν-ος**, τοῦ **αἰθέρ-ος**, τοῦ **κοσμήτωρ-ος** κλπ.

2) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν τὰ πλεῖστα ὁμοίαν μετὰ τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν : ἡ **ἀκτίς** — ὦ **ἀκτίς**, ὁ **πελεκάν** — ὦ **πελεκάν**, ὁ **ποιμήν** — ὦ **ποιμήν**, ἡ **χελιδών** — ὦ **χελιδών**, ὁ **ἀστήρ** — ὦ **ἀστήρ**.

Ἐξαιροῦνται ἐκ τῶν διπλοθέμων τὰ βαρύτονα εἰς **-ων** (γεν. **-ονος**) καὶ **-ωρ** (γεν. **-ορος**), τὰ ὅποια σχηματίζουν τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μετὰ τὸ ἀσθενὲς θέμα : ὁ **γεῖτων** — ὦ **γεῖτων**, ὁ **αὐτοκράτωρ** — ὦ **αὐτοκράτωρ**.

Τὰ κύρια ὀνόματα **Ἀγαμέμνων** καὶ **Ἀριστογείτων** καὶ τὰ ὅμοια εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ἀναβιβάζουν προσέτι τὸν τόνον : ὦ **Ἀγάμεμνον**, ὦ **Ἀριστόγειτον**.

3) Σ ὑ γ κ ο π τ ὀ μ ε ν α

§ 89. Ἀκατάληκτα εἰς **-ηρ**, γεν. **-ρος**, διπλόθεμα

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. πατρ-, πατερ-, ἀνηρ-, ἀνερ-)

ὄν.	ὁ	πατῆρ	ἀνήρ	οἱ	πατέρ-ες	ἄνδρ-ες
γεν.	τοῦ	πατρ-ός	ἀνδρ-ός	τῶν	πατέρ-ων	ἀνδρ-ῶν
δοτ.	τῷ	πατρ-ι	ἀνδρ-ι	τοῖς	πατρά-σι	ἀνδρά-σι
αἰτ.	τὸν	πατέρ-α	ἀνδρ-α	τούς	πατέρ-ας	ἀνδρ-ας
κλητ.	ὦ	πάτερ	ἀνερ	ὦ	πατέρ-ες	ἄνδρ-ες

Ἐνικὸς

ἡ	Δημήτηρ
τῆς	Δήμητρ-ος
τῇ	Δήμητρ-ι
τὴν	Δήμητρ-α
ὦ	Δήμητερ

Παρατηρήσεις

§ 90. Τὰ διπλόθεμα εἰς -ηρ ὑγράληκτα ὀνόματα **πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ, γαστήρ, Δημήτηρ** καὶ **άνηρ** λέγονται συγκοπτόμενα, διότι (συγκόπτουν, ἦτοι) ἀποβάλλουν τὸ ε τοῦ ἀσθενοῦς θέματος, τὰ μὲν ὀνόματα **πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ** καὶ **γαστήρ** εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ, τὸ δὲ ὄνομα **Δημήτηρ** εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ τὸ ὄνομα **άνηρ** εἰς τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ ἐνικοῦ καὶ εἰς πάσας τὰς πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ (καὶ τοῦ δυϊκοῦ)· (βλ. § 32, 1 καὶ § 34, 2).

Πάντα τὰ συγκοπτόμενα ὀνόματα εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ μεταξὺ τοῦ συγκεκομμένου θέματος καὶ τῆς καταλήξεως -σι ἔχουν α βραχύ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου καὶ τονίζονται: *μητρ-ά-σι, θυγατρ-ά-σι, γαστρ-ά-σι*.

§ 91. Ἐκ τῶν συγκοπτομένων ὀνομάτων :

1) τὰ μὲν ὀνόματα **πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ** καὶ **γαστήρ** εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ, τὸ δὲ ὄνομα **άνηρ** καὶ εἰς ταύτας τὰς πτώσεις καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης: *μητρός, μητρὶ — ανδρός, ανδρὶ, ανδρῶν*.

2) τὸ ὄνομα **Δημήτηρ** εἰς πάσας τὰς βραχυκαταλήκτους πτώσεις τονίζεται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν.

3) τὰ ὀνόματα **πατήρ, θυγάτηρ** καὶ **άνηρ** εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ἀναβιβάζουν τὸν τόνον: *ὦ πάτερ, θύγατερ, ανερ*.

4) τὸ ὄνομα **γαστήρ** ἔχει τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν: *ὦ γαστήρ* (κανονικῶς· πρβλ. § 88, 2).

§ 92. γ') Σιγμόληκτα

α'. Οὐδέτερα εἰς -ας, γεν. -ως (ἡ -ατος)

Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
ὄν.	τὸ	κέρας	τὰ	κέρα	ἢ τὰ κέρατ-α
γεν.	τοῦ	κέρωσ ἢ τοῦ κέρατ-ος	τῶν	κερῶν ἢ τῶν κεράτ-ων	
δοτ.	τῷ	κέρα ἢ τῷ κέρατ-ι		τοῖς	κέρα-σι
αἰτ.	τὸ	κέρας	τὰ	κέρα	ἢ τὰ κέρατ-α
κλητ.	ὦ	κέρας	ὦ	κέρα	ἢ ὦ κέρατ-α

Παρατηρήσεις

§ 93. Σιγμόληκτα ουδέτερα εις -ας εἶναι ἕξ : κρέας, κρέας — γέρας, γήρας — πέρας, τέρας. Τούτων

1) ὁ χαρακτήρ σ μεταξύ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται καὶ τὰ συναντώμενα μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ σ φωνήεντα συναίρουνται : (κρέασ-ος, κρέα-ος =) κρέως, (κρέασ-ι, κρέα-ι =) κρέα κλπ. (βλ. καὶ § 33, 3).

2) σχηματίζονται ὡς σιγμόληκτα μόνον ἀπὸ θέμα εἰς **ασ** τὰ ὀνόματα **κρέας, γέρας** καὶ **γήρας** (τὸ κρέας, τοῦ κρέως, τῷ κρέα κλπ.). Ὡς σιγμόληκτον δὲ ὁμοῦ καὶ ὡς ὀδοντικόληκτον ἀπὸ θέμα εἰς **-ατ** σχηματίζεται τὸ ὄνομα **τὸ κέρας** καὶ τὸ ὄνομα **τὸ τέρας** εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν (τὰ τέρα ἢ τέρατα, τῶν τεράων ἢ τεράτων κλπ.). Τὸ δὲ ὄνομα **τὸ πέρας** (ὅπως καὶ τὸ ὄνομα **τὸ τέρας** εἰς τὸν ἐνικὸν) ἀπὸ σιγμόληκτον θέμα εἰς **-ασ** σχηματίζει μόνον τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν, τὰς δὲ ἄλλας πτώσεις τὰς σχηματίζει μόνον ἀπὸ θέμα εἰς **-ατ** (κατὰ τὰ εἰς **-α** ουδέτερα ὀδοντικόληκτα) : τὸ **πέρας**, τοῦ **περάτ-ος** κλπ., τὰ **περάτ-α**, τῶν **περάτ-ων** κλπ., τὸ **τέρας**, τοῦ **τεράτ-ος** κλπ. (βλ. § 81).

Σημείωσις. Τὸ καταληκτικὸν **α** τῆς πληθυντικῆς ὀνομαστικῆς, αἰτιατικῆς καὶ κλητικῆς τῶν ὀνομάτων τούτων, τὸ ὅποιον προῆλθεν ἐκ συναίρεσεως τοῦ **α + α**, δύναται νὰ βραχύνεται κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἄλλα ουδέτερα : τὰ **γέρα ἢ γέρα** (ὅπως τὰ **δῶρα**).

§ 94. β'. Ουδέτερα εἰς -ος, γεν. -ους

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. στελεχες-) (θ. χρεες-)

ὄν.	τὸ	στέλεχος	χρέος	τὰ	στελέχη	χρέα
γεν.	τοῦ	στελέχους	χρέους	τῶν	στελεχῶν	χρεῶν
δοτ.	τῷ	στελέχει	χρέει	τοῖς	στελέχεσι	χρέεσι
αἰτ.	τὸ	στέλεχος	χρέος	τὰ	στελέχη	χρέα
κλητ.	ὦ	στέλεχος	χρέος	ὦ	στελέχη	χρέα

Παρατηρήσεις

§ 95. Τῶν σιγμόληκτων ουδετέρων εἰς -ος

1) τὸ θέμα λήγει εἰς **-εσ**, ἀλλὰ τὸ **ε** τὸ πρὸ τοῦ χαρακτήρος **σ** εἰς

τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τρέπεται εἰς ο : (θ. ἔθνεσ-) ἔθνος (§ 32, 5)·

2) ὁ χαρακτήρ σ μεταξύ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται, τὰ δὲ συναντώμενα μετὰ τὴν ἀποβολὴν αὐτοῦ φωνήεντα συναιροῦνται, ἤτοι τὸ ε+α εἰς η ἢ, ἂν προηγῆται ἄλλο ε, εἰς ᾱ (τὰ βέλεα - βέλη, τὰ χρέεα - χρέᾱ), τὸ ε+ι εἰς ει (τῶ δάσε-ῖ - δάσει), τὸ ε+ο εἰς ου (τοῦ ὄρε-ος - ὄρους), τὸ ε+ω εἰς ω (τῶν τειχέων - τειχῶν)· βλ. καὶ § 33, 3, Σημ.).

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Μερικὰ σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς -ος τὴν πληθυντικὴν γενικὴν τὴν σχηματίζουν ἀσυναίρετον (τῶν ἀνθέων, τῶν χειλέων) ἢ καὶ ἀσυναίρετον καὶ συναηρημένην (τῶν ὄρεων ἢ τῶν ὄρων).

§ 96. γ'. Ἄρσενικὰ ἀκατάληκτα εἰς -ης, γεν. -ους (ἢ -ῆς, γεν. -έους), διπλόθεμα

	Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
	(θ. Σωκράτης- Σωκράτες-)			(θ. Ἑρακλεῖος- Ἑρακλεῶς)		
ὄν.	ὁ	Σωκράτης	Ἑρακλῆς	οἱ	Σωκράται	Ἑρακλεῖς
γεν.	τοῦ	Σωκράτους	Ἑρακλέους	τῶν	Σωκρατῶν	Ἑρακλέων
δοτ.	τῷ	Σωκράτει	Ἑρακλεῖ	τοῖς	Σωκράταις	—
αἰτ.	τὸν	Σωκράτη	Ἑρακλέα	τούς	Σωκράτας	Ἑρακλεῖς
κλητ.	ὦ	Σώκρατες	Ἑράκλεις	ὦ	Σωκράται	Ἑρακλεῖς

Παρατηρήσεις

§ 97. Τὰ ἀρσενικὰ σιγμόληκτα οὐσιαστικὰ εἰς -ης, γεν. -ους (ἢ -ῆς, γεν. -έους) εἶναι πάντα κύρια ὀνόματα (σύνθετα, μὲ δεύτερον συνθετικόν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ὄνομα σιγμόληκτον οὐδέτερον εἰς -ος ἢ ῆμα) : Πολυκράτης (πολὺς, κράτος) — Δημοσθένης (δῆμος, σθένος) — Ἀγαθοκλῆς (ἀγαθός, κλέος) — Ἀριστοφάνης (ἄριστος, φαίνομαι) — Δημοχάρης (Δῆμος, χαίρω) κλπ. Ταῦτα

1) σχηματίζονται ἀπὸ δύο θέματα, ἀπὸ ἰσχυρὸν θέμα εἰς -ης εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν καὶ ἀπὸ ἀσθενὲς θέμα εἰς -εσ εἰς πάσας τὰς ἄλλας πτώσεις. Τούτου ὁ χαρακτήρ σ μεταξύ δύο φωνηέντων ἀποβάλλεται καὶ τὰ συναντώμενα φωνήεντα συναιροῦνται, ὅπως εἰς τὰ σιγμόληκτα οὐδέτερα εἰς -ος (§ 95, 2)·

2) εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν ἀναβιβάζουν τὸν τόνον : ὦ Ἀριστότελες, ὦ Δημοσθένης, ὦ Ἀγαθόκλεις (Ἀγαθόκλεες)·

3) ὁσάκις λαμβάνονται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν, σχηματίζονται εἰς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον τὰ μὲν εἰς **-ης**, γεν. **-ους** συνήθως κατὰ τὴν πρώτην κλίσειν, τὰ δὲ εἰς **-ῆς**, γεν. **-έους** (ἦτοι τὰ εἰς **-κλῆς**) κατὰ τὴν τρίτην·

4) ὅσα λήγουν εἰς **-κλῆς** συναίρουῦν τὸ **ε** τῆς συλλαβῆς **-κλε**, ὅπου μετ' αὐτὸ ἀκολουθεῖ **η ἦ ε ἦ ει** : (Θεμιστοκλέης) Θεμιστοκλῆς, (Θεμιστόκλεες) Θεμιστόκλεις, (Θεμιστοκλέει) Θεμιστοκλεῖ.

Σημείωσις. Τὰ εἰς **-ης**, γεν. **-ους** σχηματίζουν τὴν ἐνικήν αἰτιατικὴν καὶ εἰς **-ην** (κατὰ τὰ πρωτόκλιτα) : τὸν Σωκράτην, τὸν Δημοσθένην (ἕπως τὸν Ἀριστείδην).

§ 98. δ'. Θηλυκά ἀκατάληκτα εἰς **-ώς**, γεν. **-οῦς**, διπλόθεμα

		Ἐνικὸς		
		(θ. αἰδωσ-, αἰδοσ-)	(θ. Ἥωσ-, Ἥοσ-)	
ὄν.	ἡ	αἰδῶς	ἡ	Ἥως
γεν.	τῆς	αἰδοῦς (ἐκ τοῦ αἰδόσ-ος)	τῆς	Ἥοῦς
δοτ.	τῇ	αἰδοῖ (ἐκ τοῦ αἰδόσ-ι)	τῇ	Ἥοῖ
αἰτ.	τὴν	αἰδῶ (ἐκ τοῦ αἰδόσ-α)	τὴν	Ἥῶ
κλητ.	ῶ	αἰδῶς	ῶ	Ἥως (πρβλ. § 77).

Γενικαὶ παρατηρήσεις εἰς τὰ τριτόκλιτα ὀνόματα

§ 99. Αἱ καταλήξεις τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων :

1) τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν εἶναι αἱ ἴδιαι·

2) τῶν οὐδετέρων διαφέρουν ἀπὸ τὰς καταλήξεις τῶν ἀρσενικῶν καὶ τῶν θηλυκῶν μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, τὴν αἰτιατικὴν καὶ τὴν κλητικὴν· (βλ. § 55, § 56, § 63, 2).

§ 100. Τῶν καταλήξεων τῆς τρίτης κλίσεως **-ι**, **-σι**, **-α** καὶ **-ας** τὸ δίχρονον **ι** καὶ **α** εἶναι βραχύ : κλητῆρι, κλητῆρσι, κλητῆρα, κλητῆρας.

§ 101. Τὰ μονοσύλλαβα τριτόκλιτα ὀνόματα εἰς τὴν γενικὴν καὶ τὴν δοτικὴν παντὸς ἀριθμοῦ τονίζονται ἐπὶ τῆς καταλήξεως (παρὰ τὸν κανόνα, § 16, 8) : ὁ θῆρ, τοῦ θηρός, τῶ θηρι — τῶν θηρῶν, τοῖς θηρσι — (τοῖν θηροῖν). Ἀλλὰ τὰ μονοσύλλαβά ὀνόματα ἡ δᾶς, ὁ θῶς, τὸ οὔς, ὁ παῖς, ὁ Τρῶς καὶ τὸ φῶς εἰς τὴν πληθυντικὴν γενικὴν τονίζονται κανονικῶς : τῶν δᾶδων, τῶν θῶων, τῶν ὄτων, τῶν παίδων, τῶν Τρῶων, τῶν φῶτων.

§ 102. Περισπῶνται παρὰ τὸν κανόνα, ἂν καὶ δὲν προέρχονται ἐκ συναίρεσεως (§ 16, 6)

- 1) ἡ ἐνική ὀνομαστική καὶ κλητική τοῦ ὀνόματος ἡ γλαῦξ·
- 2) ἡ ἐνική κλητική τῶν εἰς -εύς: ὦ γραμματεῦ, ὦ Θεσεῦ·
- 3) ἡ ἐνική ὀνομαστική, αἰτιατική καὶ κλητική τῶν ὀνομάτων τὸ πῦρ καὶ τὸ οὖς· (βλ. καὶ § 69, 2).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Περισπῶνται κανονικῶς αἱ λέξεις παῖς καὶ φῶς, διότι προῆλθον ἐκ συναίρεσεως (παῖς, φῶς). Ἡ δὲ λέξις ἡ κλεις προῆλθεν ἐξ ἀρχαιότερου τύπου κληίς καὶ κανονικῶς ὀξύνεται· (βλ. § 16, 9)

4. Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς τῶν ὀνομάτων

§ 103. Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς τῶν ὀνομάτων πάσης κλίσεως ἔχει δύο μόνον τύπους, ἥτοι ἓνα διὰ τὴν ὀνομαστικήν, τὴν αἰτιατικήν καὶ τὴν κλητικήν, καὶ ἄλλον διὰ τὴν γενικήν καὶ δοτικήν. Αἱ δὲ καταλήξεις τοῦ δυϊκοῦ τῶν ὀνομάτων εἶναι :

- 1) τῆς α' κλίσεως ὀνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -α, γεν. καὶ δοτ. -αιν.
 - 2) τῆς β' κλίσεως ὀνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -ω, γεν. καὶ δοτ. -οιν.
 - 3) τῆς γ' κλίσεως ὀνομ., αἰτ. καὶ κλητ. -ε, γεν. καὶ δοτ. -οιν.
- α') τὼ βουλευτ-ά, τοῖν βουλευτ-αῖν — τὼ μούσα, τοῖν μούσαιν·
β') τὼ ἱατρ-ώ, τοῖν ἱατρ-οῖν — τὼ νῆσ-ω, τοῖν νῆσ-οιν — τὼ δένδρ-ω, τοῖν δένδρ-οιν·
γ') τὼ ἥρω-ε, τοῖν ἥρώ-οιν — τὼ βό-ε, τοῖν βο-οῖν — τὼ φύ-λακ-ε, τοῖν φυλάκ-οιν — τὼ πόλει, τοῖν πολέ-οιν — τὼ βασιλεῖ, τοῖν βασιλέ-οιν — (τὼ σκέλει, τοῖν σκελοῖν)· (βλ. § 95, 2).

5. Ἀνώμαλα οὐσιαστικά

§ 104. Πολλὰ οὐσιαστικά ὀνόματα δὲν σχηματίζονται καὶ δὲν κλίνονται ὀ μ α λ ῶ ς, ἥτοι κατὰ πάντα συμφώνως μὲ τοὺς κανόνας μιᾶς τῶν τριῶν κλίσεων, καὶ δι' αὐτὸ λέγονται. ἄ ν ὡ μ α λ α.

Ἐκ τῶν ἀνωμάτων οὐσιαστικῶν λέγονται :

- 1) ἔ τ ε ρ ο γ ε ν ῆ, ὅσα εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ἔχουν (ἔ τ ε ρ ο ν, ἥτοι) διάφορον γένος ἀπὸ τὸ γένος τοῦ ἐνικοῦ, ἢ συγχρόνως τὸ αὐτὸ γένος καὶ διάφορον : ὁ λύχνος — τὰ λύχνα, ὁ σῖτος — τὰ σῖτα· ὁ

δεσμός — οἱ δεσμοὶ καὶ τὰ δεσμά, τὸ στάδιον — τὰ στάδια καὶ οἱ στάδιοι (πρβλ. νῦν : ὁ πλοῦτος — τὰ πλούτη, ὁ ναῦλος — οἱ ναῦλοι καὶ τὰ ναῦλα)·

2) διπλογενῆ, ὅσα εἰς τὸν ἑνικὸν ἀριθμὸν ἐκφέρονται κατὰ δύο γένη : ὁ ζυγός καὶ τὸ ζυγόν, πληθ. τὰ ζυγά — ὁ νῶτος καὶ τὸ νῶτον, πληθ. τὰ νῶτα (πρβλ. νῦν : τὸ πεῦκο καὶ ὁ πεῦκος — τὰ πεῦκα)·

3) ἔτεροκλιτα, ὅσα εἰς τὸν ἕνα ἀριθμὸν κλίνονται κατὰ τινα κλίσειν, εἰς τὸν ἄλλον δὲ κατ' ἄλλην, ἢ εἷς τινὰς μὲν πτώσεις κατὰ τινα κλίσειν, εἰς ἄλλας δὲ κατ' ἄλλην, οἷον·

α') ὁ πρεσβευτής, τοῦ πρεσβευτοῦ κλπ. (κατὰ τὴν α' κλίσειν) — οἱ πρέσβεις, τῶν πρέσβειων κλπ. (κατὰ τὴν γ')·

β') τὸ πῦρ, τοῦ πυρός κλπ. (κατὰ τὴν γ' κλίσειν) — τὰ πυρά, τῶν πυρῶν, τοῖς πυροῖς κλπ. (κατὰ τὴν β')·

γ') ἡ γυνή (κατὰ τὴν α' κλίσειν), τῆς γυναικός, τῇ γυναικί, τὴν γυναικα, ᾧ γύναι — αἱ γυναῖκες, τῶν γυναικῶν, ταῖς γυναιξι κλπ. (κατὰ τὴν γ', πρβλ. § 97, 1)·

δ') ὁ Θαλῆς (= Θαλέης), τοῦ Θαλέω, τῷ Θαλῆ, τὸν Θαλῆν, ᾧ Θαλῆ (κατὰ τὰ συνηρ. τῆς α' κλίσεως καὶ τὰ ἀττικόκλιτα) — τοῦ Θάλητος, τῷ Θάλητι, τὸν Θάλητα (κατὰ τὴν γ' κλίσειν)·

ε') ὁ Ἄρης, τοῦ Ἄρεως (ἀρχῆθεν Ἄρηος, § 32, 4), τῷ Ἄρει, τὸν Ἄρη καὶ Ἄρην, ᾧ Ἄρες (κατὰ τὴν γ' καὶ τὴν α' κλίσειν). Ὁμοίως ὁ Ἀστυάγης (Κυαξάρης, Τισσαφέρνης καὶ ἄλλα ξενικά ὀνόματα), τοῦ Ἀστυάγου, τῷ Ἀστυάγει (κατὰ τὴν γ' κλίσειν), τὸν Ἀστυάγην, ᾧ Ἀστυάγη (κατὰ τὴν α')·

ς') ὁ ἄμνος, τοῦ ἀμνοῦ κλπ. (κατὰ τὴν β' κλίσειν) καὶ τοῦ ἀρνός, τῷ ἀρνί, τὸν ἄρνα — οἱ ἄρνες, τῶν ἀρνῶν, τοὺς ἄρνας (ἐκ θ. ἀρεν-, ἀρν- τοῦ σπανίου ὀνόματος τῆς γ' κλίσεως ὁ ἀρήν, πρβλ. § 90 κ. ἐ.)

ζ') ὁ υἱός, τοῦ υἱοῦ κλπ. (κατὰ τὴν β' κλίσειν) — τοῦ υἱέος, τῷ υἱεῖ — οἱ υἱεῖς, τῶν υἱέων, τοῖς υἱέσι, τοὺς υἱεῖς (κατὰ τὴν γ')·

η') ὁ ὄνειρος, τοῦ ὄνειρου κλπ. (κατὰ τὴν β' κλίσειν) — τοῦ ὄνειρατος (ἐξ ἀχρήστου ὀνομαστικῆς τὸ ὄνειρατ), τῷ ὄνειρατι — τὰ ὄνειρατα, τῶν ὄνειράτων (κατὰ τὴν γ')·

θ') ὁ Οἰδίπους, τοῦ Οἰδίποδος, τῷ Οἰδίποδι, ᾧ Οἰδίπου (κατὰ

τὴν γ' κλίσιν) — τοῦ *Οιδίπου*, τὸν *Οιδίπου*ν (κατὰ τὰ συνηρημένα τῆς β')

ι') ὁ *χρῶς*, τοῦ *χρωτός*, τῷ *χρωτί*, τὸν *χρωῖτα* (κατὰ τὴν γ' κλίσιν), ἀλλὰ δοτικὴ καὶ *χρωῖ* (κατὰ τὰ ἀττικόκλιτα, εἰς τὴν φράσιν ἐν *χρωῖ* = ἕως τὸ δέρμα).

4) μετὰ πλάσται, ὅσα κλίνονται μὲν κατὰ μίαν ὠρισμένην κλίσιν εἰς πάσας τὰς πτώσεις, ἀλλὰ τὸ θέμα των (μετὰ πλάσσειται, ἤτοι) μεταβάλλεται (πρβλ. τὸ γράψιμι-ον, τοῦ γραψίματ-ος).

α') ὁ *κύων*, τοῦ *κυνός*, τῷ *κυνί*, τὸν *κύνα*, ὃ *κύον* — οἱ *κύνες*, τῶν *κυνῶν*, τοῖς *κυσί* κτλ. (θ. *κυν-*, *κυν-* *κυν-*).

β') ὁ *μάρτυς*, τοῦ *μάρτυρος* κτλ. ὃ *μάρτυς* — οἱ *μάρτυρες*, τῶν *μαρτύρων*, τοῖς *μάρτυ-σι*, τοὺς *μάρτυρας* κτλ. (θ. *μαρτυ-*, *μαρτυρ-*).

γ') ὁ *σῆς*, τοῦ *σεός*, οἱ *σέες*, τῶν *σέων*, τοῖς *σέας* — τοῦ *σητ-ός*, οἱ *σῆτ-ες*, τῶν *σητῶν*, τοὺς *σῆτας* (θ. *σησ-*, *σεσ-*, *σητ-*).

δ') ἡ *κλεις*, τῆς *κλειδός*, τῇ *κλειδί*, τὴν *κλειδα* καὶ τὴν *κλειν* — αἱ *κλειδες* κτλ., τὰς *κλειδας* καὶ τὰς *κλεις* (θ. *κλειδ-*, *κλει-*) (πρβλ. § 82, 1).

ε') ἡ *ναῦς*, τῆς *νεός* (ἀρχῆθεν *νηός*, § 32, 4), τῇ *νη-ί*, τὴν *ναῦν*, ὃ *ναῦ* — αἱ *νηες*, τῶν *νεῶν*, ταῖς *ναυσί*, τὰς *ναῦς*, ὃ *νηες* (θ. *ναυ-*, *νη-*, *νε-*).

ς') ἡ *χείρ*, τῆς *χειρός* κτλ. — αἱ *χεῖρες*, τῶν *χειρῶν*, ταῖς *χερσί*, τὰς *χεῖρας* κτλ. — δυϊκ. τῷ *χεῖρε*, τοῖν *χερ-οῖν* (θ. *χειρ-*, *χερ-*).

ζ') τὸ *γόνυ*, τοῦ *γόνατ-ος*, τῷ *γόνατ-ι*, τὸ *γόνυ* — τὰ *γόνατα*, τῶν *γονάτων*, τοῖς *γόνασι* κτλ. (θ. *γόνυ-*, *γονατ-*).

η') τὸ *δόρυ*, τοῦ *δόρατ-ος* κτλ. (ὅπως τὸ προηγούμενον).

θ') τὸ *ἥπαρ*, τοῦ *ἥπατ-ος*, τῷ *ἥπατ-ι*, τὸ *ἥπαρ* — τὰ *ἥπατα*, τῶν *ἥπατων* κτλ. (θ. *ἥπαρ-*, *ἥπατ-*). ὁμοίως τὸ *δέλεαρ* (τοῦ *δελέατ-ος*), τὸ *στέαρ* (τοῦ *στέατ-ος*), τὸ *φρέαρ* (τοῦ *φρέατ-ος*).

ι') τὸ *ὔδωρ*, τοῦ *ὔδατ-ος*, τῷ *ὔδατ-ι*, τὸ *ὔδωρ* — τὰ *ὔδατα*, τῶν *ὔδατων*, τοῖς *ὔδασι* κτλ. (θ. *ὔδωρ-*, *ὔδατ-*).

ια') τὸ *οὖς*, τοῦ *ὠτ-ός*, τῷ *ὠτ-ί*, τὸ *οὖς* — τὰ *ὠτ-α*, τῶν *ὠτων*, τοῖς *ὠσί*, τὰ *ὠτα* — τὸ *ὠτε*, τοῖν *ὠτοι*ν (θ. *οὔσ-*, *ὠτ-*, βλ. § 101, § 102).

ιβ') ὁ *Ἀπόλλων*, τοῦ *Ἀπόλλωνος*, τῷ *Ἀπόλλωνι*, τὸν *Ἀπόλλωνα* καὶ *Ἀπόλλω*, ὃ *Ἀπολλων* (θ. *Ἀπολλων-*, *Ἀπολλων-*, *Ἀπολλο-*).

ιγ') ὁ *Ποσειδῶν* (ἀρχῆθεν *Ποσειδάων*), τοῦ *Ποσειδῶνος*, τῷ *Ποσειδῶνι*, τὸν *Ποσειδῶνα* καὶ *Ποσειδῶ*, ὃ *Πόσειδον*.

ιδ') **ὁ Ζεύς**, τοῦ *Δι-ός*, τῶ *Δι-ί*, τὸν *Δί-α*, ὦ *Ζεῦ* (θ. Ζευ-, Δι-)·
 ιε') **ἡ Πνύξ**, τῆς *Πνκ-νός*, τῇ *Πνκ-νί*, τὴν *Πύκν-α* (θ. Πνκν-,
 Πνκν-)·

5) ἰ δ ὀ κ λ ι τ α, ὅσα δὲν κλίνονται κατὰ μίαν τῶν τριῶν κλίσεων, ἀλλὰ κατὰ (ἴδιαν, ἤτοι) ἰδιαιτέραν κλίσιν. Εἶναι δὲ ἰδιόκλιτα :

α') μερικὰ προσηγορικὰ ὀνόματα εἰς **-ᾱς**, ὡς ὁ *φαγᾱς*, ὁ *καταφαγᾱς* κλπ.·

β') πολλὰ κύρια ὀνόματα συντετμημένα, ἴδια δὲ ξενικά· οἷον ὁ **Ἄλεξᾱς** (ἐκ τοῦ Ἄλέξανδρος), τοῦ *Ἄλεξᾱ*, τῶ *Ἄλεξᾱ*, τὸν *Ἄλεξᾱν*, ὦ *Ἄλεξᾱ* (πρβλ. Γεράσιμος — Μεμᾱς)·

ὁ Φιλῆς (ἐκ τοῦ Φιλήμων), τοῦ *Φιλῆ*, τῶ *Φιλῆ*, τὸν *Φιλῆν*, ὦ *Φιλῆ* (πρβλ. Σπυρίδων — Πίπης)·

ὁ Διονῦς (ἐκ τοῦ Διονύσιος), τοῦ *Διονῦ*, τῶ *Διονῦ*, τὸν *Διονῦν*, ὦ *Διονῦ*·

ὁ Ἰησοῦς, τοῦ *Ἰησοῦ*, τῶ *Ἰησοῦ*, τὸν *Ἰησοῦν*, ὦ *Ἰησοῦ* (Ἐβραϊκὸν ὄνομα)·

ὁ Νεκῶς, τοῦ *Νεκῶ*, τῶ *Νεκῶ*, τὸν *Νεκῶν*, ὦ *Νεκῶ* (Αἰγυπτιακὸν ὄνομα)·

6) ἄ κ λ ι τ α, ὅσα δὲν κλίνονται, ἤτοι ἔχουν τὸν αὐτὸν τύπον εἰς πάσας τὰς πτώσεις· ἄκλιτα δὲ εἶναι :

α') ἡ λέξις **τὸ χρεῶν** (= ἡ ἀνάγκη), τοῦ *χρεῶν*, τῶ *χρεῶν*·

β') πολλὰ ὀνόματα προσώπων ἢ πραγμάτων, εἰλημμένα, ὅπως δὴποτε ἀμετάβλητα, ἐκ ξένων γλωσσῶν, οἷον **ὁ Ἀδάμ** (τοῦ Ἀδάμ κλπ.), **ὁ Δαβίδ** (τοῦ Δαβίδ κλπ.), **ὁ Ἰῶβ** (τοῦ Ἰῶβ κλπ.), **τὸ Πάσχα** (τοῦ Πάσχα κλπ.), λέξεις Ἐβραϊκαὶ — **τὸ ἄλφα** (τοῦ ἄλφα κλπ.), **τὸ βῆτα** (τοῦ βῆτα κλπ.), **τὸ γάμμα** (τοῦ γάμμα κλπ.)· ὁμοίως δὲ καὶ **τὸ δίγαμμα** (τοῦ δίγαμμα κλπ.), **τὸ δέλτα**, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ὀνόματα τῶν γραμμάτων, ἀρχῆθεν λέξεις Φοινικικαὶ (πρβλ. νῦν : ὁ Γκαῖτε, ὁ Κλεμανσῶ — τὸ φούτ-μπῶλ, τὸ ρεκὸρ — τὸ τράμ, τὸ ζενίθ, τὸ ναδίρ)

7) ἔ λ λ ε ι π τ ι κ ᾶ, ὅσα δὲν εἶναι εὐχρηστα, εἰς πάντας τοὺς ἀριθμοὺς ἢ εἰς πάσας τὰς πτώσεις (ἔλλειπτικά κατ' ἀριθμὸν — ἔλλειπτικά κατὰ πτώσιν)·

α') ἔλλειπτικά κατ' ἀριθμὸν εἶναι :

1) τὰ κύρια ὀνόματα· ταῦτα κανονικῶς ἀπαντῶσιν ἢ εἰς μόνον τὸν ἑνικὸν ἢ εἰς μόνον τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν : *Μενέλαος*, *Ἀριστεί-*

δης — ὁ Πειραιεύς, οἱ Δελφοί, ἡ Κέρκυρα, αἱ Ἀθῆναι — ὁ Ὀλυμπος, ἡ Πίνδος, τὸ Πτῶρον, τὰ Κεραύνια — τὰ Ὀλύμπια, τὰ Παναθήναια, τὰ Διονύσια (πρβλ. ὁ Πύργος, ἡ Καρδίτσα, αἱ Σπέτσαι, τὰ Χριστούγεννα κτλ.)

2) τὰ ὀνόματα τῶν μετάλλων ἢ φυσικῶν σωμάτων ἢ φαινομένων : ὁ ἄργυρος, ὁ σίδηρος, ὁ χρυσός — ἡ γῆ, ὁ οὐρανός, ὁ αἴρ, τὸ ἔαρ, οἱ ἐτησίαι (§ 48, 3) — ἡ νεότης, τὸ γῆρας κτλ.

β') ἐλλειπτικά κατὰ πτώσιν (ἢ ἅμα καὶ κατ' ἀριθμὸν) εἶναι :

1) αἱ λέξεις **τὸ ὄφελος, τὸ ὄναρ, τὸ ὕπαρ** (= ὀπτασία ἐν ἐγρηγόρσει), εὐχρηστοὶ μόνον κατ' ὀνομαστικὴν καὶ αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ (πρβλ. νῦν : τὸ σέβας — τὰ σέβη, τὰ ἄρματα = τὰ ὄπλα)

2) ἡ λέξις **μάλη**, εὐχρηστος μόνον εἰς τὴν γενικὴν εἰς τὴν φράσιν **ὑπὸ μάλης** (= ὑπὸ τὴν μασχάλην)

3) ἡ λέξις **νέωτα**, αἰτιατικῆς ἐνικοῦ, εὐχρηστος εἰς τὴν φράσιν **ἐς νέωτα** (= τοῦ χρόνου)

4) αἱ λέξεις **ὦ τᾶν** (= ὦ φίλε) καὶ **ὦ μέλε** (= καλέ μου).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

Τ Α Ε Π Ι Θ Ε Τ Α

1. Ὅρισμός. Γενικαὶ παρατηρήσεις

§ 105. Ἐπίθετα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν ποιότητα ἢ ιδιότητα οὐσιαστικοῦ τινος : (ἄρτος) **λευκός**, (οἰκία) **ὑψηλή**, (ὄπλον) **βαρὺ**.

§ 106. Ἐκ τῶν ἐπιθέτων :

1) τὰ πλεῖστα ἔχουν τρία γένη, ἀρσενικόν, θηλυκὸν καὶ οὐδέτερον, καὶ ταῦτα λέγονται **τ ρ ι γ ε ν ῆ** : ὁ **καλός**, ἡ **καλή**, τὸ **καλόν** — ὁ **ἄκαρπος**, ἡ **ἄκαρπος**, τὸ **ἄκαρπον** — ὁ **εὐθύς**, ἡ **εὐθεΐα**, τὸ **εὐθὺ** — ὁ **εὐγενής**, ἡ **εὐγενής**, τὸ **εὐγενές**.

2) πολλὰ ἔχουν δύο μόνον γένη, τὸ ἀρσενικόν καὶ τὸ θηλυκόν, καὶ ταῦτα λέγονται **δ ι γ ε ν ῆ** : ὁ **φυγὰς**, ἡ **φυγὰς** — ὁ **ἄρπαξ**, ἡ **ἄρπαξ**.

§ 107. Ἐκ τῶν τριγενῶν ἐπιθέτων :

1) ὅσα ἔχουν τρεῖς καταλήξεις, ἦτοι μίαν δι' ἕκαστον γένος, λέγονται τρικατάληκτα: **κακός, κακή, κακόν** — **βαρύς, βαρεῖα, βαρύ**.

2) ὅσα ἔχουν δύο καταλήξεις, ἦτοι μίαν διὰ τὸ ἄρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκὸν καὶ μίαν διὰ τὸ οὐδέτερον, λέγονται δικατάληκτα: **ὁ, ἡ βάρβαρος, τὸ βάρβαρον** — **ὁ, ἡ εὐελπις, τὸ εὐελπι**.

§ 108. Τὰ διγενῆ ἐπίθετα εἶναι μονοκατάληκτα: **ὁ πένης, ἡ πένης** — **ὁ βλάξ, ἡ βλάξ**.

§ 109. 1) Τῶν τρικατάληκτων ἐπιθέτων τὸ θηλυκὸν κλίνεται πάντοτε κατὰ τὴν α' κλίσιν, τὸ δὲ ἄρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον ἄλλων μὲν κατὰ τὴν β' κλίσιν, καὶ ταῦτα λέγονται δευτερόκλιτα, ἄλλων δὲ κατὰ τὴν γ' κλίσιν, καὶ ταῦτα λέγονται τριτόκλιτα: **δίκαι-ος, δικαί-α, δίκαι-ον** — **εὐρ-ύς, εὐρ-εῖα, εὐρ-ύ**.

2) τὰ δικατάληκτα ἐπίθετα κλίνονται ἄλλα μὲν κατὰ τὴν β' κλίσιν, ἄλλα δὲ κατὰ τὴν γ': **ὁ, ἡ βάνασ-ος, τὸ βάνασ-ον** — **ὁ, ἡ εὐγενής, τὸ εὐγενές**.

3) τὰ μονοκατάληκτα ἐπίθετα κλίνονται τὰ πλεῖστα κατὰ τὴν γ' κλίσιν.

2. Κλίσεις τῶν ἐπιθέτων

Α') Δευτερόκλιτα

1. Ἄσυναίρετα

§ 110. Παραδείγματα δευτεροκλίτων ἀσυναίρετων ἐπιθέτων

Ἐνικὸς

(θ. καλο-, καλη-, καλο-)			(θ. δικαιο-, δικαία-, δικαιο-)		
καλ-ός	καλ-ή	καλ-όν	δίκαι-ος	δικαί-α	δίκαι-ον
καλ-οῦ	καλ-ῆς	καλ-οῦ	δικαί-ου	δικαί-ας	δικαί-ου
καλ-ῶ	καλ-ῆ	καλ-ῶ	δικαί-ω	δικαί-α	δικαί-ω
καλ-όν	καλ-ήν	καλ-όν	δίκαι-ον	δικαί-αν	δίκαι-ον
καλ-έ	καλ-ή	καλ-όν	δίκαι-ε	δικαί-α	δίκαι-ον

Πληθυντικός

καλ-οί	καλ-αί	καλ-ᾶ	δίκαι-οι	δίκαι-αι	δίκαι-α
καλ-ῶν	καλ-ῶν	καλ-ῶν	δικαί-ων	δικαί-ων	δικαί-ων
καλ-οῖς	καλ-αῖς	καλ-οῖς	δικαί-οις	δικαί-αις	δικαί-οις
καλ-οὺς	καλ-ᾶς	καλ-ᾶ	δικαί-ους	δικαί-ας	δίκαι-α
καλ-οὶ	καλ-αῖ	καλ-ᾶ	δίκαι-οι	δίκαι-αι	δίκαι-α

(βλ. § 46, 2, § 53, α, β).

§ 111. Τῶν τρικατάληκτων εἰς -ος ἐπιθέτων τὸ θηλυκόν :

1) κανονικῶς λήγει εἰς -η : σοφός, σοφή — τερπνός, τερπνή. Ἄλλ' ὅταν πρὸ τῆς καταλήξεως -ος τοῦ ἀρσενικοῦ ὑπάρχη φωνῆεν ἢ ρ, τότε τὸ θηλυκόν λήγει εἰς α μακρὸν (§ 50,1) : νέ-ος, νέ-α — τέλει-ος, τε-λεί-α — νεκρ-ός, νεκρ-ᾶ (πλὴν ὄγδο-ος, ὄγδο-ῆ)·

2) εἰς τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν καὶ γενικὴν τονίζεται ὅπου καὶ ὅπως τὸ ἀρσενικὸν εἰς τὰς ἰδίας πτώσεις : πλούσιαι, πλουσίων (πλούσιοι, πλουσίων) — ἀρχαῖαι, ἀρχαίων (ἀρχαῖοι, ἀρχαίων) — μικραῖ, μικρῶν (μικροί, μικρῶν).

§ 112. Ἐκ τῶν εἰς -ος ἐπιθέτων δικατάληκτα εἶναι :

1) τὰ πλεῖστα ἐκ τῶν συνθέτων εἰς -ος : (ὁ, ἡ) ἄ-καρπος, (ὁ, ἡ) ἀ-θάνατος, (ὁ, ἡ) ἐπί-τιμος, (ὁ, ἡ) ἐν-δοξος κλπ·

2) μερικὰ ἀπλᾶ, τὰ ὅποια λήγουν εἰς -ειος ἢ -ιος ἢ -ιμος : (ὁ, ἡ) βόο-ειος, (ὁ, ἡ) γαμήλ-ιος, (ὁ, ἡ) δόκ-ιμος·

3) τὰ ἐπίθετα βάναισος, βάρβαρος, ἡμερος, ἡρεμος, ἡσυχος, κίβδηλος, λάβρος, λάλος.

Σημείωσις. Μερικὰ σύνθετα εἰς -ος εἶναι τρικατάληκτα, ὡς ἀντάξιος, ἀνταξία, ἀντάξιον — ἐναντίος, ἐναντία, ἐναντίον — πάγκαλος, παγκάλη, παγκαλον.

Ὅμοιως τὰ εἰς -ιμος παρασύνθετα : (ἐξεταστής) ἐξεταστικός, ἐξεταστική, ἐξεταστικόν — (εὐδαίμων) εὐδαιμονικός, εὐδαιμονική, εὐδαιμονικόν.

Μερικὰ δὲ ἀπλᾶ ἢ σύνθετα εἰς -ος εἶναι συγχρόνως τρικατάληκτα καὶ δικατάληκτα : ὁ βέβαιος, ἡ βεβαία ἢ βέβαιος, τὸ βέβαιον — ὁ ἔρημος, ἡ ἐρήμη ἢ ἔρημος, τὸ ἔρημον — ὁ ἀναίτιος, ἡ ἀναιτία ἢ ἀναίτιος, τὸ ἀναίτιον — ὁ ἀνάξιος, ἡ ἀναξία ἢ ἀνάξιος, τὸ ἀνάξιον.

2. Συνηρημένα

§ 113. Παραδείγματα δευτεροκλίτων συνηρημένων επιθέτων

Ἐνικὸς

(θ. χρυσεο-, χρυσεᾶ-, χρυσεο-)

(θ. εὔνοο-, εὔνοο-)

χρυσοῦς	χρυσῆ	χρυσοῦν	ὁ	ἡ	εὔνοος	τὸ	εὔνοον
χρυσοῦ	χρυσῆς	χρυσοῦ	τοῦ	τῆς	εὔνου	τοῦ	εὔνου
χρυσῶ	χρυσῆ	χρυσῶ	τῶ	τῆ	εὔνω	τῶ	εὔνω
χρυσοῦν	χρυσῆν	χρυσοῦν	τὸν	τὴν	εὔνοον	τὸ	εὔνοον

Πληθυντικὸς

χρυσοῖ	χρυσᾶι	χρυσᾶ	οἱ	αἱ	εὔνοι	τὰ	εὔνοα
χρυσῶν	χρυσῶν	χρυσῶν	τῶν		εὔνων	τῶν	εὔνων
χρυσοῖς	χρυσᾶις	χρυσοῖς	τοῖς	ταῖς	εὔνοις	τοῖς	εὔνοις
χρυσοῦς	χρυσᾶς	χρυσᾶ	τούς	τάς	εὔνοους	τὰ	εὔνοα

(βλ. § 57 κ. ε.).

Παρατηρήσεις

§ 114. Τὰ τρικατάληκτα συνηρημένα εἰς -οῦς ἐπίθετα κανονικῶς σχηματίζουν τὸ θηλυκὸν εἰς -ῆ: *κvanoῦς, κvanoῆ* — *χαλκοῦς, χαλκῆ*. Ἄλλ' ὅταν πρὸ τῆς καταλήξεως -οῦς τοῦ ἀρσενικοῦ ὑπάρχη εἴη ρ, τότε σχηματίζουν τὸ θηλυκὸν εἰς -α: *ἐρεοῦς, ἐρεᾶ* — *κεραμεοῦς, κεραμεᾶ* — *ἀργυροῦς, ἀργυρᾶ* (πρβλ. § 111, 1).

§ 115. Δικατάληκτα συνηρημένα εἰς -οῦς ἐπίθετα εἶναι σύνθετα ἐπίθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν τὰς λέξεις *νοῦς, πλοῦς, ῥοῦς, χροῦς*: ὁ, ἡ *κακόνοος, τὸ κακόνοον* — ὁ, ἡ *εὔπλοος, τὸ εὔπλοον* — ὁ, ἡ *εὔροος, τὸ εὔροον* — ὁ, ἡ *ἄχροος, τὸ ἄχροον*.

Σημείωσις. Τὰ πολλαπλασιαστικὰ ἀριθμητικὰ εἰς -πλοῦς εἶναι τρικατάληκτα καὶ κλίνονται κατὰ τὸ συνηρημένον ἐπίθετον ὁ *χρυσοῦς, ἡ χρυσῆ, τὸ χρυσοῦν*: *ἀπλοῦς, ἀπλῆ, ἀπλοῦν* — *διπλοῦς, διπλῆ, διπλοῦν* κλπ.

§ 116. Τῶν δικαταλήκτων συνηρημένων εἰς -οῦς ἐπιθέτων
1) τὸ -οα τοῦ πληθυντικοῦ τοῦ οὐδετέρου μένει ἀσυναίρετον: τὰ *εὔπλοα, τὰ ἄχροα*.

2) ἡ ἐκ συναιρέσεως προερχομένη κατάληξις **-οι** τῆς πληθυντικῆς ὀνομαστικῆς ὡς πρὸς τὸν τονισμόν λαμβάνεται ὡς βραχεῖα : οἱ εὐνοί, εὐχροί (ὅπως π. χ. οἱ ταῦροι).

3. Ἀττικὸκλίτα

§ 117. Παραδείγματα ἀττικοκλίτων ἐπιθέτων

Ἐνικὸς				Πληθυντικὸς			
			(θ. ἰεω-)				
ὁ	ἡ	ἴεως	τὸ ἴεων	οἱ αἱ	ἴεω	τὰ ἴεα	
τοῦ	τῆς	ἴεω	τοῦ ἴεω	τῶν	ἴεων	τῶν ἴεων	
τῶ	τῆ	ἴεω	τῶ ἴεω	τοῖς ταῖς	ἴεως	τοῖς ἴεως	
τὸν	τὴν	ἴεων	τὸ ἴεων	τούς τὰς	ἴεως	τὰ ἴεα	
	ῶ	ἴεως	ῶ ἴεων	ῶ	ἴεω	ῶ ἴεα	

Παρατηρήσεις

§ 118. Τὰ ἀττικὸκλίτα ἐπίθετα

1) εἶναι δικατάληκτα : ὁ, ἡ ἀξιόχρεος, τὸ ἀξιόχρεον — ὁ, ἡ ἀγῆ-
ρωσ, τὸ ἀγῆρων — ὁ, ἡ ἔμπλεως, τὸ ἔμπλεων — ὁ, ἡ εὐκρωσ, τὸ εὐκε-
ρων· τρικατάληκτον δὲ εἶναι μόνον τὸ ἐπίθετον πλέως (πλέα, πλέων).

2) εἰς τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν, αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν τοῦ
οὐδετέρου ἔχουν κατάληξιν οὐχὶ **-ω**, ἀλλὰ **-α**, ὅπως τὰ οὐδέτερα τῆς
κοινῆς β' κλίσεως : τὰ ἔμπλεα (ὅπως π. χ. τὰ δίκαια).

Β') Τριτόκλιτα

1. Φωνηεντόληκτα. Τρικατάληκτα

§ 119. Παραδείγματα τρικαταλήκτων ἐπιθέτων

Ἐνικὸς					
εὐθύ-ς	εὐθεῖα	εὐθύ	ἡμισυ-ς	ἡμίσεια	ἡμισυ
εὐθέ-ος	εὐθείας	εὐθέ-ος	ἡμίσε-ος	ἡμισείας	ἡμίσε-ος
εὐθεῖ	εὐθεῖα	εὐθεῖ	ἡμίσει	ἡμισεία	ἡμίσει
εὐθύ-ν	εὐθεῖαν	εὐθύ	ἡμισυ-ν	ἡμίσειαν	ἡμισυ
εὐθύ	εὐθεῖα	εὐθύ	ἡμισυ	ἡμίσεια	ἡμισυ

Πληθυντικός

εὐθεῖς	εὐθεῖται	εὐθέ-α	ἡμίσεις	ἡμίσειαι	ἡμίσε-α (καὶ ἡμίση)
εὐθέ-ων	εὐθειῶν	εὐθέ-ων	ἡμισέ-ων	ἡμισειῶν	ἡμισέ-ων
εὐθέ-σι	εὐθείαις	εὐθέ-σι	ἡμίσε-σι	ἡμισεῖαις	ἡμίσε-σι
εὐθεῖς	εὐθείας	εὐθέ-α	ἡμίσεις	ἡμίσειας	ἡμίσεα (καὶ ἡμίση)
εὐθεῖς	εὐθεῖται	εὐθέ-α	ἡμίσεις	ἡμίσειαι	ἡμίσεα (καὶ ἡμίση)

§ 120. Τὰ εἰς **-υς** τρικατάληκτα ἐπίθετα τὰ πλεῖστα εἶναι ὀξύτονα : (βαθύς, βαρύς, εὐρύς, παχύς, ταχύς κτλ.)· βαρύτονα δὲ εἶναι μόνον τὸ **ἡμισυς** καὶ **θῆλυς** (θήλεια, θῆλυ). Τὸ δὲ θηλυκὸν αὐτῶν σχηματίζεται ἀπὸ τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς **-ε**, μὲ τὴν κατάληξιν **-ια** : (βαρέ-ια) **βαρεῖα**.

§ 121. Κατὰ τὴν γ' κλίσιν κλίνονται καὶ δικατάληκτα ἐπίθετα εἰς **-υς** (γεν. **-υος** ἢ **-εος**) σύνθετα, μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα φωνηεντόληκτον, τὸ ὁποῖον λήγει εἰς **-υς** (γεν. **-υος** ἢ **-εως**), ὡς

ὁ	ἡ	εὐβοτρυ-ς	τὸ	εὐβοτρυ	δίπηχyu-ς	δίπηχyu
τοῦ	τῆς	εὐβότρυ-ος	τοῦ	εὐβότρυ-ος	διπήχε-ος	διπήχε-ος
τῷ	τῇ	εὐβότρυ-ι	τῷ	εὐβότρυ-ι	διπήχει	διπήχει
τὸν	τὴν	εὐβοτρυ-ν	τὸ	εὐβοτρυ	δίπηχyu-ν	δίπηχyu
		κλπ.		κλπ.	κλπ.	κλπ.
οἱ	αἱ	εὐβότρυ-ες	τὰ	εὐβότρυ-α	διπήχεις	διπήχε-α
						(καὶ διπήχη)
τῶν		εὐβοτρύ-ων	τῶν	εὐβοτρύ-ων	διπήχε-ων	
		κλπ.		κλπ.	κλπ.	

2. Συμφωνόληκτα

§ 122. α') Ἄφωνόληκτα

Ἐνικός

(θ. ἀπαντ-)

(θ. χαριεντ-, χαριετ-)

ἄπας	ἄπασα	ἄπαν	χαρίεις	χαρίεσσα	χαρίεν
ἄπαντ-ος	ἄπάσης	ἄπαντ-ος	χαριεντ-ος	χαριέσσης	χαριεντ-ος
ἄπαντ-ι	ἄπάση	ἄπαντ-ι	χαριεντ-ι	χαριέσση	χαριεντ-ι
ἄπαντ-α	ἄπασαν	ἄπαν	χαριεντ-α	χαριέссαν	χαρίεν
ἄπας	ἄπασα	ἄπαν	χαρίεν	χαρίεσσα	χαρίεν

Πληθυντικός

ἅπαντ-ες	ἅπασαι	ἅπαντ-α	χαρίεντ-ες	χαρίεσσαι	χαρίεντ-α
ἅπάντ-ων	ἅπασῶν	ἅπάντ-ων	χαριέντ-ων	χαριεσσῶν	χαριέντ-ων
ἅπα-σι	ἅπάσαις	ἅπα-σι	χαρίε-σι	χαριέσαις	χαρίε-σι
ἅπαντ-ας	ἅπάσας	ἅπαντ-α	χαρίεντ-ας	χαριέσσας	χαρίεντ-α
ἅπαντ-ες	ἅπασαι	ἅπαντ-α	χαρίεντ-ες	χαρίεσσαι	χαρίεντ-α

Ἑνικός

Πληθυντικός

ἄκων	ἄκουσα	ἄκων	ἄκοντ-ες	ἄκουσαι	ἄκοντ-α
ἄκοντ-ος	ἄκούσης	ἄκοντ-ος	ἄκόντ-ων	ἄκουσῶν	ἄκόντ-ων
ἄκοντ-ι	ἄκούσῃ	ἄκοντ-ι	ἄκου-σι	ἄκούσαις	ἄκου-σι
ἄκοντ-α	ἄκουσαν	ἄκων	ἄκοντ-ας	ἄκούσας	ἄκοντ-α
ἄκων	ἄκουσα	ἄκων	ἄκοντ-ες	ἄκουσαι	ἄκοντ-α

(βλ. § 80 κ. ε.).

Σημείωσις. Κατὰ τὰ ἄπας κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον πᾶς, πᾶσα, πᾶν (παντός, παντί — πάντες, πάντων). (βλ. § 36, 4, ε' καὶ § 101 - § 103).

Κατὰ τὸ ἐπίθετον χαρίεις κλίνονται καὶ τὰ ἐπίθετα ἄστεροίεις (ἀστερόεσσα, ἀστερόεν) , ἰχθυοίεις, ὕληεις, φωνήεις (φωνήεσσα, φωνήεν) κτλ. Τούτων ἡ πληθυντικὴ δοτικὴ καὶ τὸ θηλυκὸν σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα εἰς -ετ : (τοῖς φωνήετ-σι =) φωνήεσι, (ἡ φωνήετ-ια =) φωνήεσσα (βλ. § 33, 4 καὶ § 36, 4 γ').

Κατὰ τὸ ἄκων κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον ἐκῶν, ἐκοῦσα, ἐκόν' (βλ. § 36, 4 καὶ § 81).

§ 123. Ἀφωνόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι προσέτι :

1) δικατάληκτα ἐπίθετα σύνθετα, μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα οὐσιαστικὸν τριτόκλιτον ἀφωνόληκτον. Τὰ ἐπίθετα ταῦτα κλίνονται κατὰ τὸ πλεῖστον ὅπως καὶ τὸ δεύτερον συνθετικὸν των, οἶον

ὁ, ἡ ἄχαρις, τὸ ἄχαρι — τοῦ, τῆς ἀχάριτος — τόν, τὴν ἄχαριν κτλ. (βλ. § 82).

ὁ, ἡ εὐέλπις, τὸ εὐελπι — τοῦ, τῆς εὐέλπιδος — τόν, τὴν εὐελπιν κτλ. — οἶ, αἶ εὐέλπιδες, τῶν εὐελπίδων κτλ.

ὁ, ἡ δίπους, τὸ δίπουν κτλ. (βλ. § 82, Σημ. 1).
ὁ, ἡ μονόδους, τὸ μονόδου — τοῦ, τῆς μονόδοτος, τοῦ μονόδοτος κτλ. (βλ. § 81 κ. ε.).

2) μονοκατάληκτα ἐπίθετα ἀπλᾶ ἢ σύνθετα, οἶον

ὁ, ἡ βλάξ — τοῦ, τῆς βλακ-ός κτλ., ὁ, ἡ ἄρπαξ — τοῦ, τῆς ἄρ-
παγ-ος κτλ.

ὁ, ἡ πένης — τοῦ, τῆς πένητ-ος κτλ., ὁ, ἡ φυγάς — τοῦ, τῆς φυ-
γάδ-ος κτλ.

ὁ, ἡ ἄπαις — τοῦ, τῆς ἄπαιδ-ος κτλ., ὁ, ἡ ἐπηλυσ — τοῦ, τῆς ἐπή-
λυδ-ος κτλ.

β') Ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα

§ 124. α'. Τρικατάληκτα

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. μελαν-)

μέλας	μέλαινα	μέλαν	μέλαν-ες	μέλαιναι	μέλαν-α
μέλαν-ος	μελαίνης	μέλαν-ος	μελάν-ων	μελαινῶν	μελάν-ων
μέλαν-ι	μελαίνῃ	μέλαν-ι	μέλα-σι	μελαίναις	μέλα-σι
μέλαν-α	μέλαιναν	μέλαν	μέλαν-ας	μελαίνας	μέλαν-α
μέλαν	μέλαινα	μέλαν	μέλαν-ες	μέλαιναι	μέλαν-α

Οὕτω κλίνεται καὶ τὸ ἐπίθετον **τάλας** (*τάλαινα, τάλαν*)· (βλ. § 33, 35).

§ 125. Τῶν τριτοκλίτων τρικαταλήκτων ἐπιθέτων τὸ θηλυκὸν

1) λήγει πάντοτε εἰς **α** βραχύ : *ταχύς, ταχεῖα* — *πᾶς, πᾶσα* — *φωνήεις, φωνήεσσα* — *ἐκών, ἐκουσα* — *τάλας, τάλαινα*.

2) εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ τονίζεται πάντοτε ἐπὶ τῆς ληγούσης : *τῶν ταχειῶν, πασῶν, φωνηεσσῶν, ἐκουσῶν, τάλαινῶν* (βλ. καὶ § 111, 2).

§ 126. β'. Δικατάληκτα

Ἐνικὸς

(θ. εὐδαιμων-, εὐδαιμον-)

(θ. ἄρρην-, ἄρρεν-)

ὁ ἡ	εὐδαίμων	τὸ	εὐδαιμον	ὁ ἡ	ἄρρην	τὸ	ἄρρεν
τοῦ τῆς	εὐδαίμων-ος	τοῦ	εὐδαίμων-ος	τοῦ τῆς	ἄρρεν-ος	τοῦ	ἄρρεν-ος
τῶ τῇ	εὐδαίμων-ι	τῶ	εὐδαίμων-ι	τῶ τῇ	ἄρρεν-ι	τῶ	ἄρρεν-ι
τὸν τὴν	εὐδαίμων-α	τὸ	εὐδαιμον	τὸν τὴν	ἄρρεν-α	τὸ	ἄρρεν
ῶ	εὐδαιμον			ῶ	ἄρρεν		

Πληθυντικός

οί αί εὐδαίμον-ες τὰ εὐδαίμον-α οί αί ἄρρεν-ες τὰ ἄρρεν-α
 τῶν εὐδαιμόν-ων τῶν ἄρρέν-ων
 τοῖς ταῖς εὐδαίμο-σι τοῖς εὐδαίμο-σι τοῖς ταῖς ἄρρε-σι τοῖς ἄρρε-σι
 τοὺς τὰς εὐδαίμον-ας τὰ εὐδαίμον-α τοὺς τὰς ἄρρεν-ας τὰ ἄρρεν-α
 ὦ εὐδαίμον-ες ὦ εὐδαίμον-α ὦ ἄρρεν-ες ὦ ἄρρεν-α

Ἐνικός

Πληθυντικός

ὁ ἡ ἀπάτωρ τὸ ἀπάτορ οί αί ἀπάτορ-ες τὰ ἀπάτορ-α
 τοῦ τῆς ἀπάτορ-ος τοῦ ἀπάτορ-ος τῶν ἀπατόρ-ων
 τῷ τῇ ἀπάτορ-ι τῷ ἀπάτορ-ι τοῖς ταῖς ἀπάτορ-σι τοῖς ἀπάτορ-σι
 τὸν τὴν ἀπάτορ-α τὸ ἀπάτορ τοὺς τὰς ἀπάτορ-ας τὰ ἀπάτορ-α
 ὦ ἀπάτορ* ὦ ἀπάτορ-ες ὦ ἀπάτορ-α

§ 127. Ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα εἶναι προσ-
 ἔτι μονοκατάληκτα ἐπίθετα ἀπλᾶ ἢ σύνθετα μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνο-
 μα οὐσιαστικὸν τριτόκλιτον ἐνρινόληκτον ἢ ὑγρόληκτον, οἶον

ὁ ἡ μάκαρ, τοῦ τῆς μάκαρ-ος, κτλ.
 ὁ ἡ ὑψάχην, τοῦ τῆς ὑψάχεν-ος, κτλ.
 ὁ ἡ μακρόχειρ, τοῦ τῆς μακρόχειρ-ος, κτλ.

§ 128. Τὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα τριτόκλιτα ἐπίθετα

1) τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τὴν σχηματίζουν πάντα ὁμοίαν μὲ τὸ
 θέμα, καὶ ἂν εἶναι διπλόθεμα, ὁμοίαν μὲ τὸ ἀσθενὲς θέμα : ὦ μέλαν,
 ὦ τάλαν — (ἐλεῆμων, τὸ ἐλεῆμον) ὦ ἐλεῆμον — (νοῆμων, τὸ νοῆμον) ὦ
 νοῆμον — (ἄρρην, ἄρρεν-ος) ὦ ἄρρεν — (ἀπάτωρ, ἀπάτορ-ος) ὦ ἀπάτορ*

2) ἐκ τῶν συνθέτων εἰς -ων τὰ πλεῖστα ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον
 εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ εἰς τὴν
 ἐνικὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ οὐδετέρου : (ὁ, ἡ
 εὐγνώμων) ὦ εὐγνώμων, τὸ εὐγνώμων (ὁ, ἡ εὐσχήμων) ὦ εὐσχημων,
 τὸ εὐσχημων ἄλλὰ (ὁ, ἡ ἀμνήμων) ὦ ἀμνήμων, τὸ ἀμνήμων (ὁ, ἡ με-
 γαλόφρων) ὦ μεγαλόφρον, τὸ μεγαλόφρον.

* « αί δὲ εἰς -ορ ὑπὲρ δύο συλλαβὰς κλητικαὶ ἐν ταύτῃ τῇ συλλαβῇ φυλάτ-
 τουσι τὸν τόνον, ἐν ἡ συλλαβῇ ἔχει αὐτὸν ἡ εὐθεῖα ». Ἡρωδιανός, Α, σελ. 419, 13 - 16.

Υ') Σιγμόληκτα

§ 129. Τὰ σιγμόληκτα τριτόκλητα ἐπίθετα εἶναι πάντα δικατάληκτα, διπλόθεμα, εἰς **-ης** τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν καὶ εἰς **-ες** τὸ οὐδέτερον, σύνθετα δὲ τὰ πλεῖστα, μὲ δεύτερον συνθετικὸν ὄνομα οὐδέτερον σιγμόληκτον εἰς **-ος** ἢ ῥῆμα : ὁ, ἡ ὑγιής, τὸ ὑγιές — ὁ, ἡ εὐγενής, τὸ εὐγενές (εὐ, γένος) — ὁ, ἡ πλήρης, τὸ πλήρες — ὁ, ἡ εὐσεβής, τὸ εὐσεβές (εὐ, σέβομαι) — ὁ, ἡ ἀμελής, τὸ ἀμελές (ἀ, μέλει) — ὁ, ἡ εὐώδης, τὸ εὐώδες (εὐ, ὄζω, θ. ὀδ-).

Παραδείγματα

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. ἐπιμελησ-, ἐπιμελεσ-)

ὁ	ἡ	ἐπιμελής	τὸ	ἐπιμελές	οἱ	αἱ	ἐπιμελεῖς	τὰ	ἐπιμελῆ
τοῦ	τῆς	ἐπιμελοῦς	τοῦ	ἐπιμελοῦς	τῶν		ἐπιμελῶν		
τῷ	τῇ	ἐπιμελεῖ	τῷ	ἐπιμελεῖ	τοῖς	ταῖς	ἐπιμελέσι	τοῖς	ἐπιμελέσι
τὸν	τὴν	ἐπιμελῆ	τὸ	ἐπιμελές	τούς	τάς	ἐπιμελεῖς	τὰ	ἐπιμελῆ
		ᾧ	ἐπιμελές		ᾧ	ἐπιμελεῖς	ᾧ	ἐπιμελῆ	

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. εὐήθησ-, εὐήθεσ-)

ὁ	ἡ	εὐήθης	τὸ	εὐήθες	οἱ	αἱ	εὐήθεις	τὰ	εὐήθη
τοῦ	τῆς	εὐήθους	τοῦ	εὐήθους	τῶν		εὐήθων		
τῷ	τῇ	εὐήθει	τῷ	εὐήθει	τοῖς	ταῖς	εὐήθεσι	τοῖς	εὐήθεσι
τὸν	τὴν	εὐήθη	τὸ	εὐήθες	τούς	τάς	εὐήθεις	τὰ	εὐήθη
		ᾧ	εὐήθες		ᾧ	εὐήθεις	ᾧ	εὐήθη	

Παρατηρήσεις

§ 130. Τὰ εἰς **-ης**, **-ες** σιγμόληκτα τριτόκλητα ἐπίθετα

1) ἀπὸ τὸ ἰσχυρὸν θέμα σχηματίζουσι μόνον τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ γένους·

2) τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ γένους τὴν μὲν ἐνικὴν κλητικὴν σχηματίζουσι ὁμοίαν μὲ τὸ ἀσθενές θέμα, τὴν δὲ πληθυντικὴν αἰτιατικὴν ὁμοίαν μὲ τὴν πληθυντικὴν ὀνομαστικὴν : ὁ, ἡ εὐσεβής, ᾧ εὐσεβές — (οἱ, αἱ εὐγενεῖς) τοὺς, τὰς εὐγενεῖς·

3) τὰ βαρύτερα εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τοῦ

θηλυκοῦ καὶ εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν (αἰτιατικὴν καὶ κλητικὴν) τοῦ οὐδέτερου ἀναβιβάζουσαν τὸν τόνον, εἰς δὲ τὴν πληθυντικὴν γενικὴν παντὸς γένους τονίζονται εἰς τὴν παραλήγουσαν παρὰ τὸν κανόνα : ὁ, ἡ συνή-
θης, ὦ σύνθηες, τὸ σύνθηες — ὁ, ἡ αὐτάρκης, ὦ αὐταρκες, τὸ αὐταρκες
— οἱ, αἱ πλήρεις, τὰ πλήρη, τῶν πλήρων (ἐκ τοῦ πληρέσ-ων, πλη-
ρέ-ων) — οἱ, αἱ εὐμεγέθεις, τὰ εὐμεγέθη, τῶν εὐμεγέθων (ἐκ τοῦ
εὐμεγεθέσ-ων, εὐμεγεθέ-ων) (βλ. § 25).

Σημείωσις 1. Τονίζονται κανονικῶς εἰς τὴν ἐνικὴν κλητικὴν τοῦ ἀρ-
σενικοῦ καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ εἰς τὸ οὐδέτερον τὰ σύνθετα ὅσα λήγουσι εἰς -ώδης,
-ώλης καὶ -ήρης : εὐώδης, ὦ εὐώδες, τὸ εὐώδες—ἐξώλης, ὦ ἐξώλες, τὸ ἐξώλες
—ξιφήρης, ὦ ξιφήρες, τὸ ξιφήρες.

Σημείωσις 2. Ἐπίθετον εἰς -ης ἀρχῆθεν ἦτο καὶ ἡ λέξις ἡ τριήρης (τῆς
τριήρους, τῇ τριήρει, τὴν τριήρη, ὦ τριήρες — αἱ τριήρεις, τῶν τριήρων, ταῖς τριή-
ραις, τὰς τριήρεις), ἐγένετο δὲ οὐσιαστικὸν ἡ λέξις αὕτη κατὰ παράλειψιν τῆς λέ-
ξεως ναῦς.

3. Ἀνώμαλα ἐπίθετα

§ 131. Συνήθη ἀνώμαλα ἐπίθετα τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι πέντε :
μέγας, πολὺς, πρᾶος, σῶος ἢ σῶς καὶ φροῦδος.

Ἐνικὸς

Πληθυντικὸς

(θ. μεγα- καὶ μεγαλο-)

μέγας	μεγάλη	μέγα	μεγάλοι	μεγάλοι	μεγάλα
μεγάλου	μεγάλης	μεγάλου	μεγάλων	μεγάλων	μεγάλων
μεγάλω	μεγάλη	μεγάλω	μεγάλοις	μεγάλαις	μεγάλοις
μέγα-ν	μεγάλην	μέγα	μεγάλους	μεγάλας	μεγάλα
ὦ μέγα ἢ μεγάλε	μεγάλη	μέγα	μεγάλοι	μεγάλοι	μεγάλα

(θ. πολυ- καὶ πολλο-)

πολὺς	πολλή	πολύ	πολλοί	πολλοί	πολλά
πολλοῦ	πολλῆς	πολλοῦ	πολλῶν	πολλῶν	πολλῶν
πολλῶ	πολλῆ	πολλῶ	πολλοῖς	πολλαῖς	πολλοῖς
πολύ-ν	πολλήν	πολύ	πολλούς	πολλάς	πολλά
πολύ	πολλή	πολύ	πολλοί	πολλοί	πολλά

(θ. πραο- και πραε-)

πρᾶος	πραεῖα	πρᾶον	πρᾶοι	πραεῖαι	πραέα
πράου	πραείας	πράου	πραέων	πραειῶν	πραέων
πράω	πραεῖα	πράω	πράεσι	πραεῖαις	πραέσι
πρᾶον	πραεῖαν	πρᾶον	πράους	πραείας	πραέα
	κτλ.			κτλ.	

ὁ	σῶς	ἡ	σῶς	τὸ	σῶν	οἱ	σῶ	αἱ	σῶ	τὰ	σᾶ
τὸν	σῶν	τῆν	σῶν	τὸ	σῶν	τούς	σῶς	τάς	σῶς	τὰ	σᾶ

Οἱ ἄλλοι τύποι ἀναπληροῦνται ὑπὸ τοῦ ὁμαλοῦ σῶος, σῶα, σῶον.

Τὸ δὲ **φρουδος, φρουδή** (καὶ **φρουδος**), **φρουδον** εἶναι ἔλλειπτικὸν καὶ εὐρίσκεται μόνον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ.

Π α ρ ἄ ρ τ η μ α

Κλίσις τῶν μετοχῶν

§ 132. Πᾶσαι αἱ μετοχαὶ εἶναι τρικατάληκτοι καὶ (ὅπως τῶν τρικαταλήκτων ἐπιθέτων) τὸ μὲν θηλυκὸν των κλίνεται πάντοτε κατὰ τὴν πρώτην κλίσιν, τὸ δὲ ἀρσενικὸν καὶ τὸ οὐδέτερον ἄλλων μὲν κατὰ τὴν δευτέραν κλίσιν, ἄλλων δὲ κατὰ τὴν τρίτην (πρβλ. § 109, 1).

§ 133. Αἱ δευτερόκλιτοι μετοχαὶ λήγουν πᾶσαι εἰς **-μένος, -μένη, -μένον**: γραφόμενος, γραφομένη, γραφόμενον — γεγραμμένος, γεγραμμένη, γεγραμμένον (βλ. § 110, καλός, καλή, καλόν).

§ 134. Αἱ τριτόκλιτοι μετοχαὶ λήγουν

1) εἰς **-ᾶς, ᾶσά, ᾶν**: λούσας, λούσασα, λούσαν (τοῦ λούσαντ-ος, τῆς λουσάσης, τοῦ λούσαντ-ος κτλ., ὦ λούσας, ὦ λούσασα, ὦ λούσαν — οἱ λούσαντ-ες, αἱ λούσασαι, τὰ λούσαντ-α, τοῖς λούσασι κτλ.) (βλ. § 125, ἄπας).

2) εἰς **-εῖς, -εῖσα, -έν**: παιδευθεῖς, παιδευθεῖσα, παιδευθὲν (τοῦ παιδευθέντ-ος, τῆς παιδευθείσης κτλ., ὦ παιδευθεῖς, ὦ παιδευθεῖσα, ὦ παιδευθὲν — οἱ παιδευθέντ-ες, αἱ παιδευθεῖσαι, τὰ παιδευθέντ-α, τοῖς παιδευθεῖ-σι κτλ.) (πρβλ. § 122, χαρίεις).

3) εἰς **-ούς, -οῦσα, -όν**: διδούς, διδοῦσα, διδόν (τοῦ διδόντ-ος, τῆς διδοῦσης, τοῦ διδόντ-ος κτλ., ὦ διδούς, ὦ διδοῦσα, ὦ διδόν — οἱ

διδόντ-ες, αἱ διδοῦσαι, τὰ διδόντ-α, τοῖς διδοῦ-σι κτλ.) (πρβλ. § 80),
ὀδοῦς, ὀδόντ-ος)·

4) εἰς **-ύς, -ῦσα, -ύν** : ἀπολλύς, ἀπολλύσα, ἀπολλύν (τοῦ ἀπολλύντ-ος, τῆς ἀπολλύσης, τοῦ ἀπολλύντ-ος κτλ., ὃ ἀπολλύς, ὃ ἀπολλύσα, ὃ ἀπολλύν — οἱ ἀπολλύντ-ες, αἱ ἀπολλύσαι, τὰ ἀπολλύντ-α, τοῖς ἀπολλῦ-σι κτλ.) (πρβλ. § 80, ἀνδριάς, καὶ § 122)·

5) εἰς **-ων, -ουσα, -ον** (ἢ **-ῶν, -ῶσα, -ῶν ἢ -ῶν, -οῦσα, -οῦν**) : γράφων, γράφουσα, γράφον (τοῦ γράφοντ-ος, τῆς γραφούσης, τοῦ γράφοντ-ος κτλ., ὃ γράφων, ὃ γράφουσα, ὃ γράφον, — οἱ γράφοντ-ες, αἱ γράφουσαι, τὰ γράφοντ-α, τοῖς γράφου-σι κτλ.) (βλ. § 122, ἄκων) — τιμῶν (τιμῶντ-ος), τιμῶσα (τιμώσης), τιμῶν (τιμῶντ-ος) (πρβλ. § 82, Σημ. 2, Ξενοφῶν) — καλῶν (καλοῦντ-ος), καλοῦσα (καλούσης) καλοῦν (καλοῦντ-ος)·

6) εἰς **-ώς, -υῖα, -ός** : λελυκώς, λελυκυῖα, λελυκός.

(θ. λελυκωσ-, λελυκοτ-)	(θ. λελυκυσ-)	(θ. λελυκος-, λελυκοτ-)
λελυκώς	λελυκυῖα	λελυκός
λελυκότη-ος	λελυκυίας	λελυκότη-ος
λελυκότη-ι	λελυκυῖα	λελυκότη-ι
λελυκότη-α	λελυκυῖαν	λελυκός
ὃ λελυκώς	ὃ λελυκυῖα	ὃ λελυκός
λελυκότη-ες	λελυκυῖαι	λελυκότη-α
λελυκότη-ων	λελυκυῖων	λελυκότη-ων
λελυκότη-σι	λελυκυῖαις	λελυκότη-σι
κτλ.	κτλ.	κτλ.

7) εἰς **-ώς, -ῶσα, ὄς** : ἐστῶς, ἐστῶσα, ἐστῶς (τοῦ ἐστῶτ-ος, τῆς ἐστῶσης, τοῦ ἐστῶτ-ος κτλ., ὃ ἐστῶς, κτλ., τοῖς ἐστῶσι κτλ.) (βλ. § 16, 9).

Σημείωσις. Ἡ **λύσσα** ἐκ τοῦ ἢ **λύσαντ-ια**, ἢ **παιδευθεῖσα** ἐκ τοῦ ἢ **παιδευθέντ-ια**, ἢ **διδούσα** ἐκ τοῦ ἢ **διδόντ-ια**, ἢ **ἀπολλύσα** ἐκ τοῦ ἢ **ἀπολλύντ-ια**, ἢ **γράφουσα** ἐκ τοῦ ἢ **γραφόντ-ια** (βλ. § 36, 4, ε'), ἢ **λελυκυῖα** ἐκ τοῦ ἢ **λελυκῶσ-ια** (βλ. § 33, 3) — **τοῖς λύσασι, τοῖς παιδευθεῖσι, τοῖς διδοῦσι** κτλ. ἐκ τοῦ **λύσαντ-σι, παιδευθέντ-σι, δίδοντ-σι** κτλ. (βλ. § 33, 5).

§ 135. Ἡ ἐνικὴ κλητικὴ τοῦ ἄρσενικοῦ (ὅπως καὶ τοῦ θηλυκοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου) τῶν τριτοκλίτων μετοχῶν εἶναι πάντοτε ὁμοία μὲ τὴν ὀνομαστικὴν : ὁ γράφας — ὃ γράφας, ὁ λυθείς — ὃ λυθείς κτλ.

4. Παραθετικά

§ 136. Ἡ ἰδιότης ἢ ποιότης, τὴν ὁποίαν δηλοῖ ἐν ἐπίθετον, δυναται νὰ ὑπάρχη εἰς περισσότερα τοῦ ἐνὸς ὄντα, ἀλλ' εἰς διάφορον βαθμὸν : **λευκὸς ὁ ἄρτος, λευκὴ ἢ χιών, λευκὸν τὸ ὄστον.**

1) Ὅταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ, ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει ἀπλῶς τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἢ ἰδιότητα, λέγεται ἐπίθετον **θετικοῦ βαθμοῦ ἢ θετικόν** : ὁ **ὑψηλὸς Ὀλυμπος**·

2) ὅταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ, ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἢ ἰδιότητα εἰς ἀνώτερον βαθμὸν **ἐν συγκρίσει** πρὸς ἓν ἄλλο οὐσιαστικὸν ὁμοειδὲς ἢ ἑτεροειδὲς ἢ **ἐν συγκρίσει** πρὸς **πολλὰ** ἄλλα, ὡς ἐν τι λαμβανόμενα, λέγεται ἐπίθετον **συγκριτικοῦ βαθμοῦ ἢ συγκριτικόν** : ὁ **Ὀλυμπὸς ἐστὶν ὑψηλότερος** τῆς Ὀσσης — Ἴππος **λευκότερος** χιόνος — χρυσὸς δὲ **κρείσσων** μυρίων λόγων βροτοῖς·

3) ὅταν τὸ ἐπίθετον δηλοῖ ὅτι ἐν οὐσιαστικὸν ἔχει τὴν δηλουμένην ὑπ' αὐτοῦ ποιότητα ἢ ἰδιότητα εἰς ἀνώτατον βαθμὸν **καθ' ἑαυτὸ** ἢ **ἐν συγκρίσει** πρὸς **πάντα τὰ ἄλλα** ὁμοειδῆ ὄντα, λέγεται ἐπίθετον **ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ ἢ ὑπερθετικόν** : ὁ **ὑψηλότερος Ὀλυμπος** — ὁ **Ὀλυμπὸς ἐστὶ τὸ ὑψηλότερον** πάντων τῶν ὀρέων τῆς Ἑλλάδος.

§ 137. Τὸ συγκριτικὸν καὶ τὸ ὑπερθετικὸν ἐνὸς ἐπιθέτου ὁμοῦ λέγονται μὲ ἐν ὄνομα **παραθετικά** τοῦ ἐπιθέτου· διακρίνονται δὲ ταῦτα ἀπὸ τοῦ θετικοῦ διὰ τῆς καταλήξεως αὐτῶν.

Συνήθεις καταλήξεις τῶν παραθετικῶν καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι **-τερος, (-τέρα, -τερον)** διὰ τὸ συγκριτικὸν καὶ **-τατος, (-τάτη, -τατον)** διὰ τὸ ὑπερθετικόν.

α') Ὁ μ α λ ά π α ρ α θ ε τ ι κ ά

§ 138. Τὰ παραθετικά παντὸς ἐπιθέτου κανονικῶς **σχηματίζονται** ἐκ τοῦ θετικοῦ, ἀφοῦ εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ (τοῦ ἀρσενικοῦ γένους) προσθεθῶν αἱ παραθετικαὶ καταλήξεις, οἷον :

ξηρὸς	(θ. ξηρο-)	ξηρό-τερος	ξηρό-τατος
βραχὺς	(θ. βραχυ-)	βραχύ-τερος	βραχύ-τατος
ὑγιής	(θ. ὑγιεσ-)	ὑγιέσ-τερος	ὑγιέσ-τατος
χαρίεις	(θ. χαριεσ-)	χαριέσ-τερος,	χαριέσ-τατος

§ 139. Τοῦ θέματος τῶν δευτεροκλίτων ἐπιθέτων ὁ χαρακτήρ ο, ἐὰν ἢ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶναι βραχεῖα, μετὰ τὴν προσθήκην τῶν παραθετικῶν καταλήξεων ἐκτείνεται εἰς ω (§ 32, 6) :

νεός	(θ. νεο-)	νεώ-τερος	νεώ-τατος *
σοφός	(θ. σοφο-)	σοφώ-τερος	σοφώ-τατος
ικανός	(θ. ἰκάνο-)	ικανώ-τερος	ικανώ-τατος
ἡσυχός	(θ. ἡσῦχο-)	ἡσυχώ-τερος	ἡσυχώ-τατος
τίμιος	(θ. τιμίο-)	τιμῶ-τερος	τιμῶ-τατος
Ἄλλὰ ἀνιᾶρός		ἀνιαρό-τερος	ἀνιαρό-τατος
ἰσχυρός		ἰσχυρό-τερος	ἰσχυρό-τατος
λίτός		λιτό-τερος	λιτό-τατος
ἐντίμος		ἐντιμό-τερος	ἐντιμό-τατος
ἀκινδύνος		ἀκινδυνό-τερος	ἀκινδυνό-τατος
εὐθύμος		εὐθυμό-τερος	εὐθυμό-τατος
ἄλπιος		ἄλπιο-τερος	ἄλπιο-τατος
ἐλαφρός		ἐλαφρό-τερος	ἐλαφρό-τατος
σεμνός		σεμνό-τερος	σεμνό-τατος
ἐνδοξός		ἐνδοξό-τερος	ἐνδοξό-τατος (βλ. § 11,2).

§ 140. Πολλῶν ἐπιθέτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ παραθετικά σχηματίζονται οὐχὶ κανονικῶς διὰ τῆς προσθήκης μόνον τῶν παραθετικῶν καταλήξεων -τερος καὶ -τατος εἰς τὸ θέμα αὐτῶν, ἀλλὰ κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ παραθετικά ἄλλων ἐπιθέτων (πρβλ. νῦν : ἐλαφρός — ἐλαφρῶ-τερος ἀντὶ ἐλαφρό-τερος, κατὰ τὸ βαρῶ-τερος, γλυκύς — γλυκῶ-τερος ἀντὶ γλυκύ-τερος, κατὰ τὸ πικρῶ-τερος). Οὕτω :

1) τὰ παραθετικά τῶν εἰς -ων, -ον, γεν. -ονος τριτοκλίτων ἐπιθέτων καὶ τῶν ἐπιθέτων ἄσμενος (= εὐχαριστημένος), ἐρρωμένος (= δυνατός) καὶ πένης (= πτωχός) σχηματίζονται εἰς -έστερος -έστατος (κατὰ τὰ παραθετικά τῶν εἰς -ης, -ες σιγμολήκτων) :

εὐδαίμων	(θ. εὐδαιμον-)	εὐδαιμον-έσ-τερος	εὐδαιμον-έσ-τατος
ἄσμενος	(θ. ἄσμενο-)	ἄσμεν-έσ-τερος	ἄσμεν-έσ-τατος
ἐρρωμένος	(θ. ἐρρωμενο-)	ἐρρωμεν-έσ-τερος	ἐρρωμεν-έσ-τατος
πένης	(θ. πενητ-)	πεν-έσ-τερος	πεν-έσ-τατος

* Τὰ ἐπίθετα κενός καὶ στενός ἀρχῆθεν ἦσαν κεινός, στεινός καὶ δι' αὐτὰ τὰ ἀρχικά παραθετικά τῶν εἶναι κενότερος, στενότερος κτλ.

Ὅμοιως σχηματίζονται τὰ παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου **ἀπλοῦς** καὶ τῶν ἐπιθέτων τῶν συνθέτων μὲ δεύτερον συνθετικὸν τὸ ὄνομα **νοῦς**:

ἀπλοῦς	(θ. ἀπλοο-)	ἀπλοῦς-τερος	ἀπλοῦς-τατος
		(ἐκ τοῦ ἀπλο-έσ-τερος	ἀπλο-έσ-τατος)
εὔνοος	(θ. εὔνοο-)	εὔνούς-τερος	εὔνούς-τατος
		(ἐκ τοῦ εὔνο-έσ-τερος	εὔνο-έσ-τατος)

2) τὰ παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου **παλαιός** σχηματίζονται οὐχὶ μὲ τὸ θέμα αὐτοῦ **παλαιο-**, ἀλλὰ μὲ θέμα τὸ ἐπίρρημα **πάλαι**: **παλαί-τερος**, **παλαί-τατος** (πρβλ. ἄνω — ἀνώ-τερος). Κατὰ δὲ τὰ παραθετικά ταῦτα τοῦ **παλαιός** ἐσχηματίσθησαν κατόπιν (μὲ ἀποκοπὴν τοῦ χαρακτηριστοῦ **ο** τοῦ θέματος) καὶ τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων

γεραῖος	(γεραί-τερος	γεραί-τατος)
σχολαῖος	(σχολαί-τερος	σχολαί-τατος) .

Κατὰ ταῦτα δὲ κατόπιν ἐσχηματίσθησαν τὰ παραθετικά τῶν ἐπιθέτων

ὄπιος	(ὄπι-αί-τερος	ὄπι-αί-τατος)
ἴδιος	(ἴδι-αί-τερος	ἴδι-αί-τατος ἀλλὰ καὶ
	ἰδιώ-τερος	ἰδιώ-τατος)
ἴσος	(ἴσ-αί-τερος	ἴσ-αί-τατος) .

3) τὰ παραθετικά τῶν μονοκαταλήκτων ἐπιθέτων **ἄρπαξ**, **βλάξ**, **λάλος** (= φλύαρος), **κλέπτης** καὶ **πλεονέκτης** σχηματίζονται εἰς **-ίστερος**, **-ίστατος** (κατὰ τὰ παραθετικά τοῦ ἐπιθέτου **ἄχαρις** — **ἄχαρίς-τερος**, **ἄχαρίς-τατος**):

ἄρπαξ	(θ. ἄρπαγ-)	ἄρπαγ-ίστερος	ἄρπαγ-ίστατος
βλάξ	(θ. βλακ-)	βλακ-ίστερος	βλακ-ίστατος
λάλος	(θ. λαλο-)	λαλ-ίστερος	λαλ-ίστατος
κλέπτης	(θ. κλεπτα-)	κλεπτ-ίστερος	κλεπτ-ίστατος
πλεονέκτης	(θ. πλεονεκτα-)	πλεονεκτ-ίστερος	πλεονεκτ-ίστατος

Σημείωσις. Τοῦ ἐπιθέτου **φίλος** τὰ παραθετικά εἶναι καὶ **φίλ-τερος** καὶ **μᾶλλον φίλος-φίλ-τατος** καὶ μάλιστα **φίλος**.

β' Ἀνώμαλα παραθετικά

§ 141. Μερικῶν ἐπιθέτων τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ παραθετικά ἔχουν καταλήξεις οὐχὶ **-τερος**, **-τατος**, ἀλλὰ **-ίων**, **-ιον** εἰς τὸ συγκριτικὸν καὶ **-ιστος**, **-ίστη**, **-ιστον** εἰς τὸ ὑπερθετικόν.

Οὕτω μὲ διαφόρους φθογγικὰς παθήσεις καὶ ἀνωμαλίας σχηματίζονται τὰ παραθετικά τῶν ἐξῆς ἐπιθέτων :

αἰσχροῦς	ὁ, ἡ αἰσχίων	τὸ αἰσχίον	(θ. αἰσχ-)	αἰσχιστος
ἐχθροῦς	ὁ, ἡ ἐχθίων	τὸ ἐχθίον	(θ. ἐχθ-)	ἐχθιστος
ἡδύς	ὁ, ἡ ἡδίων	τὸ ἡδίον	(θ. ἡδ-)	ἡδιστος
καλὸς	ὁ, ἡ καλλίων	τὸ κάλλιον	(θ. καλλ-)	κάλλιστος
μέγας	ὁ, ἡ μείζων	τὸ μείζον	(ἐκ τοῦ μέγ-ων)	μέγιστος
ῥάδιος	ὁ, ἡ ῥάων	τὸ ῥᾶον	(θ. ῥα-)	ῥᾶστος
ταχύς	ὁ, ἡ θάττων	τὸ θᾶιτον	(θ. θαχ-)	τάχιστος
ἀγαθὸς	ὁ, ἡ ἀμείνων	τὸ ἄμεινον	(θ. ἀμειν-)	ἄριστος
	ὁ, ἡ βελτίων	τὸ βέλτιον	(θ. βελτ-)	βέλτιστος
	ὁ, ἡ κρείττων	τὸ κρεῖττον	(θ. κρετ-)	κράτιστος
			(πρὸβλ. κράτος)	
	ὁ, ἡ λῶων	τὸ λῶον	(θ. λω-)	λῶστος
κακὸς	ὁ, ἡ κακίων	τὸ κάκιον	(θ. κακ-)	κάκιστος
	ὁ, ἡ χείρων	τὸ χεῖρον	(θ. χειρ-)	χειριστος
	ὁ, ἡ ἥττων	τὸ ἥττον	(θ. ἥκ-)	ἐπίρρ. ἥκιστα
μικρὸς	μικρότερος			μικρότατος
	ὁ, ἡ ἐλάττων	τὸ ἔλαττον	(θ. ἐλάχ-)	ἐλάχιστος
ὀλίγος	ὁ, ἡ μείων	τὸ μείον	(θ. μει-)	ὀλίγιστος
πολύς	ὁ, ἡ πλέων	τὸ πλέον	(θ. πλε-)	πλείστος
	γεν. τοῦ πλείονος καὶ τοῦ πλέονος.			

§ 142. Τὰ εἰς -ίων (-ων), -ιον (-ον) συγκριτικὰ κλίνονται κατὰ τὸ ἐξῆς παράδειγμα :

Ἐνικὸς

(θ. ἀμεινων-, ἄμεινον- καὶ ἄμεινος-)

ὁ, ἡ	ἀμεινων	τὸ	ἄμεινον
τοῦ, τῆς	ἀμεινον-ος	τοῦ	ἄμεινον-ος
τῶ, τῇ	ἀμεινον-ι	τῶ	ἀμεινον-ι
τόν, τήν	ἀμεινον-α ἢ ἄμεινω	τὸ	ἄμεινον
	ᾶ	ᾶ	ἄμεινον

Πληθυντικός

οί, αἱ	ἀμείνον-ες ἢ ἀμείνους	τά	ἀμείνον-α ἢ ἀμείνω
τῶν	ἀμεινόν-ων	τῶν	ἀμεινόν-ων
τοῖς, ταῖς	ἀμεινο-σι	τοῖς	ἀμεινο-σι
τούς, τὰς	ἀμείνον-ας ἢ ἀμείνους	τά	ἀμείνον-α ἢ ἀμείνω
ᾧ	ἀμείνον-ες ἢ ἀμείνους	ᾧ	ἀμείνον-α ἢ ἀμείνω

(πρβλ. § 126, εὐδαίμων).

Σημείωσις. Οἱ τύποι **ἀμείνω, ἀμείνους** σχηματίζονται ἀπό τὸ συγμῶ-
ληκτον θέμα **ἀμεινοσ-** (ἀμεινοσ-α, ἀμεινοσ-ες βλ. 33, 3).

γ') Παραθετικά περιφραστικά καὶ ἔλλειπτικά

§ 143. Παραθετικά ἐπιθέτων σχηματίζονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν καὶ διὰ περιφράσεως, ἤτοι τὸ μὲν συγκριτικὸν μὲ τὸ ἐπίρρημα **μᾶλλον** καὶ τὸ θετικὸν τοῦ ἐπιθέτου, τὸ δὲ ὑπερθετικὸν μὲ τὸ ἐπίρρημα **μάλιστα** καὶ τὸ θετικὸν τοῦ ἐπιθέτου : σοφός — **μᾶλλον** σοφός — **μάλιστα** σοφός (πρβλ. νῦν : πιὸ σοφός, πάρα πολὺ σοφός) (βλ. καὶ § 140, 3, Σημ.).

Περιφραστικῶς σχηματίζουσι τὰ παραθετικά

- 1) κανονικῶς αἰ μετοχαί : **συμφέρων** — **μᾶλλον** συμφέρων — **μάλιστα** συμφέρων
- 2) συνήθως μονοκατάληκτα ἐπίθετα : **εὐελπίς** — **μᾶλλον** εὐελπίς — **μάλιστα** εὐελπίς κτλ.

§ 144. Πολλὰ ἐπίθετα, ἐπειδὴ δηλοῦν ποιότητα ἢ ιδιότητα, ἢ ὅποια δὲν δύναται νὰ παρουσιάσῃ διαφόρους βαθμούς, δὲν ἔχουσι παραθετικά. Τοιαῦτα ἐπίθετα ἄνευ παραθετικῶν εἶναι ὅσα δηλοῦν

- 1) ὕλην : **χαλκοῦς, ξύλινος**
- 2) καταγωγὴν ἢ συγγένειαν : **πατρικός, μητρῶος, παππῶος, ἀδελφικός, παιδικός**
- 3) τόπον ἢ χρόνον : **γήινος, θαλάσσιος, ἡμερινός, νυκτερινός**
- 4) μέτρον : **σπιθαμιαίος, δίπηχυς**.

Ἐπίσης πολλὰ σύνθετα μὲ πρῶτον συνθετικὸν τὸ ἐπίθετον **πᾶς** ἢ τὸ στερητικὸν **ἄ-** : **πάντιμος, πάγκαλος** — **ἀθάνατος, ἄπνους**.

§ 145. Μερικῶν ἐπιθέτων ἔλλειπει τὸ θετικὸν ἢ ἐκτός τοῦ θετικοῦ ἔλλειπει καὶ τὸ ἕτερον τῶν παραθετικῶν. Τοῦτο συμβαίνει πρὸ πάντων εἰς ἐπίθετα, τὰ ὅποια παράγονται ἀπὸ ἐπιρρήματα ἢ προθέσεις :

(ἄνω)	ἀνώ-τερος	ἀνώ-τατος
(κάτω)	κατώ-τερος	κατώ-τατος
(πρὸ)	πρό-τερος	(πρῶτος)
(ὑπέρ)	ὑπέρ-τερος	ὑπέρ-τατος
—	ὑστερος	ὑστατος
(ἐπικρατῶν)	ἐπικρατέστερος	
(προτιμώμενος)	προτιμό-τερος	ὑπατος
—	—	ἔσχατος
—	—	

δ') Παραθετικά ἐπιρρήματα

§ 146. Παραθετικά σχηματίζουν και πλεῖστα ἐπιρρήματα, πρὸ πάντων ὅσα παράγονται ἀπὸ ἐπίθετα, καθὼς και ὅσα ἔχουν τοπικὴν ἢ χρονικὴν σημασίαν.

1) Τῶν ἐπιρρημάτων, τὰ ὅποια παράγονται ἐξ ἐπιθέτων, παραθετικὸν συγκριτικὸν μὲν βαθμοῦ εἶναι ἢ ἐνική αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τοῦ συγκριτικοῦ τοῦ ἐπιθέτου, ὑπερθετικοῦ δὲ βαθμοῦ ἢ πληθυντικὴ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου τοῦ ὑπερθετικοῦ αὐτοῦ :

(δίκαιος)	δικαίως	δικαιότερον	δικαιότατα
(σαφής)	σαφῶς	σαφέστερον	σαφέστατα
(ἡδύς)	ἡδέως	ἡδιον	ἡδιστα

Οὕτω και

(ἀγαθός) εὖ — ἄμεινον, βέλτιον, κρεῖττον — ἄριστα, βέλτιστα, κράτιστα
 (ὀλίγος) ὀλίγον — ἔλαττον, μείον, ἥττον — ἐλάχιστα, ἥμιστα
 (πολὺς) πολὺ, μάλα — πλέον, μᾶλλον — πλεῖστον, πλεῖστα, μάλιστα.

2) Τῶν τοπικῶν ἐπιρρημάτων τὰ παραθετικά σχηματίζονται συνήθως μὲ τὰς καταλήξεις **-τέρω, -τάτω**, τῶν δὲ χρονικῶν μὲ τὰς καταλήξεις **-τερον, -τατα** :

ἄνω	—	ἀνωτέρω	ἀνωτάτω
κάτω	—	κατωτέρω	κατωτάτω
πέρα	—	περαιτέρω	—
ἐγγυὲς	—	ἐγγυτέρω	ἐγγυτάτω και
	—	ἐγγύτερον	ἐγγύτατα
πρόρω	—	προρωτερω	προρωτάτω
πρωὶ ἢ πρῶ	—	πρωιαίτερον	πρωιαίτατα και
		πρωαίτερον	πρωαίτατα (πρβλ. § 140, 2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

§ 147. Ἀντωνυμίαι λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται εἰς τὸν λόγον ἀντὶ ὀνομάτων οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων: *ἐκεῖνος* γράφει (π.χ. ὁ Πλάτων) — *τοιοῦτος* ἦν Ἀριστείδης (δηλ. δίκαιος).

Αἱ ἀντωνυμίαι εἶναι ἑνέα εἰδῶν: προσωπικαί, δεικτικαί, ὀριστικὴ ἢ ἐπαναληπτικὴ, κτητικαί, αὐτοπαθεῖς, ἀλληλοπαθεῖς, ἐρωτηματικαί, ἀόριστοι καὶ ἀναφορικά.

Σημείωσις. Πολλοὶ τύποι τῶν ἀντωνυμιῶν τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι οἱ ἴδιοι μὲ τοὺς ἀντιστοίχους τύπους τῶν ἀντωνυμιῶν τῆς νέας γλώσσης, οἱ πλεῖστοι ὁμως διαφέρουν.

α') Προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι

§ 148. Προσωπικαί λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν τὰ τρία πρόσωπα τοῦ λόγου, ἥτοι ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ὁμιλεῖ (*ἐγώ*, πρῶτον πρόσωπον), ἐκεῖνον, πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπευθύνεται ὁ λόγος (*σύ*, δεῦτερον πρόσωπον) καὶ ἐκεῖνον ἢ ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται ὁ λόγος (*ὄδε*, *οὗτος* κτλ., τρίτον πρόσωπον).

Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι κλίνονται ὡς ἐξῆς:

Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
α' προσ.	β' προσ.	γ' προσ.	α' προσ.	β' προσ.	γ' προσ.
ἐγώ	σύ	—	ἡμεῖς	ὑμεῖς	(σφεῖς)
ἐμοῦ, μου	σοῦ, σου	(οὔ)	ἡμῶν	ὑμῶν	(σφῶν)
ἐμοί, μοι	σοί, σοι	οἷ, οἶ	ἡμῖν	ὑμῖν	σφίσι(ν)
ἐμέ, με	σέ, σε	(ἐ)	ἡμᾶς	ὑμᾶς	(σφᾶς)

(Δυϊκός: α' προσ. *νώ*, *νῶν*, — β' προσ. *σφά*, *σφῶν* βλ. § 20, 1).

Σημείωσις. Ἐκ τῶν τύπων τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου εὐχρηστοὶ εἶναι κυρίως οἱ τύποι τῆς δοτικῆς οἶ, οἶ — *σφίσιν*. Ἀντὶ τῆς ἐλλειπούσης ἐνικῆς ὀνομαστικῆς αὐτῆς γίνεται χρῆσις τῶν δεικτικῶν *ὄδε*, *ὄστος*, *ἐκεῖνος*, ἀντὶ δὲ τῶν πλαγίων πτώσεων αὐτῆς γίνεται συγῆθως χρῆσις τῶν πλαγίων πτώσεων τῆς ὀριστικῆς ἀντωνυμίας.

Ὅταν πρὸς ἔμφασιν προστίθεται εἰς τοὺς τύπους τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τὸ (ἐγκλιτικὸν) μόριον *γέ*, τότε οἱ τύποι τοῦ ἐνικοῦ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ α' προσώπου τονίζονται ὡς ἐξῆς: *ἐγωγε*, *ἐμοῦγε*, *ἐμοίγε*, *ἐμέγε*.

β') Δεικτικά άντωνυμιαί

§ 149. Δεικτικά λέγονται αἱ άντωνυμιαί, αἱ ὁποῖα δηλοῦν δεῖξιν.

Δεικτικαί άντωνυμιαί τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι αἱ ἐξῆς :

ὄδε ἦδε τότε (= αὐτός ἐδῶ, αὐτός δά)
 οὔτος αὕτη τοῦτο (= ἐτοῦτος, αὐτός)
 ἐκεῖνος ἐκεῖνη ἐκεῖνο
 τοιόσδε τοιάδε τοιόνδε — τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο(ν) (= τέτοιος)
 τοσόσδε τοσήδε τοσόνδε — τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτον(ν) (= τόσος)
 τηλικόσδε τηλικήδε τηλικόνδε — τηλικοῦτος, τηλικαύτη, τηλικοῦτο(ν).

§ 150. Ἐκ τῶν δεικτικῶν άντωνυμιῶν

1) ἡ ὄδε, ἦδε, τότε κλίνεται ὅπως ἀκριβῶς τὸ ἄρθρον μὲ τὸ (ἐγκλιτικὸν) δὲ κατόπιν αὐτοῦ : τοῦδε, τῆσδε, τοῦδε — τῶδε, τῆδε, τῶδε κτλ. — οἴδε, αἴδε, τάδε — τῶνδε κτλ.

Ὁμοίως αἱ άντωνυμιαί τοιόσδε, τοιάδε, τοιόνδε — τοσόσδε, τοσήδε, τοσόνδε καὶ τηλικόσδε, τηλικήδε, τηλικόνδε κλίνονται μόνον κατὰ τὸ πρῶτον μέρος αὐτῶν (τοῖος, τοία, τοῖον — τόσος, τόση, τόσον — τηλίκος, τηλίκη, τηλίκον) μὲ τὸ ἐγκλιτικὸν δὲ κατόπιν : τοιόσδε τοιάδε, τοιόνδε — τοιοῦδε, τοιαῶδε, τοιοῦδε — τοιῶδε κτλ.

2) ἡ οὔτος, αὕτη, τοῦτο κλίνεται ὡς ἐξῆς :

	Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς		
ὄν.	οὔτος	αὕτη	τοῦτο	οὔτοι	αὗται	ταῦτα
γεν.	τούτου	ταύτης	τούτου	τούτων	τούτων	τούτων
δοτ.	τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	τούτοις	ταύταις	τούτοις
αἰτ.	τούτον	ταύτην	τοῦτο	τούτους	ταύτας	ταῦτα
κλητ.	ὦ οὔτός	αὕτη	—	—	—	—

Σημείωσις. Ἐκτὸς τῶν κλητικῶν ὦ οὔτος καὶ ὦ αὕτη, ἄλλη κλητικὴ άντωνυμία δὲν ὑπάρχει.

3) ἡ ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο κλίνεται ὡς δευτερόκλιτον τρικατάληκτον ἐπίθετον, ἀλλὰ χωρὶς ν εἰς τὴν ἐνικήν ὀνομαστικήν καὶ αἰτιατικήν τοῦ οὔδετέρου (βλ. § 110, καλὸς) .

4) αἱ άντωνυμιαί τοιοῦτος, τοσοῦτος καὶ τηλικοῦτος (σύνθετοι ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων άντωνυμιῶν τοῖος, τόσος, τηλίκος καὶ τῆς οὔτος) κλίνονται ὁμοίως μὲ τὴν άντωνυμίαν οὔτος, αὕτη, τοῦτο· π. χ.

Ένικος			Πληθυντικός		
τοιοῦτος	τοιαύτη	τοιοῦτο (ν)	τοιοῦτοι	τοιαῦται	τοιαῦτα
τοιοῦτου	τοιαύτης	τοιοῦτου	τοιοῦτων	τοιοῦτων	τοιοῦτων
τοιοῦτῳ	τοιαύτῃ	τοιοῦτῳ	τοιοῦτοῖς	τοιαύταις	τοιοῦτοῖς
τοιοῦτον	τοιαύτην	τοιοῦτο (ν)	τοιοῦτους	τοιαύτας	τοιαῦτα

Ἡ ἑνική ὀνομαστική καὶ αἰτιατική τοῦ οὐδετέρου τῶν ἀντωνυμιῶν τούτων διφορεῖται, ἥτοι λήγει εἰς **-ο** ἢ εἰς **-ον**: *τοσοῦτο* ἢ *τοσοῦτον*, *τηλικοῦτο* ἢ *τηλικοῦτον*.

Σημείωσις. Ἴνα ἐπιτείνηται περισσότερο ἡ δεικτική σημασία τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν, προσέθετον πολλάκις οἱ ἀρχαῖοι εἰς τὸ τέλος αὐτῶν τὸ λεγόμενον **δεικτικὸν -Ι**: οὕτως (= οὗτος-ί), *τουτοῖ* κτλ., *αὐτή*, *ταυτησί* κτλ. (πρβλ. νῦν: ἐτοῦτο δά, αὐτὸ δά).

Ὁ τόνος τότε πίπτει πάντοτε ἐπὶ τοῦ δεικτικοῦ **-Ι** (τὸ ὅποιον εἶναι μακρόν), ἐὰν δὲ πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχη βραχὺ φωνήεν, τοῦτο ἀποβάλλεται: *ὄδι* (= **ὄδε-Ι'**), *τουτί* (= **τοῦτο-Ι**), *ταυτί* (= **ταῦτα-Ι**).

Τὸ δεικτικὸν **-Ι** προσλαμβάνουν καὶ δεικτικά ἐπιρρήματα, ὡς *ὠδί*, *οὕτως* (= ἔτσι δά).

γ') Ὀριστική ἢ ἐπαναληπτική

§ 151. Ὀριστική ἢ ἐπαναληπτική λέγεται ἡ ἀντωνυμία **αὐτός**, **αὐτή**, **αὐτό**.

1) Ὀριστική εἶναι ἡ ἀντωνυμία **αὐτός** (κατὰ πᾶσαν πτώσιν), ὅταν λαμβάνεται, ἵνα ὀρίση τι (ἥτοι ἵνα διαστείλῃ, ξεχωρίσῃ τι, ἀπὸ ἄλλα ὁμοειδῆ): *Κῦρος ἀποκτεῖναι λέγεται αὐτὸς τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ Ἄρταγέρσῃ* (= μόνος του, αὐτοπροσώπως, καὶ ὄχι κανεὶς ἄλλος ἐκ τῶν ἀκολουθῶν του).

2) Ἐπαναληπτική δὲ εἶναι ἡ ἀντωνυμία **αὐτός** (εἰς τὰς πλαγίας μόνον πτώσεις), ὅταν λαμβάνεται, ἵνα ἐπαναλάβῃ τι, περὶ τοῦ ὁποίου ἔγινε πρόηγουμένως λόγος: *Κλεόρχῳ συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρεικούς* (= τὸν ἐξετίμησε πολὺ καὶ τοῦ δίδει).

§ 152. Ἡ ἀντωνυμία **αὐτός** (αὐτή, αὐτό)

1) κλίνεται ὅπως ἡ δεικτική ἀντωνυμία **ἐκεῖνος** (ἐκεῖνη, ἐκεῖνο)

2) λαμβάνεται καὶ μετὰ τοῦ ἄρθρου (ὁ αὐτός, ἡ αὐτή, τὸ αὐτό) καὶ τότε σημαίνει **ὁ ἴδιος** (ὄχι διάφορος).

Σημείωσις. Ὅταν πάσχη κρᾶσιν μετὰ τοῦ ἄρθρου ἢ ἀντωνυμία αὐτός, τότε ἡ ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου αὐτῆς σχηματίζεται ὄχι μόνον μετὰ τὴν κατάληξιν **-ο**, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν κατάληξιν **-ον** : (τὸ αὐτὸ =) ταῦτό καὶ ταῦτόν· (βλ. § 27, 1 καὶ § 150, 4).

δ') Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι

§ 153. Κτητικαὶ λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν κτήσιν. Κτητικαὶ δὲ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι :

α' προσώπου, ἐπὶ ἐνὸς κτήτορος : **ἐμός**, ἐμή, ἐμόν (= ἰδικός μου)·

β' προσώπου, ἐπὶ ἐνὸς κτήτορος : **σός**, σή, σόν (= ἰδικός σου)·

α' προσώπου, ἐπὶ πολλῶν κτητόρων : **ἡμέτερος**, ἡμέτερα, ἡμέτερον (= ἰδικός μας)·

β' προσώπου, ἐπὶ πολλῶν κτητόρων : **ὕμέτερος**, ὕμέτερα, ὕμέτερον (ἰδικός σας)·

Σημείωσις. Τοῦ γ' προσώπου κτητικὴ ἀντωνυμία ἀρχῆθεν ἦτο ἐπὶ ἐνὸς μὲν κτήτορος ἢ **ἐός**, ἐή, ἐόν (= ἰδικός του), ἐπὶ πολλῶν δὲ κτητόρων ἢ **σφέτερος**, σφετέρα, σφέτερον (= ἰδικός των)· ἀλλ' ἡ μὲν **ἐός**, ἐή, ἐόν εἶναι ὄλως ἄχρηστος εἰς τοὺς πεζοὺς Ἀττικῶς συγγραφεῖς, ἡ δὲ **σφέτερος**, σφετέρα, σφέτερον σπανία, καὶ ἀντὶ αὐτῶν γίνεται χρῆσις τῆς γενικῆς τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ἢ τῆς ὀριστικῆς ἢ αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας: **οὔτου πατήρ**, **ὁ πατήρ αὐτοῦ**—τοὺς **ἐκείνων φίλους**, τοὺς **ἑαυτῶν φίλους**.

ε') Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι

§ 154. Αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται ἐπὶ αὐτοπαθείας, ἥτοι ὅταν δηλοῦνται ὅτι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἐνεργεῖ συγχρόνως καὶ πάσχει : **γνώθι σαυτὸν** (= γνώρισε σὺ τὸν ἑαυτὸν σου).

Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι ἔχουν μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις, κλίνονται δὲ ὡς ἐξῆς :

	α' προσώπου		β' προσώπου	
	Ἐνικὸς			
	Ἄρσ.	Θηλ.	Ἄρσ.	Θηλ.
γεν.	ἑμαυτοῦ	ἑμαυτῆς	σεαυτοῦ	σεαυτῆς
δοτ.	ἑμαυτῶ	ἑμαυτῆ	σεαυτῶ	σεαυτῆ
αἰτ.	ἑμαυτόν	ἑμαυτήν	σεαυτόν	σεαυτήν

Πληθυντικός					
	Ἄρσ.		Θηλ.		
γεν.	ἡμῶν	αὐτῶν	ἡμῶν	αὐτῶν	ὑμῶν αὐτῶν ὑμῶν αὐτῶν
δοτ.	ἡμῖν	αὐτοῖς	ἡμῖν	αὐταῖς	ὑμῖν αὐτοῖς ὑμῖν αὐταῖς
αἰτ.	ἡμᾶς	αὐτούς	ἡμᾶς	αὐτάς	ὑμᾶς αὐτούς ὑμᾶς αὐτάς

γ' προσώπου

Ἐνικός

	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
γεν.	ἑαυτοῦ	ἑαυτῆς	—
δοτ.	ἑαυτῶ	ἑαυτῇ	—
αἰτ.	ἑαυτὸν	ἑαυτήν	ἑαυτὸ

Πληθυντικός					
	Ἄρσ.		Θηλ.		Οὐδ.
γεν.	ἑαυτῶν ἢ σφῶν	αὐτῶν	ἑαυτῶν ἢ σφῶν	αὐτῶν	—
δοτ.	ἑαυτοῖς ἢ σφίσιν	αὐτοῖς	ἑαυταῖς ἢ σφίσιν	αὐταῖς	—
αἰτ.	ἑαυτούς ἢ σφᾶς	αὐτούς	ἑαυτάς ἢ σφᾶς	αὐτάς	ἑαυτά

Σημείωσις 1. Οἱ τύποι **σεαυτοῦ**, **σεαυτῆς** κτλ., **ἑαυτοῦ**, **ἑαυτῆς** κτλ. εὐρίσκονται καὶ συνηρημένοι: **σαυτοῦ**, **σαυτῆς** κτλ., **αὐτοῦ**, **αὐτῆς** κτλ.

Σημείωσις 2. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμῖαι προῆλθον ἐκ συνεκφορᾶς τῶν πλαγίων πτώσεων τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν μετὰ τὰς πλαγίας πτώσεις τῆς ὀριστικῆς ἀντωνυμίας αὐτὸς (ἐμέ - αὐτὸν = **ἑμαυτόν**, σε - αὐτὸν = **σεαυτόν** κτλ.), ὅπως τοῦτο καταφαίνεται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν.

ς.) Ἡ ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία

§ 155. Ἀλληλοπαθῆς λέγεται ἡ ἀντωνυμία, ἡ ὅποια λαμβάνεται ἐπὶ ἀλληλοπαθείας, ἤτοι ὅταν δηλοῦται ὅτι δύο ἢ περισσότερα πρόσωπα ἐνεργοῦν καὶ πάσχουν ἀμοιβαίως: **ἀγαπᾶτε ἀλλήλους** (= ὁ εἷς τὸν ἄλλον).

Ἡ ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία ἔχει μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις τοῦ πληθυντικοῦ καὶ τοῦ δυϊκοῦ, κλίνεται δὲ ὡς ἐξῆς (πρβλ. § 110):

Πληθυντικός		Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	Δυϊκός	
	γεν.	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλων		ἀλλήλων
	δοτ.	ἀλλήλοις	ἀλλήλαις	ἀλλήλοις		ἀλλήλων
	αἰτ.	ἀλλήλους	ἀλλήλας	ἀλληλα		ἀλλήλω

Σημείωσις. Ἡ ἀλληλοπαθῆς ἀντωνυμία προῆλθεν ἐκ συνεκφορᾶς τύπων τῆς ὀριστοῦ ἀντωνυμίας **ἄλλος**, ὡς **ἄλλοι** - **ἄλλους** (= ἀλλήλους), **ἄλλαι** - **ἄλλας** (= ἀλλήλας) κτλ.

ζ') Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι

§ 156. Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι λέγονται ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται ἐπὶ ἐρωτήσεως.

Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι :

- 1) τίς, τί (= ποῖος ;)
- 2) πότερος, ποτέρα, πότερον (= ποῖος ἀπὸ τοὺς δύο ;)
- 3) πόσος, πόση, πόσον
- 4) ποῖος, ποία, ποῖον (= ποιᾶς λογῆς ;)
- 5) πηλίκος, πηλίκη, πηλίκον (= ποίας ἡλικίας ; πόσον μέγας ;)
- 6) ποδαπός, ποδαπή, ποδαπὸν (= ἀπὸ ποιοῦ μέρος ;)
- 7) πόστος, πόστη, πόστον (= ποῖος κατὰ τὴν ἀλφαβητικὴν σειρὰν ; πρβλ. τρίτος, τέταρτος κτλ.)
- 8) ποσταῖος, ποσταία, ποσταῖον (= ἐντὸς πόσων ἡμερῶν ; πρβλ. τεταρταῖος).

§ 157. Ἐκτὸς τῆς ἀντωνυμίας τίς, τί, αἱ λοιπαὶ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι εἶναι δευτερόκλιτοι τρικατάληκτοι (βλ. § 110).

Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία τίς, τί κλίνεται κατὰ τὴν γ' κλίσειν ὡς ἐξῆς :

	Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς		Δυϊκὸς
	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	
ὄν.	τίς	τί	τίνες	τίνα	τίνε
γεν.	τίνος ἢ τοῦ	τίνος ἢ τοῦ	τίνων	τίνων	τίνοιιν
δοτ.	τίνι ἢ τῷ	τίνι ἢ τῷ	τίσι(ν)	τίσι(ν)	τίνοιιν
αἰτ.	τίνα	τί	τίνας	τίνα	τίνε

Σημείωσις. Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία τίς, τί δὲν τονίζεται ὅπως κανονικῶς τονίζονται τὰ μονοσύλλαβα (βλ. § 101).

η') Ἀόριστοι ἀντωνυμίαι

§ 158. Ἀόριστοι λέγονται αἱ ἀντωνυμίαι, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἀορίστως ἐν πρόσωπον ἢ πράγμα.

Ἀόριστοι ἀντωνυμίαι τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι :

- 1) τίς, τί (= κάποιος, βλ. § 20, 2)
- 2) ὁ δεῖνα, ἡ δεῖνα, τὸ δεῖνα (= ὁ τάδε κτλ.)
- 3) ἔνιοι, ἔνιοι, ἔνια (= μερικοί).

§ 159. Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία *ἐνιοι, ἐναι, ἐνα* εὐρίσκεται μόνον εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ εἶναι δευτερόκλιτος τρικατάληκτος.

Ἡ *τίς, τί* καὶ ἡ *δεῖνα* κλίνονται κατὰ τὴν γ' κλίσιν ὡς ἐξῆς :

	Ἐνικὸς		Πληθυντικὸς		Δυτικὸς
	Ἄρσ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	Ἄ.σ. καὶ Θηλ.	Οὐδ.	
ὄν.	τίς	τί	τινές	τινά ἢ ἄττα	τινέ
γεν.	τινός ἢ του	τινός ἢ του	τινῶν	τινῶν	τινοῖν
δοτ.	τινὶ ἢ τῷ	τινὶ ἢ τῷ	τισι(ν)	τισι(ν)	τινοῖν
αἰτ.	τινά	τί	τινάς	τινά ἢ ἄττα	τινέ

	Ἐνικὸς			Πλυθυντικὸς			
ὄν.	ὁ	ἡ	τὸ	δεῖνα	οἱ	αἱ	δεῖνες
γεν.	τοῦ	τῆς	τοῦ	δεῖνος	τῶν		δεῖνων
δοτ.	τῷ	τῇ	τῷ	δεῖνι	(τοῖς ταῖς		δεῖσι)
αἰτ.	τὸν	τὴν	τὸ	δεῖνα	τούς	τάς	δεῖνας

Σημείωσις. Ἡ ἀντωνυμία *δεῖνα* λαμβάνεται καὶ ἄκλιτος: τοῦ, τῆς *δεῖνα* — τῷ, τῇ *δεῖνα* — τόν, τὴν *δεῖνα* — πληθ. **οἱ δεῖνα**, τῶν *δεῖνα* κτλ.

§ 160. Ὡς ἀόριστοι ἀντωνυμίαι λαμβάνονται καὶ αἱ ἐξῆς λέξεις, αἱ ὁποῖαι εἰδικώτερον καλοῦνται ἐπιμεριστικαὶ ἀντωνυμίαι :

- 1) *πᾶς, πᾶσα, πᾶν* (= ὁ καθείς· βλ. § 122)·
- 2) *ἐκαστος, ἐκάστη, ἐκαστον* (βλ. § 110)·
- 3) *ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο* (βλ. § 150, 3, ἐκεῖνος)·
- 4) *οὐδείς, οὐδεμία, οὐδέν* — *μηδείς, μηδεμία, μηδέν* (= κανείς)·
- 5) *ἀμφότεροι, ἀμφότεραι, ἀμφότερα* (= καὶ οἱ δύο· βλ. § 159, ἐνιοι)·
- 6) *ἐκάτερος, ἐκάτερα, ἐκάτερον* (= καθείς ἀπὸ τοὺς δύο)·
- 7) *ἕτερος, ἕτερα, ἕτερον* (= ἄλλος, ἐπὶ δύο)·
- 8) *οὐδέτερος, οὐδετέρα, οὐδέτερον* — *μηδέτερον, μηδετέρα, μηδέτερον* (= οὔτε ὁ εἷς οὔτε ὁ ἄλλος)·
- 9) *ποσός, ποσὴ, ποσόν* (= κάμποσος· βλ. § 156, 3)·
- 10) *ποιός, ποιά, ποιόν* (= κάποιος λογῆς· βλ. § 156, 4)·
- 11) *ἀλλοδαπός, ἀλλοδαπή, ἀλλοδαπὸν* (= ἀπὸ ἄλλον τόπον· βλ. § 156, 6)·

Σημείωσις. Ἡ ἐπιμεριστικὴ ἀντωνυμία *οὐδείς, οὐδεμία, οὐδέν* (*μηδείς, μηδεμία, μηδέν*) κλίνεται ὅπως τὸ ἀριθμητικὸν *εἷς, μία, ἓν*, ἀλλὰ εἰς τὸ ἀρσενικὸν γένος ἔχει καὶ πληθυντικὸν ἀριθμὸν :

	Ἐνικὸς			Πληθυντικὸς	
	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.		
ὄν.	οὐδεις	οὐδεμία	οὐδέν		οὐδένες
γεν.	οὐδενός	οὐδεμιᾶς	οὐδενός		οὐδένων
δοτ.	οὐδενί	οὐδεμιᾷ	οὐδενί		οὐδέσι
αἰτ.	οὐδένα	οὐδεμίαν	οὐδέν		οὐδένας

δ') Ἀναφορικὰ ἄντωνυμια

§ 161. Ἀναφορικὰ λέγονται αἱ ἄντωνυμια, διὰ τῶν ὁποίων κανονικῶς μία πρότασις ὀλόκληρος ἀναφέρεται (ἤτοι ἀποδίδεται) εἰς μίαν λέξιν ἄλλης προτάσεως: Ἔστι Δίκης ὀφθαλμός, **ὃς** τὰ πάνθ' ὄρα.

Ἀναφορικὰ ἄντωνυμια τῆς ἀρχαίας γλωσσης εἶναι :

1) ὅς, ἧ, δ (= ὁ ὁποῖος, ἡ ὁποία, τὸ ὁποῖον)·

2) ὅσπερ, ἧπερ, ὅπερ (= ὁ ὁποῖος ἀκριβῶς)·

3) ὅστις, ἧτις, ὅτι (= ὅποιος, ὅποια, ὅποιο)·

4) ὁπότερος, ὁπότερα, ὁπότερον (= ὅποιος ἀπὸ τούσ δ' ὄο· πρβλ. § 156, 2)·

5) ὅσος, ὅση, ὅσον (πρβλ. § 156, 3)·

6) οἷος, οἷα, οἷον (= τέτοιος πού· πρβλ. § 156, 4)·

7) ὁποῖος, ὁποία, ὁποῖον (= ὅποιος λογιῆς· πρβλ. § 156, 4)·

8) ἡλίκος, ἡλίκη, ἡλίκον
ὀπηλίκος, ὀπηλίκη, ὀπηλίκον } (= ὅσον μέγας· πρβλ. 156, 5)·

9) ὀποδαπός, ὀποδαπή, ὀποδαπὸν (= ἀπὸ τὸν τόπον πού· πρβλ. § 156, 6)·

§ 162. Αἱ ἀναφορικὰ ἄντωνυμια **ὃς, ὅσπερ** καὶ **ὅστις** κλίνονται ὡς ἐξῆς (πρβλ. § 150, 1 καὶ § 159) :

	Ἐνικὸς					
	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.	Ἄρσ.	Θηλ.	Οὐδ.
ὄν.	ὃς	ἧ	ὃ	ὅσπερ	ἧπερ	ὅπερ
γεν.	οὗ	ἧς	οὗ	οὗπερ	ἧσπερ	οὗπερ
δοτ.	ὃ	ἧ	ὃ	ὃπερ	ἧπερ	ὃπερ
αἰτ.	ὄν	ἧν	ὃ	ὄνπερ	ἧνπερ	ὃπερ
	Πληθυντικὸς					
ὄν.	οἱ	αἱ	ἃ	οἷπερ	αἷπερ	ἅπερ
γεν.	ῶν	ῶν	ῶν	ῶνπερ	ῶνπερ	ῶνπερ
δοτ.	οἷς	αἷς	οἷς	οἷσπερ	αἷσπερ	οἷσπερ
αἰτ.	οἷς	αἷς	ἃ	οἷσπερ	αἷσπερ	ἅπερ

Ἐνικός

ὄν.	ὅστις	ἧτις	ὅ,τι
γεν.	οὗτινος ἢ ὄτου	ἧστινος	οὗτινος ἢ ὄτου
δοτ.	ὧτινι ἢ ὄτω	ἧτινι	ὧτινι ἢ ὄτω
αἰτ.	ὄντινα	ἦντινα	ὅ,τι

Πληθυντικός

ὄν.	οἷτινες	αἷτινες	ἅτινα ἢ ἅττα
γεν.	ὄντινων	ὄντινων	ὄντινων
δοτ.	οἷσισι	αἷσισι	οἷσισι
αἰτ.	οὗστινας	ἄστινας	ἅτινα ἢ ἅττα

§ 163. Πίναξ τῶν συσχετικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιρρημάτων

Ἐρωτηματικά	Δεικτικά	Ἀόριστοι	Ἀναφορικά
τίς ;	ὅδε, οὗτος, ἐκεῖνος	τίς, οὐδεὶς, ὁ δεῖνα, ἕκαστος, ἄλλος, ἔνιοι	ὅς, ὅστις
πότερος ;	(ὁ ἕτερος)	οὐδέτερος, ἐκάτερος, ἕτερος, ἀμφοτέροι	ὁπότερος
πόσος ; ποιός ; πηλίκος ;	τοσόσδε, τοσοῦτος τοιόσδε, τοιοῦτος τηλικόσδε, τηλικούτος	ποσός ποιός —	ὄσος, ὁπόσος οἷος, ὁποῖος ἡλίκος, ὀπηλίκος
ποδαπός ;		—	ὀποδαπός
ποῦ ;	ἐνθάδε, ἐνταῦθα αὐτοῦ, ἐκεῖ	πού	οὔ, ὅπου, ἐνθα
ποῖ ;	ἐνθάδε, ἐνταῦθα αὐτόσε, ἐκεῖσε	ποῖ	οἷ, ὅποι, ἐνθα
πόθεν ;	ἐνθένδε, ἐντεῦθεν αὐτόθεν, ἐκεῖθεν	ποθὲν	ὄθεν, ὁπόθεν, ἐνθεν
πότε ;	τότε	ποτὲ	ὄτε, ὁπότε
πηνίκα ;	τηνικάδε, τηνικάυτα	—	ἦνίκα, ὀπηνίκα
πῆ ; πῶς ;	τῆδε, ταύτη ὧδε, οὕτως(ς)	πῆ πῶς	ῆ, ἥπερ, ὀπη ὧς, ὡσπερ, ὀπως

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

§ 164. Τὰ ἀριθμητικά, ἤτοι αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ὠρισμένον πλῆθος ἢ μέτρον, εἶναι ὀνόματα ἐπίθετα ἢ οὐσιαστικά καὶ ἐπιρρήματα.

α') Ἀριθμητικά ἐπίθετα

§ 165. Τὰ ἀριθμητικά ἐπίθετα λέγονται

1) ἀπόλυτα, ὅταν δηλοῦν ἀπλῶς ὠρισμένον πλῆθος ὄντων τῶν ἀπολύτως, ἤτοι ἀσχέτως πρὸς ἄλλα ὄντα : **εἷς** στρατιώτης, **δέκα** βιβλία.

2) τακτικά, ὅταν δηλοῦν τὴν τάξιν, ἤτοι τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν κατέχει τι ἐντὸς μιᾶς σειρᾶς ὁμοειδῶν ὄντων : **ἡ δεκάτη** ἡμέρα τοῦ μηνός — **τὸ πέμπτον** ἔτος τοῦ πολέμου.

Τῶν τακτικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ μέχρι μὲν τοῦ 19 ἡ κατάληξις **-τος**, ἀπὸ δὲ τοῦ 20 καὶ ἄνω ἡ κατάληξις **-στός** : (τρία) **τρί-τος**, (δέκα) **δέκα-τος**, (εἴκοσι) **εἴκο-στός**, (τριάκοντα) **τριακο-στός**, (χίλιοι) **χιλιοστός** (βλ. § 110, καλός).

3) χρονικά, ὅταν δηλοῦν χρόνον, ἤτοι τὸν ἀριθμὸν τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁποίαν συμβαίνει κάτι τι, ἀφοῦ τοῦτο ἤρχισε μίαν προηγουμένην ἡμέραν : **ἐναυαῖος** ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας (= τὴν ἐνάτην ἡμέραν, ἀφ' οὗ ἐξεκίνησε).

Τὰ χρονικὰ ἀριθμητικὰ σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν τακτικῶν, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ ἡ κατάληξις **-αῖος** : (τρίτος) **τριτ-αῖος**, (τέταρτος) **τεταρτ-αῖος** πυρετός (βλ. § 110, δίκαιος).

4) πολλαπλασιαστικά, ὅταν δηλοῦν ἀπὸ πόσα μέρη σύγκειται κάτι τι : ἄλμα **τριπλοῦν**.

Καὶ τῶν πολλαπλασιαστικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ ἡ κατάληξις **-πλοῦς** : (τρία) **τρι-πλοῦς**, (ἑπτὰ) **ἑπτα-πλοῦς** (βλ. § 115, Σημ.)

5) ἀναλογικά, ὅταν δηλοῦν ποία ἡ ἀναλογία ἐνὸς ποσοῦ πρὸς ἄλλο ποσὸν ὁμοειδές, ἤτοι ποσάκις ἐν ποσὸν εἶναι μεγαλύτερον ἄλλου ὁμοειδοῦς ποσοῦ : ὁ τῶν Περσῶν στρατός ἦν **δεκαπλάσιος** τοῦ τῶν Ἑλλήνων.

Καὶ τῶν ἀναλογικῶν ἀριθμητικῶν τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ προστεθῆ εἰς αὐτὸ ἡ κατάληξις **-πλάσιος**: (τρία). **τρι-πλάσιος**, (δέκα) **δεκα-πλάσιος** (βλ. § 110, δίκαιος).

§ 166. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν, τὰ ἀπὸ τοῦ πέντε μέχρι τοῦ ἑκατὸν εἶναι ἄκλιτα· τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ **διακόσιοι** (διακόσια, διακόσια) καὶ ἄνω εἶναι τρικατάληκτα δευτερόκλιτα ἐπίθετα πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ (βλ. § 110, δίκαιος).

Ἐνίοτε ὅμως λαμβάνονται ταῦτα καὶ εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν με ὀνόματα περιληπτικά: **διακοσία ἵππος** (= 200 ἵππεῖς), **χιλία ναῦς** (= 1000 νῆες).

Τὰ τέσσαρα πρῶτα ἀπόλυτα ἀριθμητικά κλίνονται ὡς ἐξῆς :

ὄν.	εἷς	μία	ἐν	δύο	τρεῖς	τρία	τέτταρες	τέτταρα
γεν.	ἐνός	μιᾶς	ἐνός	δυοῖν	τριῶν		τεττάρων	
δοτ.	ἐνὶ	μιᾶ	ἐνὶ	δυοῖν	τρισὶ		τέτταρσι	
αἰτ.	ἕνα	μίαν	ἐν	δύο	τρεῖς	τρία	τέτταρας	τέτταρα

Σημείωσις 1. Τὸ δύο λαμβάνεται καὶ ὡς ἄκλιτον, ἰδίᾳ μετὰ τοῦ ἄρθρου, π.χ. τῶν δύο μερῶν, τοῖς δύο μέρεσι.

Σημείωσις 2. Ἀριθμοὺς συνθέτους, οἳ οἱ ἀριθμοὶ 18, 19, 28, 29 κτλ. τοὺς ἐξέφερον οἱ ἀρχαῖοι συνήθως δι' ἀφαιρέσεως ὡς ἐξῆς: **δυοῖν δέοντα εἴκοσι** (= 18), **ἐνός δέοντα εἴκοσι** (= 19), **δυοῖν δέοντα τριάκοντα** (= 28) κτλ. (πρβλ. εἴκοσι **παρὰ** δύο, σαράντα **παρὰ** ἕνα κτλ.).

Τοὺς δὲ ἄλλους συνθέτους ἀριθμοὺς ἐν γένει τοὺς ἐξέφερον οἱ ἀρχαῖοι κατὰ τρεῖς τρόπους, ἥτοι ἢ προέτασσαν τὸν ἐκάστοτε μικρότερον πρὸ τοῦ μεγαλύτερου, ὅποτε κανονικῶς ἔθετον μεταξύ αὐτῶν τὸν σύνδεσμον **καὶ**, ἢ προέτασσαν τὸν ἐκάστοτε μεγαλύτερον πρὸ τοῦ μικροτέρου μετὰ τοῦ **καὶ** μεταξύ αὐτῶν ἢ ἔνευ τοῦ **καὶ**, ὅπως νῦν: **πέντε καὶ τριάκοντα καὶ διακόσιοι—διακόσιοι καὶ τριάκοντα καὶ πέντε—διακόσιοι τριάκοντα πέντε**.

Ὅμοίως ἐπὶ τῶν τακτικῶν: **πέμπτος καὶ τριακοστὸς—τριακοστὸς καὶ πέμπτος—τριακοστὸς πέμπτος**.

Σημείωσις 3. Τοὺς κλασματικούς ἀριθμοὺς οἱ ἀρχαῖοι ἐξέφερον δι' ἀπολύτων ἀριθμητικῶν κατ' ἀμφοτέρους τοὺς ὅρους, προσθέτοντες ὅμως εἰς τὸν ἕνα ἐξ αὐτῶν τὴν λέξιν **μέρος** ἢ **μοῖρα**: π.χ. τῶν ἑπτὰ μερῶν τὰ πέντε ἢ τῶν ἑπτὰ αἰ πέντε **μοῖραι** (= $\frac{5}{7}$).

Ἐὰν δὲ ὁ παρονομαστής ἦτο μόνον κατὰ μίαν μονάδα μεγαλύτερος τοῦ ἀριθμοῦ, παρελείπετο: τὰ πέντε **μέρη** (= $\frac{5}{6}$), τὰ ἑννέα **μέρη** (= $\frac{9}{10}$).

β') Ἀριθμητικά οὐσιαστικά

§ 167. Τὰ οὐσιαστικά ἀριθμητικά σημαίνουν ἀφηρημένην ἀριθμητικὴν ποσότητα. Ταῦτα πάντα εἶναι θηλυκοῦ γένους καὶ σχηματίζονται τὰ πλεῖστα ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ ἢ κατάληξις **-άς** (γεν. -άδος) : (δύο) **δυ-άς**, (τρία) **τρι-άς**, (δέκα) **δεκ-άς**, (ἑκατὸν) **ἑκατοντ-άς**.

Σημείωσις. Τοῦ **εἷς** (μία, ἓν) τὸ οὐσιαστικὸν εἶναι **ἡ μονὰς** τοῦ **τέτταρα—ἡ τετράς**, τοῦ **πέντε—ἡ πεμπάς** (= ἡ πεντάς), τοῦ **εἰκοσιν—ἡ εἰκάς** (= εἰκοσάς, εἰκοσαριά), τοῦ **τριακοντα—ἡ τριακάς** (= ἡ τριακοντάς, τριανταριά).

γ') Ἀριθμητικά ἐπιρρήματα

§ 168. Ἀριθμητικά ἐπιρρήματα λέγονται αἱ λέξεις, μετὰ τὰς ὁποίας δίδεται ὠρισμένη ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν **ποσάκις**. Καὶ τούτων τὰ πλεῖστα σχηματίζονται ἀπὸ τὸ θέμα τῶν ἀπολύτων, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προστεθῆ ἢ κατάληξις **-κις** ἢ **-άκις** : (ἑπτὰ) **ἐπτά-κις**, (δέκα) **δεκά-κις**, (ἕξ) **ἕξ-άκις**, (πέντε) **πεντ-άκις**.

Τῶν τριῶν πρώτων ἀριθμητικῶν (**εἷς**, **δύο**, **τρεῖς**) ἐπιρρήματα εἶναι τοῦ **εἷς** — **ἅπαξ** (= μίαν φοράν), τοῦ **δύο** — **δις** (= δύο φορές), τοῦ **τρεῖς** — **τρις** (= τρεῖς φορές).

Σημείωσις. Τὸ σημεῖον **Ϛ'**, μετὰ τὸ ὅποιον οἱ ἀρχαῖοι παρίστανον τὸ 6, καλεῖται **στίγμα**, τὸ δὲ σημεῖον **ϛ'**, μετὰ τὸ ὅποιον παρίστανον τὸ 90, καλεῖται **κόππα**, καὶ τὸ σημεῖον **Ϝ**, μετὰ τὸ ὅποιον παρίστανον τὸ 900, καλεῖται **σαμπί**.

Πρὸς παράστασιν δὲ τῶν ἀριθμῶν ἐν γένει οἱ ἀρχαῖοι ἐχρησιμοποιοῦν τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου μετὰ μίαν κεραίαν πρὸς τὰ ἄνω καὶ δεξιὰ ἢ κάτω καὶ ἀριστερά.

Διήρουν δὲ πρὸς τοῦτο τὰ 24 στοιχεῖα τοῦ ἀλφαβήτου εἰς τρεῖς ομάδας, α — θ, ι — π, ρ — ω· καὶ τῆς μὲν πρώτης ομάδος τὰ στοιχεῖα τὰ ἐχρησιμοποιοῦν πρῶτον πρὸς παράστασιν τῶν ἀπλῶν μονάδων (α' = 1, β' = 2, γ' = 3 κτλ.), τῆς δὲ δευτέρας ομάδος πρὸς παράστασιν τῶν δεκάδων (ι' = 10, κ' = 20, λ' = 30 κτλ.) καὶ τῆς τρίτης πρὸς παράστασιν τῶν ἑκατοντάδων (ρ' = 100, σ' = 200, τ' = 300 κτλ.).

Πρὸς παράστασιν δὲ τῶν χιλιάδων ἐχρησιμοποιοῦν τὰ ἴδια στοιχεῖα, ἀλλὰ μετὰ τὴν κεραίαν πρὸς τὰ κάτω καὶ ἀριστερά (α = 1000, β = 2000, γ = 3000 κτλ., αωακ' = 1821, αζιβ' = 1912, αζιμς' = 1946).

Πίναξ τῶν ἀριθμητικῶν

Ἑλλ. σημ.	Ἀραβ. ψηφία	Ἀπόλυτα	Τακτικά	Ἐπιρρήματα
α'	1	εἷς, μία, ἓν	πρῶτος, -η, -ον	ἄπαξ
β'	2	δύο	δεύτερος, -α, -ον	δις
γ'	3	τρεις, τρία	τρίτος, -η, -ον	τρὶς
δ'	4	τέτταρες, τέτταρα	τέταρτος	τετράκις
ε'	5	πέντε	πέμπτος	πεντάκις
ς'	6	ἕξ	ἕκτος	ἑξάκις
ζ'	7	ἑπτὰ	ἑβδομος	ἑπτάκις
η'	8	ὀκτώ	ὀγδοος	ὀκτάκις
θ'	9	ἑννέα	ἑνατος	ἑνάκις
ι'	10	δέκα	δέκατος	δεκάκις
ια'	11	ἑνδεκα	ἑνδέκατος	ἑνδεκάκις
ιβ'	12	δωδεκα	δωδέκατος	δωδεκάκις
ιγ'	13	τρεῖς (τρία) και δέκα	τρίτος και δέκατος	τρισκαίδεκάκις
ιδ'	14	τέτταρες (-ρα) και δέκα	τέταρτος και δέκατος	τετρακαίδεκάκις
ιε'	15	πεντεκαίδεκα	πέμπτος και δέκατος	πεντεκαίδεκάκις
ισ'	16	ἑκαίδεκα	ἕκτος και δέκατος	ἑκαίδεκάκις
ις'	17	ἑπτακαίδεκα	ἑβδομος και δέκατος	ἑπτακαίδεκάκις
ιη'	18	ὀκτωκαίδεκα	ὀγδοος και δέκατος	ὀκτωκαίδεκάκις
ιθ'	19	ἑνεακαίδεκα	ἑνατος και δέκατος	ἑνεακαίδεκάκις
κ'	20	εἴκοσι (ν)	εἰκοστός	εἰκοσάκις
λ'	30	τριακόνα	τριακοστός	τριακοντάκις
μ'	40	τετραράκοντα	τετραρακοστός	τετραρακοντάκις
ν'	50	πεντήκοντα	πεντηκοστός	πεντηκοντάκις
ς'	60	ἑξήκοντα	ἑξηκοστός	ἑξηκοντάκις
ο'	70	ἑβδομήκοντα	ἑβδομηκοστός	ἑβδομηκοντάκις
π'	80	ὀγδοήκοντα	ὀγδοηκοστός	ὀγδοηκοντάκις
ς'	90	ἑεννηκοντα	ἑεννηκοστός	ἑεννηκοντάκις
ρ'	100	ἑκατόν	ἑκατοστός	ἑκατοντάκις
σ'	200	διακόσιοι -αι -α	διακοσιοστός	διακοσιάκις
τ'	300	τριακόσιοι -αι -α	τριακοσιοστός	τριακοσιάκις
υ'	400	τετρακόσιοι -αι -α	τετρακοσιοστός	τετρακοσιάκις
φ'	500	πεντακόσιοι -αι -α	πεντακοσιοστός	πεντακοσιάκις
χ'	600	ἑξακόσιοι -αι -α	ἑξακοσιοστός	ἑξακοσιάκις
ψ'	700	ἑπτακόσιοι -αι -α	ἑπτακοσιοστός	ἑπτακοσιάκις
ω'	800	ὀκτακόσιοι -αι -α	ὀκτακοσιοστός	ὀκτακοσιάκις
ϝ'	900	ἑνακόσιοι -αι -α	ἑνακοσιοστός	ἑνακοσιάκις
α	1000	χίλιοι -αι -α	χιλιοστός	χιλιάκις
β	2000	δισχίλιοι -αι -α	δισχιλιοστός	δισχιλιάκις
ι	10000	μύριοι -αι -α	μυριοστός	μυριάκις
κ	20000	δισμύριοι -αι -α	δισμυριοστός	δισμυριάκις

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'

Ρ Η Μ Α Τ Α

α') Όρισμός και παρεπόμενα του ρήματος

Γενικά τινά περί του σχηματισμού αὐτῶν

§ 169. Ῥήματα λέγονται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ ἢ πάσχει κατὰ τι ἢ εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν.

§ 170. Πᾶν ῥῆμα ἔχει πολλοὺς καὶ διαφόρους τύπους καὶ με αὐτοὺς δηλοῦνται τὰ παρεπόμενα τοῦ ρήματος, ἤτοι ἡ **διάθεσις**, ἡ **συζυγία**, ἡ **φωνή**, ὁ **χρόνος**, ἡ **ἔγκλισις**, τὸ **πρόσωπον** καὶ ὁ **ἀριθμὸς** αὐτοῦ (πρβλ. § 41, 3, Σημ.).

§ 171. Διάθεσις ρήματος λέγεται ἡ σημασινομένη ὑπ' αὐτοῦ **κατάστασις** τοῦ ὑποκειμένου. Εἶναι δὲ αἱ διαθέσεις τῶν ρημάτων τέσσαρες: **ἐνεργητικὴ**, **μέση**, **παθητικὴ** καὶ **οὐδετέρα**.

1) Ῥήματα ἐνεργητικῆς διαθέσεως ἢ ἐνεργητικὰ λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ: ὁ παῖς **χορεύει**· **κρούει τὴν θύραν**.

2) Ῥήματα μέσης διαθέσεως ἢ μέσα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ, ἢ δὲ ἐνέργειά του ἐπιστρέφει εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον: ὁ παῖς **ἐνδύεται** (=ἐνδύει τὸν ἑαυτὸν του).

3) Ῥήματα παθητικῆς διαθέσεως ἢ παθητικὰ λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει: ὁ παῖς **λουεταί** ὑπὸ τῆς μητρός.

4) Ῥήματα οὐδετέρας διαθέσεως λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει τι, ἀλλ' ἀπλῶς εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν: ὁ παῖς **καθεύδει** (κοιμᾶται).

§ 172. Συζυγία ρημάτων λέγεται ὁ τρόπος τῆς κλίσεως αὐτῶν. Εἶναι δὲ αἱ συζυγίαι τῶν ρημάτων δύο, ἤτοι ἡ συζυγία τῶν εἰς **-ω** (**-ομαι**) καὶ ἡ συζυγία τῶν εἰς **-μι** (**-μαι**): **λύ-ω** (**λύ-ομαι**), **δείκνυ-μι** (**δείκνυ-μαι**).

§ 173. Φωνὴ ρήματος λέγεται ἐν σύνολον τῶν τύπων αὐτοῦ. Πᾶν δὲ ῥῆμα ἔχει δύο φωνὰς ἢ δύο σύνολα τύπων, ἤτοι :

1) τὴν ἐνεργητικὴν φωνήν, ἥτοι ἐν σύνολον τύπων, τὸ ὁποῖον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν **-ω ἢ -μι**: *λύ-ω, λύ-εις* κτλ., *δείκνυ-μι, δείκνυ-ς* κτλ.·

2) τὴν μέσην φωνήν, ἥτοι ἕτερον σύνολον τύπων, τὸ ὁποῖον ἀρχίζει μὲ τὴν κατάληξιν **-ομαι ἢ -μαι**: *λύ-ομαι, λύ-η, λύ-εται* κτλ.; *δείκνυ-μαι, δείκνυ-σαι* κτλ.

§ 174. Χρόνος ῥήματος λέγεται ὁ τύπος αὐτοῦ, μὲ τὸν ὁποῖον δηλοῦται πότε γίνεται ἡ πράξις.

Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι ἑπτὰ, οἱ ἐξῆς:

1) ὁ ἐνεστώς, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις **γίνεται τώρα**, ἥτοι καθ' ὃν χρόνον ὁμιλεῖ ὁ λέγων: ὁ μαθητὴς **γράφει**·

2) ὁ παρατατικός, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις **ἐγένετο** (διαρκῶς ἢ ἐπανειλημμένως) εἰς τὸ παρελθόν: ὁ μαθητὴς **ἔγραψεν**·

3) ὁ μέλλων (ὁ ἀπλοῦς), ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις **θὰ γίνῃ ἢ θὰ γίνεται** εἰς τὸ μέλλον: ὁ μαθητὴς **γράψει** (θὰ γράψῃ ἢ θὰ γράφῃ)·

4) ὁ ἀόριστος, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ἀπλῶς ὅτι ἡ πράξις **ἔγινεν** εἰς τὸ παρελθόν: ὁ παῖς **ἔγραψε** τὴν ἐπιστολήν·

5) ὁ παρακειμενος, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις **ἔχει γίνεαι**, ἥτοι εἶναι τετελεσμένη: ὁ παῖς **γέγραψε** τὴν ἐπιστολήν (= τὴν ἔχει γραμμένην)·

6) ὁ ὑπερσυντέλικος, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις **εἰ-χε γίνεαι**, ἥτοι ἦτο τετελεσμένη κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ παρελθόντος: ὁ παῖς **ἔγεγράφε** τὴν ἐπιστολήν (= τὴν εἶχε γραμμένην)·

7) ὁ τετελεσμένος μέλλων, ὁ ὁποῖος δηλοῖ ὅτι ἡ πράξις **θὰ ἔχῃ γίνεαι**, ἥτοι θὰ εἶναι τετελεσμένη κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ μέλλοντος: **γεγραφῶς ἔσομαι** τὴν ἐπιστολήν (= θὰ ἔχω γράψει τὴν ἐπιστολήν)· ἡ ἐπιστολή **γεγράφεται** (= θὰ ἔχῃ γραφῆ ἢ θὰ εἶναι γραμμένη ἢ ἐπιστολή).

Σημείωσις 1. Ἡ σημασία ἐκάστου χρόνου εἶναι οἷα ἐδηλώθη ἀνωτέρω μόνον εἰς τὴν ὀριστικὴν ἐγκλίσειν. Περὶ τῆς σημασίας δὲ τῶν χρόνων εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ἰδὲ τὸ Συνακτικόν.

Σημείωσις 2. Ὁ ἐνεστώς, ὁ μέλλων (ἀπλοῦς καὶ τετελεσμένος) καὶ ὁ παρακειμενος λέγονται χρόνοι **ἀρκτικοί**, ὁ δὲ παρατατικός, ὁ ἀόριστος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος λέγονται χρόνοι **παραγόμενοι** (ἢ **ιστορικοί** ἢ **παρωχημένοι**).

Ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλον λέγονται προσέτι χρόνοι **συντελικοί**.

§ 175. Ἐγκλισις ῥήματος λέγεται ὁ τύπος αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος δηλοῖ **τὴν ψυχικὴν διάθεσιν τοῦ ὀμιλοῦντος**. Εἶναι δὲ αἱ ἐγκλίσεις τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης τέσσαρες, ἧτοι ἡ **ὀριστική**, ἡ **ὑποτακτική**, ἡ **προστακτική** καὶ ἡ **εὐκτική**.

1) Ὀριστικὴ λέγεται ἡ ἐγκλισις τοῦ ῥήματος, ἡ ὁποία παριστᾶ τὴν πρᾶξιν ὡς βεβαίαν: **προσέχμεν**

2) Ὑποτακτικὴ λέγεται ἡ ἐγκλισις, ἡ ὁποία παριστᾶ τὴν πρᾶξιν ὡς ἐπιθυμητὴν ἢ προσδοκωμένην: **προσέχωμεν** (= ἄς προσέχωμεν): **ἐὰν ζητῆς καλῶς, εὐρήσεις**.

3) Προστακτικὴ λέγεται ἡ ἐγκλισις, ἡ ὁποία παριστᾶ τὴν πρᾶξιν ὡς ἀξίωσιν ἢ προσταγὴν τοῦ ὀμιλοῦντος: **προσέχετε**.

4) Εὐκτικὴ λέγεται ἡ ἐγκλισις, ἡ ὁποία παριστᾶ τὴν πρᾶξιν ὡς εὐχὴν τοῦ ὀμιλοῦντος: **ὕγιαίνετε** (= εἶθε νὰ ὕγιαίνετε).

Σημείωσις 1. Ἡ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ (δυνητικοῦ) μορίου **ἄν** κανονικῶς παριστᾶ τὴν πρᾶξιν ὡς δυνατὴν: λέγοιτε **ἄν** (= θὰ ἐλέγατε, ἤμπορεῖτε νὰ λέγετε).

Σημείωσις 2. Ἡ σημασία ἐκάστης ἐγκλίσεως εἶναι οἷα ἀνωτέρω ἐδηλώθη εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις. Τίνας δὲ σημασίας λαμβάνει ἐκάστη ἐγκλισις εἰς τὰς δευτερευούσας προτάσεις, διδάσκει τὸ Συντακτικόν.

§ 176. Πρόσωπον ῥήματος λέγεται τύπος αὐτοῦ, μετὸν ὁποῖον δηλοῦται τίνος προσώπου εἶναι τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ, ἧτοι **ἄν** τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος εἶναι **πρώτου προσώπου** ἢ **δευτέρου** ἢ **τρίτου**: λέγω (ἐγώ), λέγεις (σύ), λέγει (ἐκεῖνος) (βλ. § 148).

§ 177. Ἀριθμὸς ῥήματος λέγεται τύπος αὐτοῦ, μετὸν ὁποῖον δηλοῦται, **ἄν** τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ περιλαβάνη ἐν ἡ πολλὰ πρόσωπα ἢ ζῶα ἢ πράγματα: παίζω (ἐγώ, εἷς), παίζομεν (ἡμεῖς, πολλοί), παίζει (ὁ παῖς, εἷς), παίζουνσιν (οἱ παῖδες, πολλοί).

§ 178. Ἐκτὸς τῶν τεσσάρων ἐγκλίσεων τὸ ῥῆμα ἔχει προσέτι δύο ὀνομαστικούς τύπους, ἧτοι τὸ **ἀπαρέμφατον** καὶ τὴν **μετοχὴν**.

1) Τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι ῥηματικὸν **οὐσιαστικόν**, τὸ ὁποῖον ὅμως δηλοῖ συγχρόνως διάθεσιν καὶ χρόνον: **λύειν, λύεσθαι** — **λύσαι, λυθῆναι**. Καλεῖται δὲ ἀπαρέμφατον, διότι εἰς πάντα χρόνον ἔχει μίαν

μόνον κατάληξιν καὶ μόνον του δὲν (παρεμφαίνει, ἤτοι δὲν) δηλοῖ ὠρισμένον πρόσωπον καὶ ἀριθμὸν: *βούλομαι λέγειν* (=θέλω νὰ λέγω): *βουλόμεθα λέγειν* (=θέλομεν νὰ λέγωμεν) *βούλονται λέγειν* (=θέλουν νὰ λέγουν).

2) Ἡ μετοχὴ εἶναι ῥηματικὸν **ἐπίθετον**, τὸ ὁποῖον ὅμως δηλοῖ συγχρόνως διάθεσιν καὶ χρόνον (βλ. § 132 κ.έ.): *γράφων, γράφουσα, γράφον* — *γραφόμενος, γραφομένη, γραφόμενον* — *γράψας, γράψασα, γράψαν*, — *γραφείς, γραφεῖσα, γραφέν*. Καλεῖται δὲ μετοχή, διότι μετεξεί τῶν παρεπομένων καὶ τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ ῥήματος.

§ 179. Πᾶσαι αἱ ἐγκλίσεις καὶ οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης, ἐξαίρεσει ὠρισμένων τύπων αὐτῶν, σχηματίζονται μονολεκτικῶς. Πρβλ. *ὕγιαίνετε* (=εἶθε νὰ ὕγιαinete), *λεγέτω* (=ἄς λέγη), *κόψω* (=θὰ κόψω ἢ θὰ κόπτω), *κέκοφα* (=ἔχω κόψει), *ἐκεκόφειν* (=εἶχον κόψει), *κοπήσομαι* (=θὰ κοπῶ), *κέκομμαι* (=ἔχω κοπῆ), *ἐκεκόμμην* (=εἶχον κοπῆ) κτλ.

§ 180. Τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης

1) ὁ ἀπλοῦς μέλλων δὲν ἔχει δύο τύπους ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, ἀλλὰ ἓνα μόνον τύπον, με αὐτὸν δὲ δηλοῦται ἢ μέλλουσα πρᾶξις εἴτε ἀπλῶς **ἐν συνόψει** εἴτε **κατὰ διάρκειαν** ἢ **ἐπανάληψιν**: *γράψω* (=θὰ γράψω ἢ θὰ γράφω).

2) ὁ τετελεσμένος μέλλων

α') τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς ἐν γένει σχηματίζεται περιφραστικῶς με τὴν μετοχὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ παρακειμένου καὶ τὸν μέλλοντα τοῦ ῥήματος **εἰμί**: (λύω) *λελυκῶς ἔσομαι* (=θὰ ἔχω λύσει).

β') τῆς μέσης φωνῆς ἐν γένει σχηματίζεται καὶ μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς με τὴν μετοχὴν τοῦ μέσου παρακειμένου καὶ τὸν μέλλοντα τοῦ ῥήματος **εἰμί**: (λύομαι) *λελύσομαι καὶ λελυμένος ἔσομαι* (=θὰ ἔχω λυθῆ ἢ θὰ εἶμαι λυμένος).

β') **Συστατικά μέρη τοῦ ῥήματος, θέμα, χαρακτήρ**

§ 181. Εἰς τοὺς ῥηματικούς τύπους κανονικῶς διακρίνομεν δύο θέματα, τὸ **χρονικὸν** θέμα καὶ τὸ **ῥηματικὸν** θέμα.

1) **Χρονικὸν** θέμα λέγεται ἐκεῖνο, ἀπὸ τὸ ὁποῖον σχηματίζονται οἱ τύποι ἑνὸς ὠρισμένου χρόνου ἢ ὠρισμένων χρόνων τοῦ

ρήματος. Κανονικῶς δὲ ἔχουν κοινὸν τὸ χρονικὸν θέμα ὁ ἐνεστώς μετὸν παρατατικόν, ὁ ἀπλοῦς μέλλον μετὸν ἀόριστον καὶ ὁ παρακειμένος μετὸν ὑπερσυντέλικον (καὶ τὸν τετελεσμένον μέλλοντα). Πρβλ. κόπτ-ω, ἔ-κοπτον — κόψ-ω, ἔ-κοψ-α — κέκοψ-α, ἔ-κεκόψ-ειν (κεκοψ-ῶς ἔσομαι) κτλ.

2) Ῥηματικὸν θέμα λέγεται τὸ ἀρχικὸν θέμα τοῦ ῥήματος, ἢτοι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ βᾶσις τοῦ σχηματισμοῦ πάντων τῶν χρονικῶν θεμάτων αὐτοῦ. Οὕτω τὸ ῥηματικὸν θέμα τοῦ ῥ. κόπτ-ω εἶναι κόπτ-, ἐξ αὐτοῦ δὲ ἐσχηματίσθη τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα κόπτ-τ-, τὸ τοῦ μέλλοντος κοψ = κοπ-σ- καὶ τὸ τοῦ παρακειμένου κε-κοψ-, ἐκ τοῦ κε-κοπ- κτλ.

Σημείωσις. Τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐνίοτε μὲν εἶναι τὸ ἴδιον μετὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος (λύ-ω, λέγ-ω, μὲν-ω), συνήθως ὅμως εὐρίσκεται ἀπὸ τὸν ἀόριστον β' (ὡς τοῦ βάλω, ῥηματικὸν θ. βάλ-, ἀόρ. β' ἔ-βαλ-ον), καὶ συνηθέστερον ἀπὸ κάποιοιαν λέξιν ἐτυμολογικῶς συγγενῆ πρὸς τὸ ῥῆμα (βλάπτω — βλάβ-η, τύπτω — τύπ-ος, ῥάπτω — ῥαφ-ή, ἀγγέλω — ἀγγελ-ος, αἴρω — ἄρ-σις κτλ.).

§ 182. Ὁ χαρακτήρ ἐνὸς χρονικοῦ θέματος λέγεται **χρονικὸς χαρακτήρ**, ὁ δὲ χαρακτήρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος λέγεται **ῥηματικὸς χαρακτήρ**.

§ 183. Κατὰ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ῥηματικοῦ θέματος αὐτῶν τὰ ῥήματα διαιροῦνται εἰς **φωνηεντόληκτα** καὶ **συμφωνόληκτα**: λύ-ω, χρί-ω — γράφ-ω, κόπτ-ω (βλ. § 66).

Ἐποδιαίρουνται δὲ

1) τὰ μὲν φωνηεντόληκτα ῥήματα εἰς **ἀσυναίρετα** (κωλύ-ω, βασιλεύ-ω, κρού-ω) καὶ εἰς **συνηρημένα** (τιμάω-ῶ, φιλέω-ῶ, πληρώω-ῶ)

2) τὰ δὲ συμφωνόληκτα εἰς **ἀφωνόληκτα** (ἄγ-ω, βλέπ-ω, πείθ-ω) καὶ εἰς **ἐνρινόληκτα** ἢ **ὕγρόληκτα** (μὲν-ω, ἀγγέλλ-ω, καθαίρ-ω).

§ 184. Κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφόρων τύπων ἐνὸς ῥήματος τὸ ῥηματικὸν θέμα αὐτοῦ ὑφίσταται διαφόρους μετασχηματισμούς, ἄλλους μὲν εἰς τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ, ἄλλους δὲ εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ πρὸ τῶν ῥηματικῶν καταλήξεων. Πρβλ. ῥηματικὸν θέμα **ταγ-**, ἐξ οὗ τάσσ-ω, ἔ-τασσ-ον, τάξ-ω, ἔ-ταξ-α, τέ-ταξ-α, ἔ-τε-τάξ-ειν, ταχ-θή-σομαι, ἔ-τά-χθην, τέ-τακ-ται κτλ.

γ') Αύξεις και άναδιπλασιασμός

1. Αύξεις

§ 185. Οί παραγόμενοι χρόνοι τῶν ῥημάτων εἰς τὴν ὀριστικὴν ἔχουν αύξῆσιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἕκαστος ἐξ αὐτῶν σχηματίζεται. Ἡ αύξῆσις δηλοῖ τὸ παρελθόν, εἶναι δὲ δύο εἰδῶν, **συλλαβικὴ** καὶ **χρονικὴ**.

1) Συλλαβικὴν αύξῆσιν ἔχουν οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῶν ῥημάτων, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ σύμφωνον. Εἶναι δὲ ἡ συλλαβικὴ αύξῆσις ἐν **ε φιλούμενον**, τὸ ὁποῖον προτάσσεται* τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον σχηματίζεται ἕκαστος ἐκ τῶν παραγομένων χρόνων : πιστεύ-ω — ἐ-πίστευ-ον, ἐ-πίστευ-σα, ἐ-πεπιστεύ-κειν ὀίπτ-ω — ἔ-ρριπτ-ον, ἔ-ρριψ-α, ἔ-ρριψ-ειν (34, 1).

2) Χρονικὴν αύξῆσιν ἔχουν οἱ παραγόμενοι χρόνοι τῶν ῥημάτων, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν. Εἶναι δὲ ἡ χρονικὴ αύξῆσις **ἐκτασις** τοῦ ἀρκτικοῦ βραχέος φωνήεντος τοῦ θέματος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον σχηματίζεται ἕκαστος ἐκ τῶν παραγομένων χρόνων (§ 32, 6).

Κατὰ τὴν χρονικὴν αύξῆσιν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος

τὸ ἄ ἢ ε γίνεται	η : ἀγοράζω, ἡγόραζον — ἐλίξω, ἡλιξον
τὸ ο γίνεται	ω : ὀδύρομαι, ὠδύρομην
τὸ ἰ γίνεται	ἰ : ἰκετεύω, ἰκέτευον
τὸ υ γίνεται	υ : ὑβρίζω, ὑβριζον
τὸ αι ἢ ει γίνεται	η : αἰσθάνομαι, ἡσθανόμην — εἰκάω, ἡκαζον
τὸ αυ ἢ ευ γίνεται	ηυ : αὐξάνω, ηὔξανον — εὐρίσκω, ηὔρισκον
τὸ οι γίνεται	ω : οἰκτιρῶ, ὤκτιρον

Σημεῖοις 1. Τὸ ἀρκτικὸν **ει** γίνεται κατὰ τὴν αύξῆσιν **η** προσέτι εἰς τὸν παρατατικὸν τοῦ ῥήματος **εἶμι** — **ἦα ἢ ἦειν** καὶ εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον τοῦ **οἶδα** (θ. εἶδ-) — **ἦδειν**. Εἰς τὰ ἄλλα ῥήματα μένει : **εἶκω** — **εἶκον**· **εἶργω** — **εἶργον**· **εἶρω** — **εἶρον**.

Τὸ ἀρκτικὸν **ἄ ἢ α**, καίτοι εἶναι μακρόν, τρέπεται κατὰ τὴν αύξῆσιν εἰς **η ἢ η** κατ' ἀναλογίαν : **ἄθλω** — **ἦθλον**, **ἄργω** — **ἦργον**, **ἄδω** — **ἦδον** (ὅπως **ἄγω** — **ἦγον**, **αἰτῶ** — **ἦτον**).

Σημεῖοις 2. Ὑπερσυντέλικοι ῥημάτων, τῶν ὁποίων ὁ παρακείμενος ἔχει ἀναδιπλασιασμόν **ε**, δὲν ἔχουν αύξῆσιν : **ἐστράτευκα** — **ἐστρατεύκειν**, **ἐζήτηκα** — **ἐζητήκειν**.

* Τὸ ἐ δηλαδὴ τῆς συλλαβικῆς αύξήσεως ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα καὶ ἐσήμαινε **τότε**.

2. Ἀναδιπλασιασμός

§ 186. Οἱ συντελικοὶ χρόνοι (ἦτοι ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων) ἔχουν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ θέματος ἀναδιπλασιασμόν εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις (καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν).

Ὁ ἀναδιπλασιασμός δηλοῖ τὸ τετελεσμένον τῆς πράξεως, εἶναι δὲ δύο εἰδῶν:

1) **ἐπανάληψις** τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μὲ ἐν ε κατόπιν αὐτοῦ. Τοιοῦτον ἀναδιπλασιασμόν λαμβάνουν τὰ θέματα, τὰ ὅποια ἀρχίζουσι ἀπὸ ἐν ἀπλοῦν συμφώνων ἐκτός τοῦ ρ, ἢ ἀπὸ δύο συμφωνῶν, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ πρῶτον εἶναι ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ἔνρινον ἢ ὕγρον:

παιδεύω	—πε-παιδευ-κα	ἐ-πε-παιδευ-κειν
θύω	—τέ-θυ-κα	ἐ-τε-θύ-κειν
	(θέ-θυ-κα)	(ἐ-θε-θύ-κειν)
φυτεύω	—πε-φύτευ-κα	ἐ-πε-φυτεύ-κειν
	(φε-φύτευ-κα)	(ἐ-φε-φυτεύ-κειν)
χορεύω	—κε-χόρευ-κα	ἐ-κε-χορεύ-κειν
	(χε-χόρευ-κα)	(ἐ-χε-χορεύ-κειν) (§ 37,7)
κάμνω (θ. κμη-)	—κέ-κμη-κα	
πνέω (θ. πνευ-)	—πέ-πνευ-κα	
δρῶ (δρά-ω)	—δέ-δρα-κα	
γράφομαι	—γέ-γραμ-μαι	ἐ-γε-γράμ-μην, γε-γράφ-ομαι

2) **ὄ,τι καὶ ἡ αὔξησις**. Λαμβάνουν δὲ

α) συλλαβικὴν αὔξησιν ὡς ἀναδιπλασιασμόν τὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ συμφώνων διπλοῦν ἢ ἀπὸ ρ ἢ ἀπὸ δύο συμφωνῶν, χωρὶς ὅμως νὰ εἶναι τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν ἄφωνον καὶ τὸ δεύτερον ἔνρινον ἢ ὕγρον ἢ ὄσων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ τρία συμφωνῶν:

ζητῶ	—ἐ-ζήτηκα	(ὅπως ἐ-ζήτησα)
ῥίπτω	—ἔ-ρριφα	(ὅπως ἔ-ρριψα)
σπείρω (θ. σπερ-, σπαρ-)	—ἔ-σπαρκα	(ὅπως ἔ-σπειρα)
φθειρώ (θ. φθερ-, φθαρ-)	—ἔ-φθαρκα	(ὅπως ἔ-φθειρα)
στρατεύω	—ἐ-στράτευκα	(ὅπως ἐ-στράτευσα)

β) χρονικὴν αὔξησιν ὡς ἀναδιπλασιασμόν τὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν:

ἀδικῶ	— ἡ-δίκη-κα	(ὅπως ἡδίκησα)
ἐρημῶ	— ἡ-ρήμω-κα	(ὅπως ἠρήμωσα)
ὁμολογῶ	— ὠ-μολόγη-κα	(ὅπως ὠμολόγησα)
αἰτῶ	— ἦ-τη-κα	(ὅπως ἤτησα)
οἰκῶ	— ὤ-κη-κα	(ὅπως ὤκησα)

3. Αὐξήσις καὶ ἀναδιπλασιασμός τῶν συνθέτων ῥημάτων

§ 187. 1) Τὰ μετὰ προθέσεων σύνθετα (ἢ παρασύνθετα) * ῥήματα ἔχουν τὴν αὐξήσιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμόν μετὰ τὴν πρόθεσιν :

εἰσ-πέμπω	— εἰσ-έ-πεμπον	εἰσ-πέ-πομρα
συν-οικῶ	— συν-ῶ-κουν	συν-ῶ-κηκα
παρα-νομῶ	— παρ-ε-νόμουν	παρα-νε-νόμηκα
ἐγ-κωμιάζω	— ἐν-ε-κωμιάζον	ἐγ-κε-κωμιάκα
ἐγ-χειρίζω	— ἐν-ε-χειρίζον	ἐγ-κε-χειρίκα (§ 37, 7).

2) Τὰ παρασύνθετα ῥήματα, ὅσα ἔχουν πρῶτον συνθετικὸν ἄλλην λέξιν ἐκτὸς προθέσεως, ἔχουν τὴν αὐξήσιν καὶ τὸν ἀναδιπλασιασμόν εἰς τὴν ἀρχήν, ὡς ἐὰν ἦσαν ἀπλᾶ ῥήματα :

(ἀ-δικος)	ἀδικῶ	— ἡδίκουν	ἡδίκηκα
(δυσ-τυχής)	δυστυχῶ	— ἐ-δυστύχουν	δε-δυστύχηκα
(μυθο-λόγος)	μυθολογῶ	— ἐ-μυθολόγουν	με-μυθολόγηκα
(οἰκο-δόμος)	οἰκοδομῶ	— ὠκοδόμουν	ὠκοδόμηκα.

Σημείωσις. Τὰ παρασύνθετα ῥήματα, εἰς τὰ ὅποια τὸ πρῶτον συνθετικὸν εἶναι τὸ ἐπίρρημα εὖ, συνήθως δὲν λαμβάνουν αὐξήσιν οὐδὲ ἀναδιπλασιασμόν :

εὐδοκιμῶ	εὐδοκίμουν	εὐδοκίμησα	εὐδοκίμηκα
εὐεργετῶ	εὐεργέτουν	εὐεργέτησα	εὐεργέτηκα
εὐτυχῶ	εὐτύχουν	εὐτύχησα	εὐτύχηκα
εὐωχοῦμαι	εὐωχούμην	εὐωχήθην.	

4. Ἄνωμαλῆ αὐξήσεως

§ 188. 1) Τὰ ῥήματα βούλομαι, δύναμαι καὶ μέλλω ἔχουν αὐξήσιν κανονικῶς **εἰ** καὶ ἀνωμάλως **ἦ** (κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ β. **ἐθέλω ἦ θέλω** — ἦθελον).

* Τί λέγονται παρασύνθετοι λέξεις βλ. κατωτέρω, εἰς τὸ τέλος τοῦ περὶ συνθέσεως κεφαλαίου.

ἐβουλόμην και ἡβουλόμην — ἐβουλήθην και ἡβουλήθην
 ἐδυνάμην και ἡδυνάμην — ἐδυνήθην και ἡδυνήθην
 ἔμελλον και ἡμελλον.

2) Τὰ ῥήματα (κατ)άγνυμι, ὠνοῦμαι και ὠθῶ, ἐνῶ τὸ θέμα των ἀρχίζει ἀπὸ φωνῆεν, ἔχουν συλλαβικὴν αὔξησιν **έ**: κατ-έ-αξα, ἐ-ωνοῦμην, ἐ-ώθουν.

3) Τὰ ῥήματα ἐθίζω, ἐλίττω, ἔλκω, ἔπομαι, (περι)έπω, ἐργάζομαι, ἔρπω, ἐστιῶ, ἔχω και ἐῶ κατὰ τὴν αὔξησιν τρέπουσι τὸ ἀρκτικὸν **ε** ὄχι εἰς **η** ἀλλὰ εἰς **ει**: εἰθίζον, εἰλιπτον, εἶλκον, εἰπόμην, περι-εἶπον, εἰργαζόμεν, εἶρπον, εἰστίων, εἶχον, εἶων.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Τοῦ ῥ. **ἐργάζομαι** ὁ παρατατικὸς και ὁ ἀόριστος σχηματίζονται και μὲ κανονικὴν αὔξησιν: ἡργαζόμεν, ἡργασάμην.

4) Τὸ ῥῆμα **ἀν-οίγω** εἰς πάντας τοὺς παραγομένους χρόνους, τὸ ῥ. ὄρω εἰς τὸν παρατατικὸν και τὸ ῥ. **ἀλίσκομαι** εἰς τὸν ἀόριστον ἔχουν και συλλαβικὴν και χρονικὴν αὔξησιν ὁμοῦ: ἀν-έωγον, ἀν-έωξα, ἐώρων, ἐῶλων.

5) Τὸ ῥῆμα **ἐορτάζω** κατὰ τὴν αὔξησιν ἐκτείνει ὄχι τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν **έ** ἀλλὰ τὸ κατόπιν αὐτοῦ **ο**: ἐώρταζον, ἐώρτασα.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Πᾶσαι αἱ ἀνωτέρω ἀνωμαλίες τῆς αὔξήσεως εἶναι φαινομενικαὶ και ὀφείλονται εἰς διαφόρους φθογγικὰς παθήσεις: π.χ. τὸ ῥῆμα ἐργάζομαι ἀρχῆθεν ἦτο **Φεργάζομαι** και τὸ ῥῆμα ἔχω ἀρχῆθεν ἦτο **σέχω**, ὁ παρατατικὸς δὲ αὐτῶν ἀρχῆθεν ἦτο κανονικῶς **έ-Φεργαζόμεν**, **έ-σεχον**, ἐκ τούτων δὲ κατόπιν προῆλθον οἱ τύποι **ἐεργαζόμεν**, **εεχον** και μετὰ συναίρεσιν τοῦ **εε** εἰς **ει** προῆλθον τέλος οἱ τύποι **εἰργαζόμεν**, **εἶχον** (βλ. § 33, 3).

Ἐπίσης οἱ τύποι **ἐώρταζον**, **ἐώρτασα** προῆλθον ἐκ παλαιότερων κανονικῶν τύπων **ἠόρταζον**, **ἠόρτασα** δι' ἀντιμεταχωρήσεως (βλ. § 32, 4).

Ὅμοιος δὲ ἐκ τῶν παλαιότερων τύπων **ἀν-ἠΓοιγον**, **ἠΓόρων** (μὲ ἰσχυροτέρην συλλαβικὴν αὔξησιν **η**) προῆλθον οἱ τύποι **ἀν-έωγον**, **ἐώρων** (μὲ δασεῖαν κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ δασυνόμενον **δρῶ**) (βλ. § 32, 4).

6) Ἐκ τῶν συνθέτων ἢ παρασυνθέτων ῥημάτων:

α') τὰ ῥήματα **ἀμφι-έννυμι**, **ἐγγυῶ** (ἐκ τῆς λ. ἐγ-γύη), **ἐμπεδῶ** (ἐκ τῆς λ. ἐμ-πεδος), **ἐναντιοῦμαι** (ἐκ τῆς λ. ἐν-αντίος), **ἐπ-είγω**, **ἐπ-ίσταμαι** και **καθ-έζομαι** ἔχουν τὴν αὔξησιν ὅπως εἰς τὴν ἀρχὴν, ὡσὰν νὰ ἦσαν ἀπλᾶ: **ἡμφιέννυν**, **ἡγγύων**, **ἡμπέδουν**, **ἡναντιοῦμην**, **ἡπειγον**, **ἡπιστάμην**, **ἐκαθεζόμεν**.

β') τὰ ῥήματα **ἐκκλησιάζω** (ἐκ τῆς λ. ἐκ-κλησία), **καθ-εύδω**, **κάθ-ημαι** καὶ **καθ-ίζω** διαφοροῦνται, ἤτοι ἔχουν τὴν αὐξήσιν ἄλλοτε μὲν ὄλως εἰς τὴν ἀρχὴν ὡς ἀπλᾶ, ἄλλοτε δὲ μετὰ τὴν πρόθεσιν : **ἠκκλησιάζον** καὶ **ἐξ-εκκλησιάζον**, **ἐκάθευδον** καὶ **καθ-ηῦδον**, **ἐκαθήμην** καὶ **καθ-ήμην**, **ἐκάθισον**, **ἐκάθισα** καὶ **καθ-ῖσα**.

γ') τὰ ῥήματα **ἀν-έχομαι**, **ἀμφι-σβητῶ** (ἀρχῆθεν ἀμφισ-βητῶ), **ἐν-οχλῶ** καὶ (**ἐπ**) **αν-ορθῶ** ἔχουν συγχρόνως δύο αὐξήσεις, ἤτοι καὶ ὄλως εἰς τὴν ἀρχὴν ὡς ἀπλᾶ καὶ μετὰ τὴν πρόθεσιν : **ἠν-ειχόμεν**, **ἤμφ-εσβήτουν**, **ἠν-ώχλουν**, (**ἐπ**) **ἠν-ώρθουν**.

5. Ἄνωμαλῖαι ἀναδιπλασιασμοῦ

§ 189. 1) Τὰ ῥ. **γιγνώσκω** καὶ **γνωρίζω** ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν τοῦ β' εἶδους, ἀντιστρόφως δὲ τὰ ῥ. **κτῶμαι**, **μιμνήσκομαι** καὶ **πίπτω** ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν τοῦ α' εἶδους, παρὰ τὸν κανόνα (§ 186) : **ἔγνωκα** (θ. γνω-), **ἔγνωρικα** (θ. γνωριδ-) — **κέκτημαι** (θ. κτα-), **μέμνημαι** (θ. μνη-), **πέπτωκα** (θ. πτω-)·

2) τὰ ῥ. **ἐθίζω**, **ἔλκω**, **ἐργάζομαι**, **ἐστιῶ** καὶ **εἴω** καὶ τὸ ῥ. (**ἀν**) **οἴγω** ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν ὅμοιον μὲ τὴν αὐξήσιν των : **εἴθικα**, **εἴλκυκα**, **εἴργασμαι**, **εἴστιακα**, **εἴακα**, (**ἀν**) **έωχα**, (**ἀν**) **έωγμαί**, (**ἀν**) **εἴωξεται** (βλ. § 188, 3 καὶ 4)·

3) τὰ ῥ. (**κατ**) **ἀγνυμι**, **ἀλίσκομαι**, **ὄρω**, **ὠθοῦμαι** καὶ **ὠνοῦμαι** ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν **ε**, ἂν καὶ ἀρχίζουσι ἀπὸ φωνῆεν : (**κατ**) **έαγα**, **εάλωκα**, **εόρακα** (καὶ **εώρακα**), **έωσμαι**, **έωνημαι**·

4) τὰ ῥ. **λαμβάνω**, **λαγχάνω**, **λέγω**, (**συλ**) **λέγω** καὶ (**δια**) **λέγομαι** ἔχουν ἀναδιπλασιασμόν **ει** : **εἴληφα**, **εἴληχα**, **εἴρηκα** (θ. Fer-, Fere-), (**συν**) **εἴλοχα**, (**δι**) **εἴλεγμαι**.

Ὅμοίως **εἴωθα** (= συνηθίζω), **εἴμαρται** (= εἶναι πεπρωμένον) τῶν ἀρχρήτων εἰς τὸν ἐνεστώτα ῥημάτων **ἔθω** (θ. Feθ-, Fηθ-) καὶ **μείρομαι** (θ. σμερ-, σμαρ-)·

Σημείωσις. Καὶ τῶν ἀνωμαλιῶν τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ ἄλλαι μὲν ὀφείλονται εἰς φθογικὰς παθήσεις, ἄλλαι δὲ εἰς ἀναλογίαν (πρβλ. § 188, 5, Σημ.).

§ 190. Ἄττικὸς ἀναδιπλασιασμός. Εἰς μερικὰ ῥήματα, τῶν ὁποίων τὸ θέμα ἀρχίζει ἀπὸ **α ἢ ε ἢ ο**, κατὰ τὸν ἀναδιπλασιασμόν ἐπαναλαμβάνονται οἱ δύο ἀρκτικοὶ φθόγγοι τοῦ θέματος καὶ συγχρόνως ἐκτείνεται τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν αὐτοῦ. Ὁ τοιοῦτος ἀναδιπλασιασμός καλεῖται Ἄττικὸς (πρβλ. § 59).

ἀκούω	(θ. ἀκο-)	ἀκ-ήκο-α
ἐλαύνω	(θ. ἐλα-)	ἐλ-ήλα-κα
ἐλέγχομαι	(θ. ἐλεγχ-)	ἐλ-ήλεγ-μαι (ἐκ τοῦ ἐλ-ήλεγγ-μαι)
ἐσθίω	(θ. ἐδε-, ἐδο-)	ἐδ-ήδο-κα
ἔρχομαι	(θ. ἐλυθ-)	ἐλ-ήλυθ-α
ὄμνυμι	(θ. ὄμο-)	ὄμ-ώμο-κα
(ἀπ)όλλυμι	(θ. ὄλε-)	(ἀπ)ολ-ώλε-κα
(ἀπ)όλλυμαι	(θ. ὄλ-)	(ἀπό)όλ-ωλ-α
ὀρύττω	(θ. ὀρυχ-)	ὀρ-ώρυχ-α
φέρω	(θ. ἐνεκ-)	ἐν-ήνοχ-α
ἐγείρομαι	(θ. ἐγερ-)	ἐγ-ήγερ-μαι
ἐγείρομαι	(θ. ἐγορ-)	ἐγορ-ήγορ-α (με ἐπανάληψιν ὄχι μόνον τῶν δύο ἀρκτικῶν φθόγγων ἐγ , ἀλλὰ καὶ τοῦ ρ)

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Ἐκ τῶν ῥημάτων τούτων αὔξησιν (χρονικὴν) εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον ἔχουν μόνον ὅσα ἀρχίζουσι ἀπὸ α ἢ ο :

ἀκήκοα — ἠκηκόειν
ὀμώμοκα — ὠμωμόκειν

τὰ ἄλλα δὲν λαμβάνουσι αὔξησιν εἰς τὸν ὑπερσυντέλικον :

ἐλήλακα — ἐληλάκειν
ἐλήλυθα — ἐληλύθειν.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Ἀναδίπλωσις τοῦ ῥηματικοῦ θέματος συμφέρει εἰς τινὰ ῥήματα καὶ κατὰ τὸν σχηματισμὸν δευτέρων χρόνων αὐτῶν ἢ παραγωγῆν λέξεων ἐξ αὐτῶν : **ἄγ-ω**, **ἤγ-αγ-ον** (ἐκ τοῦ ἄγ-αγ-ον), **φέρω** (θ. ἐνεκ-), **ἤν-εγκ-ον** (ἐκ τοῦ ἐν-ένεκ-ον, ἐν-ενκ-ον) (βλ. § 32, 6)—**ἀγωγῆ** (ἐκ τοῦ ἄγ-αγ-ῆ), **ἐδώδῃ** (ἐκ τοῦ ἐδ-εδ-ῆ) (βλ. § 32, 1 καὶ 2).

δ') Τὸ βοηθητικὸν ῥῆμα εἰμί (= εἶμαι)

§ 191. Ἀρκετοὶ τύποι τοῦ ῥήματος τῆς ἀρχαίας γλώσσης σχηματίζονται περιφραστικῶς μετὰ τὸ ῥῆμα **εἰμί** ὡς βοηθητικόν. (Πρβλ. τῆς νέας γλώσσης : **ἔχω** γράφει — **εἶχα** γράφει — **εἶμαι** γραμμένος — **ἤμουν** γραμμέ-νος).

§ 192. Τὸ ῥῆμα εἰμί εἶναι ἀνώμαλον, οἱ δὲ χρόνοι αὐτοῦ εἶναι : ἐνεστ. **εἰμί**, παρατ. **ἦν** (= ἤμην), μέλλ. **ἔσομαι** (= θὰ εἶμαι), ἀόρ. **ἔγενόμην** (= ὑπῆρξα ἢ ἔγινα), πρκμ. **γέγονα** (= ἔχω ὑπάρξει ἢ ἔχω γίνε), ὑπερσ. **ἔγεγόνειν** (= εἶχα ὑπάρξει ἢ εἶχα γίνε). Ἐκ τούτων

ὡς βοηθητικοὶ πρὸς σχηματισμὸν τῶν ῥημάτων ἐν γένει λαμβάνονται ὁ ἔνεστώσ, ὁ παρατατικός καὶ ὁ μέλλων, οἱ ὁποῖοι κλίνονται ὡς ἑξῆς :

Ὁριστική		Ὑποτακτική	Ἐκτική	Προστακτική
Ἐνεστώσ	Παρατατικός			
εἰ-μί	ῆ ῆ ῆν	ῶ	εἴη-ν	
εἶ	ῆ-σθα	ῆς	εἴη-ς	ἴσ-θι
ἔσ-τι (ν)	ῆν	ῆ	εἴη	ἔσ-τω
ἔσ-μεν	ῆ-μεν	ῶ-μεν	εἴη-μεν ἢ εἶ-μεν	
ἔσ-τε	ῆ-τε (ῆσ-τε)	ῆ-τε	εἴη-τε ἢ εἶ-τε	ἔσ-τε
εἰ-σὶ (ν)	ῆ-σαν	ῶ-σι (ν)	εἴη-σαν ἢ εἶ-εν	ἔσ-των, ὄντων (ῆ ἔσ-τωσαν)
ἔσ-τόν	ῆσ-τον	ῆ-τον	εἴη-τον ἢ εἶ-τον	ἔσ-τον
ἔσ-τόν	ῆσ-την	ῆ-την	εἶ-ή-την ἢ εἶ-την	ἔσ-των

Ἄπαρέμφ. : εἶναι. Μετοχή : ὄν (ὄντ-ος), οὔσα (οὔσης), ὄν (ὄντ-ος)

Μέλλων	Ὁριστική :	ἔσομαι, ἔση (ῆ ἔσει), ἔσται —ἐσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται
	Ἐκτική :	ἐσοίμην, ἐσοιο, ἐσοιτο — ἐσοίμεθα, ἐσοισθε, ἐσοιτο
	Ἄπαρέμφατον :	ἔσσεσθαι
	Μετοχή :	ἐσόμενος, ἐσομένη, ἐσόμενον.

Σημείωσις. Τὸ γ' ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἔνεστώτος (ἐστί) τονίζεται εἰς τὴν παραλήγουσαν (ἔστι) :

1) ὅταν ἔχη τὴν σημασίαν τοῦ ὑπάρχει ἢ τοῦ εἶναι δυνατόν : ἐστί θεός — ἐστί λαβεῖν·

2) ὅταν εὑρίσκειται κατόπιν τῶν λέξεων τοῦτ' (= τοῦτο), ἀλλ' (= ἀλλά), εἰ, καί, οὐκ : τοῦτ' ἐστί, οὐκ ἐστί·

3) ὅταν εὑρίσκειται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως : ἐστί τις σοφός.

ε') Σχηματισμὸς τῶν ἐγκλίσεων καὶ τῶν χρόνων τῶν ῥημάτων

1. Συζυγία τῶν εἰς -ω ῥημάτων

§ 193. Ἡ συζυγία τῶν εἰς -ω ῥημάτων περιλαμβάνει :

1) ῥήματα βαρύτονα, ἦτοι ῥήματα, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς -ω ἄτονον (§ 17, 6) : λύω, πείθω·

2) ῥήματα συνηρημένα ἢ περισπώμενα, ἦτοι ῥήματα, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς -ω περισπώμενον : τιμῶ, ποιῶ (§ 17, 4) .

§ 194. Παράδειγμα βαρυτόνου ρήματος

	Όριστική		Υποτακτική
	Χρόνοι άρκτικοί	Χρόνοι παραγόμενοι	
Ένεστώς Παρατατικός	λύ'-ω λύ-εις λύ-ει λύ-ομεν λύ-ετε λύ-ουσι(ν)	ἐκ-λύ-ον ἐκ-λύ-ες ἐκ-λύ-ε(ν) ἐ-λύ-ομεν ἐ-λύ-ετε ἐκ-λύ-ον	(ΐνα) λύ-ω λύ-ης λύ-η λύ-ωμεν λύ-ητε λύ-ωσι(ν)
Μέλλων	λύ-σω λύ-σεις λύ-σει λύ-σομεν λύ-σετε λύ-σουσι(ν)		
Αόριστος α'		ἐκ-λύ-σα ἐκ-λύ-σας ἐκ-λύ-σε(ν) ἐ-λύ-σαμεν ἐ-λύ-σατε ἐκ-λύ-σαν	(ΐνα) λύ-σω λύ-σης λύ-ση λύ-σωμεν λύ-σητε λύ-σωσι(ν)
Παρακείμενος Υπερσυντέλικος	λέ-λύ-κα λέ-λυ-κας λέ-λυ-κε(ν) λε-λύ-καμεν λε-λύ-κατε λε-λύ-κασι(ν)	ἐ-λε-λύ'-κειν ¹ ἐ-λε-λύ-κεις ἐ-λε-λύ-κει ἐ-λε-λύ-κεμεν ² ἐ-λε-λύ-κετε ἐ-λε-λύ-κεσαν	(ΐνα) λε-λύ-κω λε-λύ-κης λε-λύ-κη κλπ. καί (συνηθέστερον) λελυκώς ᾧ, ῥῆς, ῥι, λελυκότες ᾧμεν, ῥητε, ᾧσι(ν)
Τετέλ. Μέλλων	λελυκώς ἔσομαι, ἔσει, ἔσται λελυκότες ἐσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται		

1. Ἀρχαιότεροι τύποι προσέτι : ἐλελύ-κη(ν), ἐλελύ-κης, ἐλελύ-κη.
2. Μεταγενέστεροι τύποι προσέτι : ἐλελύ-κειμεν, ἐλελύ-κειτε, ἐλελύ-κεισαν.

ένεργητικῆς φωνῆς (§ 173, 1)

Εὐκτικῆ	Προστακτικῆ	Μετοχῆ Ἀπαρέμφατον
(εἶθε) λύ-οιμι λύ-οις λύ-οι λύ-οιμεν λύ-οιτε λύ-οιεν	— λύ'-ε λυ-έτω — λύ-ετε λυ-όντων ⁵ ἤ λυ-έτωσαν	λύ-ειν λύ-ων (λύ-οντος) λύ-ουσα (λυ-ούσης) λύ-ον (λύ-οντος)
(ὅτι) λύ-σοιμι ³ λύ-σοις λύ-σοι λύ-σοιμεν λύ-σοιτε λύ-σοιεν		λύ-σειν λύ-σων (λύσοντος) λύ-σουσα (λυσούσης) λύ-σον (λύσοντος)
(εἶθε) λύ-σαιμι λύσαις ἢ λύ-σειας ⁴ λύ-σαι ἢ λύ-σειε(ν) λύ-σαιμεν λύ-σαιτε λύ-σαιεν ἢ λύ-σειαν	— λύ-σον λυ-σάτω — λύ-σατε λυ-σάντων ⁵ ἤ λυ-σάτωσαν	λύ-σαι λύ-σας (λύσαντος) λύ-σασα (λυσάσης) λύ-σαν (λύσαντος)
(εἶθε) λε-λύ-κοιμι λε-λύ-κοις λε-λύ-κοι κτλ. καί (συνηθέστερον) λελυκῶς εἶην, εἶης, εἶη λελυκότες εἶημεν ἢ εἶμεν, εἶητε ἢ εἶτε, εἶησαν ἢ εἶεν	— λελυκῶς ἴσθι ἔστω λελυκότες ἔστε ἔστων	λελυ-κέναι λελυ-κῶς (λελυ-κότος) λελυ-κυῖα (λελυ-κυίας) λελυ-κός (λελυ-κότος)
(ὅτι) λελυκῶς ἐσοίμην, ἔσοιο, ἔσοιτο ³ λελυκότες ἐσοίμεθα, ἔσοισθε, ἔσονται		λελυκῶς ἔσεσθαι λελυκῶς ἐσόμενος λελυκότες ἐσόμενοι

3. Ἡ εὐκτικὴ τοῦ μέλλοντος ἐν γένει οὐδέποτε λαμβάνεται ὡς εὐχετικῆ.

4. Οἱ τύποι τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἀορ. α', οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -εας, -ειε, -εαν, λέγονται **Αλολυκοί** καὶ εἶναι εὐχρηστότεροι τῶν ἄλλων.

5. Οἱ τύποι τοῦ γ' πληθυντικοῦ τῆς προστακτικῆς, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -ντων, εἶναι εὐχρηστότεροι τῶν τύπων, οἱ ὅποιοι λήγουν εἰς -τωσαν.

§ 195. Παράδειγμα βαρυτόνου βήματος μέσης φωνής

	'Ο ρ ι σ τ ι κ ή		'Υ πο τ α κ τ ι κ ή
	Χρόνοι άρκτικοί	Χρόνοι παραγόμενοι	
'Ενεστώς Παρατατικός	λυ'-ομαι λυ'-η (ἤ λυει) * λυ'-εται λυ-όμεθα λυ'-εσθε λυ'-ονται	έ-λυ-όμην έ-λύ-ου έ-λύ-ετο έ-λυ-όμεθα έ-λύ-εσθε έ-λύ-οντο	(ἴνα) λυ'-ωμαι λυ'-η λυ'-ηται λυ-ώμεθα λυ'-ησθε λυ'-ωνται
Μέσος μέλλων	λυ'-σομαι λυ'-ση (ἤ λυ-σει) * λυ'-σεται λυ-σόμεθα λυ'-σεσθε λυ'-σονται		
Μέσος 'Αόριστος α'		έ-λυ-σάμην έ-λύ-σω έ-λύ-σατο έ-λυ-σάμεθα έ-λύ-σασθε έ-λύ-σαντο	(ἴνα) λυ'-σωμαι λυ'-ση λυ'-σηται λυ-σώμεθα λυ'-σησθε λυ'-σωνται
Παρακείμενος 'Υπερσυντέλικος	λέ-λυ'-μαι λέ-λυ-σαι λέ-λυ-ται λε-λύ-μεθα λέ-λυ-σθε λέ-λυ-νται	έ-λε-λυ'-μην έ-λέ-λυ-σο έ-λέ-λυτο έ-λε-λύ-μεθα έ-λέ-λυ-σθε έ-λέ-λυ-ντο	(ἴνα) λελυμένος ὦ λελυμένος ἦς λελυμένος ἦ λελυμένοι ὦμεν λελυμένοι ἦτε λελυμένοι ὦσι (ν)
Τετλ. Μέλλων	λε-λύ-σομαι ἢ λελυμένος λε-λύ-ση (ἤ-σει) λε-λύ-σεται » λε-λυ-σόμεθα ἢ λελυμένοι λε-λύ-σεσθε » λε-λύ-σονται »	ἔσομαι ἔσει ἔσται ἔσόμεθα ἔσεσθε ἔσονται	

* 'Αντί τῶν εἰς -η παλαιωτέρων τύπων τοῦ προσώπου τούτου συνηθέστερο εἶναι ὁ εἰς -ει. Οὕτω δέ κανονικῶς ἐκφέρονται διὰ τοῦ -ει τὰ δεύτερα ἐνικά τοῦ βούλομαι, οἶομαι καί ὄφομαι (βούλει, οἶει, ὄφει).

(§ 173, 2), μέσης διαθέσεως (§ 171, 2). Λύομαι = λύω τὸν ἑαυτὸν μου.

Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατον Μετοχὴ
(εἶθε) λυ-οίμην λύ-οιο λύ-οιτο λυ-οίμεθα λύ-οισθε λύ-οιντο	— λύ-ου λυ-έσθω — λύ-εσθε λυ-έσθων ἢ λυ-έσθωσαν	λύ-εσθαι λυ-όμενος λυ-ομένη λυ-όμενον
(ὅτι) λυ-σοίμην λύ-σοιο λύ-σοιτο λυ-σοίμεθα λύ-σοισθε λύ-σοιντο	— λύ-ου λυ-έσθω — λύ-εσθε λυ-έσθων ἢ λυ-έσθωσαν	λύ-σεσθαι λυ-σόμενος λυ-σομένη λυ-σόμενον
(εἶθε) λυ-σαίμην λύ-σαιο λύ-σαιτο λυ-σαίμεθα λύ-σαισθε λύ-σαιντο	— λύ-ου λυ-έσθω — λύ-εσθε λυ-έσθων* ἢ λυ-έσθωσαν	λύ-σασθαι λυ-σάμενος λυ-σαμένη λυ-σάμενον
(εἶθε) λελυμένος εἶην λελυμένος εἶης λελυμένος εἶη λελυμένοι εἶημεν ἢ εἶμεν λελυμένοι εἶητε ἢ εἶτε λελυμένοι εἶησαν ἢ εἶεν	— λέ-λυ-σο λε-λύ-σθω — λέ-λυ-σθε λε-λύ-σθων* ἢ λε-λύ-σθωσαν	λε-λύ-σθαι λε-λυ-μένος λε-λυ-μένη λε-λυ-μένον
λε-λυ-σοίμην ἢ λελυμένος ἐσοίμην λε-λύ-σοιο » ἔσοιο λε-λύ-σοιτο » ἔσοιτο λε-λυ-σοίμεθα ἢ λελυμένοι ἐσοίμεθα λε-λύ-σοισθε » ἔσοισθε λε-λύ-σοιντο » ἔσοιντο	λε-λύ-σεσθαι ἢ λε-λυ-σόμενος, -η, -ον, ἢ λελυμένος ἐσόμενος, -η, -ον λελυμένοι ἐσόμενοι, -αι, -α	λε-λυ-μένος ἔσεσθαι

* Οἱ εἰς -σθων τύποι εἶναι παλαιότεροι καὶ συνηθέστεροι.

§ 196. Παράδειγμα βαρυτόνου ῥήματος μέσης φωνῆς

	Ὀριστική		Ὑποτακτική
	Χρόνοι ἄρκτικοι	Χρόνοι παραγόμενοι	
Ἐνεστώς Παρατατικός	λυ'-ομαι λυ-η (ἤ λυ-ει) λυ-εται κτλ.	ἐ-λυ-όμην ἐ-λυ-ου ἐ-λυ-ετο κτλ.	(ἔνα) λυ'-ωμαι λυ-η λυ-ηται κτλ.
	ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως		
Παθ. Μέλλων α'	λυ-θή-σομαι λυ-θή-ση (ἤ -σει) λυ-θή-σεται λυ-θη-σόμεθα λυ-θή-σεσθε λυ-θή-σονται		
Παθητικός Ἀόριστος α'		ἐ-λυ'-θην ἐ-λύ-θης ἐ-λύ-θη ἐ-λύ-θημεν ἐ-λύ-θητε ἐ-λύ-θησαν	(ἔνα) λυ-θῶ λυ-θῆς λυ-θῆ λυ-θῶμεν λυ-θῆτε λυ-θῶσι ¹
Παρακείμενος Ὑπερσυντέλ.	λέ-λυ-μαι λέ-λυ-σαι λέ-λυ-ται κτλ.	ἐ-λε-λύ-μην ἐ-λέ-λυ-σο ἐ-λέ-λυ-το κτλ.	(ἔνα) λελυμένος ὦ ῆς ῆ κτλ.
	ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως		
Τετέλ. Μέλλων	λε-λύ-σομαι λε-λύ-ση (ἤ -σει) λε-λύ-σεται κτλ.		
	ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως		

1. Οἱ τύποι οὗτοι προῆλθον διὰ συναιρέσεως ἐκ παλαιότερων τύπων λυ-θή-ω, λυ-θή-ης, λυ-θή-η κτλ.

(§ 173 , 2) , παθητικής διαθέσεως (§ 171 , 3) . Λύομαι=λύομαι υπό άλλου.

Εύκτιχη	Προστακτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή
(εἶθε) λυ-οίμην λύ-οιο λύ-οιτο κτλ. ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως	— λύ-ου λυ-έσθω κτλ.	λύ-εσθαι λυ-όμενος λυ-ομένη λυ-όμενον
(ὅτι) λυ-θη-σοίμην λυ-θή-σοιο λυ-θή-σοιτο λυ-θη-σοίμεθα λυ-θή-σοισθε λυ-θή-σοιντο		λυ-θή-σεσθαι λυ-θη-σόμενος λυ-θη-σομένη λυ-θη-σόμενον
(εἶθε) λυ-θειήν ² λυ-θειής λυ-θειή λυ-θειήμεν ἢ λυ-θειῖμεν λυ-θειήτε ἢ λυ-θειίτε λυ-θειήσαν ἢ λυθειῖεν ³	— λύ-θη-τι ⁴ λυ-θή-τω — λύ-θη-τε λυ-θέ-ντων ἢ λυ-θή-τωσαν	λυ-θῆναι λυ-θεις (λυ-θέντος) λυ-θειῖσα (λυ-θείσης) λυ-θῆν ⁵ (λυ-θέντος)
(εἶθε) λελυμένος εἶην εἶης εἶη κτλ. ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως	— λέ-λυ-σο λε-λύ-σθω κτλ.	λε-λύ-σθαι λε-λυ-μένος, -η, -ον
λε-λυ-σοίμην λε-λύ-σοιο λε-λύ-σοιτο κτλ. ὅπως τῆς μέσης διαθέσεως		λε-λύ-σεσθαι λε-λυ-σόμενος, -η, -ον κτλ.

2. Ἐκ τῶν τύπων λυ-θε-ίη-ν, λυ-θε-ίη-ς, λυ-θε-ίη, λυ-θε-ίη-μεν ἢ λυ-θε-ῖ-μεν κτλ. (βλ. § 208).

3. Οἱ βραχύτεροι τύποι λυθειῖμεν, λυθειίτε, λυθειῖεν εἶναι συνηθέστεροι τῶν μακροτέρων τύπων λυθειήμεν, λυθειήτε, λυθειήσαν.

4. Ἐξ ἀρχικοῦ τύπου λύ-θη-θι (βλ. § 37, 7, Σημ.).

5. Ἐξ ἀρχικῶν τύπων λυ-θέ-ντ-ς, λυ-θέ-ντ-ια, λυ-θέ-ντ, (βλ. § 33, 5 καὶ § 36, 4, ε').

Γενικαὶ παρατηρήσεις
εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν χρόνων καὶ τῶν ἐγκλίσεων

§ 197. Τὰ ῥήματα μέσης καὶ παθητικῆς διαθέσεως (§ 171), ἦτοι τὰ μέσα καὶ τὰ παθητικὰ ῥήματα, ἔχουν πάντας τοὺς χρόνους κοινούς, ἐκτὸς τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ ἀορίστου: *λύομαι* (= λύω τὸν ἑαυτὸν μου ἢ λύομαι ὑπὸ ἄλλου), *ἐλνόμεν*, *λέλυμαι*, *ἐλελύμεν*, *λελύσομαι*· ἀλλά: *λύσομαι* (= θὰ λύσω τὸν ἑαυτὸν μου), *λυθήσομαι* (= θὰ λυθῶ ὑπὸ ἄλλου), *ἐλυσάμεν* (= ἔλυσα τὸν ἑαυτὸν μου), *ἐλύθην* (= ἐλύθην ὑπὸ ἄλλου).

§ 198. Αἱ καταλήξεις τοῦ μέλλοντος ἐν γένει (ἐνεργητικοῦ, μέσου, παθητικοῦ καὶ μονολεκτικοῦ τετελεσμένου) εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις εἶναι αἱ ἴδιαι μὲ τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεστῶτος: *λύσ-ω* (λύ-ω), *λύσ-ομαι*, *λυθήσ-ομαι*, *λελύσ-ομαι* (λύ-ομαι). Ἄλλὰ

1) πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τοῦ μέσου (ἀπλοῦ ἢ τετελεσμένου μονολεκτικοῦ) μέλλοντος προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων ὁ **χρονικός χαρακτήρ** αὐτοῦ **σ**: (λύ-ω) *λύσ-ω*, (λύ-ομαι) *λύσ-ομαι*, *λελύσ-ομαι*.

2) πρὸς σχηματισμὸν τοῦ παθητικοῦ μέλλοντος προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρῶτον τὸ **πρόσφυμα θη** καὶ ἔπειτα ὁ χρονικός χαρακτήρ **σ** πρὸ τῶν καταλήξεων: (λύ-ομαι) *λυ-θήσ-ομαι*..

§ 199. Χρονικὸν χαρακτήρα **σ** ἐκτὸς τοῦ μέλλοντος ἔχει καὶ ὁ ἐνεργητικὸς καὶ μέσος ἀόριστος **α'**: *ἔλυσ-α*, *ἔλυσ-άμεν*.

§ 200. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος πλεῖστων ῥημάτων σχηματίζεται εἰς **-κα**, ὁ δὲ ὑπερσυντέλικος αὐτῶν εἰς **-κειν**, ἦτοι ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος τῶν φωνηεντολήκτων, τῶν ὀδοντοκλήκτων καὶ τῶν ἐνρινολήκτων ἢ ὑγρολήκτων ῥημάτων ἔχει **χρονικὸν χαρακτήρα κ**: (λύ-ω) *λέλυ-κ-α*, *ἐλελύ-κ-ειν*, (πειθῶ, θ. πειθ-) *πέπει-κ-α*, (φαίνω, θ. φαν-) *πέφαγ-κ-α*, (καθαίρω, θ. καθαρ-) *κεκάθαρ-κ-α*.

§ 201. Τὸ **ο** καὶ τὸ **ε**, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀρχίζουσι πᾶσαι σχεδὸν αἱ καταλήξεις τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, καθὼς καὶ τοῦ μέλλοντος ἐνεργητικοῦ καὶ μέσου ἢ παθητικοῦ εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις, ἐκτὸς

τῆς ὑποτακτικῆς, καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν, λέγονται **θεματικὰ φωνήεντα** τῶν ἐγκλίσεων τούτων.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Κανονικῶς τὸ μὲν θεματικὸν φωνῆεν ο ὑπάρχει πρὸ τοῦ μ ἢ τοῦ ν ἢ πρὸ φωνήεντος : *λύ-ο-μεν, λύ-ο-νται, ἔλυ-ο-ν, λύ-ο-μεν* τὸ δὲ θεματικὸν φωνῆεν ε ὑπάρχει πρὸ τοῦ σ ἢ τ : *λύ-ε-σθε λύ-ε-ται*.

Τύποι οἷοι *λύουσι, λέγουσι* κτλ. προῆλθον ἐκ παλαιότερων τύπων *λύουσι, λέγουσι*, οἱ ὅποιοι πάλιν προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *λύοντι, λέγοντι* (βλ. § 32, 6 καὶ § 37, 5).

Ὅμοίως τύποι οἷος ὁ *λύωσι* προῆλθον ἐκ παλαιότερων *λύωσι — λύωντι* (βλ. § 37, 5).

Ὅμοίως τύποι οἷοι *λελύκασι — γεγράφασι* κτλ. προῆλθον ἐκ παλαιότερων τύπων *λελύκανσι — λελύκοντι, γεγράφανσι — γεγράφοντι* (βλ. § 37, 5).

Τύποι δὲ οἷοι οἱ τοῦ β' ἐνικοῦ τοῦ μέσου ἢ τοῦ παθητικοῦ ἐνεστώτος κτλ. *λύη* (λύεσαι), *λέγη* (= λέγεσαι) κτλ. προῆλθον διὰ συναίρεσεως ἐκ παλαιότερων τύπων *λύεαι, λέγεαι*, οἱ ὅποιοι πάλιν προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *λύεσαι, λέγεσαι* (βλ. § 33, 3 καὶ ὑποσημ.* τῆς σελ. 104).

Ὅμοίως τύποι οἷοι *ἐλύον, ἐλέγου* κτλ., *ἐλύσω, ἐτάξω* κττ. προῆλθον διὰ συναίρεσεως ἐκ παλαιότερων τύπων *ἐλύ-εο, ἐλέγ-εο* κτλ., *ἐλύσ-αο, ἐτάξ-αο* κτλ., οἱ ὅποιοι πάλιν προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *ἐλύ-εσο, ἐλέγ-εσο* κττ., *ἐλύσ-ασο, ἐτάξ-ασο* κτλ. (βλ. § 33, 3).

Ὅμοίως προῆλθον τύποι τῆς εὐκτικῆς οἷοι *λύωιο, παιδεύσαιο* κττ. ἐξ ἀρχικῶν τύπων *λύ-οισο, παιδεύ-σαισο* κτλ. (βλ. § 33, 3).

Ὅμοίως προῆλθον τύποι τῆς προστακτικῆς *λύου, παιδεύου* κττ. ἐκ παλαιότερων τύπων *λύ-εο, παιδεύ-εο* κτλ., οἱ ὅποιοι πάλιν προῆλθον ἐξ ἀρχικῶν τύπων *λύ-εσο, παιδεύ-εσο* κτλ. (βλ. § 33, 3).

Τοῦ δὲ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου τύποι οἷοι *λύειν, λέγειν* κτλ. προῆλθον διὰ συναίρεσεως ἐκ παλαιότερων τύπων *λύ-ε-εν, λέγ-ε-εν* κτλ., ἤτοι ἡ κατάληξις τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀπαρεμφάτου *-ειν* προῆλθεν ἐκ τῆς *-εεν*.

§ 202. Ἡ ὑποτακτικὴ πάντων τῶν χρόνων καὶ τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς ἔχει θεματικὰ φωνήεντα **ω** καὶ **η** (ἀντίστοιχα πρὸς τὰ θεματικὰ φωνήεντα **ο** καὶ **ε** τῆς ὀριστικῆς) : *λύ-ω-μεν* (*λύ-ο-μεν*), *λύ-η-σθε* (*λύ-ε-σθε*).

§ 203. Ὁ ἐνεργητικὸς καὶ μέσος ἀόριστος **α'** εἰς πάσας τὰς ἐγκλίσεις, πλὴν τῆς ὑποτακτικῆς, καὶ ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος εἰς τὴν ὀριστικὴν ἔχουν θεματικὸν φωνῆεν **α** : *ἐλύσ-α-μεν, ἐλύσ-α-ντο, λύσ-α-μεν, λύσ-α-σθε, λύσ-α-ιντο, λελύκ-α-μεν*.

§ 204. Ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος εἰς τὴν ὀριστικὴν εἰς μὲν

τὸν ἐνικὸν ἔχει θεματικὸν φωνῆεν **ει**, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν (καὶ τὸν δυϊκὸν) **ε**: ἐλελύκ-ει-ν, ἐλελύκ-ει-μεν, (ἐλελύκ-ε-τον, ἐλελυκ-έ-την).

§ 205. 1) Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος εἰς τὴν ὑποτακτικὴν, τὴν εὐκτικὴν καὶ τὴν προστακτικὴν σπανίως σχηματίζεται μονολεκτικῶς (λελύκω, λελύκοιμι, λελυκέτω)· συνηθέστερον σχηματίζεται περιφραστικῶς μὲ τὴν μετοχὴν αὐτοῦ καὶ τὰς ἀντιστοίχους ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος **εἰμί**: λελυκῶς ᾧ, λελυκῶς εἶην, λελυκῶς ἔστω.

2) Ὁ μέσος παρακείμενος εἰς μὲν τὴν ὑποτακτικὴν καὶ τὴν εὐκτικὴν σχηματίζεται πάντοτε περιφραστικῶς, μὲ τὴν μετοχὴν του καὶ τὰς ἀντιστοίχους ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεστώτος τοῦ ῥήματος **εἰμί** (λελυμένος ᾧ, λελυμένος εἶην), εἰς δὲ τὴν προστακτικὴν σχηματίζεται καὶ μονολεκτικῶς καὶ περιφραστικῶς: λέλυσσο ἢ λελυμένος ἴσθι.

§ 206. Εἰς πάντας τοὺς τύπους τοῦ μέσου καὶ παθητικοῦ παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικου, οἱ ὁποῖοι σχηματίζονται μονολεκτικῶς, δὲν ὑπάρχουν θεματικὰ φωνήεντα, αἱ δὲ καταλήξεις προστίθενται ἀμέσως εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ: λέλυ-μαι, ἐλέλυ-ντο, λελύ-σθαι, λελυ-μένος.

§ 207. 1) Καὶ τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου οἱ τύποι ἐν γένει σχηματίζονται χωρὶς θεματικὰ φωνήεντα, ἀλλὰ πρὸς σχηματισμὸν αὐτῶν προστίθεται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων τὸ πρόσφυμα **θη**, τὸ ὅποιον πρὸ τοῦ (ἐγκλιτικοῦ) φωνήεντος **ι** καὶ πρὸ τοῦ **ντ** πάσχει συστολὴν καὶ γίνεται **θε**: ἐλύ-θη-ν, ἐλύ-θη-σαν, λυ-θε-ῖ-μεν, λυ-θέ-ντων (βλ. § 32, 6 καὶ § 198, 2).

2) Τὸ πρόσφυμα **θη** εἰς τὴν ὑποτακτικὴν τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου συναϊρεῖται μὲ τὰς καταλήξεις καὶ οὕτω προκύπτουν (φαινομενικαί) καταλήξεις, **-θῶ**, **-θῆς**, **-θῆ** κτλ. (βλ. § 196, ὑποσ.).

Σημείωσις. Καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου ἢ κατάληξις **-θῆναι** προῆλθε διὰ συναϊρέσεως ἐκ τοῦ **-θῆναι** (λυ-θη-έναι) **λυ-θῆναι**.

§ 208. Ἡ εὐκτικὴ ἔχει ἐγκλιτικὰ φωνήεντα **ιη** ἢ ἀπλοῦν **ι**, τὰ ὅποια προστίθενται εἰς τὸ θέμα πρὸ τῶν καταλήξεων μετὰ τὸ θεματικὸν φωνῆεν (ὅπου ὑπάρχει τοιοῦτον φωνῆεν). Τὸ ἐγκλιτικὸν φωνῆεν **ι** συναϊρεῖται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν τοῦ θέματος: λυ-θε-ἰ-μεν, λυ-θε-ῖ-μεν, λύ-ο-ι-μεν, λύ-σα-ι-μεν, λύ-σ-α-ι-ντο.

ς') Ὁ δυϊκὸς ἀριθμὸς τῶν ῥημάτων

§ 209. Τοῦ δυϊκοῦ ἀριθμοῦ τῶν ῥημάτων ἐν γένει ἰδιαίτεραι καταλήξεις ὑπάρχουν μόνον διὰ τὸ β' καὶ τὸ γ' πρόσωπον, εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς :

I. Τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς

α') τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς ἀρκτικούς χρόνους καὶ τῆς ὑποτακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) **-τον, -τον :** *λύ-ε-τον, λύ-ε-τον — λύσ-ε-τον, λύσ-ε-τον — λελύκ-α-τον, λελύκ-α-τον* λύ-η-τον, λύ-η-τον — λύσ-η-τον, λύσ-η-τον — (λελύκ-η-τον, λελύκ-η-τον)*·

β') τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους καὶ τῆς εὐκτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ ἢ καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος) **-τον, -την :** *ἐλύ-ε-τον, ἐλυ-έ-την — ἐλύσ-α-τον, ἐλυσ-ά-την — ἐλελύκ-ε-τον, ἐλελυκ-έ-την* λύ-οι-τον, λυ-οί-την — λύσ-οι-τον, λυσ-οί-την — λύσ-αι-τον, λυσ-αί-την — (λελύκ-οι-τον, λελυκ-οί-την)*·

γ') τῆς προστακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) **-τον, -των :** *λύ-ε-τον, λυ-έ-των — λύσ-α-τον, λυσ-ά-των — (λελύκ-ε-τον, λελυκ-έ-των)*·

II. Τῆς μέσης φωνῆς (ἐξαίρεσει τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου)

α') τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς ἀρκτικούς χρόνους καὶ τῆς ὑποτακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) **-σθον, -σθον :** *λύ-ε-σθον, λύ-ε-σθον — λύσ-ε-σθον, λύσ-ε-σθον — λυθήσ-ε-σθον, λυθήσ-ε-σθον — λέλυ-σθον, λέλυ-σθον — λελύσ-ε-σθον, λελύσ-ε-σθον — λύ-η-σθον, λύ-η-σθον — λύσ-η-σθον, λύσ-η-σθον**

β') τῆς ὀριστικῆς εἰς τοὺς παραγομένους χρόνους καὶ τῆς εὐκτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ ἢ καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ φωνήεντος) **-σθον, -σθην :** *ἐλύ-ε-σθον, ἐλυ-έ-σθην — ἐλύσ-α-σθον, ἐλυ-σ-ά-σθην — ἐλέλυ-σθον, ἐλελύ-σθην* λύ-οι-σθον, λυ-οί-σθην — λύσ-οι-σθον, λυσ-οί-σθην — λύσ-αι-σθον, λυσ-αί-σθην — λυθήσ-οι-σθον, λυθησ-οί-σθην**

γ') τῆς προστακτικῆς ἐν γένει (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) **-σθον, -σθων :** *λύ-ε-σθον, λυ-έ-σθων — λύσ-α-σθον, λυσ-ά-σθων — λέλυ-σθον, λελύ-σθων*·

Σημείωσις. Τοῦ δυϊκοῦ τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου ἐν γένει καταλήξεις εἶναι αἱ τοῦ δυϊκοῦ τῶν ἀντιστοίχων ἐγκλίσεων τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου (ἄνευ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος) : *ἐλύθη-τον, ἐλυθή-την — λυθῆ-τον, λυθῆ-τον — λυθει-τον ἢ λυθεῖ-τον, λυθειῆ-την ἢ λυθεί-την — λύθη-τον, λυθή-των*·

ζ') Σχηματισμός τῶν χρόνων τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων

α') Ἐνεστῶς καὶ παρατακίως

§ 210. Τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων ὀλίγα σχηματίζουν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατακικὸν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα ἀμετάβλητον, ὡς ἄγ-ω, ἄδ-ω, ἀλείφ-ω, ἀμείβ-ω, ἄρχ-ω, βλέπ-ω, γράφ-ω, διώκ-ω, ἔχ-ω, πείθ-ω, τρέπ-ω, φεύγ-ω, ψεύδ-ω κτλ.

Τὰ πλεῖστα δὲ τῶν ἀφωνολήκτων ῥημάτων σχηματίζουν τὸν ἐνεστῶτα καὶ τὸν παρατακικὸν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα μετεσχηματισμένον, ἦτοι

1) τὰ **χειλικόληκτα** ἀφωνόληκτα ῥήματα πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατακικοῦ προσλαμβάνουν εἰς τὸ ῥηματικὸν τῶν θέμα τὸ πρόσφυμα **τ** καὶ οὕτω λήγουν εἰς **-πτω**: (θ. κοπ-) κόπ-τ-ω, (θ. βλάβ-, βλάβ-τ-ω) βλάπτω, (θ. κρυφ-, κρύφ-τ-ω) κρύπτω (βλ. § 37, 1).

2) τὰ **οὐρανικόληκτα** καὶ τὰ **ὀδοντικόληκτα** πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέματος τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρατακικοῦ προσλαμβάνουν εἰς τὸ ῥηματικὸν τῶν θέμα τὸ πρόσφυμα **j** (§ 1, σημ.) καὶ οὕτω

α') τὰ οὐρανικόληκτα καὶ ἐκ τῶν ὀδοντικόληκτων ὅσα ἔχουν χαρακτηῖρα **θ** ἢ **τ** λήγουν εἰς τὸν ἐνεστῶτα εἰς **-ττω** ἢ **-σσω**. Π. χ.

(θ. φυλακ-, φυλάκ-**j**ω) φυλάττω ἢ φυλάσσω

(θ. ἀλλαγ-, ἀλλάγ-**j**ω) ἀλλάττω ἢ ἀλλάσσω

(θ. ταραχ-, ταραχ-**j**ω) ταράττω ἢ ταράσσω

(θ. ἀρμोट-, ἀρμότ-**j**ω) ἀρμόττω ἢ ἀρμόσσω

(θ. πυρετ-, πυρέτ-**j**ω) πυρέττω ἢ πυρέσσω (βλ. § 36, 4, γ')

β') τῶν ὀδοντικόληκτων ὅσα ἔχουν χαρακτηῖρα **δ** λήγουν εἰς τὸν ἐνεστῶτα εἰς **-ζω**. Π. χ.

(θ. ἐλπιδ-, ἐλπίδ-**j**ω) ἐλπίζω

(θ. ὀδ-, ὀδ**j**ω) ὀζω

(θ. παιδ-, παιδ-**j**ω) παίζω

Σ η μ ε ί σ ι ς. Ἐνεστῶτα εἰς **-ζω**, σχηματίζουν, καὶ μερικὰ ῥήματα οὐρανικόληκτα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν συνήθως ἦχον. Π. χ.

(θ. οἰμωγ-, οἰμώγ-**j**ω) οἰμώζω

(θ. στεναγ-, στενάγ-**j**ω) στενάζω

(θ. ἀλαλαγ-, ἀλαλάγ-**j**ω) ἀλαλάζω

(θ. κραγ-, κράγ-**j**ω) κράζω

(θ. ὀλολυγ-, ὀλολύγ-**j**ω) ὀλολύζω.

β') Οι Άλλοι χρόνοι

§ 211. Τῶν ὀδοντικολήκτων ῥημάτων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-σω** καὶ ὁ μέσος εἰς **-σομαι**, ὁ ἀόριστος α' ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-σα** καὶ ὁ μέσος εἰς **-σάμην**, ὅπως καὶ τῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων : (θ. πειθ-) *πεί-σω* (ἐκ τοῦ πειθ-σω), *πεί-σομαι* (ἐκ τοῦ πειθ-σομαι) — (θ. σπενδ-) *σπεί-σω* (ἐκ τοῦ σπένδ-σω), *σπεί-σομαι* (ἐκ τοῦ σπένδ-σομαι) — (θ. γυμναδ-) *ἐγύμνα-σα* (ἐκ τοῦ ἐγύμναδ-σα), *ἐγύμνα-σάμην* (ἐκ τοῦ ἐγυμναδ-σάμην) (βλ. § 198 κ. ἐ.).

Ἄλλα τὰ ὑπερδισύλλαβα ὀδοντικόληκτα εἰς **-ίζω**, ὅσα ἔχουν χαρακτηριστῆρα **δ**, σχηματίζουσι τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον μέλλοντα χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτηριστῆρα **σ** εἰς **-ιῶ**, **-ιοῦμαι** (κατὰ τὰ εἰς **-έω** συνηρημένα ῥήματα). Οὕτω *κτίζω* — *κτίσω*, *σχίζω* — *σχίσω*, ἀλλὰ *κομίζω* (θ. κομιδ-), *κομιῶ* (*κομιεῖς*, *κομιεῖ*), *κομιῶμαι* (*κομιεῖ*, *κομιεῖται*).

Σημείωσις. Μέλλοντα ἄσιγμον συνηρημένον κατὰ τὰ εἰς **-άω** συνηρημένα ῥήματα ἔχει καὶ τὸ ῥήμα **βιβάζω**: *βιβῶ*, *βιβᾶς*, *βιβᾶ* κτλ.

2) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος λήγει εἰς **-κα** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-κειν** : (θ. κομιδ-), *κεκόμι-κα*, *ἐκεκομί-κειν* (βλ. § 200).

3) ὁ παθητικὸς μέλλων α' λήγει εἰς **-σθήσομαι** καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος α' εἰς **-σθην** : (θ. ψευδ-) *ψευσθήσομαι* (ἐκ τοῦ ψευδ-σθήσομαι), *ἐψευσθην* (ἐκ τοῦ ἐψεύδ-σθην) — (θ. ἀρμωτ-) *ἠρμώσθην* (ἐκ τοῦ ἠρμότ-σθην) (βλ. § 37, 4).

4) ὁ μέσος παρακείμενος λήγει εἰς **-σμαι** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-σμην** : (θ. πειθ-) *πέπεισμαι* (ἐκ τοῦ πέπειθ-μαι), *ἐπεπείσμην* (ἐκ τοῦ ἐπεπειθ-μην) — (θ. κομιδ-) *κεκόμισμαι* (ἐκ τοῦ κεκόμιδ-μαι), *ἐκεκομίσμην* (ἐκ τοῦ ἐκεκομίδ-μην).

§ 212. Τῶν οὐρανικολήκτων ῥημάτων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-ξω** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ξομαι**, ὁ ἀόριστος α' ὁ ἐνεργητικὸς εἰς **-ξα** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ξάμην** : (θ. φυλακ-) *φυλάξω*, *ἐφύλαξα* (ἐκ τοῦ φυλάκ-σω, ἐφύλακ-σα) — (θ. ταγ-) *τάξομαι*, *ἐταξάμην* (ἐκ τοῦ τάγ-σομαι, ἐταγ-σάμην) (βλ. § 36, 1).

2) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος λήγει εἰς **-χαι** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-χαιν** (ἤτοι εἰς τοὺς χρόνους τούτους ὁ οὐρανικὸς χαρακτήρ

τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, ἐὰν εἶναι ψιλὸν ἢ μέσον, τρέπεται εἰς δασύ) :
 (θ. κηρυκ-) κηκῆρυχα, ἐκεκηρύχθειν — (θ. ταγ-) τέταχα, ἐτετάχθειν

3) ὁ παθητικὸς μέλλων ἀ' λήγει εἰς **-χθήσομαι** καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος ἀ' εἰς **-χθην** : (θ. πλεκ-) πλεχθήσομαι, ἐπλέχθην (ἐκ τοῦ πλεκ-θήσομαι) — (θ. ἀγ-) ἀχθήσομαι, ἤχθην (ἐκ τοῦ ἀγ-θήσομαι κτλ.) (βλ. § 37, 1) .

4) ὁ μέσος παρακειμένος λήγει εἰς **-γμαι** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-γμην** : (θ. πλεκ-) πέπλεγμαι, ἐπεπλέγμην (ἐκ τοῦ πέπλεκ-μαι, ἐπεπλέκ-μην) — (θ. ταραχ-) τετάραγμαi, ἐτεταράγμην (ἐκ τοῦ τετάραχ-μαι, ἐτεταράχ-μην) (βλ. § 37, 2) .

§ 213. Τῶν χειλικολήκτων ῥημάτων

1) ὁ μέλλων ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-ψω** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ψομαι**, ὁ ἀόριστος ἀ' ὁ ἐνεργητικὸς λήγει εἰς **-ψα** καὶ ὁ μέσος εἰς **-ψάμην** : (θ. κοπ-) κόψω, ἔκοψα (ἐκ τοῦ κόπ-σω, ἔκοπ-σα) — (θ. τριβ-) τρίβομαι, ἐτριβάμην (ἐκ τοῦ τρίβ-σομαι, ἐτριβ-σάμην) — (θ. γραφ-) γράφομαι, ἐγραψάμην (ἐκ τοῦ γράφ-σομαι, ἐγραφ-σάμην) (βλ. § 36, 2) .

2) ὁ ἐνεργητικὸς παρακειμένος λήγει εἰς **-φα** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-φειν** (ἴτοι εἰς τοὺς χρόνους τούτους ὁ χειλικὸς χαρακτήρ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος, ἐὰν εἶναι ψιλὸν ἢ μέσον, τρέπεται εἰς δασύ) : (θ. κοπ-) κέκοφα, ἐκεκόφειν — (θ. τριβ-) τέτριφα, ἐτετρίφειν (βλ. § 212, 2) .

3) ὁ παθητικὸς μέλλων ἀ' λήγει εἰς **-φθήσομαι** καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος ἀ' λήγει εἰς **-φθην** : (θ. πεμπ-) πεμφθήσομαι, ἐπέμφθην (ἐκ τοῦ πεμπ-θήσομαι, ἐπέμπ-θην) — (θ. καλυβ-) καλυφθήσομαι, ἐκαλύφθην (ἐκ τοῦ καλυβ-θήσομαι, ἐκαλύβ-θην) (βλ. § 37, 1) .

4) ὁ μέσος παρακειμένος λήγει εἰς **-μμαι** καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς **-μμην** : (θ. κοπ-) κέκομμαι, ἐκεκόμμην (ἐκ τοῦ κέκοπ-μαι κτλ.) — (θ. τριβ-) τέτριμμαι, ἐτετρίμμην (ἐκ τοῦ τέτριβ-μαι κτλ.) — (θ. γραφ-) γέγραμμαι, ἐγεγράμμην (ἐκ τοῦ γέγραφ-μαι κτλ.) (βλ. § 37, 3) .

§ 214. Ἐκ τῶν ἀφωολήκτων ῥημάτων

1) ὅσα ἔχουν πρὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ῥηματικοῦ θέματος **ε**, ἀντὶ τοῦ **ε** τούτου εἰς τὸν ἐνεργητικὸν παρακειμένον καὶ ὑπερσυντέλικον ἔχουν **ο** : κλέπτω, (θ. κλέπ-), κέκλοφα, ἐκεκλόφειν — τρέπω (θ. τρεπ-), τέτροφα, ἐτετρόφειν — φέρω (θ. ἐνεκ-), ἐνήροχα, ἐηνόχθειν (βλ. § 190) .

2) τὰ ῥήματα **στρέφω**, **τρέπω** καὶ **τρέφω** εἰς τὸν μέσον παρακειμένον καὶ ὑπερσυντελικὸν ἀντὶ τοῦ **ε** τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἔχουν **α** (βραχύ) : (θ. στρεφ-) ἔστραμμαί, ἐστράμμην — (θ. τρεπ-) τέτραμμαί, ἐτετράμμην — (θ. θρεφ-) τέθραμμαί, ἐτεθράμμην.

§ 215. Παράδειγμα κλίσεως

μέσου παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικῶ ἀφωνολήκτων ῥημάτων

Ὀριστική		Προστακτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή
ἔψευσ-μαι ἔψευ-σαι ἔψευσ-ται ἔψεύσ-μεθα ἔψευ-σθε ἔψευσμένοι εἰσὶ	ἔψεύσ-μην ἔψευ-σο ἔψευσ-το ἔψεύσ-μεθα ἔψευ-σθε ἔψευσμένοι ἦσαν	— ἔψευ-σο ἔψεύ-σθω — ἔψευ-σθε ἔψεύ-σθων	ἔψευ-σθαι ἔψευσ-μένος ἔψευσ-μένη ἔψευσ-μένον
πέπραγ-μαι πέπραξαι πέπρακ-ται πεπράγ-μεθα πέπραχ-θε πεπραγμένοι εἰσὶ	ἐπεπράγ-μην ἐπέπραξο ἐπέπρακ-το ἐπεπράγ-μεθα ἐπέπραχ-θε πεπραγμένοι ἦσαν	— πέπραξο πεπράχ-θω — πέπραχ-θε πεπράχ-θων	πεπραχ-θαι πεπραγ-μένος πεπραγ-μένη πεπραγ-μένον
γέγραμ-μαι γέγραψαι γέγραπ-ται γεγράμ-μεθα γέγραφ-θε γεγραμμένοι εἰσὶ	ἐγεγράμ-μην ἐγέγραψο ἐγέγραπ-το ἐγεγράμ-μεθα ἐγέγραφ-θε γεγραμμένοι ἦσαν	— γέγραφο γεγράφ-θω — γέγραφ-θε γεγράφ-θων	γεγράφ-θαι γεγραμ-μένος γεγραμ-μένη γεγραμ-μένον

(Βλ. § 37 καὶ § 33, 5)

Σημείωσις. Συμφωνολήκτων ῥημάτων ἐν γένει μονολεκτικοὶ τύποι τοῦ γ' πληθυντικοῦ προσώπου τοῦ μέσου παρακειμένου καὶ ὑπερσυντελικῶ εἶναι σπανιώτατοι, ὡς *τετάχεται* (= τεταγμένοι εἰσὶ), *γεγράφαται* (= γεγραμμένοι εἰσὶ), *ἐφθάρηται* (ἐφθαρμένοι εἰσὶ), *ἐτετάχато* (= τεταγμένοι ἦσαν).

η') Σχηματισμός τῶν χρόνων
τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων

α') Ἐνεστώς καὶ παρατατικός

§ 216. Καὶ τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων πολὺ ὀλίγα σχηματίζουν τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα ἀμετάβλητον, ὡς δέξω, μένω, νέμω κτλ.

Τὰ πλεῖστα δὲ ἐνρινολήκτα καὶ ὑγρολήκτα ῥήματα σχηματίζουν τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα μετεσχηματισμένον, ἀφοῦ εἰς αὐτὸ προσετέθη τὸ πρόσφυμα j. Οὕτω

1) τῶν ῥημάτων, τὰ ὅποια ἔχουν χαρακτηῖρα λ, τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα ἔχει διπλασιασμένον τὸ λ:

(θ. βαλ-, βάλ-jω) βάλλω

(θ. ἀγγελ-, ἀγγέλ-jω) ἀγγέλλω (βλ. § 36, 4, α')

2) τῶν ῥημάτων, τὰ ὅποια ἔχουν χαρακτηῖρα ν ἢ ρ, τὸ θέμα τὸ ὁποῖον ἀρχῆθεν ἔληγεν εἰς -αν, -αρ, -εν, -ερ, -ῖν, -ῖρ, ὕν, -ῦρ, μετεσχηματίσθη εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ λήγει εἰς -αιν, -αιρ, -ειν, -ειρ, -ῖν, -ῖρ, -ῦν, -ῦρ:

(θ. ὑφαν-, ὑφάν-jω) ὑφαίνω

(θ. καθαρ-, καθάρ-jω) καθαίρω

(θ. κτεν-, κτέν-jω) κτείνω

(θ. σπερ-, σπέρ-jω) σπείρω

(θ. κρῖν-, κρῖν-jω) κρῖνω

(θ. οἰκτιρ-, οἰκτιρ-jω) οἰκτιρίζω

(θ. πλῦν-, πλῦν-jω) πλύνω

(θ. σῦρ-, σῦρ-jω) σῦρω (βλ. § 35 καὶ 36, 4, β').

Σημείωσις. Τὸ ῥῆμα **οφείλω** προῆλθεν ἐκ παλαιότερου τύπου **οφέλλω**, ὁ ὁποῖος πάλιν προῆλθεν ἐξ ἀρχικοῦ τύπου **οφέλνω** (πρβλ. § 36, 3).

β') Οἱ ἄλλοι χρόνοι

§ 217. Τῶν ἐνρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων ῥημάτων

1) ὁ ἐνεργητικὸς καὶ ὁ μέσος μέλλων σχηματίζεται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτηῖρα σ (συνηρημένος) εἰς -ῶ, -οῦμαι (ἦτοι κατὰ τὰ εἰς -έω συνηρημένα ῥήματα):

νέμω	(θ. νεμ- νεμέω)	νεμῶ (νεμέομαι)	νεμοῦμαι
μένω	(θ. μεν- μενέω)	μενῶ	
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ- ἀγγελέω)	ἀγγελῶ	
καθαίρω	(θ. καθαρ- καθαρέω)	καθαροῦ	
κτείνω	(θ. κτεν- κτενέω)	κτενῶ	

2) ὁ ἐνεργητικὸς καὶ ὁ μέσος ἀόριστος ἀ' σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα σ εἰς **-α**, **-άμην**, μὲ ἐκτεταμένον τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ῥηματικοῦ θέματος βραχὺ φωνῆεν, ἤτοι μὲ ἔκτασιν τοῦ **ᾱ** εἰς **η** (ἢ κατόπιν ἐ **η** **ι** ἢ **ρ** εἰς **ᾱ**), τοῦ **ει** εἰς **ει**, τοῦ **ῖ** ἢ **ῦ** εἰς **ῖ** ἢ **ῦ** :

ὕφαίνω	(θ. ὕφᾱν-)	ὕφην-α	ὕφην-άμην
λεαίνω	(θ. λεᾱν-)	ἐλέᾱν-α	(λεᾱναι)
μιαίνω	(θ. μιᾱν-)	ἐμίᾱ-να	(μιᾱναι)
μαραίνω	(θ. μαρᾱν-)	ἐμάροᾱν-α	(μαρᾱναι)
καθαίρω	(θ. καθᾶρ-)	ἐκάθηρ-α	ἐκαθηρ-άμην
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ-)	ἤγγελ-α	ἤγγελ-άμην
νέμω	(θ. νέμ-)	ἐνειμ-α	ἐνειμ-άμην
μένω	(θ. μεν-)	ἔμειν-α	
κρίνω	(θ. κρῖν-)	ἔκρῖν-α	(κρῖναι)
ἀμύνω	(θ. ἀμῦν-)	ἤμῦν-α	(ἀμῦναι)

Σ η μ ε ῖ σ ι ς 1. Οἱ τύποι οὗτοι προῆλθον ἐκ παλαιότερων ὕφαν-σα, ὕφανα—ἐκάθαρ-σα, ἐκάθαρα — ἤγγελ-σα, ἤγγελλα — ἐκριν-σα, ἐκριννα κτλ. (βλ. § 36, 3).

Σ η μ ε ῖ σ ι ς 2. Ἔχουν **ᾱ** ἀντὶ **η** εἰς τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον ἀόριστον ἀ' προσέτι τὰ ῥήματα **αἴρω**, **ἄλλομαι**, **κερδαίνω** καὶ **κοιλαινῶ**, ἂν καὶ τοῦ ἀ δὲν προηγῆται εἰς τὸ θέμα αὐτῶν (**ἀρ-**, **ἄλ-**, **κερδαν-**, **κοιλαν-**) ἐ **η** **ι** ἢ **ρ** : ἦρα (ὑποτ. "ἄρω, εὐκτ. "ἄρα-ιμι, προστ. ἄρον, ἀπρφ. ἄραι κτλ.), ἠλάμην (ὑποτ. "ἄλωμαι, εὐκτ. "ἄλαιμην κτλ.), ἐκέρδᾱνα (ἀπρφ. κερδᾶναι κτλ.), ἐκοίλᾱνα (ἀπρφ. κοιλᾶναι).

Εἰς τὴν ὀριστικὴν ἔχουν **η** ἀντὶ **ᾱ** οἱ ἀόριστοι ἦρα καὶ ἠλάμην ἕνεκα τῆς αὐξήσεως (βλ. § 185, 2, Σημ. α').

3) ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος σχηματίζεται εἰς **-κα** καὶ ὁ ἐνεργητικὸς ὑπερσυντέλικος εἰς **-κειν** (§ 200) :

φαίνω	(θ. φαν-)	πέφαγ-κα	(§ 37, 6, α')
ἀγγέλλω	(θ. ἀγγελ-)	ἤγγελ-κα	ἤγγέλ-κειν

4) ὁ παθητικὸς μέλλων α' καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος α' σχηματίζονται κανονικῶς εἰς **-θήσομαι, -θην**: **μιαίνομαι** (θ. μιαν-), **μιαν-θήσομαι, ἐμιάν-θην** — **ἀγγέλλομαι** (θ. ἀγγελ-), **ἀγγελ-θήσομαι, ἠγγέλ-θην**.

5) ὁ μέσος παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος

α') τῶν ὑγρολήκτων βήμάτων σχηματίζονται κανονικῶς εἰς **-μαι, -μην**: **ἀγγέλλομαι** (θ. ἀγγελ-), **ἠγγελ-μαι, ἠγγέλ-μην** — **αἴρομαι** (θ. ἄρ-), **ἤρ-μαι, ἤρ-μην**.

β') τῶν ἐνρινολήκτων μὲ χαρακτηριστῆρα **ν** σχηματίζονται ἄλλων μὲν (κανονικῶς) εἰς **-μμαι, -μμην**, ἄλλων δὲ εἰς **-σμαι, -σμην**: **ὀξύνομαι** (θ. ὀξυν-), **ὠξύμμαι, ὠξύμμην** — **φαίνομαι** (θ. φαν-), **πέφασμαι, ἐπεφάσμην** (βλ. § 37, 6, γ').

§ 218. Παράδειγμα ένεργητικού και μέσου μέλλοντος και μέσου παρακειμένου και ύπερσυντελικού ένρινολήκτων και ύγρολήκτων βημάτων (βλ. § 37, 6, γ')

Όριστική	Εύκτική	Άπαρέμφατον Μετοχή	
νεμ-ῶ νεμ-εῖς νεμ-εῖ νεμ-οῦμεν νεμ-εῖτε νεμ-οῦσι	νεμ-οῖμι ἢ νεμ-οίην νεμ-οῖς ἢ νεμ-οίης νεμ-οῖ ἢ νεμ-οίη νεμ-οῖμεν νεμ-οῖτε νεμ-οῖεν	νε-μεῖν	
		νεμ-ῶν (νεμ-οῦντος) νεμ-οῦσα (νεμ-ούσης) νεμ-οῦν (νεμ-οῦντος)	
νεμ-οῦμαι νεμ-εῖ (ἢ -ῆ) νεμ-εῖται νεμ-οῦμεθα νεμ-εῖσθε νεμ-οῦνται	νεμ-οίμην νεμ-οῖτο νεμ-οῖτο νεμ-οίμεθα νεμ-οῖσθε νεμ-οῖντο	νεμ-εῖσθαι	
		νεμ-οῦμενος νεμ-ουμένη νεμ-οῦμενον	
ἡγγέλ-μαι ἡγγέλ-σαι ἡγγέλ-ται ἡγγέλ-μεθα ἡγγέλ-θε ἡγγέλ-μένοι εἰσὶ	ἡγγέλ-μην ἡγγέλ-σο ἡγγέλ-το ἡγγέλ-μεθα ἡγγέλ-θε ἡγγέλ-μένοι ἦσαν	— ἡγγέλ-σο ἡγγέλ-θω — ἡγγέλ-θε ἡγγέλ-θων	ἡγγέλ-θαι ἡγγέλ-μένους ἡγγέλ-μένη ἡγγέλ-μένον
ᾠξυμ-μαι ᾠξυν-σαι ᾠξυν-ται ᾠξύμ-μεθα ᾠξυν-θε ᾠξυμ-μένοι εἰσὶ	ᾠξύμ-μην ᾠξυν-σο ᾠξυν-το ᾠξύμ-μεθα ᾠξυν-θε ᾠξυμ-μένοι ἦσαν	— ᾠξυν-σο ᾠξύν-θω — ᾠξυν-θε ᾠξύν-θων	ᾠξύν-θαι ᾠξυμ-μένος ᾠξυμ-μένη ᾠξυμ-μένον
πέφασ-μαι πέφαν-σαι πέφαν-ται πεφάσ-μεθα πέφαν-θε πεφασ-μένοι εἰσὶ	ἐπεφάσ-μην ἐπέφαν-σο ἐπέφαν-το ἐπεφάσ-μεθα ἐπέφαν-θε πεφασ-μένοι ἦσαν	— πέφαν-σο πεφάν-θω — πέφαν-θε πεφάν-θων	πεφάν-θαι πεφασ-μένος πεφασ-μένη πεφασ-μένον

§ 219. Τὰ ἐνρινόληκτα ῥήματα **κλίνω, κρίνω, πλύνω** καὶ **τείνω** τὸν ἐνεργητικὸν καὶ μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον καὶ τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον ἀ' τοὺς σχηματίζουν ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα μετ' ἀποβολῆν τοῦ χαρακτῆρος **ν**:

(θ. κλιν-)	κέ-κλι-κα	ἐκεκλί-κειν	κλι-θήσομαι	ἐκλί-θην
(θ. κρίν-)	κέ-κρι-κα	ἐκεκρί-κειν	κρι-θήσομαι	ἐκρί-θην
(θ. πλυν-)	πέ-πλυ-κα	ἐπεπλύ-κειν	πλυ-θήσομαι	ἐπλύ-θην
(θ. τεν-,τα-)	τέ-τα-κα	ἐτετά-κειν	τα-θήσομαι	ἐτά-θην

§ 220. Τὰ ἐνρινόληκτα καὶ ὑγρόληκτα ῥήματα, ὅσα ἔχουν θέμα μονοσύλλαβον μὲ φωνῆεν **ε**, εἰς τὸν ἐνεργητικὸν παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον **α'**, εἰς τὸν μέσον παρακείμενον καὶ ὑπερσυντέλικον καὶ εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον ἀ' ἢ β' ἀντὶ τοῦ φωνήεντος **ε** ἔχουν **ᾱ** (πρβλ. § 214, 2):

σπείρω (θ. σπερ-)	ἔ-σπαρ-κα, ἐσπάρκειν, ἔσπαρμαι, ἐσπάρμην, σπαρ-ήσομαι, ἐσπάρ-ην
στέλλω (θ. στελ-)	ἔ-σταλ-κα, ἐστάλκειν, ἔσταλμαι, ἐστάλμην, σταλ-ήσομαι, ἐστάλ-ην
τείνω (θ. τετ-,τα-)	τέ-τα-κα, ἐτετάκειν, τέταμαι, ἐτετάμην, τα-θήσομαι, ἐτά-θην
φθείρω (θ. φθερ-)	ἔ-φθαρ-κα, ἐφθάρκειν, ἐφθαρμαι, ἐφθάρμην, φθαρ-ήσομαι, ἐφθάρ-ην.

δ') Δεύτεροι χρόνοι τῶν ῥημάτων

§ 221. Ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος καὶ ὁ μέσος ἀόριστος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα **σ** καὶ μὲ θεματικὸν φωνῆεν οὐχὶ τὸ **α**, ἀλλὰ τὸ **ο** καὶ τὸ **ε**: **ἔλαβ-ο-ν, ἐλαβ-ό-μην** (βλ. § 199 καὶ § 201).

Ὁ τοιοῦτος ἀόριστος λέγεται ἐνεργητικὸς ἀόριστος **δευτερος** ἢ μέσος ἀόριστός **δευτερος** καὶ εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου παρατατικοῦ (**ἔλαβ-ον, ἐλάβαν-ον** — **ἐλαβ-όμην, ἐλαβαν-όμην**), εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ἔχει τὰς καταλήξεις τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεστώτος.

Π. χ. ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος β' τοῦ **ρ**. **βάλλω** καὶ ὁ μέσος ἀόριστος β' τοῦ **ρ**. **γίγνομαι** κλίνονται ὡς ἐξῆς:

Ὅριστική	Ὑποτακτική	Εὐκτική	Προστακτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή
ἔβαλ-ον ἔβαλ-ες ἔβαλ-ε ἔβαλ-ομεν ἔβαλ-ετε ἔβαλ-ον	βάλ-ω βάλ-ης βάλ-η βάλ-ωμεν βάλ-ητε βάλ-ωσι	βάλ-οιμι βάλ-οις βάλ-οι βάλ-οιμεν βάλ-οιτε βάλ-οιεν	— βάλ-ε βάλ-έτω — βάλ-ετε βάλ-όντων	βαλ-εῖν βαλῶν βαλοῦσα βαλ-ὄν
ἔγεν-όμην ἔγέν-ου ἔγέν-ετο ἔγεν-όμεθα ἔγέν-εσθε ἔγέν-οντο	γέν-ομαι γέν-η γέν-ηται γέν-όμεθα γέν-ησθε γέν-ωντι	γεν-οίμην γέν-οιο γέν-οιτο γεν-οίμεθα γέν-οισθε γέν-οιντο	— γεν-οῦ γέν-έσθω — γέν-εσθε γέν-έσθων	γεν-έσθαι γεν-όμενος γεν-ομένη γεν-όμενον

Σ η μ ε ί σ ι ς 1. Τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου β' τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχή, εἶτε ἀπλᾶ εἶτε σύνθετα, τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης : λαβεῖν — παραλαβεῖν, λαβῶν (λαβὸν) — παραλαβῶν (παραλαβόν.)

Πέντε δὲ ῥημάτων, ἥτοι τῶν ῥημάτων λέγω, ἔρχομαι, εὐρίσκω, ὄρω καὶ λαμβάνω προσέτι τὸ δεῦτερον ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἀορίστου β' ἀπλοῦν τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης : εἰπέ, ἐλθέ, εὐρέ, ἰδέ, λαβέ. Ἀλλά : πρόσειπε, ἀπειλε, ἔξευρε, ἐπίδε, παρᾶλαβε.

Σ η μ ε ί σ ι ς 2. Τοῦ μέσου ἀορίστου β' τὸ ἀπαρέμφατον τονίζεται ἐπὶ τῆς παραληγούσης : (ἄγομαι — ἡγαγόμεν) ἀγαγέσθαι, (γίνομαι — ἐγενόμην) γενέσθαι.

Τὸ δὲ δεῦτερον ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ μέσου ἀορίστου β', ἐὰν μὲν εἶναι πολυσύλλαβον, εἶτε ἀπλοῦν εἶτε σύνθετον, τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης : ἐλαβόμεν — λαβοῦ, ἀντιλαβοῦ· ἐγενόμεν — γενοῦ, παραγενοῦ· ἐὰν δὲ εἶναι μονοσύλλαβον, συντιθέμενον μὲ δισύλλαβον πρόθεσιν, ἀναβιβάζει τὸν τόνον : ἔχομαι, ἐσχόμεν — σχοῦ, παρᾶσχοῦ· ἐπομαι, ἐσπόμεν — σποῦ, ἐπίσπου.

§ 222. Ὁ ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζονται χωρὶς τὸν χρονικὸν χαρακτήρα κ ἢ χωρὶς δάσυνσιν τοῦ ψιλοῦ ἢ μέσου ἀφώνου χαρακτήρος τοῦ θέματος (πρβλ. § 200, § 212, 2 καὶ § 213, 2).

Ὁ τοιοῦτος ἐνεργητικὸς παρακείμενος καὶ ὑπερσυντέλικος λέγεται δεύτερος, κλίνεται δὲ ὅπως ἀκριβῶς ὁ α', ἀλλὰ εἰς τὸ θέμα αὐτοῦ συνήθως ἀντὶ τοῦ ε τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἔχει ο καὶ ἀντὶ τοῦ ᾠ ἔχει η (ἢ ᾠ κατόπιν ρ) :

κτείνω	(θ. κτεν-)	(ἀπ)έ-κτον-α	(ἀπ)εκτόν-ειν
τίκτω	(θ. τεκ-)	τέ-τοκ-α	έτετόκ-ειν
λείπω	(θ. λειπ-)	λέ-λοιπ-α	έλελοιπ-ειν
φαίνω	(θ. φᾶν-)	πέ-φην-α	έπεφῆν-ειν
μαίνομαι	(θ. μᾶν-)	μέ-μην-α	έμεμῆν-ειν
πράττω	(θ. πρᾶγ-)	πέ-πρᾶγ-α	έπεπράγ-ειν
κράζω	(θ. κρᾶγ-)	κέ-κρᾶγ-α	έκεκράγ-ειν

§ 223. Ὁ παθητ. μέλλων καὶ ὁ παθητ. ἀόριστος πολλῶν ῥημάτων σχηματίζονται μὲ πρόσφυμα **η** καὶ ὄχι **θη**, ἤτοι χωρὶς τὸ **θ**: κόπτομαι (θ. κοπ-) — κοπ-ή-σομαι, ἐκόπ-η-ν (πρβλ. νῦν : ἐγράφ-θη-κα ἢ ἐγράφ-τη-κα καὶ ἐγράφ-η-κα).

Ὁ τοιοῦτος παθητικὸς μέλλων καὶ παθητικὸς ἀόριστος λέγεται δειότερος, κλίνεται δὲ ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ α'.

Π. χ. ὁ παθητικὸς μέλλων β' καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος β' τοῦ ῥ. γράφομαι κλίνονται ὡς ἐξῆς :

Ὀριστική	Ὑποτακτική	Εὐκτική	Προστακτική	Ἀπαρέμφατον Μετοχή.
γράφ-ή-σομαι γράφ-ή-σει γράφ-ή-σεται γράφ-η-σόμεθα γράφ-ή-σεσθε γράφ-ή-σονταί		γράφ-η-σοίμην γράφ-ή-σοιο γράφ-ή-σοιτο γράφ-η-σοίμεθα γράφ-ή-σοισθε γράφ-ή-σοιντο		γράφ-ή-σεσθαι γράφ-η-σόμενος γράφ-η-σομένη γράφ-η-σόμενον
ἐγράφ-η-ν ἐγράφ-η-ς ἐγράφ-η ἐγράφ-η-μεν ἐγράφ-η-τε ἐγράφ-η-σαν	γράφ-ῶ γράφ-ῆς γράφ-ῆ γράφ-ῶμεν γράφ-ῆτε γράφ-ῶσι	γράφ-εῖην γράφ-εῖης γράφ-εῖη γράφ-εῖημεν γράφ-εῖητε γράφ-εῖησαν*	— γράφ-η-θι γράφ-η-τω — γράφ-ητε γράφ-έντων	γράφ-ῆ-ναι γράφ-εῖς γράφ-εῖσα γράφ-έν

Σημείωσις. Ὁ παθητικὸς ἀόριστος β' εἰς τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς ἔχει (τὴν ἀρχικὴν) κατάληξιν **-θι** : ἀλλάγη-θι, φάνη-θι (βλ. § 196, ὑποσ. 4).

* ἢ γράφ-εῖμεν, γράφ-εῖτε, γράφ-εῖεν.

§ 224. 1) Τὰ ῥήματα (ἐκ)πλήττομαι ἢ (κατα)πλήττομαι, σήπομαι καὶ τήκομαι εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα καὶ ἀόριστον β' ἀντὶ τοῦ η τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἔχουν ᾱ : (θ. πληγ-) ἐκ-πλάγ-ήσομαι, κατα-πλάγ-ήσομαι, ἐξ-επλάγ-ην, κατ-επλάγ-ην — (θ. σηπ-) σᾶπ-ήσομαι, ἐσᾶπ-ην — (θ. τηκ-) τᾶκ-ήσομαι, ἐτᾶκ-ην.

2) τὰ ῥήματα κλέπτω, πλέκω, καὶ τρέπω εἰς τὸν παθητικὸν ἀόριστον β' καὶ τὰ ῥήματα στρέφω καὶ τρέφω εἰς τὸν παθητικὸν μέλλοντα β' καὶ εἰς τὸν παθητικὸν ἀόριστον β' ἀντὶ τοῦ ε τοῦ ῥηματικοῦ θέματος ἔχουν ᾱ : (θ. κλεπ-) ἐ-κλά-πην, (θ. πλεκ-) ἐ-πλάκ-ην, (θ. τρεπ-) ἐ-τράπ-ην, (θ. στρεφ-) στραφ-ήσομαι, ἐ-στράφ-ην, (θ. τρεφ-) τραφ-ήσομαι, ἐ-τράφ-ην (πρβλ. § 214, 2).

§ 225. Σπανίως ὁ αὐτὸς χρόνος ἐνὸς ῥήματος σχηματίζεται καὶ ὡς α' καὶ ὡς β' (1), ὡς (διαφθείρω) διέφθαγκα καὶ διέφθορα, (ἀλλάττομαι) ἠλλάχθην καὶ ἠλλάγην, (βλάπτομαι) ἐβλάφθην καὶ ἐβλάβην. Συνήθως δὲ τότε ὁ εἰς τύπος ἔχει διάφορον σημασίαν τοῦ ἐτέρου· π.χ.: πέπεικα (= ἔχω πείσει), πέποιθα (= εἶμαι πεπεισμένος) πέφαγκα (= ἔχω φανερώσει), πέφηνα (= ἔχω φανερωθῆ) ἐτρεψάμην (τινὰ = ἔτρεψά τινα εἰς φυγὴν), ἐτραπόμην (= διηυθύνθην) ἐφάνθην (= ἀπεδείχθην ὑπὸ ἄλλου), ἐφάνην (= ἐδείχθην ἐγώ).

ι') Περισπώμενα ἢ συνηρημένα ῥήματα

§ 226. Περισπώμενα ἢ συνηρημένα εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ παρατατικὸν εἶναι τὰ φωνηεντόληκτα ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν χαρακτῆρα α ἢ ε ἢ ο. Ταῦτα διαιροῦνται εἰς τρεῖς τάξεις, ἦτοι

- 1) τὴν τάξιν τῶν εἰς -άω : τιμάω - τιμῶ (2).
- 2) τὴν τάξιν τῶν εἰς -έω : ποιέω - ποιῶ.
- 3) τὴν τάξιν τῶν εἰς -όω : δουλόω - δουλόω.

Κλίνονται δὲ ταῦτα εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικὸν κατὰ τὰ ἐπόμενα παραδείγματα :

1. Μόνον τὸ ῥ. τρέπω ἔχει πάντας τοὺς ἀόριστους α' καὶ β' : ἔτρεπα — ἔτραπον (ποιητικός), ἐτρεψάμην — ἐτραπόμην, ἐτρέφθην — ἐτράπην.

2. Τὰ ῥ. κᾶ'ω καὶ κλᾶ'ω, τὰ ὁποῖα ἀρχῆθεν ἦσαν κᾶF- ω , κλάF- ω , ἔπειτα κᾶ(F- ω , κλα(F- ω , καὶ τέλος καί- ω , κλαί- ω , μένουں ἀσυναίρετα (πρβλ. § 33, 3 καὶ § 35).

§ 227. Παράδειγμα συνηρημένου ῥήματος εἰς -άω (θ. τιμᾶ-)

		Ἑνεργητικὸν		Μέσον καὶ Παθητικὸν	
Ὀριστικὴ	Ἑνεστώτος	(τιμᾶω)	τιμῶ	(τιμᾶομαι)	τιμῶμαι
	Παρατατικού	(τιμᾶεις)	τιμᾶς	(τιμᾶῃ, -ει)	τιμᾶῖ
		(τιμᾶει)	τιμᾶῖ	(τιμᾶεται)	τιμᾶται
		(τιμᾶομεν)	τιμῶμεν	(τιμᾶόμεθα)	τιμῶμεθα
		(τιμᾶετε)	τιμᾶτε	(τιμᾶέσθε)	τιμᾶσθε
		(τιμᾶουσι)	τιμῶσι	(τιμᾶόνται)	τιμῶνται
		(ἐτίμαον)	ἐτίμων	(ἐτιμᾶόμην)	ἐτιμῶμην
		(ἐτίμαες)	ἐτίμας	(ἐτιμᾶού)	ἐτιμῶ
		(ἐτίμαε)	ἐτίμα	(ἐτιμᾶέτο)	ἐτιμᾶτο
		(ἐτιμᾶόμεν)	ἐτιμῶμεν	(ἐτιμᾶόμεθα)	ἐτιμῶμεθα
		(ἐτιμᾶέτε)	ἐτιμᾶτε	(ἐτιμᾶέσθε)	ἐτιμᾶσθε
		(ἐτίμαον)	ἐτίμων	(ἐτιμᾶόντο)	ἐτιμῶντο
	Ἑποτακτικὴ	(τιμᾶώ)	τιμῶ	(τιμᾶώμαι)	τιμῶμαι
		(τιμᾶῆς)	τιμᾶς	(τιμᾶῆ)	τιμᾶῖ
		(τιμᾶῆ)	τιμᾶῖ	(τιμᾶῆται)	τιμᾶται
		(τιμᾶώμεν)	τιμῶμεν	(τιμᾶώμεθα)	τιμῶμεθα
		(τιμᾶῆτε)	τιμᾶτε	(τιμᾶῆσθε)	τιμᾶσθε
		(τιμᾶωσι)	τιμῶσι	(τιμᾶώνται)	τιμῶνται
	Ἐὐκτικὴ	(τιμᾶοιμι)	τιμῶμι ἢ τιμῶην	(τιμᾶοίμην)	τιμῶμην
		(τιμᾶοις)	τιμῶς ἢ τιμῶῆς	(τιμᾶοιο)	τιμῶο
		(τιμᾶοι)	τιμῶ ἢ τιμῶῆ	(τιμᾶοιτο)	τιμῶτο
		(τιμᾶοίμεν)	τιμῶμεν	(τιμᾶοίμεθα)	τιμῶμεθα
		(τιμᾶοίτε)	τιμῶτε	(τιμᾶοίσθε)	τιμῶσθε
		(τιμᾶοιεν)	τιμῶεν	(τιμᾶοίντο)	τιμῶντο
	Προστακτικὴ	(τίμαε)	τίμα	(τιμᾶού)	τιμῶ
		(τιμᾶέτω)	τιμᾶτω	(τιμᾶέσθω)	τιμᾶσθω
		(τιμᾶέτε)	τιμᾶτε	(τιμᾶέσθε)	τιμᾶσθε
		(τιμᾶόντων)	τιμῶντων	(τιμᾶέσθων)	τιμᾶσθων
	Ἀπαρ.	(τιμᾶειν)	τιμᾶν	(τιμᾶέσθαι)	τιμᾶσθαι
	Μετοχή	(τιμᾶών)	τιμῶν	(τιμᾶόμενος)	τιμῶμενος
		(τιμᾶούσα)	τιμῶσα	(τιμᾶομένη)	τιμῶμένη
		(τιμᾶόν)	τιμῶν	(τιμᾶόμενον)	τιμῶμενον

§ 228. Παράδειγμα συνηρημένου ρήματος εις -έω (θ. ποιε-)

		Ἑνεργητικόν	Μέσον και Παθητικόν
Ὅριστική	Ἑνεστώτος	(ποιέω) ποιῶ (ποιέεις) ποιεῖς (ποιέει) ποιεῖ (ποιέομεν) ποιούμεν (ποιέετε) ποιεῖτε (ποιέσουσι) ποιούσι	(ποιέομαι) ποιούμαι (ποιέη, -ει) ποιῆ ἢ ποιεῖ (ποιέεται) ποιεῖται (ποιέομεθα) ποιούμεθα (ποιέεσθε) ποιεῖσθε (ποιέονται) ποιούνται
	Παρατατικού	(ἐποιέον) ἐποιούν (ἐποιέεις) ἐποιεῖς (ἐποιέει) ἐποιεῖ (ἐποιέομεν) ἐποιούμεν (ἐποιέετε) ἐποιεῖτε (ἐποιέον) ἐποιούν	(ἐποιέομην) ἐποιούμην (ἐποιέου) ἐποιού (ἐποιέετο) ἐποιεῖτο (ἐποιέομεθα) ἐποιούμεθα (ἐποιέεσθε) ἐποιεῖσθε (ἐποιέοντο) ἐποιούντο
	Ἑποτακτική	(ποιέω) ποιῶ (ποιέης) ποιῆς (ποιέη) ποιῆ (ποιέωμεν) ποιῶμεν (ποιέητε) ποιῆτε (ποιέωσι) ποιῶσι	(ποιέωμαι) ποιῶμαι (ποιέη) ποιῆ (ποιέηται) ποιῆται (ποιέωμεθα) ποιῶμεθα (ποιέησθε) ποιῆσθε (ποιέωνται) ποιῶνται
	Εὐκτική	(ποιέομι) ποιοῖμι ἢ ποιοίην (ποιέοις) ποιοῖς ἢ ποιοίης (ποιέοι) ποιοῖ ἢ ποιοίη (ποιέοιμεν) ποιοῖμεν (ποιέοιτε) ποιοῖτε (ποιέοιεν) ποιοῖεν	(ποιέοιμην) ποιοίμην (ποιέοιο) ποιοῖο (ποιέοιτο) ποιοῖτο (ποιέοιμεθα) ποιοίμεθα (ποιέοισθε) ποιοῖσθε (ποιέοιντο) ποιοῖντο
	Προστα- κτική	(ποίειε) ποίει (ποιεέτω) ποιείτω (ποιεέτε) ποιεῖτε (ποιεόντων) ποιούντων	(ποίεου) ποιοῦ (ποιεέσθω) ποιείσθω (ποιεέσθε) ποιεῖσθε (ποιεέσθων) ποιείσθων
	Ἀπαρ.	(ποιέειν) ποιεῖν	(ποιέεσθαι) ποιεῖσθαι
	Μετοχή	(ποιέων) ποιῶν (ποιέουσα) ποιούσα (ποιέον) ποιούν	(ποιέομενος) ποιούμενος (ποιέομένη) ποιουμένη (ποιέομενον) ποιούμενον

§ 229. Παράδειγμα συνηρημένου ῥήματος εἰς -όω (θ. δουλο-)

	Ἑνεργητικὸν	Μέσον και Παθητικὸν
Ὅριστακὴ	Ἑνεστώτος (δουλῶ) δουλῶ (δουλοῖς) δουλοῖς (δουλοῖ) δουλοῖ (δουλόμεν) δουλοῦμεν (δουλάτε) δουλοῦτε (δουλοῦσι) δουλοῦσι	(δουλόμαι) δουλοῦμαι (δουλόη, ει) δουλοῖ (δουλόεσθαι) δουλοῦται (δουλόμεθα) δουλούμεθα (δουλόεσθε) δουλοῦσθε (δουλόονται) δουλοῦνται
	Παρατατικού (ἐδούλων) ἐδούλων (ἐδούλους) ἐδούλους (ἐδούλοι) ἐδούλοι (ἐδουλόμεν) ἐδουλοῦμεν (ἐδουλάτε) ἐδουλοῦτε (ἐδούλων) ἐδούλων	(ἐδουλόμην) ἐδουλούμην (ἐδουλόου) ἐδουλοῦ (ἐδουλόετο) ἐδουλοῦτο (ἐδουλόμεθα) ἐδουλούμεθα (ἐδουλόεσθε) ἐδουλοῦσθε (ἐδουλόοντο) ἐδουλοῦντο
Ἑποτακτικὴ	(δουλῶ) δουλῶ (δουλόης) δουλοῖς (δουλόη) δουλοῖ (δουλόωμεν) δουλοῦμεν (δουλόητε) δουλοῦτε (δουλόωσι) δουλοῦσι	(δουλῶμαι) δουλῶμαι (δουλόη) δουλοῖ (δουλόηται) δουλῶται (δουλόωμεθα) δουλῶμεθα (δουλόησθε) δουλῶσθε (δουλόωνται) δουλῶνται
Εὐκτικὴ	(δουλόοιμι) δουλοῖμι ἤ -οίην (δουλόοις) δουλοῖς ἤ -οίης (δουλόοι) δουλοῖ ἤ -οίη (δουλόοιμεν) δουλοῖμεν (δουλόοιτε) δουλοῖτε (δουλόοιεν) δουλοῖεν	(δουλοοίμην) δουλοοίμην (δουλόοιο) δουλοοῖτο (δουλόοιτο) δουλοοῖτο (δουλοοίμεθα) δουλοοίμεθα (δουλόοισθε) δουλοοῖσθε (δουλόοιντο) δουλοοῖντο
Προστακτικὴ	(δούλοε) δούλου (δουλοέτω) δουλούτω (δουλάτε) δουλοῦτε (δουλοόντων) δουλούντων	(δουλόου) δουλοῦ (δουλοέσθω) δουλούσθω (δουλόεσθε) δουλοῦσθε (δουλοέσθων) δουλούσθων
Ἀπαρ.	(δουλοῖεν) δουλοῦν	(δουλόεσθαι) δουλοῦσθαι
Μετοχή	(δουλῶν) δουλῶν (δουλόουσα) δουλοῦσα (δουλόον) δουλοῦν	(δουλόμενος) δουλούμενος (δουλοομένη) δουλοομένη (δουλόμενον) δουλούμενον

§ 230. Εἰς τὰ συνηρημένα ῥήματα γίνονται αἱ ἐξῆς συναιρέσεις :

1) Εἰς τὰ εἰς **-άω, -ῶ** ῥήματα συναιροῦνται

α') τὸ **α + ε** ἢ **α + η** εἰς **ᾶ** : (τίμαε) *τιμᾶ*, (τιμάητε) *τιμᾶτε*

β') τὸ **α + ει** ἢ **α + η** εἰς **ᾱ** : (τιμάει) *τιμᾶ*, (τιμάη) *τιμᾶ*

γ') τὸ **α + ο** ἢ **α + ω** ἢ **α + ου** εἰς **ω** : (τιμάομεν) *τιμῶμεν*,
(τιμάωμεν) *τιμῶμεν*, (τιμάουσι) *τιμῶσι*

δ') τὸ **α + οι** εἰς **ω** : (τιμάοιμι) *τιμῶμι*.

Σημείωσις. Εἰς τὸ ἐνεργητικὸν ἀπαρέμφατον τὸ **α + ει** συναιρεῖται εἰς **α** ἀπλοῦν (καὶ ὄχι εἰς **α**), διότι ἡ κατάληξις αὐτοῦ **-ειν** προῆλθεν ἀπὸ τὴν κατάληξιν **-εεν** καὶ δὲν περιεῖχεν ἐξ ἀρχῆς **ι** (βλ. § 201, Σημ.).

2) Εἰς τὰ εἰς **-έω, -ῶ** ῥήματα συναιροῦνται

α') τὸ **ε + ε** εἰς **ει** : (ποίεε) *ποιέι*, (ποιέετε) *ποιεῖτε*

β') τὸ **ε + ο** εἰς **ου** : (ποιέομεν) *ποιοῦμεν*

γ') τὸ **ε** μὲ μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον εἰς τὸ ἴδιον μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγον (ἦτοι **ε + ω = ω**, **ε + η = η**, **ε + ει = ει** κτλ.) :
(ποιέω) *ποιῶ*, (ποιέητε) *ποιῆτε*, (ποιέεις) *ποιεῖς*, (ποιέουσι) *ποιοῦσι* κτλ.

3) Εἰς τὰ εἰς **-όω, -ῶ** ῥήματα συναιροῦνται

α') τὸ **ο + ε** ἢ **ο + ο** ἢ **ο + ου** εἰς **ου** : (δηλόετε) *δηλοῦτε*, (δηλόομεν) *δηλοῦμεν*, (δηλόουσι) *δηλοῦσι*

β') τὸ **ο + η** ἢ **ο + ω** εἰς **ω** : (δηλόητε) *δηλῶτε*, (δηλόω) *δηλῶ*

γ') τὸ **ο + ει** ἢ **ο + η** ἢ **ο + οι** εἰς **οι** : (δηλόει) *δηλοῖ*, (δηλόη) *δηλοῖ*, (δηλόοιμι) *δηλοῖμι*.

Σημείωσις. Εἰς τὸ ἐνεργητικὸν ἀπαρέμφατον τὸ **ο + ει** συναιρεῖται εἰς **ου** (καὶ ὄχι εἰς **οι**), διότι ἡ κατάληξις αὐτοῦ **-ειν** προῆλθεν ἀπὸ τὴν κατάληξιν **-εεν** καὶ δὲν περιεῖχον ἐξ ἀρχῆς **ι** (βλ. § 201, Σημ.).

§ 231. Τὰ ῥ. **ζῶ, πεινῶ, διψῶ** καὶ **χρῶμαι** ἔχουν θέμα μὲ χαρακτῆρα **η** (καὶ ὄχι **α**) καὶ διὰ τοῦτο ταῦτα, ἂν καὶ ἐν γένει κλίνωνται κατὰ τὰ εἰς **-άω** συνηρημένα ῥήματα, ἐν τούτοις ἔχουν **η** (ἢ **η**), ὅπου τὰ εἰς **-άω** ἔχουν **ᾶ** (ἢ **α**).

(ζή-ω) *ζῶ, ζῆς, ζῆ, ζῶμεν, ζῆτε* κτλ.

(ἔζη-ον) *ἔζων, ἔζης, ἔζη, ἐζῶμεν, ἐζῆτε* κτλ.

ζῆ, ζῆτω κτλ.

ζῆν — ζῶν, ζῶσα, ζῶν.

(πεινή-ω) *πεινῶ, πεινῆς, πεινῆ πεινῶμεν, πεινήτε* κτλ.

(ἐπεινή-ον)	ἐπεινῶν, ἐπεινής, ἐπεινή, ἐπεινῶμεν, ἐπεινήτε κτλ. πεινήν κτλ.
(διψή-ω)	διψῶ, διψῆς, διψῆ, διψῶμεν, διψήτε κτλ.
(ἐδήψη-ον)	ἐδίψων, ἐδίψης, ἐδίψη, ἐδιψῶμεν, ἐδιψήτε κτλ. διψῆν κτλ.
(χρώ-ομαι)	χρῶμαι, χρῆ, χρῆται, χρώμεθα, χρῆσθε κτλ.
(ἐχρή-όμην)	ἐχρώμην, ἐχρῶ, ἐχρήτο, ἐχρώμεθα, ἐχρήσθε κτλ. χρῶ, χρήσθω κτλ. χρήσθαι — χρώμενος, χρωμένη, χρώμενον.

Σημείωσις. Τοῦ ῥ. ζῶ οἱ τύποι ζῶ, ζῆς, ζῆ, ζῆτε, ζήτω ὑπάρχουν καί εἰς τὴν κοινὴν ὁμιλουμένην.

§ 232. Τὰ εἰς **-έω** ῥήματα μὲ μονοσύλλαβον θέμα (ὡς πλέ-ω, πνέ-ω, δέ-ομαι) συναιροῦνται μόνον, ὅπου μετὰ τὸν χαρακτῆρα **ε** ἀκολουθεῖ **ε ἢ ει** τῆς καταλήξεως :

(πλέ-ω)	πλεῖς, πλεῖ, πλέ-ομεν, πλεῖτε κτλ.
(ἔ-πλε-ον)	ἔπλειν, ἔπλει, ἐπλέ-ομεν, ἐπλεῖτε κτλ. πλεῖν κτλ.
(δέ-ομαι)	δέη (ἢ δέει), δεῖται, δε-όμεθα, δεῖσθε κτλ.
(ἐ-δε-όμην)	ἐδέον, ἐδεῖτο, ἐδε-όμεθα, ἐδεῖσθε κτλ. δεῖσθαι—δε-όμενος, δε-ομένη, δε-όμενον.

Σημείωσις. Τὸ ῥ. δέω, τὸ ὁποῖον σημαίνει δένω (καὶ ὄχι ἔχω ἀνάγκη), συνήθως συναιρεῖται εἰς πάντας τοὺς τύπους :

(δέ-ω) δῶ, δεῖς, δεῖ, δοῦμεν, δεῖτε, δοῦσι—(ἔ-δε-ον) ἔδουν, ἔδεις, ἔδει κτλ.

§ 233. Τὸ ῥ. **ρίγῶ**, τὸ ὁποῖον κλίνεται ἐν γένει κατὰ τὰ εἰς **-όω**, ἔχει θέμα μὲ χαρακτῆρα **ω** (καὶ ὄχι **ο**) καὶ διὰ τοῦτο συνηρημένον ἔχει **ω ἢ ω**, ὅπου τὰ εἰς **-όω** ἔχουν **ου ἢ οι** :

(ριγῶ-ω) ῥιγῶ, ῥιγῶς, ῥιγῶ κτλ. — (ἐρρίγω-ον) ἐρρίγων, ἐρρίγως κτλ.
(ριγω-οίην) ῥιγῶην, ῥιγῶης κτλ. — (ριγῶ-ειν) ῥιγῶν, (ριγῶ-ων) ῥιγῶν, ῥιγῶντος κτλ.

§ 234. Τῆς εὐκτικῆς τοῦ ἐνεργ. ἐνεστῶτος τῶν συνηρημένων ῥημάτων τὰ τρία ἐνικὰ σχηματίζονται συνηθέστερον μὲ τὰς καταλήξεις **-οίην, -οίης, -οίη**, αἱ ὁποῖαι λέγονται Ἄττικαὶ καταλήξεις :

(τιμαοίην)	τιμῶην	(τιμαοίης)	τιμῶης	(τιμαοίη)	τιμῶη
(καλαιοίην)	καλοίην	(καλαιοίης)	καλοίης	(καλαιοίη)	καλοίη
(δηλοοίην)	δηλοίην	(δηλοοίης)	δηλοίης	(δηλοοίη)	δηλοίη.

β') Οι άλλοι χρόνοι

§ 235. Οι άλλοι πλὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ χρόνοι τῶν φωνηεντολήκτων ῥημάτων ἐν γένει, συνηρημένων καὶ ἀσυναιρέτων, σχηματίζονται, ἀφοῦ προστεθοῦν εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα αἱ σχετικαὶ καταλήξεις (-σω, -σα, -κα, -κειν, -σομαι, -σάμην, -θήσομαι, -θην, -μαι, -μην).

Ἄλλὰ εἰς τοὺς χρόνους τούτους ὁ βραχὺς χαρακτήρ τοῦ θέματος πρὸ τῶν (ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένων) καταλήξεων τούτων κανονικῶς **ἐκτείνεται**, ἤτοι τὸ **ἄ** γίνεται **η** (ἢ **ᾶ** κατόπι. **ε ἦ ι ἦ ρ**), τὸ **ε** γίνεται ὡσαύτως **η**, τὸ **ο** γίνεται **ω** καὶ τὸ (**ἰ ἦ**) **ῶ** γίνεται (**ἰ ἦ**) **ῷ** :

τιμῶ (θ. τιμᾶ-), τιμήσω, ἐτίμη-σα, τετίμη-κα, ἐτετιμή-κειν
τιμή-σομαι, ἐτιμη-σάμην, τιμη-θήσομαι, ἐτιμή-θην
τε-τίμη-μαι, ἐτετιμή-μην

εἰῶ (θ. εἰᾶ-), εἰᾶ'-σω, εἰᾶ'-σα, εἰᾶ'-κα

εἰᾶ'-σομαι, εἰᾶ'-θην
εἰᾶ'-μαι

ἰῶμαι (θ. ἰᾶ-), ἰᾶ'-σομαι, ἰᾶ'-σάμην, ἰᾶ'-θην

θηρῶ (θ. θηρᾶ-), θηρᾶ'-σω, ἐθήρᾶ-σα, τεθήρᾶ-κα, ἐτεθηρᾶ'-κειν
θηρᾶ'-σομαι, ἐθηρᾶ'-σάμην
θηρᾶ'-θήσομαι, ἐθηρᾶ'-θην
τεθήρᾶ'-μαι, ἐτεθηρᾶ'-μην

μηνῶ (θ. μηνῦ-), μηνῦ'-σω, ἐμήνῦ-σα, μεμήνῦ-κα, ἐμεμηνῦ'-κειν
μηνῦ'-σομαι, ἐμηνῦ'-σάμην
μηνῦ'-θήσομαι, ἐμηνῦ'-θην
μεμήνῦ-μαι, ἐμεμηνῦ'-μην.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. (Ἄκροά-ομαι, ἀκροῶμαι), ἀκροᾶ'-σομαι, ἠκροᾶ'-σάμην,
ὄπως (θηρά-ομαι, θηρῶμαι), θηρᾶ'-σομαι, ἐθηρᾶ'-σάμην.

§ 236. Παρὰ τὸν προηγούμενον κανόνα, ἀρκετὰ φωνηεντόληκτα ῥήματα εἰς τοὺς ἄλλους, πλὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, χρόνους πάντας ἢ τινὰς μόνον

1) διατηροῦν τὸν βραχὺν χαρακτήρα τοῦ θέματος

2) διατηροῦν τὸν χαρακτήρα βραχὺν ἢ τὸν ἐκτείνου καὶ συγχρό-
νως προσλαμβάνουν **σ** πρὸ τοῦ **θ** τοῦ προσφύματος **θη (θε)** ἢ καὶ πρὸ
τούτου καὶ πρὸ τῶν καταλήξεων, αἱ ὁποῖαι ἀρχίζουσιν ἀπὸ **μ ἢ τ** .

3) παρουσιάζουσιν προσέτι διαφοροὺς ἄλλας ἀνωμαλίας, οἷον :

ἐπ-αινέω, -ῶ	(παρ-)αινέ-σω ἐπ-αινέ-σομαι (=θάἐπαινέσω)	(ἐπ-)ῆνε-σα (ἐπ-)ῆνε-θην	(ἐπ-)ῆνεκ-α (ἐπ-)ῆνη-μαι
αἰρέ-ω, -ῶ (= συλλαμ- βάνω, κυριεύω θ. αἶρε-, Φελ-)	αἰρή-σω	εἶλ-ον	ῆρη-κα
αἰροῦμαι (= ἐκλέγω, προτιμῶ)	αἰρή-σομαι	εἰ-λόμην	ῆρη-μαι
αἰροῦμαι (= ἐκλέγομαι)	αἶρε-θήσομαι	ῆρε-θην	ῆρη-μαι
δέ-ω, δῶ (= δένω)	δή-σω	ἔδη-σα	δέ-δε-κα
δέ-ομαι, δοῦμαι	δε-θήσομαι	ἔδε-θην	δέ-δε-μαι
δύω (= βυθίζω)	δῦ'-σω	ἔδῦ-σα	δέ-δῦ-κα
δύ-ομαι (= βυθίζομαι)	δῦ'-σομαι	ἔδῦ-ν	δέ-δῦ-μαι
θύ-ω (= θυσιάζω)	δῦ-θήσομαι	ἔδῦ-θην	
θύομαι (= προσφέρω θυσίαν)	θύ'-σω	ἔθυ-σα	τέ-θυ-κα
θύ-ομαι (= θυσιάζομαι)	θύ'-σομαι	ἔθυ-σάμην	τέ-θυ-μαι
λύ-ω	τῦ-θήσομαι	ἐτῦ'-θην § 37,7	
λύ-ομαι	λῦ'-σω	ἔλυ-σα	λέ-λῦ-κα
	λῦ'-σομαι	ἔλυ-σάμην	λέ-λῦ-μαι
	λῦ-θήσομαι	ἔλυ'-θην	
χέ-ω (= χύνω, θ. χευ-, χεF-, χυ-)	χέ-ω	ἔχε-α	κέ-χῦ-κα
χέ-ομαι	χέ-ομαι	ἔχε-άμην	κέ-χῦ-μαι
	χῦ-θήσομαι	ἐχῦ-θην	
αἰδέ-ομαι (= ἐντρέπο- μαι, σέβομαι, θ. αἰ- δεσ-, αἶδε-)	αἰδέ-σομαι	ῆδε-σάμην ῆδέ-σ-θην	ῆδε-σ-μαι
άνύ-ω ἢ άνύτ-ω (= τε- λειώνω)	άνῦ'-σω	ῆνῦ-σα ῆνῦ'-σ-θην	ῆνῦ-κα ῆνῦ-σ-μαι
γελά-ω, -ῶ (θ. γελασ-, γελα-)	γελᾶ'-σομαι (=θά γελάσω)	ἔγελᾶ-σα	γε-γέλᾶ-κα
σπά-ω, σπῶ (= ἔλκω, θ. σπασ-, σπα-) (σπά-ομαι, -ῶμαι)	γελα-σ-θήσομαι σπά'-σω	ἔγελαᾶ'-σ-θην ἔσπα-σα	γε-γέλα-σ-μαι ἔ-σπα-κα
χαλά-ω, -ῶ (= χαλα- ρώνω)	σπά'-σομαι	ἔσπα-σάμην	ἔ-σπα-σ-μαι
τελέ-ω, -ῶ (= ἐκτελῶ)	σπα-σ-θήσομαι	ἔσπα'-σ-θην	
τελέ-ομαι, -οῦμαι	χαλᾶ'-σω	ἐχάλα-σα ἐχαλᾶ'-σ-θην	
	τελῶ	ἔτελε-σα	τε-τέλε-κα
	τελε-σ-θήσομαι	ἔτελε-σάμην	τε-τέλε-σ-μαι
		ἔτελέ-σ-θην	

καλέ-ω, -ῶ καλέ-ομαι, -οῦμαι δρά-ω, -ῶ (=πράττω) χό-ω ἢ χών-νυμι (=σκεπάζω με χῶμα) χρῖ'-ω (=ἀλείφω, μυ- ρώνω)	καλῶ καλοῦμαι κλη-θήσομαι δρᾶ'-σω χῶ-σω χρῖ'-σω	ἐκάλε-σα ἐκαλε-σάμην ἐκλή-θην ἔδρᾶ-σα ἐδρᾶ'-σ-θην ἔχω-σα ἐχῶ-σ-θην ἔχρῖ-σα ἔχρῖ-σάμην ἔχρῖ'-σ-θην	κέκλη-κα κέκλη-μαι δέδρᾶ-κα δέδρᾶ-μαι κέχω-κα κέχω-σ-μαι κέχρῖ-κα κέχρῖ-μαι
ἀκού-ω (θ. ἀκου-, ἀκοF-, ἀκο-) θραύ-ω (=σπῶ, συν- τρίβω) κελεύ-ω (=διατάσσω) κλεί-ω ἢ (κλή-ω) παύ-ω (θ. παυσ-, παύ-) σει-ω πλέ-ω (θ. πλευ-,πλεF-, πλε-) πνέ-ω (θ. πνευ-, πνεF-, πνε-)	ἀκού-σομαι (= θὰ ἀκούσω) — — κελεύ-σω κλεί-σω κλει-σ-θήσομαι παύ-σω παύ-σομαι παυ-σ-θήσομαι σει-σω πλεύ-σομαι ἢ πλευ-σοῦμαι πνεύ-σομαι ἢ πνευ-σοῦμαι	ἤκου-σα ἤκου-σ-θην ἔθραυ-σα ἔθραυ-σ-θην ἐκέλευ-σα ἐκελεύ-σ-θην ἔκλει-σα ἔκλει-σάμην ἐκλεί-σ-θην ἔπαυ-σα ἔπαυ-σάμην ἔπαύ-σ-θην ἔσει-σα ἔσει-σάμην ἔσει-σ-θην ἔπλευ-σα ἔπνευ-σα	ἀκήκο-α ἤκου-σ-μαι τέθραυ-σ-μαι κεκέλευ-κα κεκέλευ-σ-μαι κέκλει-κα κέκλει-μαι πέπαυ-κα πέπαυ-μαι σέσει-κα σέσει-σ-μαι πέπλευ-κα πέπλευ-σ-μαι πέπνευ-κα

Σημείωσις. Τὸ σ, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει μεταξύ τοῦ θέματος καὶ τῶν ἀπὸ θ, μ, τ ἀρχομένων καταλήξεων, εἰς μερικά ἐκ τῶν ἀνωτέρω ῥημάτων ὑπῆρχεν ἐξ ἀρχῆς εἰς τὸ θέμα αὐτῶν, καὶ ἀόριστοι, ὡς ὁ ἐτέλε-σα, ἐγέλα-σα, προῆλθον ἀπὸ παλαιωτέρους τύπους ἐτέλεσ-σα, ἐγέλασ-σα, με ἀπλοποίησιν τῶν δύο σ εἰς ἓν (βλ. § 33, 3. Σημ.).

Εἰς ἄλλα τὸ σ τοῦτο παρενεβλήθη κατ' ἀναλογίαν.

Ὁ συνηρημένος μέλλων τῶν ῥημάτων καλῶ καὶ τελῶ προῆλθεν ἐξ ἀρχικῶν τύπων καλέ-σω, τελέ-σω (βλ. § 217, 1, Σημ.).

Ὁ ἐνσιγμος καὶ συγχρόνως συνηρημένος μέλλων πλευσοῦμαι, πνευσοῦμαι τῶν ῥημάτων πλέω καὶ πνέω καλεῖται Δ ω ρ ι κ ό ς.

2. Συζυγία τῶν εἰς -μι ῥημάτων

§ 237. Τὰ εἰς -μι ῥήματα διαιροῦνται εἰς δύο τάξεις :

1) τὰ φωνηεντόληκτα εἰς -μι, ἤτοι ὅσα ἔχουν ῥηματικὸν θέμα μὲ χαρακτῆρα φωνῆεν : (ῥ. θ. δω-) *δί-δω-μι*.

2) τὰ συμφωνόληκτα εἰς -μι, ἤτοι ὅσα ἔχουν ῥηματικὸν θέμα μὲ χαρακτῆρα σύμφωνον : (ῥ. θ. δεικ-) *δείκ-νυ-μι*.

§ 238. Τὰ εἰς -μι ῥήματα ἐν γένει κλίνονται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς -ω ῥήματα μόνον εἰς τὸν ἐνεστώτα καὶ τὸν παρατατικόν. Τεσσάρων μόνον φωνηεντολήκτων εἰς -μι ῥημάτων, ἤτοι τῶν ῥημάτων **ἴστημι, τίθημι, ἴημι** καὶ **δίδωμι** κλίνεται διαφόρως ἀπὸ τὰ εἰς -ω ῥήματα καὶ ὁ ἀόριστος β', ἐνεργητικὸς καὶ μέσος.

§ 239. Τὸ θέμα τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ :

1) τῶν φωνηεντολήκτων, τῶν πλείστων, σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα, ἀφοῦ τοῦτο λάβῃ **ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν**. Ἐνεστωτικὸς δὲ ἀναδιπλασιασμός εἶναι ἡ ἐπανάληψις τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος μὲ ἐν **ι** κατόπιν αὐτοῦ :

(ῥ. θ. δω-) *δί-δω-μι*, (ῥ. θ. θη-, **θί-θη-μι**) *τί-θη-μι*, (ῥ. θ. στη-, **σί-στη-μι**) *ἴ-στη-μι*, (ῥ. θ. ἵη-, **ἴη-μι**) *ἴ-η-μι* (βλ. § 33, 3 καὶ § 37, 7).

2) τῶν συμφωνολήκτων σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν θέμα, ἀφοῦ προστεθῆ εἰς αὐτὸ τὸ πρόσφυμα **νυ** :

(ῥ. θ. ζευγ-) *ζεύγ-νυ-μι*, (ῥ. θ. μειγ-) *μείγ-νυ-μι*.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τῶν σιγμολήκτων εἰς -μι ῥημάτων ὁ χαρακτήρ **σ** ἀφωμοιώθη πρὸς τὸ ἐπόμενον **ν** τοῦ προσφύματος **νυ** καὶ διὰ τοῦτο ταῦτα λήγουν εἰς -**ννυμι** : (ρ. θ. κερασ-, κεράσ-νυμι) **κερά-ννυμι**, (ῥ. θ. σβεσ-, σβέσ-νυμι) **σβέ-ννυμι** (πρβλ. *Πέλοπος νῆσος = Πελοπόννησος*).

Κατὰ ταῦτα ἐσχηματίσθη καὶ τὸ ρ. στρώ-**ννυμι**, τοῦ ὁποίου τὸ ῥηματικὸν θέμα εἶναι στρω-. Τὸ (**ἀπ**)**όλλυμι** προῆλθεν ἐξ ἀρχικοῦ τύπου (**ἀπ**)**όλνυμι**. (Πρβλ. § 216,2 Σημ.).

§ 240. Τὸ ἐνεστωτικὸν θέμα τῶν εἰς -μι ῥημάτων εἶναι **ἰσχυρόν** (*ἴστη-, δεικνῦ- κτλ.*) καὶ **ἀσθενές** (*ἰσῆ-, δεικνῦ- κτλ.*). Πρβλ. § 64). Καὶ ἀπὸ μὲν τὸ ἰσχυρόν θέμα σχηματίζονται τὰ τρία ἐνικά πρόσωπα τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος καὶ παρατατικοῦ, τὸ β' ἐνικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος καὶ ἡ ὑποτακτικὴ ἐν γένει, ἀπὸ δὲ τὸ ἀσθενές θέμα σχηματίζονται πάντες οἱ ἄλλοι τύποι αὐτῶν.

§ 241. Παράδειγμα κλίσεως συμφωνολήκτου ρήματος εις -μι,
ἤτοι εις -νυμι (ἤ -ννυμι)

Ἐνεργητικὴ φωνή		Μέση φωνή	
Ὀριστικὴ	Ἐνεστώς	δείκ-νῦ-μι δείκ-νῦ-ς δείκ-νῦ-σι δείκ-νῦ-μεν δείκ-νῦ-τε δει-κνῦ'-ασι	δείκ-νῦ-μαι δείκ-νῦ-σαι δείκ-νῦ-ται δεικ-νῦ'-μεθα δείκ-νῦ-σθε δείκ-νῦ-νται
	Παρατατικός	ἐ-δείκ-νῦ-ν ἐδείκ-νῦ-ς ἐδείκ-νῦ ἐδείκ-νῦ-μεν ἐδείκ-νῦ-τε ἐδείκ-νῦ-σαν	ἐ-δείκ-νῦ'-μην ἐδείκ-νυ-σο ἐδείκ-νυ-το ἐδεικ-νῦ-μεθα ἐδείκ-νυ-σθε ἐδείκ-νυ-ντο
Ἐπικτικὴ	δείκ-νύ-ω, δεικ-νύ-ης, δεικ-νύ-η κτλ.	δεικ-νύ-ωμαι, δεικ-νύ-η, δεικ-νύ-ηται κτλ.	
Εὐκτικὴ	δεικ-νύ-οιμι, δεικ-νύ-οις δεικ-νύ-οι κτλ.	δεικ-νυ-οίμην, δεικ-νύ-οιο, δεικ-νύ-οιτο κτλ.	
Προστακτικὴ	δείκ-νῦ, δεικ-νῦ'-τω δείκ-νυ-τε, δεικ-νύ-ντων	δείκ-νῦ-σο, δεικ-νύ-σθω δείκ-νυ-σθε, δεικ-νύ-σθων	
Ἀπαρέμφατον	δεικ-νῦ'-ναι	δείκ-νῦ-σθαι	
Μετοχὴ	δεικ-νύ-ς δεικ-νῦ-σα δεικ-νύ-ν (§ 134,7, Σημ.)	δεικ-νύ-μενος δεικ-νυ-μένη δεικ-νύ-μενον	
Μέλλων Ἀόριστος Παρακείμενος	δείξω ἔδειξα δέδειχα (§ 212, 2)	δείξομαι — δειχ-θήσομαι ἔδειξάμην — ἐδείχ-θην δέδειγμαι	

§ 242 . Παράδειγμα κλίσεως φωνηεντολήκτων εις -μι ρημάτων

Α') 'Ενεργητική φωνή

1. 'Ενεστώς και Παρατατικός

(θ. ιστη-, ιστα-) (θ. τιθη-, τιθε-) (θ. ιη-, ιε-) (θ. διδω-, διδο-)

'Οριστική	'Ενεστώς	ΐ-στη-μι ΐστη-ς ΐστη-σι ΐσᾶ-μεν ΐσᾶ-τε ΐσᾶσι	τί-θη-μι τίθ-ης τίθη-σι τίθε-μεν τίθε-τε τιθέ-ασι	ΐ-η-μι ΐη-ς ΐη-σι ΐε-μεν ΐε-τε ΐᾶσι	δί-δω-μι διδω-ς διδω-σι δίδο-μεν δίδο-τε δίδο-ασι
	Παρατατικός	ΐ-στη-ν ΐστη-ς ΐστη ΐσᾶ-μεν ΐσᾶ-τε ΐσᾶ-σαν	έ-τί-θη-ν έτιθει-ς έ-τίθει έτιθε-μεν έτιθε-τε έτιθε-σαν	ΐ-η-ν ΐει-ς ΐει ΐε-μεν ΐε-τε ΐε-σαν	έ-δί-δουν έδιδου-ς έδιδου έδίδο-μεν έδίδο-τε έδίδο-σαν
'Υποτακτική	ΐ-στῶ ΐσῆς ΐσῆ ΐσῶμεν ΐσῆτε ΐσῶσι	τι-θῶ τιθῆς τιθῆ τιθῶμεν τιθῆτε τιθῶσι	ΐ-ῶ ΐῆς ΐῆ ΐῶμεν ΐῆτε ΐῶσι	δι-δῶ διδῶς διδῶ διδῶμεν διδῶτε διδῶσι	
Ἐὐκτιχή	ΐ-σταίη-ν ΐσταίη-ς ΐσταίη ΐσταίη-μεν, ΐσταῖ-μεν ΐσταίη-τε, ΐσταῖ-τε ΐσταίη-σαν, ΐσταῖ-εν	τι-θειή-ν τιθειή-ς τιθειή τεθειή-μεν, τιθει-μεν τιθειή-τε, τιθει-τε τιθειή-σαν, τιθει-εν	ΐ-εΐή-ν ΐεΐη-ς ΐεΐη ΐεΐη-μεν, ΐεῖ-μεν ΐεΐη-τε, ΐεῖ-τε ΐεΐη-σαν, ΐεῖ-εν	δι-δοίη-ν διδοίη-ς διδοίη διδοίη-μεν, διδοῖ-μεν διδοίη-τε, διδοῖ-τε διδοίη-σαν, διδοῖ-εν	
Προσ-ακτική	ΐ-στη ΐσᾶ-τω ΐστα-τε ΐσᾶ-ντων	τί-θει τιθέ-τω τίθε-τε τιθέ-ντων	ΐ-ει ΐέ-τω ΐε-τε ΐέ-ντων	δί-δου διδό-τω δίδο-τε διδό-ντων	
'Απαρ.	ΐ-σᾶ'-ναι	τι-θέ-ναι	ΐ-έ-ναι	δι-δό-ναι	
Μετοχή	ΐ-σᾶς (ΐσάν-τος) ΐ-σᾶσα (ΐσᾶ-σης) ΐ-σάν (ΐσάν-τος)	τι-θεις (τιθέν-τος) τι-θεισα (τι-θεισης) τι-θὲν (τιθέν-τος)	ΐ-εις (ΐέντος) ΐ-εῖσα (ΐείσης) ΐ-ὲν (ΐέντος)	δι-δους (διδόν-τος) δι-δουσα (δι-δούσης) δι-δὸν (διδόντος)	

2. Ἀόριστος

Ἰοριστιή	ἔ-στη-ν ἔ-στη-ς ἔ-στη ἔ-στη-μεν ἔ-στη-τε ἔ-στη-σαν	ἔ-θη-κα ἔ-θη-κας ἔ-θη-κε ἔ-θε-μεν ἔ-θε-τε ἔ-θε-σαν	ἦ-κα ἦ-κας ἦ-κε εἶμ-εν εἶ-τε εἶ-σαν	ἔ-δω-κα ἔ-δω-κας ἔ-δω-κε ἔ-δο-μεν ἔ-δο-τε ἔ-δο-σαν
Ἰποσαστιή	στῶ στής στή στῶμεν στήτε στώσι	θῶ θῆς θή θῶμεν θήτε θῶσι	ῶ ῆς ῆ ῶμεν ῆτε ῶσι	δῶ δῶς δῶ δῶμεν δῶτε δῶσι
Εὐκτιή	σταίη-ν σταίη-ς σταίη σταίη-μεν, σταῖ-μεν σταίη-τε, σταῖ-τε σταίη-σαν, σταῖ-εν	θείη-ν θείη-ς θείη θείη-μεν θεῖ-μεν θείη-τε, θεῖ-τε θείη-σαν, θεῖ-εν	εἶη-ν εἶη-ς εἶη εἶη-μεν, εἶ-μεν εἶη-τε, εἶ-τε εἶη-σαν, εἶ-εν	δοίη-ν δοίη-ς δοίη δοίη-μεν δοῖ-μεν δοίη-τε, δοῖ-τε δοίη-σαν, δοῖ-εν
Προσαστιή	στή-θι στή-τω στή-τε στά-ντων	θῆ-ς θέ-τω θέ-τε θέ-ντων	ἔ-ς ἔ-τω ἔ-τε ἔ-ντων	δῶ-ς δό-τω δό-τε δό-ντων
Ἰασπ.	στήναι	θεῖναι	εἶναι	δοῦναι
Μεσοή	στάς, σάντος στάσα, στάσης σάν, σάντος	θεῖς, θέντος θεῖσα, θεΐσης θέν, Οέντος	εἶς, ἔντος εἶσα, εἶσης ἔν, ἔντος	δούς, δόντος δοῦσα, δούσης δόν, δόντος

Β') Μέση φωνή
1. Ένεστώς και Παρατατικός

Όρισιτική	Ένεστώς	ἴ-σᾱ-μαι ἴστα-σαι ἴστα-ται ἰστά-μεθα ἴστα-σθε ἴστα-νται	τίθε-σαι τίθε-σαι τίθε-ται τιθέ-μεθα τίθε-σθε τίθε-νται	ἴ-ε-μαι ἴε-σαι ἴε-ται ἰέ-μεθα ἴε-σθε ἴε-νται	δι-δο-μαι δίδο-σαι δίδο-ται διδό-μεθα δίδο-σθε δίδο-νται
	Παρατατικός	ἰ-σᾱ́-μην ἴστα-σο ἴστα-το ἰστά-μεθα ἴστα-σθε ἴστα-ντο	ἐ-τι-θέ-μην ἐτίθε-σο ἐτίθε-το ἐτιθέ-μεθα ἐτίθε-σθε ἐτίθε-ντο	ἰ-έ-μην ἴε-σο ἴε-το ἰέ-μεθα ἴε-σθε ἴε-ντο	ἐ-διδό-μην ἐδίδο-σο ἐδίδο-το ἐδιδό-μεθα ἐδίδο-σθε ἐδίδο-ντο
Υποτακτική	ἰ-σῶμαι ἰσῆ ἰσῆται ἰσῶμεθα ἰσῆσθε ἰσῶνται	τι-θῶμαι τιθῆ τιθῆται τιθῶμεθα τιθῆσθε τιθῶνται	ἰ-ῶμαι ἰῆ ἰῆται ἰῶμεθα ἰῆσθε ἰῶνται	δι-δῶμαι διδῶ διδῶται διδῶμεθα διδῶσθε διδῶνται	
Εὐχτική	ἰ-σταῖ-μην ἰσταῖ-ο ἰσταῖ-το ἰσταῖ-μεθα ἰσταῖ-σθε ἰσταῖ-ντο	τι-θεί-μην τιθεῖ-ο τιθεῖ-το τιθει-μεθα τιθει-σθε τιθει-ντο	ἰ-εῖ-μην ἰεῖ-ο ἰεῖ-το ἰεῖ-μεθα ἰεῖ-σθε ἰεῖ-ντο	δι-δοί-μην διδοῖ-ο διδοῖ-το διδοί-μεθα διδοῖ-σθε διδοῖ-ντο	
Προστακτική	ἴ-σᾱ-σο ἰστά-σθω ἴστα-σθε ἰστά-σθων	τί-θε-σο τιθέ-σθω τίθε-σθε τιθέ-σθων	ἴ-ε-σο ἰέ-σθω ἴε-σθε ἰέ-σθων	δι-δο-σο διδό-σθω δίδο-σθε διδό-σθων	
Ἄπαρ.	ἴ-σᾱ-σθαι	τί-θε-σθαι	ἴ-ε-σθαι	δι-δο-σθαι	
Μετοχή	ἰ-σᾱ́-μενος ἴστα-μένη ἰστά-μενον	τι-θέ-μενος τιθε-μένη τιθέ-μενον	ἰ-έ-μενος ἴε-μένη ἰέ-μενον	δι-δό-μενος διδο-μένη διδό-μενον	

2. Ἀόριστος

Ὅριστική		ἐ-θέ-μην ἔ-θου ἔ-θε-το ἐ-θέ-μεθα ἔ-θε-σθε ἔ-θε-ντο	εἶ-μην εἶ-σο εἶ-το εἶ-μεθα εἶ-σθε εἶ-ντο	ἐ-δό-μην ἔ-δου ἔ-δο-το ἐ-δό-μεθα ἔ-δο-σθε ἔ-δο-ντο
Ὑποτακτική		θῶμαι θῆ θῆται θώμεθα θῆσθε θῶνται	ῶμαι ῆ ῆται ώμεθα ῆσθε ῶνται	δῶμαι δῶ δῶται δώμεθα δῶσθε δῶνται
Εὐκτική		θεί-μην θεῖ-ο θεῖ-το θεί-μεθα θεῖ-σθε θεῖ-ντο	εἶ-μην εἶ-ο εἶ-το εἶ-μεθα εἶ-σθε εἶ-ντο	δοί-μην δοῖ-ο δοῖ-το δοί-μεθα δοῖ-σθε δοῖ-ντο
Προστακτική		θοῦ θέ-σθω θέ-σθε θέ-σθων	οῦ ἔ-σθω ἔ-σθε ἔ-σθων	δοῦ δό-σθω δό-σθε δό-σθων
Ἀπαρ.		θέ-σθαι	ἔ-σθαι	δό-σθαι
Μετοχή		θέ-μενος θε-μένη θέ-μενον	ἔ-μενος ἔ-μένη ἔ-μενον	δό-μενος δο-μένη δό-μενον

Παρατηρήσεις

§ 243. 1) Οἱ τύποι τῶν εἰς -μι ῥημάτων, ὅσοι κλίνονται διαφορῶς ἀπὸ τὰ εἰς -ω ῥήματα, σχηματίζονται χωρὶς θεματικὸν φωνῆεν, αἱ δὲ προσωπικαὶ καταλήξεις προστίθενται ἀμέσως εἰς τὸ θέμα. Πρβλ. ἴστα-μεν, δείκνυ-μεν· ἀλλὰ λέγ-ο-μεν (§ 201).

2) Πάντα τὰ εἰς **-μι** ῥήματα εἰς τὴν ὑποτακτικὴν ἔχουν τὰς καταλήξεις τῶν εἰς **-ω** ῥημάτων, τὰ δὲ εἰς **-νυμι** ἔχουν τὰς καταλήξεις τῶν εἰς **-ω** καὶ εἰς τὴν εὐκτικὴν : *δεικνύ-οιμι, δεικνυ-οίμην*.

3) Εἰς τὰ φωνηεντόληκτα εἰς **-μι** ῥήματα αἱ καταλήξεις τῆς ὑποτακτικῆς συναίρουται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν τοῦ θέματος, ἦτοι

α') τὸ **η + η** εἰς **η** καὶ τὸ **η + η** εἰς **η** : (ἰσθή-ητε) *ἰσθήτε*, (*τιθή-ης*) *τιθής*.

β') τὸ **η + ω ἤ ω + η ἢ ω + ω** εἰς **ω** καὶ τὸ **ω + η** εἰς **ω** : (ἰσθή-ω) *ἰσθῶ*, (*διδῶ-ητε*) *διδῶτε*, (*διδῶ-ω*) *διδῶ*, (*διδῶ-η*) *διδῶ*.

4) Εἰς τὴν εὐκτικὴν τῶν φωνηεντολήκτων εἰς **-μι** ῥημάτων τὸ **ι** τῶν ἐγκλιτικῶν φωνηέντων *ιη ἢ ι* συναίρεται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν τοῦ (ἀσθενοῦς) θέματος **α ἢ ε ἢ ο** εἰς **αι, ει, οι** : (ἰσθᾶ-ιη-ν) *ἰσταίην* (*τιθε-ί-μεθα*) *τιθειμεθα* (*διδο-ιη-ν*) *διδόην* (πρβλ. § 208).

5) Τῆς καταλήξεως τῆς μέσης φωνῆς **-σο** τὸ **σ** διατηρεῖται εἰς τὸ β' ἐνικὸν τοῦ παρατατικοῦ, εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεστώτος καὶ εἰς τὸ β' ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἀόριστου β' *εἴμην* : *ἐδείκνυσσο — δείκνυσσο, ἐτίθεσο — τίθεσο, ἴστασο, εἴσο* (ἀλλὰ *ἰσταῖο, ἔθου, δοῦ* κτλ. § 33, 3).

§ 244. 1) Τῶν ῥημάτων **τίθημι** καὶ **ἴημι** τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος καὶ τὸ β' καὶ γ' ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ παρατατικοῦ αὐτῶν κανονικῶς σχηματίζονται κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα (εἰς **-έω**) : *τίθει, ἴει — ἐτίθεις, ἐτίθει — ἴεις, ἴει*. Οὕτω σχηματίζεται σπανίως καὶ τὸ β' ἐνικὸν τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεστώτος : *τιθεῖς* (= *τίθης*), *ἴεις* (= *ἴης*).

2) Τοῦ ῥ. **δίδωμι** τὰ τρία ἐνικά τῆς ὀριστικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ παρατατικοῦ καὶ τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος αὐτοῦ σχηματίζονται ὁμοίως κατὰ τὰ συνηρημένα ῥήματα (εἰς **-οω**) : *ἐδίδουν, ἐδίδους, ἐδίδου — δίδου*.

§ 245. Ἀόριστον β' κατὰ τὰ εἰς **-μι** κλινόμενον τὸ μὲν ῥήμα **ἴστημι** ἔχει μόνον ἐνεργητικῆς φωνῆς (*ἔστην*), τὰ δὲ ῥήματα **τίθημι, ἴημι** καὶ **δίδωμι** ἔχουν καὶ ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς : *ἔθηκα, ἐθέμην — ἦκα, εἴμην — ἔδωκα, ἐδόμην*.

§ 246. Ὁ ἀόριστος **ἔστην**

1) εις πάσας τὰς ἐγκλίσεις, πλὴν τῆς εὐκτικῆς καὶ τῆς μετοχῆς (καὶ τοῦ δευτέρου τύπου τοῦ γ' πληθυντικοῦ τῆς προστακτικῆς **στάντων**), σχηματίζεται ἀπὸ τὸ ἰσχυρὸν θέμα (**στη-**)·

2) εις τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς ἔχει κατάληξιν **-θι** : **σῆ-θι**.

§ 247. Οἱ ἀόριστοι β' ἔθηκα, ἦκα καὶ ἔδωκα

1) εις τὰ τρία ἐνικά τῆς ὀριστικῆς σχηματίζονται ὡς πρῶτοι ἀόριστοι, ἀλλὰ μὲ χαρακτηριστῆρα **κ** (πρβλ. § 199)·

2) εις τὸ β' ἐνικὸν τῆς προστακτικῆς ἔχουν κατάληξιν **-ς** : **θέ-ς**, **ἔ-ς**, **δό-ς**·

3) εις τὰς ἄλλας, πλὴν τῆς ὀριστικῆς καὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐγκλίσεις ἐν γένει σχηματίζονται ὅπως αἱ ἀντίστοιχοι ἐγκλίσεις τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτος (χωρὶς ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν)· πρβλ. **θῶ**, **θῆς**, **θῆ** κτλ. — **τιθῶ**, **τιθῆς**, **τιθῆ** κτλ.

Σημείωσις. Καὶ τῶν μέσων ἀόριστων **ἐθέμην**, **εἶμην**, **ἔδωμην** αἱ ἄλλαι, πλὴν τῆς ὀριστικῆς, ἐγκλίσεις σχηματίζονται ὅπως αἱ ἀντίστοιχοι ἐγκλίσεις τοῦ μέσου ἐνεστώτος (χωρὶς ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμόν)· πρβλ. **θῶμαι**, **θείμην** κτλ., **τι-θῶμαι**, **τι-θειμην** κτλ.

§ 248. Ὁ τόνος τῶν εις **-μι** ῥημάτων, ὅταν ταῦτα συντίθενται μετὰ προθέσεως

1) εις τὴν προστακτικὴν τοῦ ἐνεργητικοῦ καὶ τοῦ μέσου ἀόριστου β' ἀναβιβάζεται, ἀλλ' ὄχι καὶ πέραν τῆς ληγούσης τῆς προθέσεως, ἐὰν αὕτη εἶναι δισύλλαβος : **ἀνά-στηθι**, **ἀπό-δος**, **ἐπί-θες**, **ἀπό-δοτε**, **κατά-θου**, **κατά-θεσθε**. Ἀλλὰ τοῦ β' ἐνικοῦ τῆς προστακτικῆς τοῦ μέσου ἀόριστου β' ὁ τόνος δὲν ἀναβιβάζεται, ὅταν τοῦτο συντίθεται μὲ πρόθεσιν μονοσύλλαβον ἢ μὲ δισύλλαβον, ἢ ὅποια πάσχει πρὸ αὐτοῦ ἐκθλιψιν : (τοῦ) **ἐν-θοῦ** (οὐ, ἀπὸ — οὐ) **ἀφοῦ**, (τοῦ ῥ. ἀφ-ίεμαι)·

2) εις τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν διατηρεῖται ὅπου καὶ ἐπὶ τοῦ ἀπλοῦ : (**ἰσάναι**) **ἀφιστάναι**, (**τιθέναι**) **συντιθέναι**, (**δοῦναι**) **ἀποδοῦναι**, (**θέσθαι**) **μεταθέσθαι**, (**ἰστὰς**) **συνιστάς**, (**τιθεῖς**) **μετατιθεῖς**.

§ 249. Οἱ ἄλλοι χρόνοι τῶν φωνηεντολήκτων εις **-μι** ῥημάτων **Ἰστημι**, **τιθῆμι**, **ἰημι** καὶ **δίδωμι** σχηματίζονται ὅπως τῶν φωνηεντολήκτων ἐν γένει ῥημάτων, ἤτοι ἄλλοι ὁμαλῶς καὶ ἄλλοι ἀνωμάλως (βλ. § 235 κ. ἐ.).

Ένεστώς	Μέλλων	Άόριστος	Παρακείμενος
ΐστημι (=στήνω, ρ. θ. στη-, στᾶ-)	στή-σω στή-σομαι στᾶ-θήσομαι έστήξω	έστη-σα έστη-σάμην (έστη-ν) έστά-θην	έστη-κα (= στέκομαι) είστή-κειν (= έστεκόμην)
τίθημι (=θέτω, ρ. θ. θη-, θε-)	θή-σω θή-σομαι τε-θήσομαι	(έθη-κα) έτέ-θην (§ 37,7)	τέθη-κα (ἤ τέθει-κα) τέθει-μαι (παθητ. κεῖμαι =είμαι τοποθε- τημένος)
ΐημι (=ρίπτω, ρ. θ. ἦ-, έ-) (§ 239, 1)	ἦ-σω ἦ-σομαι έ-θήσομαι	(ἦ-κα) εῖ-θην	εἶ-κα εἶ-μαι
δίδωμι (=δίδω, ρ. θ. δω-, δο-)	δώ-σω δώ-σομαι δο-θήσομαι	έδω-κα έδό-θην	δέδω-κα δέδο-μαι

§ 250. Ὁ παρακείμενος **έστηκα** καί ὁ ὑπερσυντέλικος **είστή-κειν** ἐκτός τῶν κανονικῶν τύπων ἔχουν καί δευτέρους τύπους, οἱ ὁποῖοι σχηματίζονται κατὰ τὰ εἰς **-μι** ἐκ τοῦ θέματος **έστα-**. Τοιοῦτοι τύποι συνήθεις εἶναι οἱ ἐξῆς: Ὀριστ. Παρακ. *έστα-μεν, έστα-τε, έστᾶ-σι.* Ὑπερσ. *έστα-σαν.* Ἀπαρ. *έστά-ναι.* Μετχ. *έστώς, έσιῶσα, έστῶς* (ἢ *έστός*, κατὰ τὰ πολλὰ οὐδέτερα τῆς μετοχῆς τοῦ ενεργ. παρακειμένου, π. χ. τὸ γερον-ός), γεν. *έσιῶτος, έσιῶσης, έσιῶτος.*

§ 251. Ἄλλα ῥήματα εἰς **-μι** συμφωνόληκτα κλινόμενα εἰς τὸν ἐνεστώτα καί τὸν παρατατικὸν κατὰ τὸ **δείκνυμι** ὑπάρχουν ἀρκετά, ὡς *κατ-άγγυμι, ἀμφι-έννυμι, ζεύγγυμι, ζώνγγυμι, μείγγυμι* κτλ.

Φωνηεντόληκτα δὲ εἰς **-μι** ῥήματα συνήθη εἶναι τὰ ἐξῆς ἐξ, τὰ ὁποῖα κλίνονται κατὰ τὸ **ΐστημι — ΐσταμαι**.

Ἐνεστώς Παρατατικός	Μέλλων	Ἀόριστος	Παρακεί- μενος	
ὀ-νί-νη-μι (= ὠφελῶ) παρτ. ὠφέλουv ὀ-νί-να-μαι ὠνινά-μην	ὀνή-σω ὀνή-σομαι	ὠνή-σα ὠνή-μην ὠνή-θην		ῥ. θ. ὀνη-, ἐνεστ. θ. ὀ-νι-νη-, ὀ-νι-να-
πίμ-πλη-μι (= γεμίζω) ἐ-πίμπλη-ν πίμ-πλα-μαι ἐ-πιμπλά-μην	πλή-σω πλη-σ-θή- σομαι	ἔπλη-σα ἐπλησά-μην ἐπλή-σ-θην	πέπλη-κα πέπλη-σ-μαι	ῥ. θ. πλη-, ἐνεστ. θ. πι-μ-πλη-, πι-μ-πλα-
πίμ-πρη-μι (= πυρπολῶ, καίω) ἐ-πίμπρη-ν πίμ-πρα-μαι (ἐ-πιμπρά-μην)	πρή-σω	ἔπρη-σα ἐπρή-σ-θην		ῥ. θ. πρη-, ἐνεστ. θ. πι-μ-πρη-, πι-μ-πρα-
ἄγα-μαι (= θαυμάζω) ἡγά-μην	(ἀγά-σο- μαι)	(ἡγα-σά- μην) ἡγά-σ-θην		ῥ. θ. ἀγα-
δύνα-μαι ἐ-δυνά-μην (ἐδύνω, ἐδύνα- το κτλ.)	δυνή-σομαι	ἐδυνή-θην (ἢ ἐδυνά- σ-θην)	δεδύνη-μαι	ῥ. θ. δυνα- (βλ. § 188,1)
ἐπί-στα-μαι (= γνωρίζω καλῶς) ἡπιστά-μην (ἡπίστω, ἡπί- στα-το κτλ.)	ἐπιστή-σο- μαι	(ἡπιστή- θην)		ῥ.θ. ἐπι-στα- (βλ. § 188,6)

Ὅμοίως πρὸς τὸν παρατατικὸν καὶ τὸν ἐνεστώτα τῶν τριῶν τελευταίων (ἀποθετικῶν) ῥημάτων κλίνεται καὶ ὁ (ἄσιγμος) μέσος ἀόριστος α' (τοῦ ῥ. ὠνοῦμαι) ἐπριάμην (= ἡγόρασα), ἐπρίω, ἐπρίατο, ἐπριάμεθα κτλ.

Ἡ ὑποτακτικὴ καὶ ἡ εὐκτικὴ πάντων τούτων τονίζονται κατὰ τὰ βαρύτερα :

Ὑποτ.	δύνομαι	δύνη	δύνηται	κτλ.
	ἐπίστωμαι	ἐπίστη	ἐπίστηται	κτλ.
	πρίωμαι	πρίη	πρίηται	κτλ.
Εὐκτ.	δυναίμην	δύναιο	δύναιτο	κτλ.

ια') Ἀόριστοι θ' βαρυτόνων ῥημάτων κλινόμενοι κατὰ τὰ εἰς -μι

§ 252. Ὁ ἀόριστος β' μερικῶν βαρυτόνων ῥημάτων κλίνεται κατὰ τὰ εἰς -μι, ὁμοίως μὲ τὸν ἀόριστον β' ἔστην (βλ. § 246).

Τὸ ῥηματικὸν θέμα τῶν ῥημάτων τούτων ἔχει χαρακτῆρα

1) $\bar{\alpha}$ ἢ η — $\bar{\alpha}$: ἀποδιδράσκω — ἀπ-έ-δρᾶ-ν (θ. δρᾶ-, δρᾶ-), βαίνω — ἔβη-ν (θ. βη-, βᾶ-), φθάνω — ἔφθη-ν (θ. φθη-, φθᾶ-).

2) η — ϵ : ῥέω — ἐρρῶ-ν (θ. ῥη-, ῥε-), χαίρω — ἐχάρη-ν (θ. χαρη-, χαρε-).

3) ω — σ : ἀλίσκομαι — ἐάλω-ν (θ. Φαλω-, ἄλω-, ἄλο-), ζῶ — ἐβίω-ν (θ. βιω-, βιο-), γιγνώσκω — ἔγνω-ν (θ. γνω-, γνο-).

4) $\bar{\upsilon}$ — $\bar{\upsilon}$: δύομαι — ἔδῦ-ν (θ. δῦ-, δῦ-), φύομαι — ἔφῦ-ν (θ. φῦ-, φῦ-).

Ἄοριστος β'

Ἄοριστική	(ἀπ-)ἔδρα-ν ἔδρα-ς ἔδρα ἔδρα-μεν ἔδρα-τε ἔδρα-σαν	ἔβη-ν ἔβη-ς ἔβη ἔβη-μεν ἔβη-τε ἔβη-σαν	ἔρρῦη-ν ἔρρῦη-ς ἔρρῦη ἔρρῦη-μεν ἔρρῦη-τε ἔρρῦη-σαν	ἔγνω-ν ἔγνω-ς ἔγνω ἔγνω-μεν ἔγνω-τε ἔγνω-σαν	ἔδου-ν ἔδου-ς ἔδου ἔδου-μεν ἔδου-τε ἔδου-σαν
Ἐπιθετική	δρῶ δραῖς δραῖ δρῶμεν κτλ.	βῶ (πρβλ.στῶ) βῆς βῆ βῶμεν κτλ.	ρῶ (πρβλ.θῶ) ρῆς ρῆ ρῶμεν κτλ.	γῶ (πρβλ.δῶ) γῆς γῆ γῶμεν κτλ.	δῶ-ω (πρβλ. δεικνύ-ω) -ης δῶ-ωμεν κτλ.
Εὐκτική	δραίη-ν δραίη-ς δραίη δραῖ-μεν κτλ.	βαίη-ν βαίη-ς βαίη βαῖ-μεν κτλ.	ρῦείη-ν ρῦείη-ς ρῦείη ρῦεῖ-μεν κτλ.	γνοίη-ν γνοίη-ς γνοίη γνοῖ-μεν κτλ.	
Προσθετική	δραῖ-θι δραῖ-τω δραῖ-τε δραῖ-ντων	βῆ-θι βῆ-τω βῆ-τε βῆ-ντων		γῶ-θι γῶ-τω γῶ-τε γῶ-ντων	δῦ-θι δῦ-τω δῦ-τε δῦ-ντων
Ἄοριστ.	δραῖ-ναι	βῆ-ναι	ρῦῆ-ναι	γῶ-ναι	δῦ-ναι
Μετοχή	δράς, δράντος δραῖσα, δράσης δράν, δράντος	βάς, βάντος βῆσα, βάσης βάν, βάντος	ρῦεῖς, ρῦέντος ρῦεῖσα, ρῦείσης ρῦέν, ρῦέντος	γνούς, γνόνητος γνοῖσα, γνούσης γνόνη, γνόνητος	δύς, δύντος δῦσα, δύσης δύν, δύντος

§ 253. Κατὰ τὰ εἰς -μι μὲ διαφόρους ἀνωμαλίας κλίνονται προσέτι τὰ ἐξῆς ῥήματα :

1. **Φημι** = λέγω, συμφωνῶ, ἰσχυρίζομαι (ῥ. θ. φη-, φα̃- βλ. καὶ § 240).

Ὀριστική		Ὑποτακτική	Εὐκτική	Προστακτική
Ἐνεστώς	Παρατατικός			
φη-μι	ἔ-φη-ν	φῶ	φαίη-ν	—
φή-ς (ἤ φῆς)	ἔ-φη-σθα	φῆς	φαίη-ς	φά-θι
φη-σὶ	ἔ-φη	φῆ	φαίη	φά-τω
φα̃-μὲν	ἔ-φα-μὲν	φῶ-μὲν	φαῖ-μὲν	—
φα̃-τὲ	ἔ-φα-τε	φῆ-τε	φαῖ-τε	φά-τε
φα̃-σὶ	ἔ-φα-σαν	φῶσι	φαῖ-εν	φά-ντων

Ἄπαρ. φά-ναι. Μετοχή φά-σκ-ων, φά-σκ-ουσα, φά-σκ-ον.

Μέλλων φή-σω. Ἀόριστος ἔ-φη-σα.

Σημείωσις 1. Τοῦ φημι ὁ παρατατικός ἔφην, καθὼς καὶ ἡ ὑποτακτική, ἡ εὐκτική καὶ τὸ ἀπαρέμφατον αὐτοῦ ἔχουν προσέτι σημασίαν ἀορίστου (= εἶπα κτλ.).

Σημείωσις 2. Ὄταν τὸ φημι σημαίνῃ ἀπλῶς λέγω, τότε μέλλων αὐτοῦ εἶναι ἐρῶ ἢ λέξω καὶ ἀόριστος εἶπον ἢ ἔφην. Ὄταν δὲ σημαίνῃ συμφωνῶ ἢ ἰσχυρίζομαι, τότε μέλλων αὐτοῦ εἶναι φήσω καὶ ἀόριστος ἔφησα.

2. **Εἶμι** = θά πάω (ῥ. θ. εἶ-, ἰ-).

Ὀριστική		Ὑποτακτική	Εὐκτική	Προστακτ.
Ἐνεστώς	Παρατατικός			
εἶ-μι	ῆ-α ἢ ῆ-ειν	ἴ-ω	ἴ-οιμι	—
εἶ	ῆ-εις ἢ ῆ-εισθα	ἴ-ης	ἴ-οις	ἴ-θι
εἶ-σι	ῆ-ει	ἴ-η	ἴ-οι	ἴ-τω
ἴ-μεν	ῆ-μὲν	ἴ-ωμεν	ἴ-οιμεν	—
ἴ-τε	ῆ-τε	ἴ-ητε	ἴ-οιτε	ἴ-τε
ἴ-ασι	ῆ-σαν ἢ ῆ-εσαν	ἴ-ωσι	ἴ-οιεν	ἴ-όντων

Ἄπαρ. ἴ-έναι. Μετοχή ἴ-ὼν (ἰόντος), ἴ-οῦσα (ἰούσης), ἴ-ὄν (ἰόντος).

Σημείωσις 1. Εἰς τὰ σύνθετα τοῦ φημι καὶ τοῦ εἶμι ὁ τόνος εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν ἀναβιβάζεται: ἀπόφημι, σύμφαθι—ἄπειμι, ἀπιθι.

Σημείωσις 2. Ὁ ἐνεστώσ **εἶμι** εἰς μὲν τὴν ὀριστικὴν ἔχει πάντοτε σημασίαν μέλλοντος, εἰς δὲ τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν ἄλλοτε ἐνεστώτος καὶ ἄλλοτε μέλλοντος (τοῦ **ἔρχομαι**).

3. Οἶδα = γνωρίζω, ἠξεύρω (ῥ. θ. Feid-, ἐξ οὗ οἶδ-, ἰδ-).

Ὅριστικὴ		Ἐνεστώσ	Παρατατικὸς	Ἐποτακτικὴ	Εὐκτικὴ	Προστακτικὴ
οἶδ-α	ἦδ-η ἢ ἦδ-ειν	οἶδ-α	οἶδ-ον	οἶδ-ω	οἶδειν-ν	—
οἶ-σθα	ἦδ-ησθα ἢ ἦδ-εις	οἶ-σθα	οἶ-σθε	οἶδῆς	οἶδειν-ς	ἴσ-θι
οἶδ-ε	ἦδ-ει ἢ ἦδ-ειν	οἶδ-ε	οἶδ-ετε	οἶδῆ	οἶδειν	ἴσ-τω
ἴσ-μεν	ἦδ-ε-μεν ἢ ἦσ-μεν	ἴσ-μεν	ἴσ-μετε	οἶδῶμεν	οἶδειν-μεν	—
ἴσ-τε	ἦδ-ε-τε ἢ ἦσ-τε	ἴσ-τε	ἴσ-τε	οἶδῆτε	οἶδειν-τε	ἴσ-τε
ἴσ-ασι	ἦδ-ε-σαν ἢ ἦσ-αν	ἴσ-ασι	ἴσ-ασι	οἶδῶσι	οἶδειν-εν	ἴσ-των

Ἄπαρ. οἶδ-ἔναι. **Μετοχὴ** οἶδ-ὤς (οἶδότης), οἶδ-υῖα (οἶδυίας), οἶδ-ός (οἶδότης). **Μέλλων** εἴ-σομαι καὶ οἶδη-σω.

Σημείωσις. Εἰς τὰ σύνθετα τοῦ **οἶδα** ὁ τόνος εἰς τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστώτος καὶ εἰς τὴν προστακτικὴν ἀναβιβάζεται : **σύνοιδα, σύνισθι**.

4. Δέδοικα ἢ δέδια = φοβοῦμαι (παρακείμενος μὲ σημασίαν ἐνεστώτος τοῦ οὐχὶ εὐχρήστου ῥ. **δεῖδω**) καὶ **τέθνηκα** = ἔχω ἀποθάνει (παρακείμενος τοῦ ῥ. θνήσκω).

Ταῦτα ἐκτὸς τῶν κανονικῶν τύπων ἔχουν καὶ τοὺς ἐξῆς εὐχρήστους τύπους κατὰ τὰ εἰς **-μι** :

α') Ὅριστ. **δέδι-α, δέδι-ας, δέδι-ε, δέδι-μεν, δέδι-τε, δεδι-ασι**. Ἐπερσ. **ἐδέδι-σαν**. Ἄπαρφ. **δεδι-ἔναι**. Μτχ. **δεδι-ὤς** (δεδιότης), **δεδι-υῖα** (δεδιυίας), **δεδι-ός** (δεδιότης).

β') Ὅριστ. **τέθνα-μεν, τέθνα-τε, τεθναῖσι**. Ἐπερσ. **ἐτέθνα-σαν**. Ἄπαρφ. **τεθνά-ναι**. Μτχ. **τεθνε-ὤς** (γεν. τεθνεώτος), **τεθνε-ῶσα** (γεν. τεθνεώσης), **τεθνεῶς ἢ τεθνεός** (γεν. τεθνεώτος)· πρβλ. § 250.

5. Ἔοικα = ὁμοιάζω. Παρακείμενος μὲ σημασίαν ἐνεστώτος (ῥ. θ. Feik-, ἐξ οὗ οἶκ-, ἔοικ-, βλ. § 188, 5, Σημ.).

Ὅριστ. **ἔοικ-α, ἔοικ-ας, ἔοικ-ε, ἔοικ-αμεν** κτλ. Ἐπερσ. **ἐῶκ-ει**, **ἐῶκ-εις, ἐῶκ-ει** κτλ. (βλ. § 32, 4). Ἄπαρφ. **εἶκ-ἔναι**. **Μετοχὴ** **εἶκ-ὤς** (εἶκότος), **εἶκ-υῖα** (εἶκυίας), **εἶκ-ός** (εἶκότος).

6. **Κεῖμαι** = κοίτομαι, εἶμαι βαλμένος (βλ. § 249).

Ὀριστικὴ		Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατον Μετοχὴ
Ἑνεστώς	Παρατατικὸς		
κεῖ-μαι κεῖ-σαι κεῖ-ται κεί-μεθα κτλ.	ἐ-κεί-μην ἔ-κει-σο ἔ-κει-το ἐ-κεί-μεθα κτλ.	— κεῖ-σο κεί-σθω — κεῖ-σθε κτλ.	κεῖ-σθαι κεί-μενος κει-μένη κεί-μενον

Μέλλων κεί-σομαι, κεί-ση, κεί-σεται κτλ.

Σημείωσις. Εἰς τὰ σύνθετα, ἐξαιρέσει τοῦ ἀπαρεμφάτου, ὁ τόνος ἀναβιβάζεται : κατάκειμαι, κατάκεισο, ἀλλὰ κατακείσθαι.

7. **Κάθ-ημαι** (ῥ. θ. καθ-ησ-, καθ-η-).

Ὀριστικὴ		Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατον Μετοχὴ
Ἑνεστώς	Παρατατικὸς		
κάθη-μαι κάθη-σαι κάθη-ται καθή-μεθα κτλ.	ἐ-καθή-μην ἐ-κάθη-σο ἐ-κάθη-το ἐ-καθή-μεθα κτλ.	— κάθη-σο καθή-σθω — κάθη-σθε κτλ.	καθῆ-σθαι καθή-μενος καθη-μένη καθή-μενον

Μέλλων (συνηρημένος) καθ-εδοῦμαι (ἐκ τοῦ ῥ. καθ-έζομαι)

8. **Χρή** = ὑπάρχει χρεία, χρειάζεται.

Ὀριστ. Ἑνεστ. *χρή*. Παρατ. *χεῖν* ἢ *ἐχεῖν*. Ὑποτ. *χεῖ*. Εὐκτ. *χρείη*. Ἀφρ. *χεῖναι*. Μτχ. (τὸ) *χερών* (βλ. § 104, 6, α').

Σημείωσις. Τὸ *χρή* εἶναι ἀρχῆθεν ὄνομα οὐσιαστικὸν (= χρεία, ἀνάγκη), οἱ δὲ ἀνωτέρω τύποι προῆλθον ἐκ συνεκφορᾶς τῶν λέξεων *χρη* ἦν — *χεῖ* ἢ — *χεῖ* εἶη — *χεῖ* εἶναι — *χεῖ* ὄν (βλ. § 154, Σημ. 2 καὶ § 32, 4).

ιβ') Ἀνώμαλα ῥήματα κατὰ τὸν σχηματισμὸν ἢ τὴν σημασίαν τῶν χρόνων

§ 254. Α') Πλείστων ῥημάτων τὸ ῥηματικὸν θέμα μεταβάλλεται ποικιλοτρόπως κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν διαφόρων χρόνων αὐτῶν. Οὕτω μερικῶν ῥημάτων

1) τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐπαυξάνεται μὲ ἐν εὖ πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ ἢ μερικῶν ἢ πάντων τῶν ἄλλων χρόνων, π. χ.

α') ῥ. θ. δοκ-, ἐξ οὗ **δοκε-**. (Δοκ-έ-ω) δοκῶ (= φαίνομαι), παρατ. (ἐδόκ-ε-ον) ἐδόκουν, μέλλ. δόξω, ἀόρ. ἔδοξα, παθ. πρkm. δέδοκ-ται, ὑπερσ. ἐδέ-δοκ-το·

β') ῥ. θ. νεμ-, ἐξ οὗ **νεμε-**. Νέμ-ω (= μοιράζω, βόσκω), παρατ. ἐνεμ-ον, μέλλ. νεμ-ῶ (ἐκ τοῦ νεμ-έ-σω), ἀόρ. ἐνειμα, παρακ. νενέμ-η-κα — νέμ-ομαι, παρατ. ἐνεμ-όμην, μέσ. μέλλ. νεμοῦμαι (ἐκ τοῦ νεμ-έ-σομαι), μέσ. ἀόρ. ἐνειμάμην, παθ. ἀόρ. ἐνε-μή-θην πρkm. νενέμ-η-μαι (βλ. § 235)·

γ') ῥ. θ. βουλ-, ἐξ οὗ **βουλε-**. Βούλομαι (= θέλω), παρατ. ἐβουλ-όμην, μέσ. μέλλ. βουλ-ή-σομαι, παθ. ἀόρ. ἐβουλή-θην, παρακμ. βε-βούλ-η-μαι (βλ. § 188, 1)·

2) Τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐπαυξάνεται μὲ τὸ πρόσφυμα **σκ** ἢ **ισκ** πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ, πολλάκις δὲ συγχρόνως καὶ μὲ ἐνεστωτικὸν ἀναδιπλασιασμὸν (§ 239, 1), π. χ.

α') ῥ. θ. γνω-, ἐξ οὗ **γι-γνω-σκ-**. Γιγνώσκ-ω (= γνωρίζω, φρονῶ), παρατ. ἐγίννωσκ-ον, μέσ. μέλλ. γνώ-σομαι, ἀόρ. β' ἔγνω-ν (§ 252), πρkm. ἔγνω-κα, ὑπερσ. ἐγνώ-κειν — γιγνώσκ-ομαι, παρατ. ἐγίννωσκ-όμην, παθ. μέλλ. γνω-σ-θήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐγνώ-σ-θην, πρkm. ἔγνω-σ-μαι, ὑπερσ. ἐγνώ-σ-μην·

β') ῥ. θ. εὐρ-, ἐξ οὗ **εὐρ-ισκ, εὐρε-**. Εὐρίσκ-ω, παρατ. ἠῦρι-σκ-ον, μέλλ. εὐρ-ή-σω, ἀόρ. β' ἠῦρ-ον, πρkm. ἠῦρ-η-κα — εὐρίσκομαι, παρατ. ἠῦρισκ-όμην, μέσ. μέλλ. εὐρ-ή-σομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἠῦρ-όμην, παθ. μέλλ. εὐρ-ε-θήσομαι, παθ. ἀόρ. ἠῦρ-έ-θην, πρkm. ἠῦρ-η-μαι, ὑπερσ. ἠῦρ-ή-μην·

γ') ῥ. θ. μνη-, ἐξ οὗ (**μι-μνη-ισκ**) **μιμνησκ-**. Ἄνα-μιμνήσκ-ω (= ἐνθυμίζω), παρατ. ἀν-εμίμνησκ-ον, μέλλ. ἀνα-μνή-σω, ἀόρ. ἀν-έ-μνη-σα — ἀνα-μιμνήσκ-ομαι, παρατ. ἀν-ε-μιμνησκ-όμην, παθ. μέλλ. (ἀνα)-μνη-σ-θήσομαι, παθ. ἀόρ. ἀν-εμνή-σ-θην, πρkm. μέ-μνη-μαι, ὑπερσ. ἐμε-μνή-μην, τετελ. μέλλ. με-μνή-σομαι·

3) Τὸ ῥηματικὸν θέμα ἐπαυξάνεται πρὸς σχηματισμὸν τοῦ θέμα-τος τοῦ ἐνεστώτος καὶ τοῦ παρατατικοῦ

α') μὲ τὸ πρόσφυμα **ν** : ῥ. θ. καμ-, ἐκ τούτου δὲ **καμν-**. Κάμν-ω

(= κοπιάζω, κουράζομαι), παρατ. *ἔκαμν-ον*, μέσ. μέλλ. *καμοῦμαι* (§ 217, 1), ἀόριστος β' *ἔκαμ-ον*, πρκμ. *κέ-κμη-κα*

β') μετὸ πρόσφυμα *αν* (πολλάκις συγχρόνως καὶ μετὰ ἐν *ν* πρὸ τοῦ χαρακτήρος αὐτοῦ) : ῥ. θ. *βλαστ-*, ἐκ τούτου δὲ *βλαστ-αν-*. *Βλαστάν-ω*, παρατ. *ἐβλάσταν-ον*, ἀόρ. β' *ἔβλαστ-ον*, ὑπερσ. *ἐβλαστ-ή-κειν* ῥ. θ. *μαθ-*, ἐκ τούτου δὲ *μα-ν-θ-αν-*. *Μανθάν-ω*, παρατ. *ἐμάνθαν-ον*, μέσ. μέλλ. (μετ' ἐνεργ. σημασίαν) *μαθ-ή-σομαι*, ἀόρ. β' *ἔμαθ-ον*, πρκμ. *με-μάθ-η-κα*, ὑπερσ. *ἐμε-μαθ-ή-κειν* — *μανθάν-ομαι*

γ') μετὸ πρόσφυμα *νε* : ῥ. θ. *ικ-*, ἐκ τούτου δὲ *ικ-νε-*. (*Ἀφικνέ-ομαι*) *ἀφικνοῦμαι* (= φθάνω), παρατ. (*ἀφι-ικ-νε-όμην*) *ἀφικνούμην*, μέσ. μέλλ. *ἀφ-ίξομαι*, μέσ. ἀόρ. β' *ἀφ-ικ-όμην*, πρκμ. *ἀφ-ίγ-μαι*, ὑπερσ. *ἀφ-ίγ-μην*

δ') μετὸ πρόσφυμα *νι* ἢ *νυ* (μετὰ μεταθέσιν τοῦ *ι* ἢ τοῦ *υ* τούτου πρὸ τοῦ χαρακτήρος τοῦ θέματος· πρβλ. § 35) : ῥ. θ. *βη-*, *βα-*, ἐκ τούτου δὲ *βα-νι* καὶ ἐκ τούτου *βαιν-*. *Βαίν-ω* (= βαδίζω), παρατ. *ἔ-βαι-νον*, μέσ. μέλλ. (μετ' ἐνεργ. σημασίαν) *βή-σομαι*, ἀόρ. β' *ἔ-βη-ν* (§ 252), πρκμ. *βέ-βη-κα*, ὑπερσ. *ἐβε-βήκ-ειν* — *βαίνομαι*, παθ. ἀόρ. (*παρ*) *ε-βά-θην*, πρκμ. *βέ-βα-μαι* ῥ. θ. *ἐλα-*, ἐκ τούτου δὲ *ἐλα-νυ-* καὶ ἐκ τούτου *ἐλαυν-*. *Ἐλαύν-ω*, παρατ. *ἤλαυν-ον*, μέλλ. (συνηρημένος) *ἐλῶ* (*ἐλῆς ἐλῆ κτλ.*, ἐκ τοῦ ἐλά-σω), ἀόρ. *ἤλα-σα*, πρκμ. *ἐλήλα-κα* — *ἐλαύν-ομαι*, πρκμ. *ἐλήλα-μαι*, ὑπερσ. *ἐληλά-μην* (βλ. § 190).

4) Οἱ χρόνοι δὲν σχηματίζονται πάντες ἀπὸ ἐν θέμα, ἀλλ' ἀπὸ διάφορα θέματα συγγενῆ κατὰ τὴν σημασίαν· π.χ. *ἀγορεύ-ω*, παρατ. *ἠγόρευ-ον*, μέλλ. *ἀγορεύ-σω* καὶ (*ἀπ-*, *συν-*, *προσ-*) *ἐρῶ*, ἀόρ. *ἠγόρευ-σα* καὶ (*ἀν-*, *ἀπ-*, *κατ-*, *προσ-*) *εἶπον*, πρκμ. (*ἀν-*, *συν-*, *ἀπ-*) *εἶρηκα*, ὑπερσ. *εἶρήκειν* — *ἀγορεύ-ομαι*, παρατ. *ἠγόρευ-όμην*, παθ. μέλλ. (*ἀνα-*, *προσ-*) *ἐρήθισομαι*, παθ. ἀόρ. (*ἀν-*, *ἀπ-*) *ἐρρήθην* (θ. *ἀγορευ-*, *ἐρε-*, *ῥε-*, *εἶπ-*).

§ 255. Β') Πολλῶν ῥημάτων μερικοὶ χρόνοι δὲν ἔχουν σημασίαν σύμφωνα μετὰ τὴν κατάληξιν αὐτῶν. Οὕτω μερικά ῥήματα ἔχουν

1) ἐνεργητικὸν ἀόριστον ἢ παρακειμένον μετὰ σημασίαν μέσου ἢ παθητικῶν ἀορίστου ἢ παρακειμένου·

ἴστημι — *ἔστην* (= ἐστάθην, ἐσταμάτησα), *ἔστηκα* (= στέκομαι)
φύω — *ἔφην* (= ὑπῆρξα ἐκ φύσεως), *πέφυκα* (= εἶμαι ἐκ φύσεως)·

2) μέσον μέλλοντα με σημασίαν ενεργ. ἢ παθ. μέλλοντος : ἄδω— ἄσομαι (= θά τραγουδήσω), ἀδικῶ — ἀδικήσομαι (= θά ἀδικηθῶ ὑπ' ἄλλου).

3) παθητικὸν μέλλοντα ἢ ἀόριστον με σημασίαν μέσου μέλλοντος ἢ ἀορίστου : ἀπαλλάττω — ἀπαλλαγῆσομαι (= θά ἀπαλλάξω τὸν ἑαυτὸν μου), ἀπηλλάγην (= ἀπήλλαξα τὸν ἑαυτὸν μου), ἀνιῶ — ἠνιάθην (= ἐλύπησα τὸν ἑαυτὸν μου).

Σημείωσις. Ὅπως βλέπομεν εἰς τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα (§ 253 κ.έ.), πολλὰ ῥήματα ἔχουν πολλὰς συγχρόνως ἀνωμαλίας.

ιγ') Ἀποθετικά ῥήματα *

§ 256. Ἀποθετικὰ ῥήματα λέγονται τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν μόνον τὴν μέσσην φωνὴν (§ 173) : δέχομαι, ἔρχομαι, μάχομαι (δέχω, ἔρχω κτλ. δὲν ὑπάρχουν).

Τῶν ἀποθετικῶν ῥημάτων

1) ἄλλα ἔχουν μόνον μέσον ἀόριστον (α' ἢ β') με ἐνεργητικὴν σημασίαν : ἀσπάζομαι — ἠσπασάμην (= ἐχαιρέτισα), αἰσθάνομαι — ἠσθόμην (= ἐκατάλαβα)· ταῦτα λέγονται ἀποθετικὰ μέσσα·

2) ἄλλα ἔχουν μόνον παθητικὸν ἀόριστον με ἐνεργητικὴν σημασίαν : βούλομαι — ἐβουλήθην (= ἠθέλησα), ἐπιμέλομαι — ἐπεμελήθην (= ἐφρόντισα)· ταῦτα λέγονται ἀποθετικὰ παθητικά·

3) ἄλλα ἔχουν καὶ μέσον καὶ παθητικὸν ἀόριστον, τὸν μὲν μέσον με σημασίαν ἐνεργητικοῦ ἀορίστου, τὸν δὲ παθητικὸν με σημασίαν παθητικοῦ : αἰτιῶμαι, ἠτιασάμην (= κατηγόρησα), ἠτιάθην (= κατηγορήθην) — ἰῶμαι, ἰασάμην (= ἐθεράπευσα), ἰάθην (= ἐθεραπεύθην)· ταῦτα λέγονται ἀποθετικὰ μεικτά.

* Ἐκλήθησαν ἀποθετικὰ ὑπὸ τῶν παλαιῶν γραμματικῶν τὰ ῥήματα ταῦτα, διότι ἐσφαλμένως ἐνομιζέτο ὑπ' αὐτῶν, ὅτι ταῦτα εἶχον ἀρχῆθεν καὶ τὴν ἐνεργητικὴν φωνὴν, ἔπειτα δὲ (ἀπέθεντο, ἤτοι) ἀπέβαλον αὐτήν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

ΑΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

1. Ἐπιρρήματα

§ 257. Ἐπιρρήματα λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις, αἱ ὁποῖαι προσδιορίζουν συνήθως τὰ ῥήματα, δηλοῦσαι **τόπον, χρόνον, τρόπον, ποσὸν** κτλ.

1) **Τοπικὰ** ἐπιρρήματα : ἐνθάδε (= ἐδῶ), ἐνταῦθα, ἐκεῖ, ἄνω, κάτω κτλ.

2) **Χρονικὰ** ἐπιρρήματα : νῦν (= τώρα), σήμερον, χθές, αὔριον, τότε κτλ.

3) **Τροπικὰ** ἐπιρρήματα : ὧδε, οὕτω (= ἔτσι), εὖ, καλῶς, κακῶς κτλ.

4) **Ποσοτικὰ** ἐπιρρήματα : ἄγαν, λίαν (= πολύ), ἄπαξ, δις κτλ.

5) **Βεβαιωτικὰ ἢ ἀρνητικὰ** ἐπιρρήματα : ναί, μάλιστα, δῆ, δῆτα — οὐ, μὴ — ἄρα, μῶν (= μήπως) κτλ.

Σημείωσις. Ὡς ἐπιρρήματα λαμβάνονται πολλάκις καὶ τύποι ὀνομάτων ἢ ῥημάτων : δημοσίᾳ, ἰδίᾳ, προικα (= δωρεάν) — ἄγε, ἴθι, φέρε (= ἔλα) κτλ.

2. Προθέσεις

§ 258. Προθέσεις λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις (ἀρχῆθεν ἐπιρρήματα καὶ αὐταί), αἱ ὁποῖαι συνήθως τίθενται πρὸ τῶν κλιτῶν λέξεων πρὸς δήλωσιν διαφόρων ἐπιρρηματικῶν σχέσεων, ἄλλαι μὲν καὶ ἐν συντάξει καὶ ἐν συνθέσει, ἄλλαι δὲ μόνον ἐν συντάξει : **παρὰ τὴν θάλασσαν, παραθαλάσσιος, παραπλέω — μέχρι τοῦ θέρους.**

§ 259. 1) Αἱ προθέσεις, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται καὶ ἐν συντάξει καὶ ἐν συνθέσει, λέγονται **κύριαι** καὶ εἶναι 18, ἕξ μονοσύλλαβοι καὶ δώδεκα δισύλλαβοι : εἰς, ἐν, ἐξ, ἢ ἐκ, πρό, πρὸς, σὺν — ἀνά, διά, κατά, μετά, παρὰ, ἀντί, ἀμφί, ἐπί, περί, ἀπό, ὑπό, ὑπὲρ (βλ. § 30, Σημ., § 33, 6 καὶ § 37, 6).

2) Αἱ προθέσεις, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται μόνον ἐν συντάξει, λέγονται **καταχρηστικαὶ** καὶ εἶναι 9 : α') ἄχρι, μέχρι, ἄνευ, χωρὶς, πλὴν, ἔνεκα ἢ ἔνεκεν, αἱ ὁποῖαι συντάσσονται μετὰ γενικῆς, καὶ β') ὥς, νῆ, μά, αἱ ὁποῖαι συντάσσονται μετ' αἰτιατικῆς.

3. Σύνδεσμοι

§ 260. Σύνδεσμοι λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις (ἀρχῆθεν αἱ πλεῖσται ἐπιρρήματα καὶ αὐταί), αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται, ἵνα συνδέουσι λέξεις ἢ προτάσεις πρὸς ἀλλήλας: Πλάτων τε καὶ Ἀριστοτέλης. Χαίρω **ὅτι** εὐδοκίμεις.

Οἱ σύνδεσμοι εἶναι

- 1) **συμπλεκτικοί**: τέ, καί, οὔτε, μήτε, οὐδέ, μηδέ.
- 2) **διαζευκτικοί**: ἢ, ἦτοι — ἦ, εἶτε — εἶτε, ἐάντε — ἐάντε, ἄντε — ἄντε, ἤντε — ἤντε.
- 3) **ἀντιθετικοί**: μέν, δέ, μέντοι, ἀλλά, μήν, ἀλλὰ μήν, εἰ καί, καίτοι, καίπερ, καὶ μήν.
- 4) **αἰτιολογικοί**: γάρ, ὅτι, ὥς, διότι, ἐπεὶ, ἐπειδή.
- 5) **τελικοί**: ἵνα, ὅπως, ὥς.
- 6) **συμπερασματικοί**: ἄρα, δὴ, οὖν, τοίνυν, ὥς, οὕκουν, οὕκοῦν, τοιγάρτοι, τοιγαροῦν, ὥστε.
- 7) **χρονικοί**: ὥς, ὅτε, ὁπότε, ἐπεὶ, ἐπειδή, ἕως, ἔστε, ἄχρι, μέχρι, ἠνίκα, πρὶν.
- 8) **ειδικοί**: ὅτι, ὥς.
- 9) **ὑποθετικοί**: εἰ, ἐάν, ἄν, ἤν.

Σελὶς 80 2 μαγφ

4. Ἐπιφωνήματα

§ 261. Ἐπιφωνήματα λέγονται αἱ ἄκλιτοι λέξεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ψυχικόν τι πάθημα, ὥς ἔκρηξιν χαρᾶς, λύπης, θαυμασμοῦ, ἀγανακτήσεως κτλ.

Τὰ ἐπιφωνήματα εἶναι

- 1) **γελαστικά**: ᾄ-ᾄ-ᾄ.
- 2) **θαυμαστικά**: ᾄ, ὦ, βαβαί, παπαί!
- 3) **θειαστικά** (ἤτοι δηλοῦντα ἐνθουσιασμόν) : εὐοῖ.
- 4) **σχετλιαστικά** (ἤτοι δηλοῦντα σφοδρὰν λύπην ἢ ἀναγάκτησιν) : παπαῖ, οὐαῖ, οἴμοι, φεῦ, ἰὼ, ἰού!
- 5) **κλητικόν**: ὦ (βλ. § 42, Σημ.).

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι'

§ 262. Αἱ πλεῖσται λέξεις προέρχονται ἀπὸ ἄλλας λέξεις διὰ **παραγωγῆς** ἢ διὰ **συνθέσεως**. Πρβλ. *γράφ-ω*, *γραφ-εύς*, *γραφ-ή*, *γραμ-μή*, *γράμ-μα*, *γραμματ-εύς*, *γραμματεῦ-ω* — (βιβλίον, πωλῶ) *βιβλιοπώλης* — (πρῶτος ἀγωνιστής) *πρωταγωνιστής*.

1) Λέξις, ἡ ὁποία δὲν προέρχεται ἀπὸ ἄλλην λέξιν, ἀλλὰ σχηματίζεται (ἀπὸ κάποιαν ρίζαν, ἤτοι) ἀπὸ **ἐν ἀρχικὸν θέμα** μὲ τὴν προσθήκην ἀμέσως εἰς αὐτὸ καταλήξεως μόνον, λέγεται **πρωτότυπος** ἢ **ἀπλῆ** λέξις: (θ. *γραφ-*) *γράφ-ω*, (πολι-) *πόλι-ς*.

2) Λέξις, ἡ ὁποία προέρχεται ἀπὸ μίαν ἄλλην λέξιν μὲ τὴν προσθήκην εἰς τὸ θέμα αὐτῆς ἑνὸς παραγωγικοῦ προσφύματος, λέγεται **παράγωγος**: (*φύσι-ς*) *φυσι-κό-ς*, (*ιά-ομαι*, *ἰῶμαι*) *ἰα-τρό-ς*.

3) Λέξις, ἡ ὁποία προέρχεται ἀπὸ **δύο** ἄλλας λέξεις πρωτοτύπου ἢ παραγώγου μὲ τὴν ἔνωσιν τῶν θεμάτων αὐτῶν, λέγεται **σύνθετος**: (*ναῦ-ς*, *πήγ-νυμι*) *ναυ-πηγ-ός*, (*λόγο-ς*, *γράφ-ω*) *λογο-γράφ-ος*.

Σημείωσις. Μία καὶ ἡ αὐτὴ λέξις εἰς μίαν σειρὰν συγγενῶν πρὸς αὐτὴν ἐτυμολογικῶς λέξεων δύναται νὰ εἶναι παράγωγος ὡς πρὸς τὴν προηγουμένην καὶ πρωτότυπος ὡς πρὸς τὴν ἐπομένην. Πρβλ. *πόλι-ς*, (ἐκ ταύτης) *πολί-της*, (ἐκ ταύτης) *πολι-τικός* καὶ *πολιτ-εύω*, (ἐκ ταύτης) *πολίτευ-μα*.

§ 263. Κατὰ τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν σύνθεσιν κανονικῶς λαμβάνονται θέματα λέξεων καὶ οὐχὶ ἀκέραιαι λέξεις Πρβλ. (*πόλι-ς*) **πολί-της**, (*λόγο-ς*, *γράφ-ω*) **λογο-γράφ-ος**.

* **Ἔτυμος** = ἀληθής, βέβαιος, πραγματικός. **Ἐτυμολογία** δὲ λέγεται ἡ ἀνάλυσις λέξεως εἰς τὰ συστατικά της μέρη καὶ ἡ εὑρεσις τῆς προελεύσεως καὶ τῆς ἀληθοῦς σημασίας αὐτῆς.

Α΄) Π Α Ρ Α Γ Ω Γ Η

Γενική προεισαγωγική παρατήρησης

§ 264. 1) Κατά την παραγωγήν τὰ θέματα τῶν πρωτοτύπων λέξεων σπανίως μένουσιν ἀκέραια καὶ ἀμετάβλητα, συνήθως δὲ ἀποβάλλουσι ἓνα ἢ περισσοτέρους ἐκ τῶν τελικῶν φθόγγων αὐτῶν, ὑφίστανται ποιοτικὴν μεταβολὴν τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος ἢ ἄλλας μεταβολὰς (§ 32 κ. ἐ.). Πρβλ. ὤρα (θ. ὠρα-), ὠραῖος (ἐκ τοῦ ὠρά-ιος), ἀλλὰ ὠρ-ιμος — τέλος (θ. τελεσ-, πρβλ. τελεσ-φόρος), τέλειος (ἐκ τοῦ τέλεσ-ιος, τέλε-ιος), ἀλλὰ τελ-ικός — φρῆν (θ. φρην-, φρεν-), φρον-έω.

2) Αἱ πλεῖσται παραγωγικαὶ καταλήξεις προέρχονται ἀπὸ ἄλλας καταλήξεις διὰ τῆς ἐνώσεως μετὰ τινος ἢ μετὰ τινῶν ἐκ τῶν τελικῶν φθόγγων τοῦ θέματος μιᾶς λέξεως ἢ διὰ τῆς ἐνώσεως τῶν στοιχείων δύο ὁμοειδῶν καταλήξεων. Πρβλ. βασιλεῦς — βασιλεύ-ω, ἰδιώτης — ἰδιωτ-εύω, πίναξ (πίνακ-ος) — πίνακ-ις (πίνακ-ιδ-ος) πίνακ-ιδ-ιον.

1. Παράγωγα ῥήματα

α΄) Ἐξ ὀνομάτων (οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων)

§ 265. Τὰ ῥήματα τὰ παράγωγα ἐξ ὀνομάτων ἔχουσιν ποικίλας σημασίας, συνήθως δὲ σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον εἶναι ἢ γίνεσθαι ἢ ἔχει ἢ παρέχει ἢ ποιεῖ ὅ,τι δηλοῖ τὸ πρωτότυπον.

1) Ἀρχικὴ παραγωγικὴ κατάληξις εἶναι -**ιω**: τιμή (θ. τιμα-, τιμά-ιω), τιμάω-ῶ· ἀνία (ἀνια-, ἀνιά-ιω), ἀνιάω-ῶ· ὀφθαλμία (ὀφθαλμιά-ιω), ὀφθαλμιάω-ῶ· πόνος (θ. πονε-, πονέ-ιω), πονέω-ῶ· δοῦλος (θ. δουλο-, δουλό-ιω), δουλόω-ῶ· βασιλεὺς (βασιλεύ-ιω), βασιλεύ-ω· φύλαξ (φυλάκ-ιω) φυλάσσω· παῖς (παῖδ-ιω), παίζω· ἑλπίς (ἐλπίδ-ιω), ἐλπίζω· μέλας (μελάν-ιω), μελαίνω· καθαρὸς (καθάρ-ιω), καθαίρω (βλ. § 33 κ. ἐ.).

2) Ἀπὸ παραδείγματα ὡς τὰ προηγούμενα προήλθον αἱ παραγωγικαὶ καταλήξεις -**άω**, -**ιάω**, -**έω**, -**όω**, -**εύω**, -**ζω**, -**άζω**, -**ίζω**, -**νω**, -**αίνω**, -**ύνω**, -**αίρω** κτλ. (βλ. § 264, 2) : σφριγός — σφριγά-άω-ῶ (= ἔχω σφριγός), ἐρυθρός — ἐρυθρ-ιάω-ῶ (= γίνομαι ἐρυθρός), εὐδαίμων — εὐδαιμον-έω-ῶ (= εἶμαι εὐδαίμων), πλήρης — πληρ-όω-ῶ (= ποιῶ πλήρες), δοῦλος — δουλ-εύω (= εἶμαι δοῦλος), δόξα — δοξα-ζω (= παρέχω δόξαν), ἥσυχος — ἥσυχ-άζω, φεράκη — φερακ-ίζω,

ὑστερος — ὑστερ-ίζω, ἡδὺς — ἡδύ-νω, ὑγιής — ὑγι-αίνω, χαλεπός — χαλεπ-αίνω, λαμπρός — λαμπρ-ύνω, μέγας — μεγαλ-ύνω, μῆκος — μηκ-ύνω, μέγας — μεγ-αίρω κτλ.

Σημείωσις 1. Ῥήματα παράγωγα ἀπὸ ὀνόματα κύρια ἢ ἔθνικα ἢ ἀπὸ ὀνόματα ζώων μετὰ τὴν κατάληξιν **-άζω** ἢ συνήθεστον **-ίζω**, σημαίνουν συνήθως ὅτι τὸ ὑποκείμενον μιμεῖται ἢ ἀκολουθεῖ τὰ φρονήματα ἐκείνου, τὸ ὅποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον: Βοιωτός — βοιωτ-ιάζω (= μιμοῦμαι τὰ ἥθη ἢ τὴν γλῶσσαν τῶν Βοιωτῶν), Φίλιππος — φιλιππ-ίζω (= ἀκολουθεῖ τὰ πολιτικὰ φρονήματα τοῦ Φιλίππου), πῖθηκος — πιθηκ-ίζω (πρβλ. παπαγάλος — παπαγαλ-ίζω = μιμῶ σὰν παπαγάλος).

Σημείωσις 2. Ῥήματα παράγωγα ἀπὸ ὀνόματα μετὰ τὴν κατάληξιν **-άω** ἢ **-ιάω** σημαίνουν συνήθως **ἔφρουν**, ἤτοι σφοδρὰν ἐπιθυμίαν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον, ἢ **πάθησιν**: θάνατος — θανατ-άω (= ἐπιθυμῶ σφοδρῶς τὸν θάνατον), στρατηγός — στρατηγ-ιάω, λίθος — λιθ-άω (= πάσχω ἀπὸ λιθίασιν), σπλῆν — σπλην-ιάω.

β') Ἐκ ῥημάτων

§ 266. Τὰ ῥήματα τὰ παράγωγα ἐξ ἄλλων ῥημάτων εἶναι

1) **ἐναρκτικά**, ἤτοι σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον **ἀρχίζει** νὰ κάμνη ἢ νὰ πάσχη ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον· κατάληξις αὐτῶν εἶναι **-σκω**: γηράω-ῶ — γηρά-σκω, ἡβάω-ῶ — ἡβά-σκω (= ἀρχίζω νὰ γίνωμαι ἔφρουν).

2) **θαμιστικά**, ἤτοι σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐκτελεῖ (**θαμά**, ἤτοι) συχνὰ καὶ εἰς μέγαν βαθμὸν ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-άζω**, **-ίζω**, **-ύζω**: στένω — στεν-άζω, αἰτῶ — αἰτ-ίζω (= αἰτῶ συχνὰ καὶ πολὺ), ἔρω — ἔρω-ύζω.

3) **ἐφρουντικά**, ἤτοι σημαίνουν **ἔφρουν**, δηλαδὴ σφοδρὰν ἐπιθυμίαν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Κατάληξις αὐτῶν εἶναι **-ιάω** ἢ **-είω** καὶ προσαρτᾶται εἰς τὸ χρονικὸν θέμα τοῦ μέλλοντος τοῦ πρωτοτύπου: κλαίω — (κλαύσ-ομαι) κλανσ-ιάω-ῶ, τυραννῶ (τυραννήσ-ω) τυραννησ-είω (ἐπιθυμῶ νὰ τυραννήσω, ἤτοι νὰ γίνω τύραννος). Πρβλ. § 265, 2, Σημ. 2.

γ') Ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων

§ 267. Τὰ ῥήματα τὰ παράγωγα ἐξ ἐπιρρημάτων ἢ ἐπιφωνημάτων σημαίνουν συνήθως, ὅτι τὸ ὑποκείμενον **εἶναι** ἢ **ποιεῖ** ἐκεῖνο,

τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον. Κατάληξις αὐτῶν εἶναι **-ζω (-άζω, -ίζω, -ύζω)**· *δίχα* — *διχά-ζω*, *ἀλαλά* — *ἀλαλά-ζω*, *ἐγγυς* — *ἐγγ-ίζω*, *ἐλελεῦ* — *ἐλελ-ίζω*, *γρυ* — *γρύ-ζω* (πρβλ. νῦν : *γαῦ*, *γαῦ* — *γαυγίζω*, *τσάκ* — *τσακίζω*).

2. Παράγωγα οὐσιαστικά

α') Ἐκ ῥημάτων

§ 268. Τὰ οὐσιαστικά τὰ παράγωγα ἐκ ῥημάτων σημαίνουν

1) τὸ **ἐνεργοῦν πρόσωπον**· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-εὺς, -ός, -της, -τήρ, -τωρ**· (θηλυκὰ τῶν εἰς **-της, -τήρ, -τωρ** σχηματίζονται μὲ τὰς καταλήξεις **-τις, -τειρα, -τρια, -τρίς**) : *γράφω* — *γραφ-εὺς*, *νέμω* — *νομ-εὺς*, *πέμπω* — *πομπ-ός*, *τρέφω* — *τροφ-ός*, *ποιέω* — *ποιη-τής* (*ποιή-τρια*), *προφήμι* — *προφήτης* (*προφή-τις*), *αἰλέω* — *αἰλη-τής* (*αἰλη-τρίς*), *καλέω* — *κλη-τήρ*, *σῶζω* — *σω-τήρ* (*σώ-τειρα*), *συλλαμβάνω* — *συλ-λήπ-τωρ* (*συλ-λήπ-τρια*).

Σημείωσις. Παράγωγα ἐκ ῥημάτων οὐσιαστικά εἰς **-τήρ**, τὰ ὁποῖα δηλοῦν τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον, ὀλίγα εἶναι εὐχρηστα εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς, ὡς *κλητήρ*, *μνηστήρ*, *σωτήρ*. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲ εἰς τοὺς εἰρημένους συγγραφεῖς τὰ τοιαῦτα παράγωγα εἰς **-τήρ** δηλοῦν τὸ ὄργανον : *ζώννυμι* — *ζωστ-ήρ*, *καίω* — *καυ-τήρ*, *νίπτω* (ἢ *νίζω*) — *νιπ-τήρ* κτλ.

2) τὴν **ἐνεργεῖαν**· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-α, -η, -ος** (γεν. **-ου**), **-ία** (**-εία**), **-μός, -σις, -σία** : *φθείρω* (θ. *φθερ*) — *φθορ-ά*, *τρέπω* — *τροπ-ή*, *ἀμείβω* — *ἀμοιβ-ή*, *λέγω* — *λόγ-ος*, *μαίνομαι* (θ. *μαν*) — *μαν-ία*, *βασιλεύω* — *βασιλεία*, *κολακεύω* — *κολακειά*, *ὀδύρομαι* — *ὀδυρ-μός*, *λύω* — *λύ-σις*, *πράττω* — (*πρᾶγ-σις*) *πρᾶξις*, *θύω* — *θυ-σία*·

3) τὸ **ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας**· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-μα, -μή, -ος** (γεν. **-ους**) : *ποιέω* — *ποίη-μα*, *γράφω* — *γράμ-μα*, *γραμ-μή*, *γιγνώσκω* — *γνώ-μη*, *ψεύδομαι* — *ψευδ-ος*.

4) τὸ **ὄργανον**· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-τρον, -θρον** : *ἄρῶ*, **-ῶ** — *ἄρο-τρον*, *πλήττω* (θ. *πληγ*) — *πλήκ-τρον*, *κλείω* — *κλειθρον*·

5) τὸν **τόπον**· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-τήριον, -τρον, -θρον** : *βουλεύομαι* — *βουλευ-τήριον*, *δικάζω* (θ. *δικαδ*) — *δικασ-τήριον*, *θεάομαι*, **-ῶμαι** — *θέατρον*, *βαίνω* (θ. *βα*) — *βά-θρον*.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τὸ ὄργανον σημαίνουν καὶ μερικὰ ἐκ τῶν εἰς **-εὺς**: σφάττω — σφαγ-εὺς (= τὸ ξίφος), **τέμνω** — τομ-εὺς (= σκυτοτομικὸν ὄργανον, τὸ κοπίδι).

Μερικὰ δὲ ἐκ τῶν εἰς **-τρον**, ἰδίᾳ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, σημαίνουν τὴν ἀμοιβὴν διὰ τὴν σχετικὴν ἐνέργειαν: **λύω** — τὰ **λύ-τρα**, **διδάσκω** — τὰ **δίδακ-τρα**, **τρέφω** (θ. θρεφ.) — τὰ **θρέπ-τρα** (= ἡ ἀμοιβὴ διὰ τὴν τροφήν).

β') ἘΞ ἐπιθέτων

§ 269. Τὰ οὐσιαστικὰ ἐν γένει τὰ παράγωγα ἐξ ἐπιθέτων εἶναι ἀφρηρημένα (βλ. § 43, 2). Συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-ία**, **-ιά**, (**-εἰᾶ**, **-οἰᾶ**), **-ος** (γεν. **-ους**), **-σύνη**, **-οσύνη**, **-της** (γεν. **-τητος**) ἢ **-τῆς** (γεν. **-τῆτος**): **σοφός** — **σοφ-ία**, **κακός** — **κακ-ία**, **ἀληθής** (θ. ἀληθεσ-, ἀλήθεσ-ια, ἀλήθε-ια) — **ἀλήθεια**, **εὖνους** (εὖνο-ια) — **εὖνοια**, **εὐρὸς** — **εὐρ-ος**, **δίκαιος** — **δικαιο-σύνη**, **σώφρων** — **σωφρ-οσύνη**, **κέρδος** — **κερδ-οσύνη**, **ιερός** — **ιερω-σύνη**, **ταχύς** — **ταχύ-της** (ταχύ-τη-τος) ἢ **ταχυ-τῆς** (ταχυ-τῆτος).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 1. Τὰ παράγωγα οὐσιαστικὰ τῶν ἐπιθέτων **βοηθός** καὶ **ἐνεργός** εἶναι **βοήθεια**, **ἐνέργεια** (ὅπως **ἀλήθεια**). Ἀντιθέτως δὲ τοῦ ἐπιθέτου **ἀμαθῆς** παράγωγον οὐσιαστικὸν εἶναι **ἀμαθία** (ὅπως **σοφία**). Τῶν δὲ ἐπιθέτων **ἀγαθός**, **καλός**, **ῥάβδιος** οὐσιαστικὰ εἶναι ἡ **ἀρετή**, ἡ **καλλονὴ** ἢ τὸ **κάλλος**, ἡ **ῥαστώνη** (πρβλ. ὑπερθ. ῥάστος, § 141).

Σ η μ ε ί ω σ ι ς 2. Μερικῶν ἐπιθέτων τὸ ἀφρηρημένον οὐσιαστικὸν γίνεται ἀπὸ τὸ θηλυκὸν αὐτῶν, ὅπως εἶναι ἢ μὲ ἀναβιβασμὸν τοῦ τόνου: **αἴτιος** (αἰτία) ἢ **αἰτία**, **ἄξιος** (ἄξια) — ἡ **ἄξια**, **ἀνδρείος** (ἀνδρεία) — ἡ **ἀνδρεία**, **ἐχθρός** (ἐχθρὰ) — ἡ **ἐχθρα**. Πρβλ. νῦν: **θερμός**, **θερμὴ** — ἡ **θέρμη**, **ζεστός**, **ζεστὴ** — ἡ **ζέστη**. Παρομοίως δὲ παράγονται οὐσιαστικὰ ἐν γένει καὶ ἀπὸ μετοχᾶς διὰ καταβιβασμοῦ τοῦ τόνου: (ἀκούμαι) **ἀκούμενος** — **Ἀκουμένος**, (ἐδεξάμην, δεξάμενος) **δεξαμένη** — **δεξαμένη**.

γ') ἘΞ οὐσιαστικῶν

§ 270. Τὰ οὐσιαστικὰ τὰ παράγωγα ἐξ ἄλλων οὐσιαστικῶν εἶναι

1) **παρώνυμα**, ἧτοι ὀνόματα παράγωγα, τὰ ὅποια σημαίνουν ἀπλῶς τὸν ἔχοντα σχέσιν μὲ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον, ἢ τὸν ἀνήκοντα εἰς αὐτό· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-εὺς** (θηλ. **-εἰα**), **-της** (θηλ. **-τις**), **-έτης**, **-ίτης**, **-ώτης**, **-ιώτης**: **ἵππος** — **ἵππ-εὺς**, **ιερόν** — **ιερ-εὺς** (**ιέρ-εἰα**), **δῆμος** — **δημό-της**, **πόλις** — **πολί-της** (**πολίτις**), **φυλὴ** — **φυλ-έτης**, **ὄπλον** — **ὄπλ-ίτης**, **θίασος** — **θιασ-ώτης**, **στρατιὰ** — **στρατιώτης** (πρβλ. § 268, 1).

2) **υποκοριστικά**, ἤτοι παριστάνουν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον, ὡς **μικρόν**, εἴτε διότι τοῦτο ὄντως εἶναι μικρόν εἴτε χάριν θωπείας ἢ σκώμματος ἢ καταφρονήσεως· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-άριον, -ιον, -ίδιον, -ίς** (γεν. **-ίδος**), **-σκος, -ίσκος, -ίσκη, -ύδριον, -ύλλιον** : **παῖς** — **παιδ-άριον, ῥύαξ** — **ῥυάκ-ιον**, **θυγάτηρ** — **θυγάτρ-ιον**, **πίναξ** — **πινάκ-ιον**, **πινάκίς** — **πινακίδ-ιον**, **ξίφος** — **ξιφ-ίδιον**, **πύλη** — **πυλ-ίς**, **νεανίας** — **νεανί-σκος**, **οἶκος** — **οικ-ίσκος**, **παῖς** — **παιδ-ίσκη**, **νέφος** — **νεφ-ύδριον**, **δένδρον** — **δενδρ-ύλλιον** (πρβλ. νῦν : **παιδ-άκι, ἀνθρωπ-άκος, πορτ-ούλα** κτλ.)

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Μερικῶν ὑποκοριστικῶν ἀπεβλήθη σὺν τῷ χρόνῳ ἡ ἔννοια τῆς μικρότητος : **βιβλίον** (= βίβλος), **θηρίον** (= θήρ).

3) **μεγεθυντικά**, ἤτοι παριστάνουν, ὅτι κάποιος ἔχει μέγα ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον· συνήθεις καταλήξεις τούτων εἶναι **-ίας, -ων** : **μέτωπον** — **μετωπ-ίας**, **γαστήρ** — **γάστρ-ων**, **χειῖλος** — **χείλ-ων** (πρβλ. νῦν : **κεφάλ-ας, δοντ-ᾶς, κοιλ-αρᾶς** κτλ.)·

4) **τοπικά**, ἤτοι σημαίνουν τὸν τόπον, ὅπου διαμένει ἡ δρᾶ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ πρωτότυπον· συνήθεις καταλήξεις τούτων εἶναι **-ιον, -εῖον** : **στρατηγός** — **στρατήγ-ιον** (νῦν **στρατηγ-εῖον**), **ἔμπορος** — **ἐμπόρ-ιον** (= ἐμπορικὸς λιμὴν), **χαλκεὺς** (**χαλκέως, χαλκέ-ιον**) — **χαλκεῖον**, **ιατρός** — **ιατρ-εῖον**, **διδάσκαλος** — **διδασκαλ-εῖον** (= οἰκία διδασκάλου, σχολεῖον)·

5) **περιεκτικά**, ἤτοι σημαίνουν τόπον, ὃ ὁποῖος περιέχει πολλὰ ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα δηλοῖ τὸ πρωτότυπον· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-ών, -ιά, -ωνιά** : **ἐλαία** — **ἐλαι-ών**, **ὄρνις** — **ὄρνιθ-ών**, **μυρμηξ** — **μυρμηκ-ιά**, **ὁδός** — **ὁδο-ών** καὶ **ὁδο-ωνιά**· οὕτω καὶ **στρατός** — **στρατ-ιά**·

6) **πατρωνυμικά**, ἤτοι σημαίνουν τὸν υἱὸν ἢ τὴν θυγατέρα ἢ τὸν ἀπόγονον ἐκείνου, τὸν ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον (ὄνομα πατρὸς ἢ μητρὸς ἢ προγόνου τινός)· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-δης, -άδης, -ιάδης, -ίδης (-είδης, -οίδης), -ίων** (**θηλ. -άς**, γεν. **-άδος, -ίς**, γεν. **-ίδος**) : **Βούτης** — **Βουτά-δης**, **Βορέας** — **Βορεά-δης**, **Ἀσκληπιός** — **Ἀσκληπι-άδης**, **Πέλοψ** — **Πελοπ-ίδης**, **Ἄτρεὺς** — **Ἄτρείδης**, **Ἡρακλῆς** — **Ἡρακλείδης**, **Λητῶ** — **Λητοίδης**, **Κρόνος** — **Κρον-ίων**, **Θέστιος** — **Θεστι-άς** (**Θεστι-άδος**), **Δαναός** — **Δανα-ίς** (**Δανα-ίδος**) (πρβλ. νῦν **κατάληξιν -πουλλός, -πουλλοῦ**, π.χ. τὸ **ἄρχοντόπουλλο**)·

Σημείωσις. Μετὰ πατρωνυμικά ἔχουν σχέσιν καὶ τὰ ὀνόματα τὰ παραγόμενα ἐκ συγγενικῶν ὀνομάτων μετὰς καταλήξεις **-αδοῦς, -αδῆ, -ιδουῦς, -ιδῆ** : ἀνεπι-αδοῦς (= υἱὸς ἀνεπιοῦ ἢ ἀνεπιᾶς, ἦτοι ἐξαδέλφου ἢ ἐξαδέλφης), ἀνεπι-ιαδῆ — ἀδελφ-ιδουῦς, ἀδελφ-ιδῆ (= κόρη ἀδερφοῦ ἢ ἀδερφῆς).

7) **γονεωνυμικά**, ἦτοι σημαίνουν νεογνὸν ζώου ἢ μικρὸν κατὰ τὴν ἡλικίαν ζῶον εἶδους τινός· καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-ιδεῦς** : ἀετός — ἀετ-ιδεῦς, λύκος — λυκ-ιδεῦς, λαγὼς — λαγ-ιδεῦς· μερικῶν ὅμως ζῴων τὸ νεογνὸν δηλοῦται συνήθως μετὰ ἰδιαίτερον ὄνομα, ὡς ἀμνός (= τὸ νεογνὸν τοῦ προβάτου, ἀρνάκι), δέλφαξ (= χοίριδιον), ἔριφος (= κατσιάκι), μόσχος (= μοσχάρι), νεβρός (= ἐλαφάκι), νεοσός (= πουλάκι), πῶλος (= ἀλογάκι ἢ γαϊδουράκι· πρβλ. πουλάρι), σκύλαξ (= σκυλάκι), σκύμνος (= λεονταράκι).

8) **ἔθνικά**, ἦτοι σημαίνουν τὸν καταγόμενον ἐκ τινος χώρας ἢ πόλεως ἢ τόπου ἐν γένει, τὸν ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον· συνήθεις καταλήξεις αὐτῶν εἶναι **-ιος** (θηλ. **-ία**), **-εὺς** (θηλ. **-ίς**), **-νός, -ηνός, -ῖνος, -της** (θηλ. **-τις**), **-άτης, -ιάτης, -ήτης, -ίτης, -ώτης** : Κόρινθος — Κορίνθ-ιος (Κορίνθ-ία), Μέγαρα — Μεγαρο-εὺς (Μεγαρο-ίς), Ἀσία — Ἀσια-νός, Λάμψακος — Λαμψακ-ηνός, Τάρας — Ταραντ-ῖνος, Τεγέα — Τεγεά-της (Τεγεᾶ-τις), Γύθειον — Γυθε-άτης, Κρότων — Κροτων-ιάτης, Αἴγινα — Αἰγινη-της, Ἴος — Ἰ-ήτης, Στάγιρα — Σταγυρ-ίτης, Σικελία — Σικελι-ώτης, Λαύρειον — Λαυρε-ώτης. Κατὰ ταῦτα καὶ ἠπειρος — ἠπειρ-ώτης, νῆσος — νησ-ιώτης.

Σημείωσις 1. Τῶν παραγωγικῶν καταλήξεως **-ιον, -ίδιον, -ιος, -ίδης** τὸ **ι**, ἐὰν μὲν προηγῆται βραχὺ φωνῆεν, κανονικῶς συναϊρεῖται μετὰ αὐτό, ἐὰν δὲ προηγῆται μακρὸν φωνῆεν, ὑπογράφεται ὑπ' αὐτό : χαλκεὺς (θ. χαλκε-) χαλκειον, λέξις (θ. λέξε-) λεξειδιον, βοῦς (θ. βο-) βοῖδιον, Ἀτρεὺς (θ. Ἀτρε-) Ἀτρείδης, Λητώ (θ. Λητο-) Λητοῖδης, Χίος (θ. Χί-, ὁ Χί-ιος) Χίος, Λάρισα (θ. Λάρισα-) Λαρισιαῖος, Ἄργος (θ. Ἄργεσ-) Ἀργεῖος, γραῦς (θ. γραῖ-) γραῖδιον, λαγὼς (θ. λαγω-) λαγωῖδιον, Κῶς (θ. Κω-) Κῶφος.

Σημείωσις 2. Εἰς τὰ εἰς **-ος** οὐδέτερα τριτόκλιτα μετὰ τὴν προσθήκην τῆς ὑποκοριστικῆς καταλήξεως **-ίδιον** ἀποβάλλεται ὄχι μόνον ὁ χαρακτήρ τοῦ θέματος **σ**, ἀλλὰ καὶ τὸ **ε** πρὸ αὐτοῦ : ξίφος (θ. ξιφες-) ξιφ-ίδιον, σκάφος (θ. σκαφες-) σκαφ-ίδιον, (ὄξος — ὄξε-ίδιον = ξίδι).

3. Παράγωγα επίθετα

α') Ἐκ ῥημάτων

§ 271. Ἐπίθετα ἐκ ῥημάτων παράγονται

1) μὲ τὰς καταλήξεις **-τος** καὶ **-τέος** (κυρίως **ῥηματικά ἐπίθετα**)· ἐκ τούτων

α') τὰ εἰς **-τος** σημαίνουν ὅ,τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου τοῦ ῥήματος ἢ ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος δύναται ἢ εἶναι ἄξιος νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥῆμα : **γράφω** — **γραπ-τός** (= γεγραμμένος), **μείγνυμι** — **μεικ-τός** (= μεμειγμένος), **άλισκομαι** — **άλω-τός** (= ὁ δυνάμενος νὰ ἀλωθῇ), **βαίνω** — **βα-τός**, **ἄβα-τος** (= ὁ δυνάμενος ἢ μὴ δυνάμενος νὰ πατηθῇ), **ἐπαινῶ** — **ἐπαινε-τός**, **θαυμάζω** — **θαυμασ-τός** (= ἄξιος νὰ ἐπαινῆται — νὰ θαυμάζεται).

β') τὰ εἰς **-τέος** σημαίνουν ὅτι ὀφείλει τις νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥῆμα : **γράφω** = **γραπ-τέος** (= ὅστις πρέπει νὰ γραφῇ), **διαβαίνω** — **διαβα-τέος** (= ὅστις πρέπει νὰ διαβασθῇ). Πρβλ. τὸ **ἐνοίκιον προπληρω-τέον**· **ἀφαιρε-τέος**, **πολλαπλασιασ-τέος**, **διαιρε-τέος** κτλ.

2) μὲ τὰς καταλήξεις **-άς**, **-ής**, **-ός**, **-νός**, **-ανός**, **-ρός**, **-ερός**· ταῦτα σημαίνουν ὅ,τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ ἐνεστώτος ἢ τοῦ παρακειμένου τοῦ ῥήματος : **φεύγω** (θ. φυγ-) — **φν-γάς** (= ὁ φεύγων), **μείγνυμι** (θ. μιγ-) **μιγ-άς** (= ὁ μεμειγμένος), **ἄ-μιγ-ής** (= ὁ μὴ μεμειγμένος), **λείπο-μαι** — **λοιπ-ός** (= ὁ ὑπολειπόμενος), **στίλβω** — **στιλπ-νός** (= ὁ στίλβων), **στέγω** — **στεγ-ανός** (= ὁ καλῶς στέγων, ἦτοι καλύπτων), **λάμπω** — **λαμπ-ρός**, **θάλλω** — **θαλ-ερός**, **μαίνω** (θ. μιαν-) — **μια-ρός**.

3) μὲ τὰς καταλήξεις **-ικός**, **-τικός**, **-ιμος**, **-μων**, **-τήριος**· ταῦτα σημειοῦν ἰκανότητα ἢ ἐπιτηδειότητα ἢ κλίσιν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : **ἄρχω** — **ἀρχ-ικός** (= ἰκανὸς νὰ ἀρχῇ), **ἀμύνομαι** — **ἀμνν-τικός** (= ἐπιτήδειος εἰς τὸ ἀμύνεσθαι), **ἐρίζω** (θ. ἐριδ-) — **ἐρισ-τικός** (= ὁ ἔχων κλίσιν εἰς τὸ ἐρίζειν), **ὠφελῶ** — **ὠφέλ-ιμος**, **μάχομαι** — **μάχ-ιμος** (= ἰκανὸς νὰ μάχεται), **φρονῶ** — **φρόν-ιμος**, **νοέω-ῶ** — **νοή-μων** (= ἐπιτήδειος εἰς τὸ νὰ νοῆ), **ἐλέεω-ῶ** — **ἐλεή-μων** (= ὁ ἔχων κλίσιν εἰς τὸ νὰ ἐλεῇ), **ἐπιλανθάνομαι** (θ. ἐπιληθ-) — **ἐπιλήσ-μων**, **σώζω** (θ. σω-) — **σωτήριος** (= ὁ ἰκανὸς νὰ σώζῃ).

β') Ἐξ ὀνομάτων

§ 272. Ἐπίθετα ἐξ ὀνομάτων (οὐσιαστικῶν καὶ σπανίως ἐπιθέτων) παράγονται

1) με τὰς καταλήξεις **-ιος** (**-αιος, -ειος, -οιος, -ῶος**), **-κός** (**-ικός, -ακός**)· ταῦτα σημαίνουν ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἀνήκει ἢ ἔχει σχέσηιν πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : οὐρανός — οὐράνιος, ἀγορά (ἀγορά-ιος) — ἀγοραῖος, κῆπος — κηπ-αῖος, χέρος — χερσαῖος, οἶκος (θ. οἰκε-, οἰκέ-ιος) — οἰκείος, ἵππος — ἵππειος, βασιλεύς (βασιλε-ιος) — βασιλείος (= τοῦ βασιλέως), Κίμων — Κιμών-ειος, γέλως (θ. γελο (σ-), γελό-ιος) — γελοῖος, ἦρος — (ἦρώ-ιος) — ἠρωῖος, πάππος — παππ-ῶος, φύσι-ς — φυσι-κός, πανήγυρι-ς, πανηγυρι-κός, λίβυς — λιβυ-κός, θῆλυ-ς — θηλυ-κός, Ἀθηναῖος — Ἀθηναῖ-κός, Ῥόδιος — Ῥοδι-ακός (= τῶν Ῥοδίων).

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Εἰς **-ειος** (καὶ ἔχι εἰς **-ιος**) κανονικῶς λήγουν τὰ ἐπίθετα, τὰ ὅποια παράγονται ἀπὸ ὀνόματα προσώπων ἢ ζώων: "Ομηρος — Ὀμήρ-ειος, Πυθαγόρας — Πυθαγόρ-ειος, ὄνος — ὄν-ειος, κύκνος — κύκν-ειος, βοῦς (βο-ός) — βό-ειος κτλ.

2) με τὰς καταλήξεις **-εος** (**-οῦς**), **-ινος**· ταῦτα σημαίνουν ὕλην ἢ (σπανίως) χρῶμα : ἄργυρος — (ἀργύρεος) ἀργυροῦς, χρυσός — (χρύσεος) χρυσοῦς, κύανος — (κυάνεος) κυανοῦς, λίθος — λίθινος·

3) με τὰς καταλήξεις **-μος, -ιμος**· ταῦτα σημαίνουν τὸν κατάλληλον πρὸς ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : καῦσις — καῦσι-μος (= κατάλληλος πρὸς καῦσιν), χρῆσις — χρῆσι-μος, ἐδωδή — ἐδώδ-ιμος (= φαγώσιμος), πένθος — πένθ-ιμος·

4) με τὰς καταλήξεις **-εις** (γεν. **-εντος**), **-όεις, -νός, -εινός, -λός, -ηλός, -λέος, -ρός, -αρός, -ερός, -ηρός, -ώδης**· ταῦτα σημαίνουν πλησμονήν, ἤτοι ἀφθονίαν ἐκείνου, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : χάρις — χαρί-εις (= πλήρης χάριτος), ἀστὴρ — ἀστερ-όεις, ἰχθὺς — ἰχθυ-όεις, σκότος (θ. σκοτεσ-, σκοτεσ-νός, σκοτεν-νός =) σκοτεινός, φῶς — φωτ-εινός (πρβλ. § 36, 3), δέος (θ. δεεσ-) — δει-λός, παχὺς — παχυ-λός, φειδῶ — φειδω-λός, ἀπάτη — ἀπατη-λός, ὕψος — ὕψ-ηλός, δίψα — διψα-λέος, ψώρα — ψωρα-λέος, ἀνία — ἀνια-ρός, ἰσχυς — ἰσχυ-ρός, φθόνος — φθονε-ρός, λίπος — λιπ-αρός, σκιά — σκι-ερός, λύπη — λυπη-ρός, ὄγκος — ὄγκ-ηρός, ἄνθος — ἀνθ-ηρός, ἀφρός — ἀφρ-ώδης (= πλήρης ἀφροῦ)·

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Τὰ εἰς **-ώδης** σημαίνουν πολλάκις ὁμοιότητα ἢ ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἀρμόζει εἰς ὅ,τι δηλοῖ τὸ πρωτότυπον : γάλα — γαλακτ-ώδης (= γαλακτο-ειδής), σφῆξ — σφηκ-ώδης (= σφηκε-ο-ειδής), παιδάριον — παιδαρι-ώδης (= ἀρμόζων εἰς παιδάριον).

5) με τὰς καταλήξεις **-αῖος, -ιαῖος, -ήσιος, -ινός, -ερινός**· ταῦτα σημαίνουν μέτρον ἢ χρόνον: πῆχυς — πηχυ-αῖος (= ἔχων μῆκος ἐνὸς πήχεως), στάδιον — σταδι-αῖος, πλέθρον — πλεθρ-ιαῖος, σπιθαμῆ — σπιθαμ-ιαῖος, ἔτος — ἐτ-ήσιος, ἡμέρα — ἡμερ-ινός, ἔαρ — ἐαρ-ινός, θέρος — θερ-ινός, φθινόπωρον — φθινοπωρ-ινός, μεσημβρία — μεσημβρ-ινός, νύξ — νυκτ-ερινός, χειμῶν — χειμ-ερινός.

γ') Ἐξ ἐπιρρημάτων

§ 273. Ἐξ ἐπιρρημάτων (ιδίως τοπικῶν καὶ χρονικῶν) παράγονται ἐπίθετα

1) με τὰς καταλήξεις **-ιος, -ιμος, -νός, -ινός**: πρόσθεν—πρόσθ-ιος, ὀπισθεν—ὀπίσθ-ιος, ὄψε—ὄψ-ιος καὶ ὄψ-ιμος, πρῶ ἢ πρῶι—πρῶ-ιος ἢ πρῶος καὶ πρῶ-ιμος, πέρυσι—περυσι-νός, χθές—χθεσ-ινός (βλ. καὶ § 145).

2) με τὰς καταλήξεις **-αῖος, -ικός**: ῥάδην—ῥαγδ-αῖος, χύδην—χυδ-αῖος, καθόλου—καθολ-ικός.

4. Παράγωγα ἐπιρρήματα

§ 274. Ἐπιρρήματα παράγονται ἀπὸ πᾶν κλιτὸν μέρος τοῦ λόγου ἢ ἀπὸ ἄλλα ἐπιρρήματα.

1) **Τοπικά** ἐπιρρήματα παράγονται με τὰς καταλήξεις

α') **-ασι, -ησι, -οι, -θι** πρὸς δῆλωσιν στάσεως ἐν τόπῳ: Πλαταιαὶ—Πλαται-ᾶσι (= ἐν Πλαταιαῖς), Ἀθηναί—Ἀθῆν-ησι, Μέγαρα—Μεγαρ-οῖ, οἶκος—οἶκ-οι, ἄλλος—ἄλλο-θι, αὐτός—αὐτό-θι.

β') **-θεν, -οθεν, -ωθεν** πρὸς δῆλωσιν κινήσεως ἀπὸ τόπου: οἶκος—οἶκο-θεν (= ἐκ τοῦ οἴκου), ἄλλος—ἄλλο-θεν, ἐκεῖ—ἐκεῖ-θεν, ἄνω—ἄνω-θεν, πᾶς—πάντ-οθεν, ἀμφοτέροι—ἀμφοτέρω-θεν.

γ') **-δε, -ζε, -σε** πρὸς δῆλωσιν κινήσεως εἰς τόπον: Μέγαρα—Μεγαρά-δε (= εἰς τὰ Μέγαρα), Ἀθηναί—(Ἀθήνας-δε) Ἀθήνας-δε, ἄλλος—ἄλλο-σε (= εἰς ἄλλο μέρος).

2) **Τροπικά** ἐπιρρήματα παράγονται με τὰς καταλήξεις

α') **-ως, -ῶς**: δίκαιος—δικαί-ως, κακός—κακ-ῶς, βαρὺς—βαρῆ-ως, εὐγενής—εὐγεν-ῶς, ἄλλος—ἄλλ-ως, ὁμολογούμενος—ὁμολογουμέν-ως, ἐσκεμμένος—ἐσκεμμέν-ως.

β') **-δην, -άδην, -ίνδην, -δόν, -ηδόν**: βαίνω (θ. βα-)—βά-

δην, μείγ-νυμι — μίγ-δην, τρέχω — τροχ-άδην, ἄριστος — ἀριστ-ίνδην, ἀγέλη — ἀγελη-δόν, ταῦρος — ταυρ-ηδόν

γ') -ί, -εί, -τί: ἄμισθος — ἀμισθ-ί, ἐθέλων — ἐθελοντ-ί, πάνδημος — πανδημ-εί, ἐλληνίζω — ἐλληνισ-τί, ὀνομάζω — ὀνομασ-τί

δ') -ς: ἀναμείγ-νυμι (ἀναμίγ-ς) — ἀναμίξ, ἐναλλάσσω (ἐναλλ-λάγ-ς) ἐναλλάξ.

3) Ποσοτικά ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὰς καταλήξεις -κίς, -άκίς: ἐπτὰ — ἐπτά-κίς, δέκα — δεκά-κίς, μύριοι — μυριάκίς, πολλὸς — πολλ-άκίς, πόσος — ποσ-άκίς (βλ. § 168).

4) Χρονικά ἐπιρρήματα παράγονται μὲ τὴν κατάληξιν -τε: ἄλλος — ἄλλο-τε, ἕκαστος — ἐκάστο-τε.

Β') ΣΥΝΘΕΣΙΣ

§ 275. Εἰσαγωγή. Ἐκ τῶν δύο λέξεων, αἱ ὁποῖαι ἐνοῦνται καὶ σχηματίζουν μίαν ἄλλην λέξιν σύνθετον, ἐκείνη, ἢ ὁποῖα ἔχει τὴν πρῶτην θέσιν ἐν τῇ συνθέτῳ, λέγεται **πρῶτον συνθετικόν** (μέρος) αὐτῆς, ἐκείνη δέ, ἢ ὁποῖα ἔχει τὴν δευτέραν θέσιν, λέγεται **δευτέρον συνθετικόν** (μέρος) αὐτῆς. Π.χ. ἐν τῇ συνθέτῳ λέξει **ναυπηγός** ἡ λέξις **ναῦς** εἶναι α' συνθετικόν (μέρος) αὐτῆς, ἡ δὲ λέξις **πήγνυμι** β' συνθετικόν ἐν τῇ συνθέτῳ **κατάγω** ἡ λέξις **κατά** εἶναι α' συνθετικόν καὶ ἡ λέξις **ἄγω** β' συνθετικόν.

Ἐκαστον ἐκ τῶν δύο συνθετικῶν μερῶν μιᾶς συνθέτου λέξεως δύναται νὰ εἶναι κλιτὸν ἢ ἀκλιτὸν: **φυγόπονος** (φεύγω, πόνος), **εὐγενής** (εὖ, γένος), **ὑπεράνω** (ὑπέρ, ἄνω).

Γενική προεισαγωγικὴ παρατήρησις

§ 276. 1) Πρωτοκλίτου ἢ δευτεροκλίτου ὀνόματος ὁ χαρακτηρ **α** ἢ **ο** τοῦ θέματος αὐτοῦ ὡς πρώτου συνθετικοῦ, ὅταν τὸ β' συνθετικὸν ἀρχίζῃ ὡσαύτως ἀπὸ φωνῆεν, κανονικῶς ἀποβάλλεται: (κιθάρα, θ. κιθαρα-, ᾠδὴ) **κιθαρ-ωδός**, (ἵππος, θ. ἵππο-, ἄρχω) **ἵππ-αρχος**.

2) Τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν τοῦ β' συνθετικοῦ, ὅταν εἶναι βραχύ, (**α**, **ε**, **ο**), κανονικῶς ἐκτείνεται (§ 32,6): (ἄ, ἀκίομαι) **ἀν-ήκεστος**, (ὑπό, ἀκούω) **ὑπῆ-κοος**, (στρατός, ἄγω) **στρατ-ηγός**, (λόχος, ἄγω) **λοχ-ᾶγός**, (ἄρμα, ἐλαύνω) **ἄρματ-ηλάτης**, (εὖ, ὄνομα) **εὖ-ώνυμος**.

Σημείωσις 1. *Ἄν τὸ β' συνθετικὸν ἤρχιζέ ποτε ἀπὸ F ἢ σ, τότε διατηρ

ρείται τὸ τελικὸν α ἢ ο τοῦ θέματος τοῦ πρώτου συνθετικοῦ καὶ συνήθως συναίρειται μὲ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν τοῦ β' συνθετικοῦ : (θεός, εἶδος, Γεῖδος) *θεο-ειδής*, (θύρα, ὄραω, Φοράω — θυρα-ορός) *θυρωρός*, (κακός, ἔργον, Φέργον — κακό-εργός) *κακοῦργος*, (κληρός, ἔχω, σέχω — κληρό-οχος) *κληροῦχος*.

Σ η μ ε ί σ ι ς 2. Καὶ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν τοῦ β' συνθετικοῦ δὲν ἐκτείνεται, ἀν τὸ β' τοῦτο συνθετικὸν ἤρχιζέ ποτε ἀπὸ F ἢ σ, ἢ ἂν τὸ ἀρκτικὸν φωνῆν αὐτοῦ εἶναι θέσει μακρὸν (§ 11, 2) : (αἰχμή, ἄλωτός, Φαλίσκομαι) *αἰχμ-άλωτος*, (ἡνία, ἔχω, σέχω) *ἡνίοχος*, (ἄγχι, ἄλς, σάλς) *ἀγχι-αλος*, (ναῦς, ἄρχω) *ναύ-αρχος* (τὸ α τοῦ ἄρχω εἶναι θέσει μακρὸν).

Αἱ λέξεις *ὄλεθρος* καὶ *ὄροφος* ὡς β' συνθετικά δὲν ἐκτείνουν τὸ ἀρκτικὸν ο, ὅταν ἢ πρὸ αὐτῶν συλλαβὴ εἶναι μακρά (φύσει ἢ θέσει) : *δι-ώροφος*, *παν-ὄλεθρία*, ἀλλὰ *χεῦσ-όροφος*, *ψῆχ-όλεθρος*, *ὕψ-όροφος* (τὸ υ τῆς λέξεως ὕψος εἶναι θέσει μακρὸν)· πρβλ. καὶ § 34, 1, β'.

Α'. Πρῶτον συνθετικόν

1. Κ λ ι τ ὸ ν

α') "Όνομα οὐσιαστικόν

§ 277. Τὸ θέμα οὐσιαστικοῦ, ὅταν τοῦτο λαμβάνεται ὡς α' συνθετικόν, κανονικῶς μένει ἀμετάβλητον, ἰδίᾳ ὅταν τὸ οὐσιαστικὸν τοῦτο εἶναι δευτερόκλιτον : (ἄγορά, θ. ἄγορα-) *ἀγορα-νόμος*, (σκιά, θ. σκια-) *σκια-μαχῶ*, (νίκη, θ. νικη-) *νικη-φόρος*, (δῆμος, θ. δημο-) *δημο-κρατία*, (λίθος, θ. λιθο-) *λιθό-στρωτος*, (βοῦς, θ. βου-) *βου-κέφαλος*, (ναῦς, θ. ναυ-) *ναυ-μάχος*, (τέλος, θ. τελεσ-) *τελεσ-φόρος* (βλ. § 46 κ.έ.). Ἄλλὰ

1) συνήθως τὸ θέμα πρωτοκλίτων καὶ τριτοκλίτων ὀνομάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν μετασχηματίζεται κατὰ τὰ δευτερόκλιτα, ἤτοι λήγει εἰς ο : (θ. ἡμερα-) *ἡμερο-δρόμος*, (θ. ὕλη-) *ὕλο-τόμος*, (θ. ἀμαξα-) *ἀμαξο-πηγός*, (θ. παιδ-) *παιδ-ο-νόμος*, (θ. ἰχθυ-) *ἰχθυ-ο-πώλης*, (θ. κρεασ-) *κρε-ο-πώλης*, (θ. ἀνθεσ-) *ἀνθ-ο-πώλης*, (θ. ριν-) *ριν-ό-κερωσ*.

2) σπανίως καὶ τὸ θέμα τῶν δευτεροκλίτων καὶ τριτοκλίτων ὀνομάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν, μετασχηματίζεται κατὰ τὰ πρωτόκλιτα, ἤτοι λήγει εἰς η ἢ α : (θ. ἔλαφο-) *ἐλαφη-βόλος*, (θ. θανατο-) *θανατη-φόρος*, (θ. βιβλιο-) *βιβλια-γράφος*, (θ. λαμπαδ-) *λαμπαδ-η-φόρος*.

Σημείωσις 1. Τῶν εἰς **-μα** οὐδετέρων τριτοκλίτων ὀνομάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν πολλάκις τὸ θέμα ἀποβάλλει τὴν τελικὴν συλλαβὴν **ατ** : (θ. ἀρματ-) **ἀρματ-ηλάτης**, (θ. αἱματ-) **αἱματ-ο-σταγής**, (θ. σωματ-) **σωματ-ο-ειδής**, ἀλλὰ **σωμ-ασκῶ**, **αἰμ-ο-βαφής**.

Σημείωσις 2. Τῶν ὀνομάτων **γῆ**, **πῦρ**, **ὕδωρ** ὡς πρώτων συνθετικῶν θέμα εἶναι **γῆ-** ἢ **γεω-**, **πυρ-** ἢ **πυρι-** ἢ **πυρο**, **ὕδατο-** ἢ **ὕδρο-** ἢ **ὕδρ** : **γῆ-γενής**, **γεω-μέτρης**, **γεω-γράφος** — **πυρ-φόρος**, **περι-φλεγής**, **πυρο-ειδής** — **ὕδατο-ειδής**, **ὕδρο-πότης**, **ὕδρ-αγωγός**.

β') Ἐπίθετον

§ 278. Τῶν ἐπιθέτων, ὡς πρώτων συνθετικῶν, λαμβάνεται κανονικῶς τὸ θέμα τοῦ ἀρσενικοῦ, οἰουδήποτε γένους καὶ ἂν εἶναι τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον λαμβάνεται ὡς β' συνθετικόν, ἢ τὸ ὅλον σύνθετον : (ἄκρα, πόλις) **ἀκρό-πολις**, (Μεγάλη, πόλις) **Μεγαλό-πολις**, (Θερμαί, πύλαι) **Θερμο-πύλαι**, (ἄξιος, νίκη) **ἀξιδ-νικος**, (διακόσιοι, μέδιμνοι) **διακασιο-μέδιμνος**, (χίλια, τάλαντα) **χιλιο-τάλαντος**.

Σημείωσις 1. Τοῦ ἐπιθέτου **καλός** ὡς πρώτου συνθετικοῦ θέμα εἶναι **καλλι-** (**καλλι-μορφος**, **καλλι-νικος**) καὶ τοῦ ἐπιθέτου **πᾶς** εἶναι **παντο-** ἢ **παν-** (**παντο-πόρος**, **παν-σέληνος**).

Σημείωσις 2. Τῶν τεσσάρων πρώτων κλιτῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν **εἷς**, **δύο**, **τρεις**, **τέσσαρες**, ὅταν ταῦτα λαμβάνονται ὡς πρώτα συνθετικά, θέμα εἶναι **μονο-**, **δι-**, **τρι-**, **τετρα-** : (ἐν εἶδος) **μονο-ειδής**, **δι-δραχμον**, **τρι-πους**, **τετρα-πηχυσ**.

Τὰ δὲ ἄκλιτα ἀπόλυτα ἀριθμητικά ὡς πρώτα συνθετικά ἢ μένου ἀμετάβλητα ἢ μετασχηματίζονται καὶ λήγουν εἰς **α** (κατὰ τὸ **ἐπτά**, **ἐννέα**, **δέκα**) : **πεντά-δραχμον**, **ἕξα-έτης**, **εἰκοσι-πηχυσ**, **εἰκοσά-πηχυσ**, **ἑκατόμ-πεδος**, **ἑκατοντα-έτης**.

γ') Ῥῆμα

§ 279. Τοῦ ῥήματος ὡς πρώτου συνθετικοῦ λαμβάνεται τὸ θέμα ἢ τὸ ῥηματικόν ἢ τὸ χρονικόν (κανονικῶς τοῦ **ἐνεργητικοῦ ἀορίστου** ἢ τοῦ **μέλλοντος**) :

1) **ἀμετάβλητον**, ὅταν τὸ β' συνθετικόν ἀρχίζῃ ἀπὸ φωνῆεν : (ἔχω, ἐγγύη) **ἐχ-έγγυον**, **φθιν-όπωρον**, **πειθ-αρχῶ**, **ὄψ-ασπις**.

2) **μετεσχηματισμένον** διὰ τῆς προσλήψεως ἐνός **ε** ἢ **ι** ἢ **ο**, ὅταν τὸ β' συνθετικόν ἀρχίζῃ ἀπὸ σύμφωνον : **ἐχ-έ-φρων**, **χαιρ-έ-**

κακος, **δοχ-ι-τέκτων**, **κρυψ-ι-νους**, **φυγ-ό-δικος**, **στρεψ-ό-δικος**, **δωσ-ι-δικος**, **εύρησ-ι-λογος**.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Ούτω και ἐκ τῶν εἰς **-έω** συνηρημένων ῥημάτων ὡς πρώτων συνθετικῶν πρὸ φωνήεντος μὲν λαμβάνεται τὸ θέμα ἄνευ τοῦ χαρακτῆρος **ε**, πρὸ συμφώνου δὲ λαμβάνεται τὸ θέμα μὲ **ο** ἀντὶ τοῦ χαρακτῆρος **ε**: (φιλέ-ω) **φιλ-άνθρωπος**, (μισέ-ω) **μισο-γυνής**.

2. Ἄ κ λ ι τ ο ν

§ 280. Ἐκ τῶν ἀκλίτων ὡς πρῶτα συνθετικὰ δύνανται νὰ λαμβάνονται

1) **ἐπιρρήματα**· ταῦτα ἢ μένουσι ἀπαθῆ ἢ πάσχουσι φθογγικὰς παθήσεις ἢ ἀναλογικούς μετασχηματισμούς κατὰ τὸ τέλος αὐτῶν : **ἀει-μηστος**, **ἀγχι-νους**, **ἀνω-φερής**, **ἀρι-μελής**, **εὐ-γενής**, **παλινοφθία**, **παλιρ-ροια**, **χαμαί-ζηλος**, **ὕψι-πέτης** — (ἄγχι) **ἀγχε-μαχος**, (χαμαί) **χαμ-ερπής**, (ὕψι) **ὕψι-μαθής**, (ἔνδον) **ἐνδό-μυχος**, (ἐπισθεν) **ἐπισθό-δομος**, **ἐπισθο-φύλαξ**·

2) **αἱ κύριαι προθέσεις**· αὗται

α') ὅταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι ῥῆμα, ἔχουσι κανονικῶς ἐπιρρηματικὴν σημασίαν : **εἰσ-άγω** (= ἄγω **ἐντός**), **ἐπι-τίθημι** (= θέτω **ἐπάνω**), **συμ-μένω** (= μένω **μαζί**)·

β') ὅταν τὸ β' συνθετικὸν εἶναι ὄνομα, ἄλλοτε μὲν ἔχουσι ἐπιρρηματικὴν σημασίαν, ὡς **ἀμφι-θάλασσο** (= ὁ ἔχων ἀμφοτέρωθεν θαλάσσαν), **σύν-τροφος** (= ὁ τρεφόμενος **μαζί**), ἄλλοτε δὲ τὴν συνήθη προθετικὴν σημασίαν, ὡς **ἀνά-λογος** (= ὁ ἀνά λόγον), **παρά-λογος** (= ὁ παρὰ λόγον), **ἐν-τιμος** (= ὁ ἐν τιμῇ), **ὑπερ-άνθρωπος** (= ὁ ὑπὲρ ἄνθρωπον)· βλ. § 28 κ.έ. καὶ § 33, 6, Σημ.

3) **ἀχώριστα μόρια**· οὕτω καλοῦνται μερικαὶ ἐπιρρηματικαὶ λέξεις, αἱ ὁποῖαι οὐδέποτε λαμβάνονται μεμονωμέναι, ἀλλὰ πάντοτε ἐν συνθέσει ὡς πρῶτα συνθετικὰ (πρβλ. νῦν : **ξε**, π.χ. γράφω—ξεγράφω, λέω—ξελέω)·

Ἄχώριστα μόρια τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνήθη εἶναι :

α') τὸ στερητικὸν **ἀ-** καὶ τὸ στερητικὸν **νη-**, τὰ ὁποῖα ἔχουσι τὴν ἔννοιαν τοῦ **ἄνευ** ἢ **ὄχι** : **ἄ-καρπος** (= ἄνευ καρποῦ), **ἄ-γνωστος** (= ὄχι γνωστός), **ἄ-τυχής** (= ἄτυχος), **νη-ποιεῖ** (= ἀτιμωρητὴ), **νηγεμία** (= ἔλλειψις ἀνέμου), **νωδός** (ἐκ τοῦ νη-ὁδοῦς = ἄνευ ὁδόντων)·

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τὸ στερητικὸν **α-** πρὸ φωνήεντος συνήθως γίνεται **ἀν-** : **ἀν-εὐθύνος**· ἀλλὰ : **ἀ-ήτητος**, **ἄ-οπλος**, **ἄ-υπνος**, **ἄκων** (ἐκ τοῦ **ἀ-έκων**), **ἀργός** (ἐκ τοῦ **ἀ-εργός**)· πρβλ. § 276, 2, Σημ. 1.

β') τὸ **δυσ-**, τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ **κακός** ἢ τοῦ **δύσ-**
κολος: **δυσ-ώδης** (= κακῶς ὄζων), **δυσ-ειδής** (= ἔχων κακὴν μορ-
φήν, ἄσχημος), **δυσ-άλωτος** (= δυσκόλως ἀλισκόμενος)·

γ') τὰ ἐπιτακτικὰ μόρια **ἀ-**, **ἀρι-**, **ἐρι-**, **ζα-**, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν
ἐννοιαν τοῦ **πολύ**, **πάρα πολύ**: **ἀ-τενής** (= λίαν τεταμένος), **ἀ-χανής**
(= λίαν χαίνων, πολὺ ἐκτεταμένος), **ἀρι-ζήλωτος** (= λίαν ζηλωτός),
ἐρί-τιμος (= πολύτιμος), **ζα-πλουτος** (= βαθύπλουτος)·

δ') τὸ **ἡμι-** (ἐξ οὗ τὸ ἐπίθετον **ἡμισυς**): **ἡμί-θεος**, **ἡμι-τάλαντος**.

Β'. Δεύτερον συνδεδειγμένον

1. Κ λ ι τ ὶ ν

α') Ὄνομα οὐσιαστικόν

§ 281. Σύνθετον ὄνομα μὲ οὐσιαστικόν ὡς β' συνθετικὸν δυνα-
τὸν νὰ εἶναι καὶ αὐτὸ οὐσιαστικόν, δυνατόν ὅμως νὰ εἶναι ἐπίθετον.

1) Ὄταν ἐν σύνθετον ὄνομα μὲ οὐσιαστικόν ὡς β' συνθετικὸν
εἶναι καὶ αὐτὸ οὐσιαστικόν, τότε τὸ β' συνθετικὸν συνήθως μένει ἀμε-
τάβλητον: (ἄρμα, ἄμαξα) **ἄρμ-άμαξα**, (ξίφος, μάχαιρα) **ξίφο-μά-
χαιρα**, (ἵππος, δρόμος) **ἵππο-δρομος**, (ἀμφί, θέατρον) **ἀμφι-θέατρον**,
(ὄπισθεν, φύλαξ) **ὄπισθο-φύλαξ**.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Εἰς μερικὰ τοιαῦτα σύνθετα τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον εἶναι
β' συνθετικόν, μετασχηματίζεται εἰς **-ον** ἢ **-ιον**: (πρό, θύρα) **πρό-θυ-ρον**, (ἡμισυς,
μέδιμνος) **ἡμι-μέδιμν-ον**, (ἡμισυς, ὀβολός) **ἡμι-ωβόλ-ιον** (πρβλ. **ἡμι-τά-
λαντ-ον**), (πρό, ἄστν) **προ-άστ-ιον**.

2) Ὄταν σύνθετον ὄνομα μὲ οὐσιαστικόν ὡς β' συνθετικὸν εἶναι
ἐπίθετον, τότε τὸ β' συνθετικόν

α') μένει ἀμετάβλητον, ἂν εἰς τὸ ὄλον σύνθετον παρέχεται μορφή
ἐπιθέτου (δικαταλήκτου ἢ μονοκαταλήκτου): **ἀ-υπνος**, **εὐ-ἀριθμος**,
πάν-δημος, **ἄ-τοπος**, **εὐ-δαίμων**, **ἀ-χίτων**, **εὐ-χαρίς**, **εἰψ-ασπῖς**,
εὐ-παῖς, **μακρό-χειρ**·

β') μετασχηματίζεται κατὰ τὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα λήγουν εἰς **-ος**,
-ιος, **-ης**, **-ων**: (μηχανή) **πολυ-μήχαν-ος**, (σπονδῆ) **ὀμό-σπον-δος**,
(σῶμα) **ἀ-σώματ-ος**, (αἷμα) **δμ-αιμ-ος**, (ἀνήρ) **ἄν-ανδρ-ος**, (θάλαττα)

ἐπι-θαλάττι-ιος, (πατήρ, μήτηρ, γαστήρ) **ὄμο-πάτερ-ιος**, **ὄμο-μήτερ-ιος**, **ὄμο-γάστρ-ιος**, (ἄλς) **ἐν-άλ-ιος**, (τέλος) **εὐ-τελ-ής**, (εἶδος) **εὐ-ειδ-ής**, (μέγεθος) **ὑπερ-μεγέθ-ης**, (φρῆν) **ἄ-φρ-ων**, **σώ-φρ-ων** (πρᾶγμα) **πολυ-πράγμ-ων**, (κτήμα) **ἀ-κτιήμ-ων**.

Σημείωσις. Τὰ ὀνόματα **πατήρ**, **μήτηρ** καὶ **γαστήρ** ὡς δευτέρα συνθετικά ἐπιθέτων με ἀ' συνθετικὸν ἄλλην λέξιν ἐκτὸς τῆς λέξεως **ὄμος** (= εἷς καὶ ὁ αὐτὸς) μεταβάλλουν τὴν λήγουσαν **-ηρ** εἰς **-ωρ**: **ἀ-πάτωρ**, **ἀ-μήτωρ**, **προ-γᾶστωρ**.

Ἡ λέξις **γῆ** ὡς β' συνθετικὸν ἐπιθέτων μετασχηματίζεται εἰς **-γεωσ** ἢ **-γαιος** (ἢ **-γειος**) : **λεπτό-γεωσ**, **μεσό-γαιος**, (μεσό-γειος) .

Αἱ λέξεις **ἀγορά** καὶ **ὄνομα** ὡς β' συνθετικά μετασχηματίζονται εἰς **-ήγυρις**, **-ώνυμος**: **παν-ήγυρις**, **ὄμ-ήγυρις** — **εὐ-ώνυμος**, **ἀν-ώνυμος**.

β') Ἐπίθετον

§ 282. Τὸ ἐπίθετον ὡς β' συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητον : (γνωστός) **ἄ-γνωστος**, (ἴσος) **ἄν-ισος**, (ποικίλος) **πολυ-ποίκιλος**, (συνήθης) **ἀ-συνήθης** (πρβλ. νεοελλ. : **μον-ἀκριβος**, **ρόδο-κόκκινος**).

γ') Ῥῆμα

§ 283. Λέξις σύνθετος με ῥῆμα ὡς β' συνθετικὸν δυνατὸν νὰ εἶναι πάλιν ῥῆμα, δυνατὸν ὅμως νὰ εἶναι ὄνομα οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον : (γράφω) **ἀντι-γράφω**, **ζω-γράφος**, (ἀκούω) **ὑπ-ακούω**, **ὑπ-ήκοος**.

1) Τὸ ῥῆμα ὡς β' συνθετικὸν κανονικῶς μένει ἀμετάβλητον, μόνον ὅταν τὸ ἀ' συνθετικὸν εἶναι πρόθεσις ἄλλως σχηματίζεται **παρα-σύνθετον** ῥῆμα εἰς **-έω** ἀπὸ συγγενὲς σύνθετον ὄνομα, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ ἐνεργεῖν πρόσωπον : **συν-γράφω**, ἀλλὰ **ζωγραφέ-ω**, **-ῶ** (ἐκ τοῦ **ζωγράφος**) — **ἐξ-εργάζομαι**, **κατ-εργάζομαι**, ἀλλὰ **εὐεργετ-έω**, **-ῶ** (ἐκ τοῦ **εὐ-εργέτης**)· βλ. § 286.

Σημείωσις. Σύνθετα ῥήματα ὡς τὰ τῆς νέας γλώσσης **βιοπαλαίω**, **χαρτοπαίζω**, **καλοτρώγω**, **κακογράφω** κτλ. κανονικῶς δὲν σχηματίζονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν. Ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων ὅμως ἀρχίζουν νὰ σχηματίζονται τοιαῦτα σύνθετα, ὡς **ἀμπελο-τέμνω**, **θυρο-κόπτω** κτλ.

2) Ὅταν με ῥῆμα ὡς β' συνθετικὸν σχηματίζεται ὄνομα οὐσιαστικὸν ἢ ἐπίθετον, τότε τὸ θέμα τοῦ ῥήματος, τὸ ὁποῖον λαμβάνεται ὡς β' συνθετικὸν, προσλαμβάνει τὰς καταλήξεις

α') **-ς**: (**θηρά-ω**) **ὀρνιθο-θήρα-ς**, (**νικά-ω**) **ὀλυμπιο-νίκη-ς**,

(γιγνώ-σκ-ω) ἀ-γνώ-ς (= ἄγνωστος ἢ ἀγνοῶν), (ὠνέ-ομαι) τελ-
 ὠνη-ς, (πωλέ-ω) βιβλιο-πώλη-ς, (θνήσκω, θ. θνη-) ἡμι-θνή-ς,
 (πλήττω, θ. πληγ-) οἰστρο-πλήξ (ἐκ τοῦ οἰστροπλήγ-ης)·

β') -ης (γεν. -ου), -ος : (ἄρχ-ω), σχολάρχ-ης, (πέτ-ομαι)
 ὑπι-πέτ-ης, (γράφ-ω) ζω-γράφ-ος, (πήγ-νυ-μι) ναυ-πηγ-ός·

γ') -ῆς (γεν. -οῦς) : (βλέπτω, θ. βλαβ-) ἀ-βλαβ-ῆς, (μαν-
 θάνω, θ. μαθ-) εὐ-μαθ-ῆς, (σέβ-ομαι) εὐ-σεβ-ῆς, (πίπτω, θ. πετ-)
 προ-πετ-ῆς·

δ') -της, -τωρ : (ἴστημι, θ. στα-) ἐπι-στά-της, (δίδωμι, θ.
 δο-) προ-δό-της, (λαβμάνω, θ. ληβ-) ἀντι-λήπ-τωρ.

2. Ἄ κ λ ι τ ο ν

§ 284. Λέξεις ἄκλιτος ὡς β' συνθετικὸν μένει ἀμετάβλητος : ἔκ-
 παλαι, ὑπερ-εὔ, ὑπερ-άνω, σύν-αμα.

Νόδα σύνθετα καὶ παρασύνθετα

§ 285. Νόθη σύνθεσις. Μερικαὶ σύνθετοι λέξεις σχηματίζονται
 καὶ κατὰ τὸ α' καὶ κατὰ τὸ β' συνθετικόν, ἢ μόνον κατὰ τὸ α', οὐχὶ ἀπὸ
 θέματα ἀπλᾶ, ἀλλ' ἀπὸ ἀκεραίους τύπους λέξεων : (νέα, πόλις) νεά-
 πολις, (ἐνῶ : ἄκρα, πόλις — ἀκρό-πολις), (ναῦς, νεώς, οἶκος)
 νεώσ-οικος, (δορί, κτητός) δορί-κτητος, (πᾶσι, γνωστός) πασί-γνω-
 στος, (νοῦν, ἔχω) νοῦν-εχής. Οὕτως ἐσχηματίσθη καὶ ἡ λέξις Πελο-
 πόννησος (ἐκ τῶν λέξεων Πέλοπος νῆσος).

Τὰ τοιαῦτα σύνθετα καλοῦνται ν ὀ θ α.

§ 286. 1) Αἱ παράγωγοι λέξεις, αἱ ὁποῖαι παράγονται ἀπὸ ἄλλας
 λέξεις (οὐχὶ ἀπλᾶς, ἀλλὰ) συνθέτους, λέγονται παρασύνθετοι :
 (στρατός, ἄγω — στρατ-ηγός) στρατηγ-έω, -ῶ, (σῦκον, φαίνω — συκο-
 φάντης) συκοφαντ-έω, -ῶ, (πολὺς, πρᾶγμα — πολυ-πράγμων) πολυ-
 πραγμον-έω -ῶ.

2) Παρασύνθετα παράγονται καὶ ἀπὸ δύο ἢ περισσοτέρας λέξεις,
 αἱ ὁποῖαι συνεκφέρονται μὲν κανονικῶς καὶ ἀποτελοῦν μίαν ἔννοιαν,
 ἀλλὰ δὲν ἐνοῦνται εἰς μίαν λέξιν σύνθετον : (Ἄρειος πάγος) Ἄρεο-
 παγ-ίτης, (καλὸς ἀγαθὸς) καλοκαγαθ-ία, (ἐν χειρὶ τίθημι) ἐγχειρ-ίζω,
 (κατὰ χώραν τίθημι) καταχωρ-ίζω, (ὁ ἀπὸ τῶν χειρῶν ἔχων τὸν βίον)
 ἀποχειροβίος (πρβλ. νῦν : Μαύρη θάλασσα — Μαυροθαλασσ-ίτης,
 Ἐρυθρὸς Σταυρὸς — Ἐρυθροσταυρ-ίτης, ἔξω φρενῶν — ἐξωφρεν-ικός).

Τονισμός και σημασία τῶν συνδέτων

α') Τονισμός

§ 287. Παρά τὸν κανόνα (§ 16, 11) δὲν ἀναβιβάζεται κατὰ τὴν σύνθεσιν ὁ τόνος, ὅταν β' συνθετικὸν εἶναι

1) οὐσιαστικόν, τὸ ὅποῖον λήγει εἰς **-ά, -ή, -μός, -εύς, -τής, -τήρ**: (φορὰ) **μισθο-φορά**, (βολή) **προσ-βολή**, (σιτισμός) **ἐπι-σιτισμός**, (γραφεὺς) **συγ-γραφεύς**, (ἱερεὺς) **ἀρχ-ιερεὺς**, (ἀγωνιστής) **ἀντ-αγωνιστής**, (πλωτήρ) **συμ-πλωτήρ**· (ἀλλὰ δεσμός — σύνδεσμος)·

2) ῥηματικὸν ἐπίθετον εἰς **-τέος** ἢ ἐπίθετον ἐν γένει, τὸ ὅποῖον λήγει εἰς **-ής** ἢ **-ικός**: (δοτέος) **ἀπο-δοτέος**, (σαφής) **ἀ-σαφής**, (ἐπιεικής) **ἀν-επιεικής**, (συμβουλευῶ) **συμ-βουλευτικός**.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Τὰ ῥηματικά ἐπίθετα εἰς **-τος** ὡς β' συνθετικά, ὅταν μὲν ἐν τῷ συνθέτῳ ὑπάρχη ἡ ἔννοια τοῦ δυνατοῦ, διατηροῦν τὸν τόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης καὶ εἶναι τρικατάληκτα, ὅταν δὲ ἐν τῷ συνθέτῳ ὑπάρχη ἡ ἔννοια τοῦ παθητικοῦ παρακειμένου, ἀναβιβάζουν τὸν τόνον καὶ εἶναι δικατάληκτα (§ 271, 1, α') : **αἰρετός** — **ἐξαιρετός**, **-ή, -όν** (= δυνάμενος νὰ ἐξαιρεθῆ) — **ό, ἢ ἐξάιρετος**, τὸ **ἐξάιρετον** (= ἐξερρημένος, ἐκλελεγμένος)· **λυτός** — **διαλυτός**, **-ή, -όν** (= δυνάμενος νὰ διαλυθῆ) — **ό, ἢ διάλυτος**, τὸ **διάλυτον** (= διαλελυμένος). Οὕτως **ό, ἢ ἀγραπτός** (= μὴ γεγραμμένος), **ό, ἢ χειροποίητος** (= χειρὶ πεποιημένος), **ό, ἢ νεόδατος** (= νεωστὶ δεδαρμένος)·

§ 288. Τὰ εἰς **-ος** σύνθετα, τῶν ὁποίων τὸ μὲν α' συνθετικὸν εἶναι θέμα ὀνομαστικόν, τὸ δὲ β' συνθετικὸν εἶναι θέμα ῥηματικόν, τονίζονται συνήθως, ὅταν μὲν ἔχουν ἐνεργητικὴν σημασίαν, εἰς τὸ β' συνθετικόν, ἢτοι εἰς τὴν παραλήγουσαν, ὅταν δὲ ἔχουν παθητικὴν ἢ ἀμετάβητον σημασίαν, εἰς τὸ α' συνθετικόν, ἢτοι εἰς τὴν προπαραλήγουσαν : **λογο-γράφος** (= ὁ γράφων λόγους) — **αὐτό-γράφος** (= ὁ ὑπ' αὐτοῦ γραφεὶς), **πρωτο-τόκος** (= ἡ τὸ πρῶτον τεκοῦσα) — **πρωτό-τοκος** (= ὁ τεχθεὶς πρῶτος), **αὐτό-μολος** (= ὁ αὐτὸς μολῶν, ἢτοι ἐλθῶν).

Ἐὰν ὅμως τὰ τοιαῦτα σύνθετα ἔχουν τὴν παραλήγουσαν φύσει ἢ θέσει μακράν, τότε τονίζονται ἐπὶ τῆς ληγούσης : **ναυ-πηγός**, **ἀργυρ-αμοιβός**, **κυν-ηγός**, **ψυχο-πομπός**.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Παρά τὸν ἀνωτέρω κανόνα ἀναβιβάζουν τὸν τόνον, ἂν καὶ ἔχουν ἐνεργητικὴν σημασίαν

α') τὰ εἰς **-ος** σύνθετα μὲ πρόθεσιν ἢ μὲ τὸ ἐπίρρημα **εὖ** ἢ μὲ τὰ ἀχώριστα μόρια **ἀ-** καὶ **δυσ-**: **πρό-μαχος**, **διά-δοχος**, **εὖ-φορος**, **ἀ-γονος**, **δύσ-τροπος**·

β') ὅσα λήγουν εἰς **-οχος, -αρχος** καὶ **-συλος** (ἐκ τῶν ῥ. ἔχω, ἄρχω, συλῶ) :
ἡνί-οχος, ναύ-αρχος, ἱερό-συλος

γ') αἱ σύνθετοι λέξεις *ἐπίβουλος, κακοῦργος, πανούργος* (§ 276, 2, Σημ. 1).

β') Σημασία

§ 289. Τὰ σύνθετα κατὰ τὴν σημασίαν των διαιροῦνται εἰς

1) **ὀριστικά**· οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, εἰς τὰ ὁποῖα, ὅταν ἀναλύωνται κατὰ τὴν σημασίαν των, τὸ α' συνθετικὸν γίνεται προσδιορισμὸς τοῦ β' συνθετικοῦ, ἐπιθετικὸς ἢ ἐπιρρηματικὸς ἢ κατὰ πτωσιν γενικὴν : *ἀκρόπολις* (= ἄκρα πόλις), *παλαιγενής* (= πάλαι γενόμενος), *ὀψιμαθής* (= ὀψὲ μαθών), *δημογέρον* (= τοῦ δήμου γέρον), *ὀλιγαρχία* (= ὀλίγων ἀρχή), *πάμπρωτος* (= πάντων πρῶτος)·

2) **τὰ ἀντικειμενικά ἢ σύνθετα ἐξαρτήσεως**· οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, εἰς τὰ ὁποῖα, ὅταν ἀναλύωνται κατὰ τὴν σημασίαν των, τὸ ἐν ἐκ τῶν συνθετικῶν μερῶν λαμβάνει θέσιν ἀντικειμένου τοῦ ἑτέρου : *λογογράφος* (= ὁ γράφων λόγους), *δεισιδαίμων* (= ὁ δεδιώς, ἦτοι φοβούμενος τοὺς δαίμονας), *ἀρχέκακος* (= ὁ ἄρχων, ἦτοι κάμων ἀρχὴν τοῦ κακοῦ)·

3) **κτητικά**· οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ ἀναλύωνται εἰς τὴν μετοχὴν ἔχων (φέρων, παράγων κτλ.) μὲ ἀντικείμενον αὐτῆς ἀμφοτέρω τὰ συνθετικὰ μέρη τοῦ συνθέτου, τὸ ἐν ὧς ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν τοῦ ἑτέρου : *ἀργυρότοξος* (= ὁ ἔχων ἀργυροῦν τόξον,), *σώφρων* (= ὁ ἔχων σώας τὰς φρένας), *πολύκαρπος* (= ὁ ἔχων ἢ φέρων ἢ παράγων πολλοὺς καρπούς· (πρβλ. *ξανομάλλης* = ἐκεῖνος ποῦ ἔχει ξανθὰ μαλλιά, *ἀνοιχτομάτης* = ἐκεῖνος ποῦ ἔχει ἀνοιχτὰ τὰ μάτια του κτλ.)·

4) **συνδετικά**· οὕτω καλοῦνται τὰ σύνθετα, τὰ ὁποῖα δηλοῦν ἀπλῶς συνύπαρξιν ἐκείνων, τὰ ὁποῖα σημαίνουν τὰ δύο συνθετικὰ μέρη τοῦ συνθέτου, ἦτοι τὰ σύνθετα, τὰ ὁποῖα ἐκφράζουν ὅ,τι καὶ τὰ δύο συνθετικὰ μέρη αὐτῶν συνδεόμενα μὲ τὸ **καὶ** : *ιατρόμαντις* (= ἱατρὸς συγχρόνως καὶ μάντις), *πλουθυγεία* (= πλοῦτος καὶ ὑγεία), *τραγέλαφος* (= τράγος συγχρόνως καὶ ἔλαφος), *γλυκύπικρος* (= γλυκὺς καὶ πικρὸς).

Σημείωσις. Συνδετικά σύνθετα πολὺ ὀλίγα ἔχει ἡ ἀρχαία γλῶσσα, πλεῖστα δὲ ἡ μεσαιωνικὴ καὶ ἰδίως ἡ νεωτέρα Ἑλληνικὴ, ὡς *θεάνθρωπος, ἡμερ νύκτιον, κροφιλόσφοπος, νυκθιμερὸν* — *ἀμπελοχώραφα, γυναικόπαιδα, μαυροκίτρινος, στεφάνομακρος, ἀνοιγοκλείνω, μπαινοβγαίνω* κτλ. (βλ. καὶ § 280, 2).

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΝΩΜΑΛΩΝ ΡΗΜΑΤΩΝ

***Αγαμαι.** Βλ. σελ. 141, § 251.

*Αγνυμι. Βλ. *Κατάγνυμι*.

*Αγορεύω. Βλ. σελ. 148, § 254, 3.

*Αγω (= ὀδηγῶ, φέρω· θ. ἀγ-), παρατ. ἤγον, μελλ. ἄξω, ἀόρ. β' ἤγαγον (§ 190, Σημ. 2), παρακμ. ἤχα ἢ ἀγήοχα (§ 33, 7). — *Αγομαι, παρατ. ἤγόμεν, μέσ. μέλλ. ἄξομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἤγαγόμεν, παθ. μέλλ. ἀχθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἤχθην, παρακμ. ἤγμαι, ὑπερσ. ἤγμην.

*Αἰδω (= τραγουδῶ, ψάλλω· θ. ἀειδ-, ᾄδ-), παρατ. ἤιδον, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργητικὴν σημασίαν) ἄσομαι (= θά τραγουδήσω ἢ θά τραγουδῶ), ἀόρ. ἤσα. — *Αἰδομαι, παθ. ἀόρ. ἤσθην.

Αἰδοῦμαι. Βλ. σελ. 130, § 236, 3.

Αἰρέω-ῶ. Βλ. σελ. 130, § 236, 3. Βλ. καὶ *Αἰλίσκομαι.

Αἶρω (= ὑψώνω, σηκώνω· θ. ἀρ-, ἐξ οὗ αἶρ-, § 216, 2) παρατ. ἤρον, μελλ. ἄρῶ, ἀόρ. ἤρα (ὑποτ. ἄρω, προστ. ἄρον κτλ. § 217, 2, Σημ. 2), παρακμ. ἤρακα. — Αἶρομαι, παρατ. ἤρόμην, μέσ. μέλλ. ἀροῦμαι, μέσ. ἀόρ. ἤράμην, παθ. ἀόρ. ἤρθην, παρακμ. ἤρμαι.

Αἰσθάνομαι (ἀποθετικόν, = καταλαβαίνω· θ. αἰσθ-, ἐξ οὗ αἰσθάν-, § 254, 3, β', αἰσθε-), παρατ. ἤσθανόμεν, μέσ. μέλλ. αἰσθήσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἤσθόμεν, παρακμ. ἤσθημαι, ὑπερσυντ. ἤσθήμην.

*Ακοῦμαι (ἀποθετικόν, = θεραπεύω· θ. ἀκεσ-), μέλλ. (συνηρημένος) ἀκοῦμαι, μέσ. ἀόρ. ἤκεσάμην (§ 236, 1).

*Ακούω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

*Αἰλίσκομαι (ἀποθετικόν, παθητικόν τοῦ αἰρέω -ῶ, = συλλαμβάνομαι, κυριεύομαι· θ. Φάλ-, ἀλ-, ἐξ οὗ ἀλίσκ-, ἀλω-, § 188, 4, § 189, 3, § 252, 3), παρατ. ἤλισκόμην, μέσ. μέλλων (με παθητικὴν σημασίαν) ἀλώσομαι, ἐνεργ. ἀόρ. β' (με παθ. σημασίαν) ἐάλων, ἐνεργ. παρακμ. (με παθ. σημασίαν) ἐάλωκα, ὑπερσ. ἤλώκειν.

*Αμαρτάνω (= ἀποτυγχάνω· θ. ἀμαρτ-, ἐξ οὗ ἀμαρταν-, § 254, 3, β', ἀμαρτε-, § 254, 1), παρατ. ἤμάρτανον, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ. ση-

μασίαν) ἀμαρτήσομαι, ἀόρ. β' ἡμαρτον, παρακμ. ἡμάρτηκα. — Παθ. (ἀπροσώπως) ἀμαρτάνεται, παρατ. ἡμαρτάνετο, παθ. ἀόρ. ἡμαρτήθη, παρακμ. ἡμάρτηται.

Ἀμφιέννυμι (ἀμφι - ἔννυμι = ἐνδύω· θ. Γεσ-, ἐσ-, ἐξ οὗ ἐννυ- ἐκ τοῦ ἐσσυ-, § 239, 2. Σημ.), παρατ. ἡμφιέννυν, μέλλ. (συνηρημένος) ἀμφιωῶ, -εἷς κτλ. ἀόρ. ἡμφίεσα. — Ἀμφιέννυμαι, παρατ. ἡμφιεννύμην, μέσ. μέλλ. ἀμφιέσομαι, παρακμ. ἡμφίεσμαι (§ 186, 6).

Ἀναλίσκω ἢ ἀναλώω -ῶ (= ἐξοδεύω· θ. ἀν-αλ-, ἐξ οὗ ἀναλίσκ-, § 254, 2, ἀν-αλο-), παρατ. ἀνήλισκον ἢ ἀνήλουν, μέλλ. ἀναλώσω, ἀόρ. ἀνήλωσα, παρακμ. ἀνήλωκα. — Ἀναλίσκομαι, παρατ. ἀνηλίσκόμεην ἢ ἀνηλούμην, παθ. μέλλ. ἀναλωθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἀνηλώθηην, παρακμ. ἀνήλωμαι.

Ἀνοίγω ἢ ἀνοίγνυμι (ἀνά - οἶγω· θ. Φοιγ-, οἶγ-, ἐξ οὗ οἶγνυ-, § 239, 2), παρατ. ἀνέωγον, μέλλ. ἀνοίξω, ἀόρ. ἀνέωξα, παρακμ. ἀνέωχα. — Ἀνοίγομαι, παρατ. ἀνεωγόμεην, παθ. ἀόρ. ἀνεώχθηην, παρακμ. ἀνέωγμαί, τετελ. μέλλ. ἀνεώξομαι (= θὰ εἶμαι ἀνοικτός). Βλ. § 188, 4.

Ἀνώω ἢ ἀνύτω (= τελειώνω). Βλ. σελ. 130, § 236, 3.

Ἀπ-εχθάνομαι (ἀποθετικόν, = καθίσταμαι μισητός· θ. ἐχθ-, ἐξ οὗ ἐχθαν-, § 254, 3, β', ἐχθε-), παρατ. ἀπηχθανόμεην, μέσ. μέλλ. (με παθ. σημασίαν) ἀπεχθήσομαι, μέσ. ἀόρ. β' (με παθ. σημασίαν) ἀπηχθόμεην, παρακμ. ἀπήχθημαι.

Ἀπο-διδράσκω (= δραπετεύω· θ. δρᾶ, ἐξ οὗ διδρασκ-, § 254, 2), παρατ. ἀπ-εδίδρασκον, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ. σημασίαν) ἀπο-δράσομαι, ἀόρ. β' ἀπ-έδραν (§ 252, σελ. 143), παρακμ. ἀπο-δέδρακα.

Ἀπο-θνήσκω (θ. θαν-, θνη-, ἐξ οὗ θνησκ-, ἐκ τοῦ θνησκ-, § 254, 2), παρατ. ἀπ-έθνησκον, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) ἀπο-θανοῦμαι, ἀόρ. β' ἀπ-έθανον, παρακμ. τέθνηκα, ὑπερσυντ. ἐτεθνήκειν, τετελ.-μέλλ. τεθνήξω (§ 253, 4).

Ἀπ-όλλυμι (= καταστρέφω, χάνω· θ. ὀλ-, ἐξ οὗ ὀλλυ-, ἐκ τοῦ ὀλυ-, § 239, 2, Σημ.), παρατ. ἀπ-ώλλυν, μέλλ. (συνηρημένος) ἀπ-ολῶ, ἀόρ. ἀπ-ώλεσα, παρακμ. ἀπ-ολώλεκα. — Ἀπ-όλλυμαι, παρατ. ἀπ-ωλλόμεην, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) ἀπ-ολοῦμαι, ἀόρ. β' ἀπ-ωλόμην, ἐνεργ. παρακμ. β' (με παθ. σημασίαν) ἀπ-όλωλα (= ἔχω καταστραφῆ, εἶμαι χαμένος), ὑπερσ. ἀπ-ωλώλειν (§ 190).

Ἀρέσσω (θ. ἄρ-, ἄρε-, ἐξ οὗ ἄρεσκ-, § 254, 2), παρατ. ἤρεσκον, μέλ. ἄρέσω, ἀόρ. ἤρεσα. — Ἀρέσκομαι, παρατ. ἤρεσκόμην, μέσ. ἀόρ. ἤρεσάμην.

² *Αρκέω* -*ῶ*, *ἀόρ.* ἤρκεσα (§ 236, 1).

² *Αρόω* -*ῶ* (= ἀροτριῶ· θ. ἀρο-), *ἀόρ.* ἤροσα (§ 236, 1).

² *Αφ-ίημι*. Βλ. *ἴημι*.

² *Αφικνέομαι* -*οῦμαι* (= φθάνω). Βλ. σελ. 148, § 254, 3, γ'.

² *Αχθομαι* (ἀποθετικόν, = δυσσαρεστοῦμαι, ἀγανακτῶ· θ. ἀχθ-, ἀχθεσ-), παρατ. ἤχθόμην, μέσ. μέλλ. ἀχθέσομαι, παθ. ἀόρ. (με μέσην σημασίαν) ἤχθήσθην (§ 236, 2).

Βαίνω (= βαδίζω). Βλ. σελ. 148 (§ 254, 3, δ').

Βάλλω (= ρίπτω, κτυπῶ· θ. βαλ-, ἐξ οὗ βαλλ-, § 216, 1, βλη-), παρατ. ἔβαλλον, μέλλ. (συνηρημένος) βαλῶ, ἀόρ. β' ἔβαλον, παρακμ. βέβληκα, ὑπερσ. ἐβεβλήκειν. — *Βάλλομαι*, παρατ. ἐβαλλόμην, μέσ. μέλλ. (περι)βαλοῦμαι, μέσ. ἀόρ. β' (περι)εβαλόμην, παθ. μέλλ. βληθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐβλήθην, παρακμ. βέβλημαι, ὑπερσ. ἐβεβλήμην.

Βιβάζω (εὐχρηστον σύνθετον : ἀναβιβάζω, διαβιβάζω κτλ.), παρατ. ἐβίβαζον, μέλλ. (συνηρημένος) βιβῶ, -ᾶς, -ᾶ κτλ., ἀόρ. ἐβίβασα. — *Βιβάζομαι*, μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) βιβῶμαι, -ᾶ, -ᾶται κτλ., μέσ. ἀόρ. ἐβιβασάμην.

Βλαστάνω. Βλ. σελ. 148 (§ 254, 3, β').

Βούλομαι. Βλ. σελ. 147 (§ 254, 1, γ').

Γηράσκω (θ. γηρα-, ἐξ οὗ γηρασκ-, § 254, 2), παρατ. ἐγήρασκον, μέλλ. γηράσω καὶ μέσος (με τὴν αὐτὴν σημασίαν) γηράσομαι, ἀόρ. ἐγήρασα καὶ ἀόρ. β' ἐγήραν (§ 252), παρακμ. γεγήρακα.

Γίγνομαι (ἀποθετικόν, θ. γεν-, ἐξ οὗ γι-, γεν-, γι- γν-, § 32, 6, γενε-), παρατ. ἐγιγνόμην, μέσ. μέλλ. γενήσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἐγενόμην, παρακμ. γεγένημαι καὶ ἐνεργ. παρακμ. β' (με τὴν αὐτὴν σημασίαν) γέγονα, ὑπερσ. ἐγεγόνειν (πρβλ. § 239, 1).

Γιγνώσκω (= γνωρίζω, φρονῶ, ἀποφασίζω). Βλ. σελ. 147, § 254, 2, α'.

Δάκνω (= δαγκάνω· θ. δηκ-, δακ-, ἐξ οὗ δακν-, § 254, 3, α'), παρατ. ἔδακνον μέσ. μέλλ. (με ἐνεργητικὴν σημασίαν) δήξομαι (= θὰ δαγκάνω ἢ θὰ δαγκάσω), ἀόρ. β' ἔδακον. — *Δάκνομαι*, παρατ. ἔδακνόμην, παθ. ἀόρ. (καὶ ὡς μέσος) ἐδήχθην, παρακμ. δέδηγμαι.

Δέω, -*ῶ* (= δένω). Βλ. σελ. 130 καὶ § 232, Σημ.

Δέω (= ἔχω ἀνάγκη· θ. δε-, ἐξ οὗ δεε-, § 254, 1), παρατ. ἔδεον, μέλλ. δεήσω, ἀόρ. ἐδέησα (συνήθως ὡς ἀπρόσωπον ῥῆμα : δεῖ, ἔδει, δεήσει, ἐδέησε, δεδέηκε). — *Δέομαι* (= ἔχω ἀνάγκη ἢ παρακαλῶ), παρατ. ἐδεόμην, μέσ. μέλλ. δεήσομαι, παθ. ἀόρ. (με μέσην σημασίαν) ἐδεήθην (= ἔλαβον ἀνάγκη ἢ παρεκάλεσα), παρακμ. δεδέημαι (§ 235).

Διαλέγομαι (ἀποθετικόν, = συνομιλῶ, συζητῶ), παρατ. διελεγόμην, μέσ. μέλλ. διαλέξομαι, παθ. ἀόρ. (με ἔνεργ. σημασίαν) διελέχθην, παρακμ. διείλεγμαί. Βλ. Λέγω.

Δίδωμι. Βλ. σελ. 134, § 242 κ.έ.

Δοκέω, -ῶ. Βλ. σελ. 147, § 254, 1, α'.

Δράω, -ῶ. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Δύναμαι. Βλ. σελ. 141, § 251.

Δύω. Βλ. σελ. 130, § 236, 3 καὶ § 252.

Ἐγείρω (= σηκώνω· θ. ἐγερ-, ἐξ οὗ ἐγειρ-, § 216, 2 καὶ ἐγρ-, § 32, 1), παρατ. ἤγειρον, μέλλ. (συνηρημένος) ἐγερεῶ, ἀόρ. ἤγειρα. — **Ἐγειρόμαι**, παρατ. ἤγειρόμην, μέσ. ἀόρ. β' ἤγρόμην, παθ. ἀόρ. (καὶ ὡς μέσος) ἤγέρθην, παρακμ. ἐγήγερμαι (= ἔχω σηκωθῆ, εἶμαι σηκωμένος) καὶ ἔνεργ. παρακμ. β' (με ἀμετάβατον σημασίαν) ἐγήγρορα, (= εἶμαι ξύπνιος, ἀγρυπνῶ, § 190).

Ἐθέλω ἢ (σπανιώτερον) **θέλω** (θ. ἐθελ-, ἐξ οὗ ἐθελε-, § 254, 1), παρατ. ἤθελον, μέλλ. ἐθελήσω, ἀόρ. ἤθελῆσα, παρακμ. ἤθέληκα, ὑπερσ. ἠθελήκειν (§ 235).

Εἶμι (ἐνεστώς με σημασίαν μέλλοντος = θὰ πορευθῶ, θὰ πάω)· βλ. σελ. 144, § 253, 2.

Εἶμί. Βλ. σελ. 100, § 192.

Εἶωθα (παρακείμενος με σημασίαν ἐνεστώτος = συνηθίζω· θ. Φηθ-, Φωθ-, ὦθ-), ὑπερσ. (με σημασίαν παρατατικοῦ) εἶώθειν (= συνηθίζον, § 189, 4).

Ἐκ-πλήττω (= προξενῶ ἐκπληξιν), παρατ. ἐξ-ἐπληττον, μέλλ. ἐκ-πλήξω, ἀόρ. ἐξ-ἐπλήξα. — **Ἐκ-πλήττομαι**, παρατ. ἐξ-ἐπληττόμην, παθ. μέλλ. (με μέσ. σημασίαν) ἐκ-πλαγήσομαι, παθ. ἀόρ. β' (καὶ ὡς μέσος) ἐξ-ἐπλήγην, παρακμ. ἐκ-πέπληγμαί, ὑπερσ. ἐξ-ἐπεπλήγμην. Ὅμοίως σχηματίζονται οἱ χρόνοι τοῦ καταπλήττω· βλ. καὶ πλήττω.

Ἐλαίνω (= κτυπῶ νὰ πάη ἐμπρός). Βλ. σελ. 148, § 254, 3, δ'.

Ἐλκω (= σύρω, τραβῶ· θ. Φελκ-, ἔλκυ-,), παρατ. εἶλκον, μέλλ.

ἔλξω, ἄορ. εἴλκυσσα, παρακμ. εἴλκυκα. — Ἔλκομαι, παρατ. εἴλκόμεν, μέσ. ἄορ. εἴλκυσάμην, παθ. ἄορ. εἴλκυσθην, παρακμ. εἴλκυσμαι (§ 188, 3).

Ἐμέω, -ῶ (= κάμνω ἔμετον· θ. ἔμεσ-), ἄορ. ἡμέσα (§ 236, 1).

Ἔοικα. Βλ. σελ. 145, § 253, 5.

Ἐπαινώ. Βλ. σελ. 130, § 236, 3.

Ἐπιλανθάνομαι (ἀποθετικόν, = λησμονῶ), παρατ. ἐπελανθανόμην, μέσ. μέλλ. ἐπιλήσομαι, μέσ. ἄορ. β' ἐπελαθόμην, παρακμ. ἐπιλέλησμαι, ὑπερσ. ἐπελελήσμη. Βλ. Λανθάνω.

Ἐπιμελέομαι, -οῦμαι ἢ ἐπιμέλομαι (ἀποθετικόν, = φροντίζω· θ. ἐπι-μελ-, ἐπι-μελε-), παρατ. ἐπεμελούμην, μέσ. μέλλ. ἐπιμελήσομαι, παθ. ἄορ. (ὡς μέσος) ἐπεμελέθην, παρακμ. ἐπιμεμέλημαι.

Ἐπίσταμαι (= γνωρίζω καλῶς). Βλ. σελ. 141, § 251.

Ἔπομαι (ἀποθετικόν, = ἀκολουθῶ· θ. σεπ-, ἐπ-, σπ-), παρατ. εἰπόμην, μέσ. μέλλ. ἐφομαι, μέσ. ἄορ. β' ἐσπόμην. (Βλ. § 32, 1, § 33, 3, § 188, 3 καὶ § 211, Σημ. 2).

Ἔρχομαι (ἀποθετικόν· ἐκ τοῦ θ. ἐρχ- σχηματίζεται μόνον ἡ ὀριστική τοῦ ἐνεστώτος, οἱ δὲ ἄλλοι τύποι ἐκ τοῦ θέματος εἰ-, ι-, ἐλυθ-, ἐλθ-), παρατ. ἦα, μέλλ. εἶμι (= θὰ ἔλθω ἢ θὰ πάω, § 253, 2, Σημ. 2), ἄορ. β' ἦλθον, παρακμ. ἐλήλυθα, ὑπερσ. ἐληλύθειν (§ 190).

Ἐρωτῶ (θ. ἐρωτα-, ἐρ-, ἐρε-), παρατ. ἠρώτων, μέλλ. ἐρωτήσω καὶ μέσος (μετὰ τὴν αὐτὴν σημασίαν) ἐρήσομαι, ἄορ. ἠρώτησα καὶ μέσ. ἄορ. β' (μετὰ ἐνεργ. σημασ.) ἠρόμην, παρακμ. ἠρώτηκα.—Ἐρωτῶμαι, παρατ. ἠρωτώμην, παθ. ἄορ. ἠρωτήθην, παρακμ. ἠρώτημαι.

Ἐσθίω (= τρώγω· θ. ἐδ-, ἐδε-, ἐσθι-, φαγ-), παρατ. ἤσθιον, μέσ. μέλλ. (ἄσιγμος, μετὰ ἐνεργ. σημασίαν) ἔδομαι (= θὰ φάγω ἢ θὰ τρώγω), ἄορ. β' ἔφαγον, παρακμ. ἐδήδοκα, παθ. παρακμ. ἐδήδεσμαι (§ 190).

Ἐυρίσκω. Βλ. σελ. 147, § 254, 2.

Ἔχω (θ. σεχ-, ἐχ-, ἐχ-, σχ-, σχε-), παρατ. εἶχον, μέλλ. ἔξω καὶ σχήσω, ἄορ. β' ἔσχον (ὑποτ. σχῶ, σχῆς, σχῆ κτλ., εὐκτ. σχοίην, σχοίης, σχοίη, σχοῖμεν, κτλ., ἀλλὰ παράσχοιμι, παράσχοις κτλ., προστ. σχέε, σχέτω κτλ., ἀπαρμφ. σχεῖν, μετχ. σχών), παρακμ. ἔσχηκα.—Ἔχομαι, παρατ. εἰχόμην, μέσ. μέλλ. ἔξομαι καὶ σχήσομαι, μέσ. ἄορ. β' ἔσχόμην (ὑποτ. σχῶμαι, σχῆ, σχῆται κτλ.), παρακμ. ἔσχημαι (§ 32, 1, § 33, 3, § 188, 3).

Ἐψω (= βράζω· θ. ἐψ-, ἐψε-), παρατ. ἤψον, μέσ. μέλλ. (μετὰ ἐνεργ. σημασίαν) ἐψήσομαι (= θὰ βράζω ἢ θὰ βράσω), ἄορ. ἤψησα.—Ἐψομαι

Ζεύγνυμι (= ζευγνύω, ζεύω· θ. ζευγ-, ἐξ οὗ ζευγνυ-, § 239, 2, και ζυγ-), παρατ. *ἐζεύγνυν*, ἀόρ. *ἔζευξα*.— *Ζεύγνυμαι*, μέσ. ἀόρ. *ἐζευξάμην*, παθ. ἀόρ. *ἀ' ἐζεύχθη* και *β' ἐζύγη*, παρακμ. *ἔζευγμα*.

Ζῶ (θ. ζη-, βιω-, βιο-), παρατ. *ἔζων*, μέλλων *ζήσω* και μέσ. (μετὴν ἰδίαν σημασίαν) *βιώσομαι*, ἀόρ. *β' ἐβίων*, παρακμ. *βεβίωκα*. Παθ. παρακμ. *βεβιώται*, μετχ. *τὰ βεβιωμένα* (§ 252).

Ζώννυμι (= ζωννύω, ζώνω, θ. ζωσ-, ἐξ οὗ ζωννυ-, ἐκ τοῦ ζωσνυ-, § 239, 2, Σημ.), ἀόρ. *ἔζωσα*, παθ. παρακμ. *ἔζωσμαι ἢ ἔζωμαι* (§ 236, 2).

Ἦδομαι (ἀποθετικόν, = εὐχαριστοῦμαι· θ. ἦδ-), παθ. μέλλ. (ὡς μέσος) *ἦσθήσομαι*, παθ. ἀόρ. (ὡς μέσος) *ἦσθη* (§ 37, 4).

Θέω (= τρέχω, θ. θευ-, ἐξ οὗ θεF-, θε-), παρατ. *ἔθειον*, μέσος μέλλων (μετένεργ. σημασίαν) *θεύσομαι* (= θά τρέχω ἢ θά τρέξω).— *Θέομαι* (§ 33, 3). Βλ. και *Τρέχω*.

Θιγγάνω (= ἐγγίζω, ψάύω· θ. θιγ-, ἐξ οὗ θιγγαν-), ἀόρ. *β' ἔθιγον* (§ 254, 3, β').

Θνήσκω. Βλ. *Ἀποθνήσκω*.

Θραύω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Θύω (= θυσιάζω). Βλ. σελ. 130, § 236, 3.

Ἰζω. Βλ. *Καθίζω*.

Ἰημι. Βλ. σελ. 134, § 242 κ. ἐ.

Ἰκνέομαι, -οῦμαι. Βλ. *Ἀφικνοῦμαι*.

Ἰλάσκομαι (ἀποθετικόν, = ἐξιλεώνω· θ. ἱλα-, ἐξ οὗ ἱλασκ-, § 254, 2), παρατ. *ἱλασκόμεν*, μέσ. μέλλ. *ἱλάσομαι*, μέσ. ἀόρ. *ἱλασάμην*, παθ. ἀόρ. *ἱλάσθη*.

Ἰστημι. Βλ. σελ. 134, § 242 κ. ἐ.

Καθέζομαι (ἀποθετικόν, = πηγαίνω νὰ καθίσω· θ. σεδ-, ἐδ-, ἐξ οὗ ἐζ- ἐκ τοῦ ἐδj-, § 210, 2, β', και ἐδε-), παρατ. (μετὴν ἰδίαν σημασίαν ἀορίστου) *ἐκαθεζόμεν* (= ἐκάθισα), μέσ. μέλλ. (συνηρημένος) *καθεδοῦμαι*.

Καθεύδω (= κοιμῶμαι· κατὰ + εὔδω, θ. εὔδ-), παρατ. *ἐκάθειυδον ἢ καθηῦδον*, μέλλ. *καθευδήσω* (§ 188, 6, β').

Κάθημαι. Βλ. σελ. 146, § 253, 7.

Καθίζω (κατὰ + ἴζω = βάζω ἄλλον νὰ καθίσῃ· θ. σιδ-, ιδ-, ἐξ οὗ

ιζ- ἐκ τοῦ ιδj-, § 210, 2, β'), παρατ. ἐκάθιζον, μέλλων (συνηρημένος) καθιῶ, -εἰς κτλ., ἀόρ. ἐκάθισα ἢ καθίσα.—Καθίζομαι, παρατ. ἐκαθίζομαι, μέσ. μέλλ. καθιζήσομαι, μεσ. ἀόρ. ἐκαθισάμην (§ 188, 6, β' καὶ § 211, 1).

Καλέω, -ῶ. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Κάμνω. Βλ. σελ. 147, § 254, 3.

Κατάγνυμι (κατὰ + ἄγνυμι = συντρίβω, τσακίζω· θ. φαγ-, ἀγ-, ἐξ οὗ ἀγνυ- § 239, 2), μέλλων κατ-άξω, ἀόρ. κατ-έαξα.—Κατάγνυμαι μέσ. ἀόρ. β' κατ-εάγην, ἐνεργ. παρακμ. β' (μὲ παθητικὴν σημασίαν) κατ-εάγα (= εἶμαι τσακισμένος).

Κεῖμαι. Βλ. σελ. 146, § 253, 6.

Κελεύω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Κεράννυμι (= ἀνακατεῶ, ἐπὶ ὑγρῶν· θ. κερασ-, ἐξ οὗ κεραννυ-, ἐκ τοῦ κερασνυ-, § 239, 2, Σημ., κρα-,), ἀόρ. ἐκέρασα.—Κεράννυμαι, μέσ. ἀόρ. ἐκερασάμην, παθ. μέλλ. κραθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐκράθην, παρακμ. κέκραμαι, ὑπερσ. ἐκεκράμην.

Κλαίω ἢ κλάω (θ. κλαυ-, κλαF-, ἐξ οὗ κλαFj- = κλαι-, κλαε-). παρατ. ἐκλαιον ἢ ἐκλαον, μέλλ. κλαήσω ἢ (μέσος μὲ τὴν ἰδίαν σημασίαν) κλαύσομαι, ἀόρ. ἐκλαυσα.—Κλαίομαι, μέσ. ἀόρ. ἐκλαυσάμην.

Κλείω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Κράζω (θ. κραυγ-, κραγ-, ἐξ οὗ κραζ-, ἐκ τοῦ κραγj-, § 210, 2β', Σημ.), ἀόρ. β' ἐκραγον, παρακμ. (μὲ σημασίαν ἐνεστῶτος) κέκραγα (= φωνάζω δυνατὰ), ὑπερσ. (μὲ σημασίαν παρατ.) ἐκεκράγειν (§ 222).

Κρεμάννυμι (= κρεμῶ, θ. κρεμασ-, ἐξ οὗ κρεμαννυ-, ἐκ τοῦ κρεμασνυ-, § 239, 2, Σημ.), ἀόρ. ἐκρέμασα.—Κρεμάννυμαι, παθ. ἀόρ. ἐκρεμάσθην, παρακμ. κρέμαμαι (ἐνεστῶς μὲ σημασίαν παρακμ.).

Λαγχάνω (= λαμβάνω διὰ κλήρου, θ. ληχ-, λαχ-, ἐξ οὗ λαγχαν-, § 254, 3, β'), παρατ. ἐλάγχανον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) λήξομαι (= θὰ λάβω διὰ κλήρου), ἀόρ. β' ἔλαχον, παρακμ. εἴληχα.—Λαγχάνομαι, παθ. ἀόρ. ἐλήχθην, παρακμ. εἴληγμαι (§ 189, 4).

Λαμβάνω (θ. ληβ-, λαβ-, ἐξ οὗ λαμβαν-, § 254, 3, β'), παρατ. ἐλάμβανον, μέσ. μέλλ. (μὲ ἐνεργ. σημασίαν) λήνομαι (= θὰ λαμβάνω ἢ θὰ λάβω), ἀόρ. β' ἔλαβον, παρακμ. εἴληφα, ὑπερσ. εἴληφειν.—Λαμβάνομαι, παρατ. ἐλαμβανόμην, μέσ. ἀόρ. ἐλαβόμην, παθ. μέλλ. ληφθή-

σομαι, παθ. ἄορ. ἐλήφθην, παρακμ. εἴλημμαι, ὑπερσ. εἰλήμμη (§ 189, 4).

Λανθάνω (= μένω ἀπαρατήρητος, διαφεύγω τὴν προσοχὴν, θ. ληθ-, λαθ-, ἐξ οὗ λανθαν-, § 254, 3, β'), παρατ. ἐλάνθανον, μέλλ. λήσω, ἄορ. β' ἔλαθον, παρακμ. λέληθα, ὑπερσ. ἐλελήθειν. Βλ. καὶ Ἐπιλανθάνομαι.

Λέγω (θ. λεγ-, Γερε-, ἐρε-, ῥε-, εἰπ-), παρατ. ἔλεγον, μέλλ. λέξω ἢ ἐρῶ (συννηρημένος), ἄορ. α' ἔλεξα ἢ εἶπα, ἄορ. β' εἶπον, παρακμ. εἶρηκα, ὑπερσ. εἰρήκειν.—Λέγομαι, παρατ. ἐλεγόμην, παθ. μέλλ. λεχθήσομαι ἢ ῥηθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐλέχθην ἢ ἐρρήθην, παρακμ. λέλεγμαι ἢ εἶρημαι, ὑπερσ. εἰρήμην, τετελ. μέλλ. εἰρήσομαι (§ 189, 4). Βλ. καὶ διαλέγομαι καὶ συλλέγω.

Λείπω (= ἀφῆνω, θ. λειπ- λιπ-, λοιπ-), παρατ. ἔλειπον, μέλλ. λείψω, ἄορ. β' ἔλιπον, παρακμ. λέλοιπα, ὑπερσ. ἐλελοίπειν (§ 222).—Λείπομαι, παρατ. ἐλειπόμην, μέσ. μέλλ. λείψομαι, μέσ. ἄορ' β' ἐλιπόμην, παθ. μέλλ. λειφθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐλείφθην, παρακμ. λέλειμμαι, ὑπερσ. ἐλελείμμη, τετελ. μέλλ. λελείψομαι.

Λεύω (θ. λευ- εὐχρηστον τὸ σύνθετον καταλεύω = λιθοβολῶ, φονεύω διὰ λιθοβολισμοῦ), παρατ. κατ-έλευον, ἄορ. κατ-έλευσα. παθητ. μέλλ. κατα-λευσθήσομαι, παθ. ἄορ. κατ-ελεύσθην (§ 236, 3).

Μανθάνω. Βλ. σελ. 148, § 254, 2, β'.

Μάχομαι (ἀποθετικόν, θ. μαχ-, μαχε-), παρατ. ἐμαχόμην, μέσ. μέλλ. (συννηρημένος) μαχοῦμαι, μέσ. ἄορ. ἐμαχεσάμην, παρακμ. μεμάχημαι.

Μείγνυμι (= σμίγω, θ. μειγ-, ἐξ οὗ μειγνυ-, § 239, 2, καὶ μιγ-), παρατ. ἐμείγνυν, μέλλ. μειξω, ἄορ. ἔμειξα.—Μείγνυμαι, παρατ. ἐμειγνόμην, μέσ. ἄορ. ἐμειξάμην, παθ. μέλλ. μειχθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐμείχθην (καὶ β' ἐμίγην), παρακμ. μέμειγμα, ὑπερσ. ἐμειμίγμη.

Μέλει (ἀπρόσωπον, = ὑπάρχει φροντίς, θ. μελ-, μελε-), παρατ. ἔμελε, μελ. μελήσει, ἄορ. ἐμέλησε, παρακμ. μεμέληκε, ὑπερσ. ἐμεμελήκει.

Μέλλω (= σκοπεύω, ἀναβάλλω, θ. μέλλ-, μελλε-), παρατ. ἔμελλον ἢ ἡμελλον (§ 188, 1), μέλλ. μελλήσω, ἄορ. ἐμέλλησα. — Μέλλεται.

Μένω (θ. μεν-, μενε-), παρατ. ἔμενον, μέλλ. (συννηρημένος) μενῶ, ἄορ. ἔμεινα, παρακ. μεμένηκα (§ 254, 1).

Μιμνήσκω (εὐχρηστα τὰ σύνθετα ἀναμιμνήσκω = θυμίζω, ὑπομιμνήσκω = ὑπεθυμίζω· θ. μνη-, ἐξ οὗ μιμνησκ-, ἐκ τοῦ μιμνησκ-, § 254, 2, γ'), παρατ. ἐμίμνησκον, μέλλ. μνήσω, ἀόρ. ἔμνησα.— Ἀναμιμνήσκομαι, παρατ. ἐμιμνησκόμην, μέσ. μέλλ. μνήσομαι, παθ. μέλλ. (με ἐνεργ. σημασίαν, ἀπλοῦς) μνησθήσομαι, παθ. ἀόρ. (με μέσῃν σημασίαν, καὶ ἀπλοῦς) ἐμνήσθην, παρακμ. (με σημασίαν ἐνεστῶτος) μέμνημαι (= ἐνθυμοῦμαι), ὑπερσ. (με σημασίαν παρατ.) ἐμεμνήμηην (= ἐνεθυμούμην), τετελ. μέλλ. μεμνήσομαι.

Νέμω. Βλ. σελ. 147, § 254, 1.

Νέω (= πλέω, κολυμβῶ, θ. νευ-, νεF-, νε-), παρατ. ἔνεον, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ. σημασίαν) νεύσομαι (= θὰ πλέω ἢ θὰ πλεύσω) ἀόρ. ἔνευσα, παρακμ. νένευκα (§ 33, 3).

Ξέω (= ξύνω, θ. ξεσ-), ἀόρ. ἔξεσα (§ 236, 1).

Οἶδα. Βλ. σελ. 145, § 253, 3.

Οἶομαι ἢ οἶμαι (ἀποθετικόν, = νομίζω, θ. οἶ-, οἶε-), παρατ. ᾠόμην ἢ ᾠόμην, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργητικὴν σημασίαν) οἰήσομαι (= θὰ νομίζω ἢ θὰ νομίσω), παθ. ἀόρ. (με ἐνεργ. σημασίαν) ᾠήσθην (= ἐνόμισα).

Οἶχομαι (ἀποθετικόν· ἐνεστῶς με σημασίαν παρακειμένου = ἔχω ἀπέλθει· θ. οἶχ-, οἶχε-), παρατ. (με σημασίαν ἀορίστου) ᾠχόμην (= ἀπῆλθον), μέσ. μέλλ. οἰχήσομαι.

***Ολλυμι.** Βλ. Ἀπόλλυμι.

***Ομνυμι** (= ὀμνύω, ὀμόνω· θ. ὀμ-, ἐξ οὗ ὀμνυ-, § 239, 2, ὀμο-), παρατ. ᾠμνυν, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ. σημασίαν) ὀμοῦμαι (= θὰ ὀμνύω ἢ θὰ ὀμόσω), ἀόρ. ᾠμοσα, παρακμ. ὀμώμοκα, ὑπερσ. ὀμωμόκειν. — ***Ομνυμαι**, παρατ. ᾠμνύμην, μέσ. ἀόρ. ὀμωσάμην, παθ. μέλλ. ὀμωσθήσομαι, παθ. ἀόρ. ὀμώσθην, παρακμ. ὀμώμοται, ὑπερσ. ὀμώμοτο, μετχ. ὀμωμοσμένος. (Βλ. § 190 καὶ § 236, 1).

***Ονίημι.** Βλ. σελ. 141, § 251.

***Οράω-ᾠ** (= βλέπω· θ. ὄρα-, ὄρα-, ὄπ-, Fειδ-, Fιδ-, ιδ-), παρατ. ἐώραν, μέσ. μέλλ. (με ἐνεργ. σημασίαν) ὄφομαι (= θὰ βλέπω ἢ θὰ ἴδω), ἀόρ. β' εἶδον (ὑποτ. ἴδω, εὐκτ. ἴδοιμι, προστ. ἰδέ, ἀπαρμφ. ἰδεῖν, μετχ. ἰδών), παρακμ. ἐώρακα ἢ ἐώρακα, ὑπερσ. ἐωράκειν. — ***Ο-**

ῥῶμαι, παρατ. ἑωρῶμην, μέσ. ἄορ. β' εἰδόμην (ὑποτ. ἴδωμαι κτλ.), παθ. μέλλ. ὀφθήσομαι. παθ. ἄορ. ὤφθην, παρακμ. ἐόραμαι καὶ ὤμμαι (§ 188, 5, Σημ.).

᾽Οφείλω (= χρεωστῶ· θ. ὀφελ-, ἐξ οὗ ὀφειλ-, ἐκ τοῦ ὀφελν-, § 216, 2, Σημ., καὶ ὀφειλε-), παρατ. ὤφειλον, μέλλ. ὀφειλήσω, ἄορ. ὠφείλησα καὶ ἄορ. β' ὠφελον, παρακμ. ὠφείληκα, ὑπερσ. ὠφειλήκειν. — ᾽Οφείλομαι, παρατ. ὠφειλόμην, παθ. ἄορ. (ὠφειλήθην), μτχ. ὀφειληθεῖσα.

᾽Οφλισκάνω (= καταδικάζομαι νὰ πληρώσω πρόστιμον· θ. ὀφλ-, ἐξ οὗ ὀφλισκαν-, § 254, 3, β', καὶ ὀφλε-), παρατ. ὠφλίσκανον, μέλλ. ὀφλήσω, (ἄορ. α' μτγν. ὠφλησα καὶ) ἄορ. β' ὠφλον, παρακμ. ὠφληκα, ὑπερσ. ὠφλήκειν.

Παίζω (θ. παιδ-, ἐξ οὗ παιζ-, ἐκ τοῦ παιδj-, § 210, 2, β', καὶ παιγ-), παρατ. ἔπαιζον, μέσ. μέλλ. (δωρικὸς μὲ ἔνεργ. σημασίαν) παιξοῦμαι (= θὰ παίξω, ἢ θὰ παίζω), ἄορ. ἔπαιξα. Παθ. παρακμ. πέπαισμαι.

Παίω (= κτυπῶ, θ. παι-), παρατ. ἔπαιον, μέλλ. παίσω, ἄορ. ἔπαισα, παρακμ. πέπαικα. — Παθ. ἄορ. ἐπαίσθην. Βλ. καὶ τὰ συνώνυμα πατάσσω, πλήττω καὶ τύπτω.

Πάσχω (θ. πενθ-, παθ-, πασχ-, ἐκ τοῦ παθ-σκ-, § 254, 2), παρατ. ἔπασχον, μέσ. μέλλ. πείσομαι (ἐκ τοῦ πένθ-σομαι), ἄορ. β' ἔπαθον, παρακμ. πέπονθα, ὑπερσ. ἐπεπόνθειν.

Πατάσσω (= κτυπῶ· θ. παταγ-), ἄορ. ἐπάταξα. Βλ. καὶ τὰ συνώνυμα παίω, πλήττω, τύπτω.

Παύω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Πείθω (θ. πειθ-, πιθ-), παρατ. ἔπειθον, μέλλ. πείσω, ἄορ. ἔπεισα, παρακμ. πέπεικα, ὑπερσ. ἐπεπείκειν. — Πείθομαι, παρατ. ἐπειθόμην, μέσ. μέλλ. πείσομαι, ἄορ. β' ἐπιθόμην, παθ. μέλλ. πεισθήσομαι, παθ. ἄορ. ἐπείσθην, παρακμ. πέπεισμαι, ἔνεργ. παρακμ. β' (μὲ μέσ. σημασίαν) πέποιθα (= ἔχω πεποίθησιν, θαρρῶ), ὑπερσ. ἐπεποιθείν.

Πετάννυμι (= ἀνοίγω· εὐχρηστον σύνθετον ἀνα-πετάννυμι κτλ., θ. πετασ-, ἐξ οὗ πεταννυ-, ἐκ τοῦ πετασνυ-, § 239, 3, Σημ., καὶ πτα-), παρατ. ἐπετάννυν, ἄορ. ἐπέτασα. — Πετάννυμαι, παρατ. ἐπεταννύμην, παρακμ. πέπταμαι.

Πέτομαι (ἀποθετικόν, = πετῶ· θ. πετ-, πτε-, πτ-), μέσ. μέλλ. πτήσομαι, μέσ. ἄορ. β' ἐπτόμην.

Πήγνυμι ἢ *πηγνύω* (= ἐμπήγω· θ. πηγ-, ἐξ οὗ πηγνυ-, § 239, 2, καὶ παγ-), ἀόρ. ἔπηξα. — *Πήγνυμαι*, παρατ. ἐπηγνύμην, μέσ. ἀόρ. ἐπηξάμην, παθ. μέλλ. β' παγήσομαι, παθ. ἀόρ. β' ἐπάγην, ἐνεργ. παρακμ. β' (με μέσῃν σημασίαν) πέπηγα (= εἶμαι πεπηγμένος), ὑπερσ. ἐπεπήγειν.

Πίμπλημι. Βλ. σελ. 141, § 251.

Πίμπρημι. Βλ. σελ. 141, § 251.

Πίνω (θ. πῖ-, πῖν-, πο-, πω-), παρατ. ἔπιον, μέσ. μέλλ. (ἄσιγμος, με ἐνεργ. σημασίαν) πίομαι (= θὰ πίνω ἢ θὰ πῖω), ἀόρ. β' ἔπιον, παρακμ. πέπωκα. — *Πίνομαι*, παρατ. ἐπινόμην, παθ. ἀόρ. ἐπόθην, παρακμ.πέπομαι.

Πιπράσκω (= πωλῶ· θ. πρα-, ἐξ οὗ πιπράσκ-, § 254, 2), παρακμ. πέπρακα, ὑπερσ. ἐπεπράκειν. — *Πιπράσκομαι*, παθ. ἀόρ. ἐπράθην, παρακμ. πέπραμαι, ὑπερσυντ. ἐπεπράμην, τετελ. μέλλ. πεπράσομαι. Βλ. καὶ *Πωλῶ*.

Πίπτω (θ. πέτ-, ἐξ οὗ πῖπτ-, ἐκ τοῦ πιπετ-, § 32, 1, καὶ πτω-), παρατ. ἔπιπτον, μέσ. μέλλ. (δωρικὸς) πεσοῦμαι, ἀόρ. β' ἔπεσον, παρακμ. πέπτωκα, ὑπερσ. ἐπεπτώκειν.

Πλέκω. Βλ. σελ. 123, § 224, 2.

Πλέω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Πλήττω (= κτυπῶ· θ. πληγ-, πλαγ-), παρακμ. β' (με σημασίαν ἐνεργ.) πέπηγα. — Παθ. μέλλ. β' πληγήσομαι, παθ. ἀόρ. β' ἐπλήγην, παρακμ. πέπληγμαί, τετελ. μέλλ. πεπλήξομαι. (Μόνον οὗτοι οἱ χρόνοι τοῦ ἀπλοῦ πλήττω με τὴν σημασίαν τοῦ κτυπῶ εἶναι εὐχρηστοί, καὶ ἀντ' αὐτῶν δὲ καὶ ἀντ' ἄλλων χρησιμοποιοῦνται οἱ ἀντίστοιχοι χρόνοι τῶν συνωνύμων ρημάτων παῖω, πατάσσω καὶ τύπτω ἢ συνώνυμοι ἐκφράσεις, ὡς πληγὰς δίδωμι, πληγὰς ἐμβάλλω κ.ἄ.). Βλ. καὶ ἐκπλήττω.

Πνέω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Πράττω (θ. πρᾶγ-), παρατ. ἔπραττον, μέλλ. πράξω, ἀόρ. ἔπραξα, παρακμ. πέπραχα καὶ ἀμετάβ. πέπραγα, ὑπερσ. ἐπεπράχειν καὶ ἀμετάβ. ἐπεπράγειν. — *Πράττομαι* κτλ.

Πρίω (= πριονίζω, θ. πρῖ-), ἀόρ. ἐπρίσα, παθ. παρακμ. πέπρῖσμαι (§ 236, 2.).

Πτύω, ἀόρ. ἐπτύσα (§ 236, 1).

Πτάρηνυμαι (ἀποθετικόν, = φτερνίζομαι· θ. πταρ-, ἐξ οὗ πταρνυ-, § 239, 2), ἐνεργ. ἀόρ. β' ἔπταρον.

Πυνθάνομαι (ἀποθετικόν, = πληροφοροῦμαι· θ. πευθ-, πυθ-, ἐξ

οὖ πυνθαν-, § 254, 3, β'), παρατ. ἐπυνθανόμεην, μέσ. μέλλ. πεύσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ἐπυθόμεην, παρακμ. πέπυσμαι, ὑπερσ. ἐπεπύσμη.

Πωλέω, -ᾶ ἢ ἀποδίδομαι, παρατ. ἐπόλων ἢ ἀπεδιδόμεην, μέλλ. πωλήσω ἢ ἀποδώσομαι, ἀόρ. ἀπεδόμην, παρακμ. πέπρακα, ὑπερσ. ἐπεπράκειν. — Πωλοῦμαι ἢ πιπράσκομαι, παρατ. ἐπωλούμην, παθ. ἀόρ. ἐπωλήθην ἢ ἐπράθην, παρακμ. πέπραμαι, ὑπερσ. ἐπεπράμην, τετελ. μέλλ. πεπράσομαι.

ῥέω (θ. ῥε-, ῥεF-, ῥευ- ῥυ-, ῥυε-), παρατ. ἔρρεον, μέσ. μέλλ. (με ἔνεργ. σημασίαν) ῥνίσομαι, ἀόρ. ἔρρῶν, παρακμ. ἔρρῶκα (§ 33, 3 καὶ § 252, 2).

ῤήγνυμι (= σχίζω· θ. ῥηγ-, ἐξ οὗ ῥήγνυ-, § 239, 2, ῥωγ-, ῥαγ-, § 32, 5 καὶ 6), παρατ. ἔρρηγνυν, μέλλ. ῥήξω, ἀόρ. ἔρρηξα. — ῤήγνυμαι, παρατ. ἔρρηγνύμην, μέσ. ἀόρ. ἔρρηξάμην, παθ. ἀόρ. β' ἔρράγην, ἔνεργ. παρακμ. (με μέσσην ἢ παθητ. σημασίαν) ἔρρωγα, ὑπερσ. ἔρρώγειν.

ῤιγῶ. Βλ. σελ. 127, § 233.

ῤώννυμι (= δυναμώνω· θ. ῥωσ-, ἐξ οὗ ῥωννυ-, ἐκ τοῦ ῥωσνυ-, § 239, 2, Σημ.), μέλλ. ῥώσω, ἀόρ. ἔρρωσα. — Παθ. ἀόρ. (καὶ με μέσσην σημασίαν) ἔρρώσθην, παρακμ. ἔρρωμαι (μτχ. ἔρρωμένος, ὡς ἐπίθετον = γερός, δυνατός, § 140, 1).

Σβέννυμι (= σβήνω· θ. σβεσ-, ἐξ οὗ σβέννυ-, ἐκ τοῦ σβεσνυ-, § 239, 2, Σημ., σβη-· συνήθ. σύνθετον : ἀπο-, κατα-σβέννυμι), παρατ. ἐσβέννυν, μέλλ. σβέσω, ἀόρ. ἔσβεσα. — Σβέννυμαι, παρατ. ἐσβεννύμην, μέσ. μέλλ. σβήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐσβέσθην, ἔνεργ. ἀόρ. β' (με παθητ. σημασίαν) ἔσβην (πρβλ. § 252), ἔνεργ. παρακμ. (με παθ. σημασίαν) ἔσβηκα (= ἔχω σβησθῆ).

Σείω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Σήπω (= σαπίζω· θ. σηπ-, σᾶπ-, § 32, 5 καὶ 6). — Σήπομαι, παθ. μέλλ. β' σαπήσομαι, παθ. ἀόρ. β' ἐσάπην, ἔνεργ. παρακμ. β' (με παθ. σημασίαν) σέσηπα.

Σκοπέω, -ᾶ ἢ σκοπέομαι, -οῦμαι (= παρατηρῶ, ἐξετάζω, σκέπτομαι· θ. σκεπ-, σκοπε-), παρατ. ἐσκόπον ἢ ἐσκοπούμην, μέσ. μέλλ. σκέψομαι, μέσ. ἀόρ. ἐσκεψάμην, παρακμ. ἔσκεμμαι, τετελ. μέλλ. ἐσκέφομαι.

Σπάω, -ᾶ. Βλ. σελ. 130, § 236, 3.

Στρώννυμι (= στρώνω· θ. στρω-, ἐξ οὗ στρωννυ-, § 239, 2,

Σημ., και στορ-, ἐξ οὗ στορνυ-, στορεσ-), παρατ. ἐστρώνων, ἀόρ. ἐστόρεσα. — Στόρνυμαι, παρακμ. ἐστρωμαι.

Συλ-λέγω, παρατ. συν-έλεγον, μέλλ. συλ-λέξω, ἀόρ. συν-έλεξα, παρακμ. συν-είλοχα. — Συλλέγομαι, μέσ. μέλλ. συλλέξομαι, μέσ. ἀόρ. συν-ελεξάμην, παθ. μέλλ. β' συλ-λεγήσομαι, παθ. ἀόρ. α' (με μέσσην σημασίαν) συν-ελέχθην και β' συν-ελέγην, παρακμ. συν-είλεγμαι. Βλ. και λέγω και διαλέγομαι και § 189, 4.

Τείνω. Βλ. σελ. 120, § 220.

Τελέω -ῶ. Βλ. σελ. 130, § 236, 3.

Τέμνω (= κόπτω θ. τεμ-, ἐξ οὗ τεμν-, § 254, 3, α', και τμε-), παρατ. ἔτεμον, μέλλ. (συνηρημένος) τεμῶ, ἀόρ. β' ἔτεμον, παρακμ. τέτμηκα. — Τέμνομαι, παρατ. ἐτεμνόμην, μέσ. μέλλ. (συνηρ.) τεμοῦμαι, μέσ. ἀόρ. β' ἐτεμώμην, παθ. μέλλ. τμηθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐτμήθην, παρακμ. τέτμημαι, ὑπερσ. ἐτετμήμην, τετελ. μέλλ. τετμήσομαι.

Τήγω (= λειώνω θ. τηκ-, τᾶκ-, § 32, 5 και 6), παρατ. ἔτηγον, ἀόρ. ἔτηξα. — Τήγομαι, παθ. ἀόρ. α' ἐτήχθην και β' ἐτάκη, ενεργητ. παρακμ. β' (με μέσσην ἢ παθ. σημασίαν) τέτγηκα, ὑπερσ. ἐτετῆκειν.

Τίθημι. Βλ. σελ. 134, § 242 κ.έ.

Τίκτω (= γεννώ θ. τεκ-, τικτ-, ἐκ τοῦ τι-τκ-, τι-τεκ-, § 32, 1, τοκ-), παρατ. ἔτικτον, μέσ. μέλλ. (με ενεργ. σημασίαν) τέξομαι (= θὰ γεννήσω ἢ θὰ γεννῶ), ἀόρ. β' ἔτεκον, παρακμ. τέτοκα.

Τίνω (= πληρώνω θ. τει-, τῖ-, τῖ-, τῖν-), παρατ. ἔτεινον, μέλλων τείσω, ἀόρ. ἔτεισα, παρακμ. τέτεικα. — Τίνομαι, μέσ. μέλλων τείσομαι, μέσ. ἀόρ. ἐτεισάμην, παθ. ἀόρ. ἐτεισθην, παρακμ. τέτεισμαι.

Τιτρώσκω (= πληγώνω θ. τρωF-, τραυ-, τρω-, ἐξ οὗ τιτρωσκ-, § 268, 2), παρατ. ἐτίρωσκον, μέλλ. τρώσω, ἀόρ. ἔτρωσα. — Τιτρώσκομαι, παρατ. ἐτιρωσκόμην, παθ. μέλλων τρωθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἐτρώθην, παρακμ. τέτρωμαι, ὑπερσ. ἐτετρώμην.

Τρέπω. Βλ. σελ. 123, § 224, 2.

Τρέφω. Βλ. σελ. 123, § 224, 2.

Τρέχω (θ. θρεχ-, τρεχ-, § 37, 7, δραμ-, δραμε-), παρατ. ἔτρεχον, μέσος μέλλων (συνηρημένος με ενεργ. σημασίαν) δραμοῦμαι, ἀόρ. β' ἔδραμον, παρακμ. δεδράμηκα, ὑπερσ. ἐδεδραμήκειν. Βλ. και θέω.

Τυγχάνω (= ἐπιτυγχάνω, εὐρίσκω, τυχαίνω θ. τευχ-, τυχ-, ἐξ οὗ τυγχαν-, § 254, 3, β', τυχε-), παρατ. ἐτύγχανον, μέσ. μέλλ. (με ενεργ.

σημασίαν) *τεύξομαι* (= θά ἐπιτύχω), ἀόρ. β' ἔτυχον, παρακμ. *τεύχηκα*.

Τύπτω (= κτυπῶ· θ. τυπ-, τυπτ-, § 210, 1, τυπτε-), παρατ. ἔτυπτον, μέλλ. *τυπήσω*, (ἀόρ. ἐπάταξα ἢ ἔπαισα ἢ πληγὰς ἔδωκα, παρακμ. *πέπληγα* ἢ *πληγὰς δέδωκα*). — *Τύπτομαι* (ἢ *πληγὰς λαμβάνω*, παρατ. *πληγὰς ἐλάμβανον*, παθητ. μέλλ. *πληγὰς λήγομαι*, παθ. ἀόρ. *πληγὰς ἔλαβον*), παρακμ. *τέτυμμαι* (ἢ *πέπληγμαι* ἢ *πληγὰς εἴληφα*). Βλ. καὶ *παίω*, *πατάσσω*, *πλήττω*.

Ὑπ-ισχνόμαι, -οῦμαι (ἀποθετικόν, = ὑπόσχομαι· θ. σσχ-, σχε-, σχ-, ἐξ οὗ ἴσχ-, ἐκ τοῦ σισχ-, § 239, 1, καὶ ἴσχνε-, § 254, 3, γ'), παρατ. ὑπισχνούμην, μέσ. μέλλ. ὑποσχίσομαι, μέσ. ἀόρ. β' ὑπεσχόμεν (ὑποτ. ὑπόσχομαι, εὐκτ. ὑποσχοίμην, ὑπόσχοιο κτλ.), παρακμ. ὑπέσχημαι, ὑπερσ. ὑπεσχήμεν.

Φέρω (φερ-, οἶ-, ἐνεκ-, ἐγκ-, § 32, 1), παρατ. ἔφερον, μέλλων οἶσω, ἀόρ. α' (ἄσιγμος) ἤνεγκα καὶ β' ἤνεγκον, παρακμ. ἐνήνοχα, ὑπερσ. ἐνηνόχειν. — **Φέρομαι**, παρατ. ἐφερόμην, μέσος μέλλ. οἶσομαι, μέσ. ἀόρ. (ἄσιγμος) ἤνεγκάμην, παθ. μέλλ. οἰσθήσομαι καὶ ἐνεχθήσομαι, παθ. ἀόρ. ἤνεχθην, παρακμ. ἐνήνεγμαι, ὑπερσ. ἐνηνέγμην (§ 190).

Φεύγω (= τρέπομαι εἰς φυγὴν, καταδιώκομαι, εἶμαι ἐξόριστος· θ. φυεγ-, φυγ-), παρατ. ἔφευγον, μέσ. μέλλων (με ἐνεργητ. σημασίαν) *φεύξομαι* καὶ (δωρικὸς) *φευξοῦμαι*, ἀόρ. β' ἔφυγον, παρακμ. *πέφευγα*, ὑπερσ. *ἐπεφεύγειν*.

Φημί. Βλ. σελ. 144, § 253, 1.

Φθάνω (= προφθάνω, προλαμβάνω· θ. φθη-, φθα-, φθάν-), παρατ. ἔφθανον, μέσος μέλλων (με ἐνεργ. σημασίαν) *φθήσομαι*, ἀόρ. α' ἔφθασα καὶ β' ἔφθην (§ 252), παρακμ. ἔφθακα.

Φθείρω. Βλ. σελ. 120, § 220.

Φύω. Βλ. σελ. 142, § 252.

Χαίρω (= χαίρομαι· θ. χαρ-, ἐξ οὗ χαιρ-, § 216, 2, χαιρε-), παρατ. ἔχαιρον, μέλλ. *χαιρήσω*, ἀόρ. β' ἐχάσθη (§ 252), παρακμ. *γέγηθα*.

Χαλάω, -ῶ. Βλ. σελ. 129, § 236, 3.

Χέω. Βλ. σελ. 129, § 236, 3.

Χόω ἢ **χώννυμι**. Βλ. σελ. 131, § 236, 3

Χράω, -*ῶ* (= χρησιμοδοτῶ· θ. χρη-, χρα-), ἀόρ. *ἐχρησα*. — *Χρῶ-μαῖ* (= ἐρωτῶ τὸ μαντεῖον, ζητῶ χρησμόν), μέσος ἀόρ. *ἐχρησάμην*, παθ. ἀόρ. *ἐχρήσθην*.

Χρή. Βλ. σελ. 146, § 253, 8.

Χρίω. Βλ. σελ. 131, § 236, 3.

Χρῶμαι (= μεταχειρίζομαι). Βλ. σελ. 127, § 231.

᾽Ωθέω, -*ῶ* (= σπρώχνω· θ. *Φωθ-*, *ῶθ-*, *ῶθε-*), παρατ. *ἔωθουν*, μέλλ. *ῶσω*, ἀόρ. *ἔωσα*. — *᾽Ωθοῦμαι*, παρατ. *ἔωθούμην*, μέσος μέλλων *ῶσομαι*, μέσ. ἀόρ. *ἔωσάμην*, παθ. μέλλ. *ῶσθήσομαι*, παθ. ἀόρ. *ἔωσθην*, παρακμ. *ἔωσμαι* (§ 188, 2).

᾽Ωνόμαι, -*οῦμαι* (ἀποθετικόν, = ἀγοράζω· θ. *Φωνε-*, *ῶνε-*, *πρια-*), παρατ. *ἔωνούμην*, μέσ. μέλλ. *ῶνήσομαι*, μέσ. ἀόρ. *᾿* (ἄσιγμος) *ἔπριάμην* (= ἡγόρασα), παθ. ἀόρ. *ἔωνήθην*, παρακμ. *ἔώνυμαι*, ὑπερσ. *ἔωνήμην* (§ 188, 2 καὶ § 251).

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΗΝ ΣΕΙΡΑΝ

- ***Ακατάληκτα** τριτόκλιτα, σελ. 39, § 63, 1.
- ***Ακλιτα** μέρη του λόγου, σελ. 28, § 38, 2 — σελ. 150, § 257 κ.έ.
- ***Αναδιπλασιασμός** (ρήμάτων), σελ. 96, § 186 — άνώμαλος, σελ. 99, § 189 — Ἄττικός, σελ. 99, § 190 — ένεστωτικός, σελ. 132, § 239, 1.
- ***Ανάπτυξις** συμφώνου, σελ. 24, § 34.
- ***Ανομοιώσις** συμφώνου, σελ. 27, § 37, 7 — συλλαβής, σελ. 23, § 33, 7.
- ***Αντέκτασις**, σελ. 22, § 32, 6.
- ***Αντιμεταχώρησις**, σελ. 21, § 32, 4.
- ***Αντωνυμιαί**, σελ. 77, § 147 κ.έ.
- ***Ανώμαλα** επίθετα, σελ. 68, § 131 — παραθετικά, σελ. 73, § 141 κ.έ.
- ***Ανώμαλα** ρήματα, σελ. 146, § 254 κ.έ. (Κατάλογος άνωμάτων ρημάτων, σελ. 171 κ.έ.).
- ***Αόριστοι** δεύτεροι κλινόμενοι κατά τὰ εις -μι, σελ. 136, § 252.
- ***Απαρέμφατον**, σελ. 92, § 178.
- ***Αποβολή** φωνέντου, σελ. 21, § 32 — συμφώνου, σελ. 22, § 33 κ.έ.
- ***Αποθετικά** ρήματα, σελ. 149, § 256.
- ***Άρθρον**, σελ. 30, § 42.
- ***Αριθμητικά**, σελ. 86, § 164 κ.έ.
- ***Αριθμοί** ονομάτων, σελ. 30, § 41, 2 — ρημάτων, σελ. 30, § 8, § 177.
- ***Άτονοι** λέξεις, σελ. 16, § 18.
- ***Άττικόκλιτα** ούσιαστικά, σελ. 37, § 59 — επίθετα, σελ. 62, § 117.
- Αύξησις** όμαλή, σελ. 95, § 185 κ.έ. — άνώμαλος, σελ. 97, § 188.
- ***Άφομοιώσις** φωνήεντου, σελ. 21, § 32, 3 — συμφώνου, σελ. 22, § 37, 3, και 6, γ'.
- ***Άφωνα**, σελ. 10, § 3, 1.
- ***Άφωνόληκτα** τριτόκλιτα, σελ. 43, § 78 κ.έ. — ρήματα, σελ. 112, § 210 κ.έ.
- Γένος**, σελ. 29, § 41, 1 — σελ. 31, § 45 — σελ. 58, § 106 κ.έ.
- Γράμματα**, σελ. 9, § 1 κ.έ.
- Δεύτεροι** χρόνοι ρημάτων, σελ. 120, § 221 κ.έ.
- Διάθεσις** ρήματος, σελ. 90, § 171.
- Δίγαμμα**, σελ. 5, § 1, Σημ.
- Διπλόθεμα** τριτόκλιτα, σελ. 39, § 64.
- Δίφθογγοί**, σελ. 11, § 6.
- Δυϊκός** αριθμός, σελ. 30, § 41, 2 — ονομάτων, σελ. 54, § 103 — ρημάτων, σελ. 110, § 209.
- ***Έγκλίσεις** ρήματος, σελ. 110, § 209.
- ***Έγκλίσεις** ρήματος, σελ. 92, § 175.
- ***Έγκλισις** τόνου, σελ. 16, § 19.
- ***Έγκλιτικά** λέξεις, σελ. 16, § 20.
- Είμι** (βοηθητικόν), σελ. 100, § 191 κ.έ.
- ***Έκθλιψις**, σελ. 20, § 28.
- ***Έκτασις** φωνήεντου, σελ. 22, § 32, 6.
- ***Ένρινα** σύμφωνα, σελ. 10, § 5.
- ***Ένρινόληκτα** τριτόκλιτα, σελ. 46, § 83 κ.έ. — ρήματα, σελ. 116, § 216 κ.έ.
- ***Επίθετα**, σελ. 58, § 105, κ.έ. — παράγωγα, σελ. 158, § 271 κ.έ. — παραθετικά, σελ. 71, § 136 κ.έ.
- ***Επιρρήματα**, σελ. 150, § 257 — αριθμητικά, σελ. 88, § 168 — παράγωγα, σελ. 161, § 271 — παραθετικά, σελ. 76, § 146.
- ***Επιφωνήματα**, σελ. 151, § 261.
- ***Έτυμολογικόν**, σελ. 152, § 262 κ.έ.
- Εύφωνα** σύμφωνα, σελ. 20, § 31.

Ἡμίφωνα σελ. 10, § 3, 2.

Ἡμιφωνόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 46, § 83 κ.έ. — ῥήματα, σελ. 116, § 216 κ.έ.

Θέμα (λέξεως ἐν γένει), σελ. 28, § 39, 1 — ἀσθενές, ἰσχυρόν, σελ. 39, § 64, καὶ σελ. 132, § 240 — ῥηματικόν, χρονικόν, σελ. 93, § 181.

Καταληκτικά τριτόκλιτα, σελ. 39, § 63, 1.

Κατάληξις (λέξεως ἐν γένει), σελ. 28, § 39, 1 — καταλήξεις πρωτοκλίτων, σελ. 33, § 47, δευτεροκλίτων, σελ. 36, § 54, τριτοκλίτων, σελ. 41, § 71, ῥημάτων, σελ. 102 — σελ. 41, § 194 κ.έ.

Κλίσις σελ. 28, § 38, 1 καὶ σελ. 29, § 41, 3 — πρώτη, σελ. 31, § 46 κ.έ., δεύτερα, σελ. 35, § 53, κ.έ., τρίτη, σελ. 38, § 61 κ.έ.

Κλιτὰ μέρη τοῦ λόγου, σελ. 28, § 38, 2.

Κραῖσις, σελ. 19, § 26.

Ληκτικά (ἢ τελικά) σύμφωνα, σελ. 22, § 33, 1.

Μέρη τοῦ λόγου, σελ. 28, § 38 — ἄκλιτα, σελ. 150, § 257 κ.έ. — κλιτὰ, σελ. 28, § 38 κ.έ.

Μετάθεσις φωνήεντος, σελ. 21, § 32, 2 — συμφώνου, σελ. 24, § 35.

Μετοχή, σελ. 93, § 178, 2 — κλίσις μετοχῶν, σελ. 69, § 132 κ.έ.

Μονόθεμα τριτόκλιτα, σελ. 9, § 64, 1.

Οὐσιαστικά, σελ. 30, § 43 κ.έ. — παράγωγα, σελ. 155, § 268 κ.έ.

Παραγωγή, σελ. 152, § 262 κ.έ.

Παραθετικά ἐπίθετα, σελ. 71, § 136 κ.έ. — ἐπιρρήματα, σελ. 76, § 146.

Παρασύνθετα, σελ. 168, § 286.

Παρεπόμενα ὀνόματος, σελ. 30, § 41, 3, Σημ. — ῥήματος, σελ. 90, § 170.

Πνεύματα, σελ. 13, § 12 κ.έ.

Προθέσεις, σελ. 150, § 258 κ.έ. — ὡς πρῶτα συνθετικά, σελ. 165, § 280, 2.

Πρόσφυμα, σελ. 108, § 198, 2.

Πρόσωπα (τοῦ λόγου), σελ. 77, § 148 — ῥήματος, σελ. 92, § 176.

Πτώσεις, σελ. 28, § 40.

Ῥῆμα, σελ. 90, § 169 κ.ε.

Ῥήματα ἀποθετικά, σελ. 149 § 256 — βαρύτονα, σελ. 101, § 193, 1 καὶ § 194 κ.έ. — περισπώμενα ἢ συνηρημένα, σελ. 101, § 193, 2 — ἀφωνόληκτα, σελ. 192, § 210 κ.έ. — ἐνρινόληκτα ἢ ὑγρόληκτα, σελ. 116, § 216 κ.έ. — εἰς -μι, σελ. 132, § 237 κ.έ. — κλινόμενα κατὰ τὰ εἰς -μι, σελ. 140, § 251 κ.έ. — παράγωγα, σελ. 151, § 265 κ.έ.

Σημεῖα τοῦ γραπτοῦ λόγου, σελ. 17, § 22.

Σιγμόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 50, § 29 κ.έ.

Συγκοπὴ φωνήεντος, σελ. 21, § 32, 1.

Συγκοπτόμενα τριτόκλιτα, σελ. 49, § 89.

Συζυγία ῥημάτων, σελ. 90, § 172 — τῶν εἰς -μι, σελ. 132, § 237 κ.έ. — τῶν εἰς -ω, σελ. 101, § 193 κ.έ.

Συλλαβή, σελ. 12, § 8 — συλλαβισμός, σελ. 12, § 10.

Συμπνευματισμός, σελ. 25, § 37, 1.

Σύμφωνα, σελ. 10, § 3 κ.έ.

Συμφωνόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 43, § 78 κ.έ. — ῥήματα, σελ. 112, § 210 κ.έ.

Συναίρεσις, σελ. 18, § 24.

Σύνδεσμοι, σελ. 151, § 260.

Συνηρημένα ὀνόματα, σελ. 34, § 51 — σελ. 37, § 57 — ῥήματα, σελ. 123, § 226 κ.έ.

Σύνθεσις, σελ. 152, § 262, 3 — σελ. 162, § 275, κ.έ.

Σύνθετα, σελ. 152, § 262, 3 – σελ. 162, § 275 κ. έ. – νόθα, σελ. 168, § 285 – συνθέτων σημασία, σελ. 169, § 289 – συνθέτων τονισμός, σελ. 164, § 287 κ.έ.

Συστολή φωνήεντος, σελ. 22, § 32, 6.

Τονισμός, τόνοι σελ. 14, § 14 κ. έ. – τονισμός συνθέτων, σελ. 168 § 287 κ.έ.

Ύγρα σύμφωνα, σελ. 10, § 5.

Ύγράληκτα τριτόκλιτα, σελ. 48, § 86 – ρήματα, σελ. 115, § 216 κ.έ.

Φθογγικά πάθη, σελ. 18, § 23 κ. έ.

Φωνή ρήματος, σελ. 90, § 173.

Φωνήεντα, σελ. 9, § 2 – θεματικά, σελ. 108, § 201 – έγκλιτικά, σελ. 100, § 208

Φωνεντόληκτα τριτόκλιτα, σελ. 35, § 66, 1 και § 67 κ. έ. – ρήματα, σελ. 94, § 183 – σελ. 123, § 226 κ. έ.

Χαρακτήρ θέματος, σελ. 28, § 39, 2 – ρηματικός, χρονικός σελ. 94, § 182

– σελ. 108, § 198 κ. έ.

Χρόνοι ρήματος, σελ. 91, § 174.

Τὰ αντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουσι τὸ κάτωθι βιβλιοσήμον εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἐντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἔφ. Κυβ. 1946, Α' 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΣΤ', 1967 (VII) - ΑΝΤΙΤ. 241.000 - ΑΠ. ΥΠ. ΠΑΙΔ. 86.360/22-6-67

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ: Ι. ΔΙΚΑΙΟΣ : ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ Ι. ΚΑΜΠΑΝΑ Ο.Ε.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ (ΙΤΥΣΥΔΕ)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»
ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΧΟΛΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»
ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΧΟΛΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»
ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΧΟΛΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»
ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΧΟΛΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»
ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΧΟΛΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»
ΠΡΟΤΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΧΟΛΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

